

การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา
ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ปริญญาานิพนธ์
ของ
สัญญา สาลีผลิน

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาดุซฐึบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและการจัดการการศึกษา

กรกฎาคม 2561

การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา
ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ปริญญาานิพนธ์
ของ
สัญญา สาลีผลิน

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาดุขุฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและการจัดการการศึกษา

กรกฎาคม 2561

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา
ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาดุชะฎิบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและการจัดการการศึกษา

กรกฎาคม 2561

สัญญา สาลีพลิน. (2561). การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้น
ประถมศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ด. (การบริหารและการจัดการการศึกษา).
กรุงเทพฯ. ภัณฑิลาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อาจารย์ที่ปรึกษาปรินญาณิพนธ์: อาจารย์เรือเอก
ดร.อภิสิทธิ์ ทรงบัณฑิตย์ , ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิระ สุภากิจ , อาจารย์ ดร.สมบุญ ฐุระศิริรักษ์.

การวิจัยครั้งนี้มุ่งหมาย เพื่อที่จะพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียน
ระดับชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูใน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 จำนวน 103 โรงเรียน โรงเรียนละ 2 คน รวม
20680 โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล

ผลการวิจัยสภาพการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา จากการ
เก็บแบบสอบถาม ทั้ง 3 ด้าน คือ 1.ผู้บริหาร พบว่า มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ที่ 3.64 อยู่ในระดับมาก โดยผู้บริหารมีความ
ต้องการคือ 1) มีความต้องการวิธีการฝึกและปฏิบัติการพฤติกรรมจิตสาธารณะที่สามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้จริง
2) มีความต้องการรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะเพื่อนำไปพัฒนาให้นักเรียนในโรงเรียน 3) การเห็น
คุณค่าของจิตสาธารณะในการจัดการเรียนรู้อีกครูแสดงความชื่นชมเมื่อนักเรียนทำความดีหรือทำประโยชน์แก่ส่วนรวม
2.ด้านครูผู้สอน พบว่า มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ที่ 3.37 อยู่ในระดับปานกลาง โดยครูมีความต้องการคือ 1) ต้องการสร้าง
แรงจูงใจให้นักเรียนปฏิบัติตนเป็นผู้เสียสละ มองเห็นผลประโยชน์ของผู้อื่นมากกว่าตนเอง 2) ต้องการวิธีกระตุ้นหรือ
ส่งเสริมให้นักเรียนทำกิจกรรมสาธารณะอย่างเต็มกำลังและเต็มความสามารถ 3) ต้องการความร่วมมือจัดตั้งโครงการ
จิตอาสาพัฒนาอย่างยั่งยืนเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนมีจิตสาธารณะเพื่อโรงเรียนและชุมชน ด้านนักเรียน พบว่ามีค่าเฉลี่ย
รวมอยู่ที่ 2.46 อยู่ในระดับน้อย ซึ่งสิ่งที่นักเรียนยังขาดคือ 1) รูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ 2)
กิจกรรมที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมคุณลักษณะจิตสาธารณะ จากผลการวิจัยทั้ง 3 ด้านพบว่ามี
ความต้องการรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาในการนำไปใช้ในโรงเรียน
รูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จะเป็น
เครื่องมือช่วยพัฒนาผู้เรียนในด้านการมีจิตสาธารณะต่อสังคมและส่วนรวม จากผลการวิจัยในด้านสภาพและบริบท
โดยรวมซึ่งในสังคมไทยยังต้องมีการพัฒนาคุณลักษณะการมีจิตสาธารณะ ด้วยเหตุนี้สถานศึกษาจะต้องพัฒนาครูและ
นักเรียนให้เกิดการพัฒนาตนเองให้มีคุณลักษณะการมีจิตสาธารณะตามที่สังคมต้องการ

ผลการประเมินคุณภาพของรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้น
ประถมศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้ง 4 ด้าน คือ ความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นประโยชน์ และ
ความเป็นไปได้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 โดยการทดสอบสถิติแบบไคสแควร์ โดยผลการประเมินรูปแบบทั้ง 4 ด้าน
โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ (χ^2 อยู่ในช่วง 5.0**ถึง20.0**)ซึ่งค่า (P value) มีค่ามากกว่า .05 ค่าเฉลี่ยของการประเมินอยู่ในระดับ
มาก ทั้ง 4 ด้าน ทำให้องค์ประกอบของรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้น
ประถมศึกษาในสถานศึกษา สามารถนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้น
ประถมศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

DEVELOPMENT OF ACTIVITY-BASED MODEL FOR ENHANCING PUBLIC OPINION
OF ELEMENTARY SCHOOL STUDENT IN BASIC EDUCATION INSTITUTIONS

AN ABTRACT
BY
SANYA SALEEPHALIN

Presented in Partial Fulfilment of the Requirements for the
Doctor of Educational Administration and Management
at Srinakharinwirot University

July 2018

Sanya Saleephalin. (2018). *Development of an Activity-Based Model for Enhancing Public Opinion of Elementary School Students in Basic Education Institutions*. Dissertation, ED.D. Education Administration). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee: Dr. Apitee Songbundit, Lieutenant Dr. Weera Supakit, and Asst. Prof. Dr. Somboon Burasirak.

This research aims to develop a model of activities to enhance the public mental attributes of elementary school students in basic education institutions. The samples used in this study were the school administrators. There were 103 schools in total of 206 schools in Suphan Buri District 1, with the questionnaire as a tool for data collection

The results of the research on the condition of activities to enhance the public mind of primary school students. The questionnaire was used to collect the three questionnaires: the teachers, the administrators, the current educational situation and the problems of public mental activities of elementary school students in basic education institutions. 2) There is a need for an activity model to enhance public mental health. 3) The value of public mind in learning management for teachers to express their appreciation when students do good or benefit to the whole of the teachers. 1) To motivate students to act as a teacher. sacrifice 2) Need to stimulate or encourage students to participate in public activities in full force and capability. 3) Need to cooperate to establish a volunteer spirit of sustainable development to encourage students to have public mind for school. 1) Students participate in activities to solve problems or contribute to the good of the community. The situation arises from the heart, 2) students participate in activities that benefit the school held. Students share and give their friends the opportunity to share. The results of the research indicated that there was a need for an activity model to enhance the public spirit of primary school students. Model of activities to enhance the public mind of elementary school students in basic facilities. It is a tool for developing learners in the field of public and social consciousness. The results of the research on the overall condition and context in which Thai society still needs to develop the characteristics of public mind. For this reason, educational institutions must develop teachers and students to develop themselves to have the character of public mind as society demands.

The results of the evaluation of the model of activities to enhance the public mind of primary school students in all four basic education schools were accuracy, appropriateness and usefulness. And the possibility The statistical significance of .01 was tested by chi-square test. The

results of the four types of evaluation were as follows: P value was greater than .05. The mean of the four items was significantly higher than that of the control group. Education in schools

ประกาศขอบคุณการ

ปริญญาโทฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี เนื่องมาจากความอนุเคราะห์และการให้คำปรึกษาของ อาจารย์ เรือเอก ดร.อภิสิทธิ์ ทรงบัณฑิตย์ และขอขอบคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วีระ สุภากิจ และ อาจารย์ ดร.สมบูรณ์ บุรศิริรักษ์ ที่ได้เสียสละเวลาให้คำแนะนำ และตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ของการวิจัยนับตั้งแต่การเริ่มดำเนินการจนงานวิจัยเสร็จเรียบร้อยสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอกราบขอขอบคุณในความเมตตาของท่านอาจารย์เป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอขอบคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. โยธิน ศรีโสภาก อาจารย์ ดร.ราชันย์ บุญธิมา คณะกรรมการควบคุมการสอบปากเปล่าและเป็นผู้เชี่ยวชาญในการให้ความอนุเคราะห์ตรวจสอบแก้ไขงานวิจัย

กราบขอขอบคุณคณาจารย์ทุกท่านในภาควิชาการบริหารและการจัดการการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ตลอดจนประสบการณ์ที่ดี ซึ่งนับเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อผู้วิจัย

ขอขอบคุณเพื่อนๆ นิสิตปริญญาเอกสาขาวิชาการบริหารและการจัดการศึกษารุ่น 12 ที่ให้ความช่วยเหลือและมิตรภาพที่ดีเสมอมา

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่างานวิจัยเรื่องการพัฒนา รูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จะเป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ครูผู้สอน ผู้อำนวยการสถานศึกษา บุคลากรและประชาชนทั่วไปที่สนใจรูปแบบการพัฒนา กิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกของนักเรียน และได้นำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาระบบการศึกษาไทยให้ดียิ่งขึ้นสืบไป

สัญญา สาสีพลิน

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	6
ความสำคัญของการวิจัย.....	7
ขอบเขตของการวิจัย.....	7
ประชากรที่ใช้ในการวิจัย.....	7
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย.....	7
สถานที่ที่ใช้เป็นกรณีศึกษา.....	7
ขั้นตอนการวิจัย.....	7
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	8
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	10
2 เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	15
แนวคิดจิตสาธารณะ.....	16
แนวคิดจิตตปัญญาศึกษา.....	28
ทฤษฎีปัญญาสังคม.....	41
การพัฒนากิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ.....	59
การบริหารงานกิจการและกิจกรรมนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา.....	70
3 วิธีดำเนินการวิจัย	102
ตอนที่ 1 การศึกษาบริบทการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะจิตสาธารณะ.....	105
ตอนที่ 2 การสร้างรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	110
ตอนที่ 3 การประเมินรูปแบบการจัดกิจกรรมนักเรียนเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	114

สารบัญ (ต่อ)

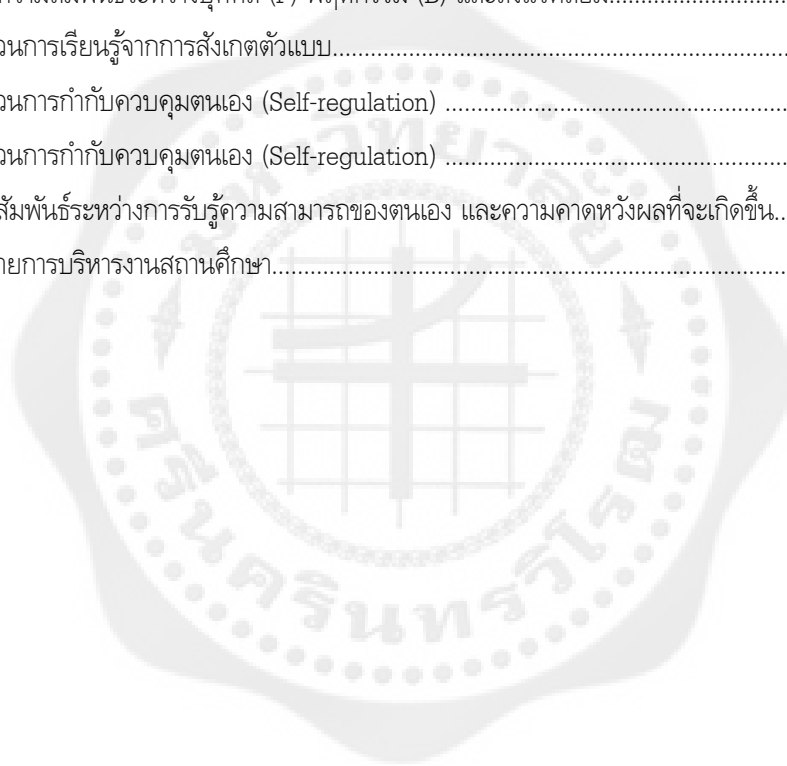
บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	116
ตอนที่ 1 การศึกษาบริบทการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ.....	117
ตอนที่ 2 การสร้างรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	126
ตอนที่ 3 การประเมินรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	132
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	136
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	136
ความสำคัญของวิจัย.....	136
วิธีการดำเนินงานวิจัย.....	137
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย.....	137
สถานที่ที่ใช้เป็นกรณีศึกษา.....	137
สรุปผลการวิจัย.....	138
อภิปรายผล.....	140
ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย.....	148
ข้อเสนอแนะในการนำรูปแบบการจัดกิจกรรมไปใช้.....	148
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป.....	149
บรรณานุกรม.....	150
ภาคผนวก.....	161
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	203

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 การวิเคราะห์แนวคิดจิตปัญญาศึกษา.....	41
2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1.....	106
3 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามการประเมินสภาพก่อนการสร้าง รูปแบบกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา.....	117
4 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของสภาพปัจจุบัน การจัดกิจกรรมเพื่อ เสริมสร้างจิตสาธารณะของโรงเรียนและผู้บริหารสถานศึกษา ในสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1.....	118
5 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันของการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้าง จิตสาธารณะของครู ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1.....	119
6 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้าง จิตสาธารณะของนักเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1.....	121
7 การสังเคราะห์องค์ประกอบและขั้นตอนต่างๆ ของการพัฒนารูปแบบเพื่อส่งเสริม จิตสาธารณะนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสุพรรณบุรี เขต 1.....	123
8 ผลการสังเคราะห์องค์ประกอบของการจัดกิจกรรมนักเรียนและจิตสาธารณะ.....	127
9 ผลการสนทนากลุ่มรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้น ประถมศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	133

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 ความสำคัญระหว่างแนวคิดและทฤษฎีในการสร้างรูปแบบกิจกรรมเพื่อเสริมสร้าง จิตสำนึกของนักเรียน.....	13
2 การสร้างความเข้าใจระหว่างคู่สนทนาและเปิดโลกทัศน์ให้เห็นความเชื่อมโยงกัน ของสิ่งต่างๆ.....	35
3 สภาวะการสนทนา 4 สภาวะ.....	36
4 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (P) พฤติกรรม (B) และสิ่งแวดล้อม.....	42
5 กระบวนการเรียนรู้จากการสังเกตตัวแบบ.....	44
6 กระบวนการกำกับควบคุมตนเอง (Self-regulation)	50
7 กระบวนการกำกับควบคุมตนเอง (Self-regulation)	54
8 ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถของตนเอง และความคาดหวังผลที่จะเกิดขึ้น.....	54
9 ขอบข่ายการบริหารงานสถานศึกษา.....	77

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ปัจจุบันสังคมไทยประสบกับวิกฤตปัญหามากมาย อันเนื่องมาจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีต่างๆ ส่งผลให้ประเทศไทยต้องเร่งพัฒนาตนเองเพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง และสามารถแข่งขันกับนานาประเทศได้ ซึ่งกระแสการเร่งพัฒนา และสภาพเศรษฐกิจที่บีบรัด ได้ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคนในสังคมไทย ทำให้เกิดการแข่งขัน มีค่านิยมทางวัตถุสูง เกิดการเอาัดเอาเปรียบซึ่งกันและกันมุ่งแสวงหาผลประโยชน์ให้กับตนเอง มากกว่าส่วนรวม ทำให้เกิดปัญหาทางสังคมมากมาย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2545) ปัญหาสังคมที่เห็นได้ชัดเจนคือคนในสังคมมีความเห็นแก่ตัวมากขึ้น ขาดจิตสาธารณะ (Public mind) และขาดความรับผิดชอบต่อสังคม (ประเวศ วะสี. 2542: 2)

ในด้านการบริหารกิจการนักเรียนได้ให้ความสำคัญที่จะพัฒนานักเรียนให้เกิดระเบียบวินัยและความสงบเรียบร้อยในการอยู่ร่วมกันของนักเรียน โดยการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนถือเป็นหนึ่งในการพัฒนานักเรียนให้สามารถมีระเบียบวินัย และมีความตระหนักรู้และได้ปฏิบัติและตกผลึกได้ด้วยตนเอง ตามประกาศข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา พ.ศ.2556 โดย 7 มาตรฐานความรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา ในส่วนข้อที่ 5 ได้เห็นความสำคัญของกิจการและกิจกรรมนักเรียน ซึ่งเป็นส่วนช่วยเพิ่มศักยภาพให้แก่ผู้เรียนและเป็นหนึ่งในนโยบายหลักที่ผู้บริหารการศึกษาจะต้องปฏิบัติตามข้อบังคับ ซึ่งงานกิจการและกิจกรรมนักเรียนจะทำให้ผู้เรียนสามารถสร้างความเข้าใจได้ด้วยตนเอง โดยการการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา จะเป็นการสอดแทรกกิจกรรมภายนอกห้องเรียนให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมและสร้างความกลมเกลียวและทัศนคติที่ดีในการสถานศึกษาได้ดียิ่งขึ้น

นโยบายการจัดการศึกษาในปัจจุบันได้ให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ในการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ คู่คุณธรรมและมีจิตสาธารณะ โดยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2553 ได้ให้ความสำคัญกับการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและได้กำหนดหลักการจัดการศึกษาว่าต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ในปัจจุบันสถาบันการศึกษามีความพยายามในการปลูกฝังจิตสาธารณะให้ปลูกฝังและพัฒนาขึ้นในสังคมไทย โดยมาตรฐานการศึกษาของชาติ ซึ่งประกาศใช้ในปี พ.ศ. 2547 ได้กำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทั้งในฐานะพลเมืองไทยและพลเมืองโลกไว้ในมาตรฐานที่ 1 พร้อมทั้งกำหนดตัวบ่งชี้ 5 ด้าน ได้แก่ 1) กำลังกายกำลังใจที่สมบูรณ์ 2) ความรู้ที่จำเป็นและเพียงพอในการดำรงชีวิตและการพัฒนาสังคม 3) ทักษะการเรียนรู้และการปรับตัว 4) ทักษะทางสังคม 5) คุณธรรม จิตสาธารณะและจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลก (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2548: 11) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) ได้ชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการปรับเปลี่ยนจุดเน้นในการพัฒนา

คุณภาพคนในสังคมไทยให้มีคุณธรรม และมีความรอบรู้อย่างเท่าทันให้มีความพร้อมทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และศีลธรรม สามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงเพื่อนำไปสู่สังคมฐานความรู้ได้อย่างมั่นคง แนวการพัฒนา ดังกล่าวมุ่งเตรียมเด็กและเยาวชนให้มีพื้นฐานจิตใจที่ดีงามมีจิตสาธารณะ พร้อมทั้งมีสมรรถนะ ทักษะและความรู้ พื้นฐานที่จำเป็นในการดำรงชีวิตอันจะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศแบบยั่งยืน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการ เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.2560) และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) ได้เห็นการพัฒนาทรัพยากรบุคคลให้เป็นพลเมืองดีของสังคม มีคุณธรรมและจริยธรรมในการดำเนินชีวิต มีจิต สาธารณะและกระตือรือร้นที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาของชุมชนและสังคม โดยผลักดันให้เกิด กระบวนการเรียนรู้ทั้งในและนอกระบบการศึกษาที่สร้างประชาชนคนไทยให้มีความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งเป็นกำลัง สำคัญที่จะสร้างชาติไทยให้เจริญก้าวหน้าและสังคมสันติสุข (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและ สังคมแห่งชาติ.2560) ซึ่งแนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการในการพัฒนาเยาวชนของ ชาติเข้าสู่โลกยุคศตวรรษที่ 21 โดยเน้นการจัดการศึกษาที่มุ่งสร้างพื้นฐานที่ดีในวัยเด็ก ปลูกฝังความเป็นสมาชิกที่ดี ของสังคมตั้งแต่วัยการศึกษาระดับพื้นฐาน

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนซึ่งเป็นกำลังของชาติ ให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและ เป็นพลเมืองโลก และกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ดังนี้ 1) รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ 2) ซื่อสัตย์สุจริต 3) มีวินัย 4) ใฝ่เรียนรู้ 5) อยู่อย่างพอเพียง 6) มุ่งมั่นในการทำงาน 7) รักความเป็นไทย 8) มีจิตสาธารณะ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551: 7) และโรงเรียนมาตรฐานสากลมุ่งหวังที่จะให้โรงเรียนได้พัฒนาต่อยอดคุณลักษณะ ของผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 โดยมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีพื้นฐานจิตใจ ที่ดีงาม มีจิตสาธารณะ มีสมรรถนะ ทักษะ และความรู้พื้นฐานที่จำเป็นในการดำรงชีวิต ตลอดจนการพัฒนา เยาวชนของชาติเข้าสู่โลกยุคศตวรรษที่ 21 จุดเน้นของโรงเรียนในการจัดให้มีกิจกรรมสาระที่เป็นสากล 4 สาระ ได้แก่ ทฤษฎีความรู้ (Theory of Knowledge : TOK) การเขียนความเรียงขั้นสูง (Extended-Essay) กิจกรรม สร้างสรรค์ประโยชน์ (CAS: Creativity Action Service) และโลกศึกษา (Global Education) สำหรับกิจกรรม สร้างสรรค์ประโยชน์ สามารถนำไปจัดในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในส่วนของชุมนุม ชมรม หรือกิจกรรมเพื่อสังคม และสาธารณประโยชน์ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2553) จะเห็นได้ว่ามาตรฐานการศึกษา ของชาติ พ.ศ. 2547 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 - 2554) แผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาจิตสาธารณะให้กับนักเรียนเป็นอย่าง ยิ่ง สำหรับการศึกษาเกี่ยวกับจิตสาธารณะของเด็กและเยาวชนไทยรวมถึงงานวิจัยของสุริยเดว ทรีปาตี และคณะ (2557 : 38) ได้ศึกษาคุณภาพวัยรุ่น: กรณีศึกษานักเรียนสายสามัญและสายอาชีพ พบว่าเด็กและเยาวชนไทย ขณะนี้ขาดจิตสาธารณะชุมชนอ่อนแอไม่สนใจกัน ขาดการทำกิจกรรมเพื่อส่วนรวม ท่างเห็นศาสนาและขาดความ ซื่อสัตย์ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) (2557: 38 - 39) ได้สำรวจการมีจิตสาธารณะเด็ก ไทยทั่วประเทศมีจิตสาธารณะเพียงร้อยละ 34 โดยเฉพาะเด็กในกรุงเทพมหานคร มีจิตสาธารณะน้อยที่สุดเพียง

ร้อยละ 20 นอกจากนี้ในส่วนของพฤติกรรมที่สังคมไทยคาดหวัง เช่น การจุนเจือ การช่วยเหลือกัน การเผื่อแผ่ แบ่งปันผู้อื่น การให้อภัย จิตสำนึกแห่งการเสียสละเพื่อส่วนรวม พบว่าเด็กและเยาวชนยังมีการแสดงออกน้อย (โกวิทย์ พวงงาม. 2550 : 29 - 30) จากผลการวิจัยดังกล่าว ชี้ให้เห็นว่าปัจจุบันเด็กและเยาวชนไทยขาดจิตสาธารณะมาก จึงควรปลูกฝังจิตสาธารณะให้เกิดขึ้นตั้งแต่วัยเด็ก โดยเฉพาะในระดับประถมศึกษา เพราะเป็นช่วงที่มีความไวต่อการปลูกฝังและส่งเสริมจริยธรรมเป็นอย่างยิ่ง เพราะยังเป็น “ไม้อ่อนที่ตัดง่าย” การปฏิบัติอย่างเหมาะสมกับพัฒนาการ ทั้งร่างกายและจิตใจของเด็ก จะเป็นการป้องกันปัญหาที่เกิดขึ้นเมื่อเข้าสู่ วัยรุ่นและวัยผู้ใหญ่ได้มาก ดังนั้นผู้วิจัยจึงมุ่งเน้นพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนระดับประถมศึกษา ซึ่งเป็นเรื่อง ที่จำเป็นและสำคัญเป็นอย่างยิ่ง

จิตสาธารณะ เป็นคุณลักษณะภายในของบุคคลซึ่งแสดงพฤติกรรมออกมาโดยการช่วยเหลือผู้อื่น การมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติด้วยความเต็มใจ โดยไม่หวังผลตอบแทน (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. 2543: 58) ดังนั้นการพัฒนาให้นักเรียนมีจิตสาธารณะจะต้องให้นักเรียนได้รับการพัฒนาจิตใจ ให้มีจิตที่เมตตาแผ่ไพศาลต่อเพื่อนร่วมโลก มีจิตแห่งการเป็นผู้ให้ ช่วยเหลือผู้อื่นและสังคม ด้วยความกรุณา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา (Contemplative Education) ที่เน้นการพัฒนา ด้านในของมนุษย์ สามารถเข้าใจจิตของตนเอง เข้าใจผู้อื่น เกิดความตระหนักรู้ถึงคุณค่าของสิ่งต่างๆ โดยปราศจากอคติ เกิดความรักความเมตตา อ่อนน้อมต่อธรรมชาติและมีจิตสำนึกต่อส่วนรวม (สุนน อมรวิวัฒน์. 2549 : 36) จะเห็นได้ว่าแนวคิดจิตตปัญญาศึกษามุ่งเน้นการพัฒนาจิตใจ อันจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงขั้นพื้นฐาน ภายในตน (Transformative Learning) โดยมีหลักการสำคัญ ดังนี้ 1) ประสบการณ์ตรงของการเรียนรู้ที่จะนำมา ซึ่งความรู้ความเข้าใจที่สัมพันธ์กับชีวิตจริงของผู้เรียน 2) การรับฟังอย่างลึกซึ้งและการเรียนรู้ด้วยใจที่เปิดกว้าง 3) การเคารพศักยภาพแห่งการเรียนรู้ของทุกคน 4) การน้อมสว่ใจอย่างใคร่ครวญ 5) การเฝ้ามองเห็นตามความเป็นจริง 6) การให้ความสำคัญต่อการเรียนรู้จากภายใน ซึ่งเป็นกระบวนการค้นพบคุณค่าและความหมายของการมีชีวิต อยู่ในทุกขณะด้วยสติสัมปชัญญะ 7) การให้คุณค่าแก่รากฐานทางภูมิปัญญาอันหลากหลายของท้องถิ่นและวัฒนธรรม เป็นการเรียนรู้ที่ไม่แยกจากวิถีชีวิตทางวัฒนธรรมและความสัมพันธ์อันซับซ้อนของชุมชน 8) เน้นการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ร่วมกันเป็นการเรียนรู้บนฐานการโอบอ้อมสนับสนุนของกัลยาณมิตร ซึ่งจะนำไปสู่จิตสำนึก ที่ตั้งงามต่อมวลมนุษยชาติและสรรพสิ่งทั้งหลาย (วิจักขณ์ พานิช. 2550: 75)

การจัดกิจกรรมตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา มีจุดมุ่งหมายสำคัญ คือ 1) การเปลี่ยนแปลงขั้นพื้นฐาน ภายในตน ทำให้เกิดความเข้าใจในตนเอง ผู้อื่น และสรรพสิ่งเกิดความรักความเมตตา 2) การเกิดจิตสำนึก ต่อส่วนรวม โดยมีแนวคิดพื้นฐาน คือ ความเชื่อมั่นในความเป็นมนุษย์ (Humanistic Value) และกระบวนทัศน์ องค์รวม (Holistic Paradigm) (ประเวศ วะสี. 2550: 42) ในการจัดกิจกรรมตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา สามารถทำได้โดยผ่านกิจกรรมที่หลากหลาย ได้แก่ 1) การฟังอย่างลึกซึ้ง (Deep Listening) 2) การน้อมสว่ใจ อย่างใคร่ครวญ (Contemplation) 3) การเฝ้ามองเห็นตามที่เป็นจริง (วิจักขณ์ พานิช, 2550: 77 - 78) จิตตปัญญาศึกษา สามารถจัดกิจกรรมให้กับผู้เรียนได้ทุกระดับ (Hart. 2004) ได้รวบรวมงานวิจัยเกี่ยวกับ จิตตปัญญาศึกษาที่ส่งผลต่อการเรียนรู้และพฤติกรรมของผู้เรียน พบว่า จิตตปัญญาศึกษาสามารถจัดการเรียน

สอนให้กับผู้เรียนได้ทุกระดับตั้งแต่ระดับอนุบาลจนถึงอุดมศึกษา แนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ทำให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงระหว่างกายกับจิตใจ การมีสมาธิและจิตใจที่สงบมากขึ้น มีความเข้าใจต่อตนเองและผู้อื่น สามารถพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน และการ์สัน (Garrison. 2005) ได้ทำการศึกษาการใช้โปรแกรมพัฒนาผู้เรียนที่ใช้เทคนิควิธีการของจิตตปัญญาศึกษาสำหรับนักเรียนระดับอนุบาลถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย ในประเทศสหรัฐอเมริกา แคนาดา อังกฤษและอินเดีย ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนในประเทศดังกล่าว มีการใช้วิธีการของจิตตปัญญาศึกษาที่หลากหลาย เช่น การฝึกสมาธิ (Meditation) การฟังอย่างลึกซึ้ง โดยการสนทริยสนทนา (Dialogue) การฝึกโยคะ (Yoga) เป็นต้น ซึ่งวิธีการดังกล่าวสามารถทำให้นักเรียนมีสมาธิ มีความใส่ใจในการเรียนรู้ (Attention) มีจิตที่เป็นสุข เข้าใจตนเองและผู้อื่น มีความรักความเมตตาต่อเพื่อนร่วมโลก สามารถกำกับควบคุมตนเอง (Self-regulation) เพิ่มการเห็นคุณค่าในตนเอง (Self-esteem) และมีความสมดุลทางอารมณ์ (Emotional Balance) จากการศึกษาแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาและข้อค้นพบจากงานวิจัยข้างต้น จะเห็นว่าแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา สามารถพัฒนาให้นักเรียนมีจิตแห่งความเมตตา กรุณาต่อผู้อื่น และมีจิตสำนึกต่อส่วนรวม ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ใช้แนวคิดจิตตปัญญาศึกษาในการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษา

จากการศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียน ได้วิธีการที่ใช้ในการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียน ที่นิยมปฏิบัติจะใช้วิธีการโดยให้นักเรียนเรียนรู้จากการสังเกตตัวแบบ ได้แก่ ตัวแบบสัญลักษณ์ผ่านสื่อหนังสือ และงานเขียนเชิงวรรณกรรม หรือตัวแบบผ่านการเล่านิทาน ตัวแบบผ่านภาพการ์ตูน การใช้วีดิทัศน์ละครหุ่นเชิด เป็นตัวแบบโดยให้นักเรียนสังเกตและทำตามตัวแบบจิตสาธารณะ โดยใช้กระบวนการทางปัญญา โดยการเรียนรู้จากตัวแบบสามารถพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (นันทวัฒน์ ชุนชี.2546: 67 - 68) ซึ่งแนวคิดในการเรียนรู้จากตัวแบบ เป็นแนวคิดของ Bandura (1986, 1989) ที่ได้เสนอทฤษฎีปัญญาสังคม (Social Learning Theory) โดยอธิบายว่าการเรียนรู้ของบุคคลมีปัจจัยหลัก 3 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านบุคคล คือความคิด ความเชื่อและทัศนคติของบุคคล 2) ด้านสภาพแวดล้อม 3) แนวคิดการเรียนรู้ด้านพฤติกรรม โดยทั้งสามปัจจัยมีความสัมพันธ์แบบสองทางในลักษณะปัจจัยกำหนดซึ่งกันและกัน (Reciprocal Determinism) โดยทฤษฎีปัญญาสังคม มีแนวคิดหลัก 3 ประการ คือ 1) การเรียนรู้โดยการสังเกต (Observation Learning) 2) การกำกับควบคุมตนเอง (Self-regulation) 3) การรับรู้ความสามารถของตนเอง (Self-efficacy) จากการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาจิตสาธารณะ โดยใช้ทฤษฎีปัญญาสังคม ข้างต้นจะเห็นว่ามีการใช้เพียงแนวคิด การเรียนรู้โดยการสังเกตจากตัวแบบเท่านั้น แต่จากการศึกษาวิจัยเชิงสหสัมพันธ์เกี่ยวกับจิตสาธารณะ พบว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางบวกและส่งผลต่อจิตสาธารณะของนักเรียน คือ ปัจจัยด้านการรับรู้ความสามารถของตนเอง (โกศล มีความดี. 2547: 41) การพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนโดยใช้ทฤษฎีปัญญาสังคมควรใช้ ทั้งการเรียนรู้จากการสังเกตตัวแบบ การกำกับควบคุมตนเองและการรับรู้ความสามารถของตน

การศึกษาความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงของแนวคิดจิตตปัญญาศึกษากับทฤษฎีปัญญาสังคม คือการนำแนวคิดของจิตตปัญญาศึกษาและทฤษฎีปัญญาสังคมมีความเกี่ยวข้องกันในส่วนของการพัฒนาจิตสาธารณะ คือการเน้นความเชื่อมโยงระหว่างตัวผู้เรียนกับสังคม โดยจิตตปัญญาศึกษาเน้นการเรียนรู้ที่เป็นองค์รวมเชื่อมโยงชีวิตกับชุมชนและธรรมชาติให้เกิดจิตสำนึกต่อส่วนรวม มีจิตเมตตาต่อเพื่อนมนุษย์ ซึ่งแสดงออกมาโดยกิจกรรม

การทำงานอาสาสมัคร (ธนา นิลชัยโกวิทย์, 2551 : 58 - 60) ซึ่งสอดคล้องกับคุณลักษณะของผู้มีจิตสาธารณะที่แสดงออก ถึงการช่วยเหลือผู้อื่นและสังคมโดยไม่หวังผลตอบแทน ส่วนทฤษฎีปัญญาสังคม เน้นการเรียนรู้ของบุคคล มีปัจจัย 3 ด้านคือ 1) ด้านบุคคล 2) ด้านสภาพแวดล้อม 3) ด้านพฤติกรรม โดยทั้งสามปัจจัยมีความสัมพันธ์กันแบบสองทาง (Bandura, 1986) เช่น ในห้องเรียนหนึ่งเด็กส่วนใหญ่มีลักษณะเอื้อเพื่อเกื้อกูลซึ่งกันและกัน พฤติกรรมนี้เป็นสิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อนักเรียนทำให้เกิดความคิดและทัศนคติว่าควรเป็นคนเอื้อเพื่อเกื้อกูลเพื่อนๆ ซึ่งความคิดนี้ส่งผลให้นักเรียนมีพฤติกรรมตามความคิดดังกล่าว พฤติกรรมนี้ก็จะเป็นตัวแบบที่มีอิทธิพลต่อเพื่อนนักเรียนคนอื่นๆ ต่อไป ในทางกลับกันพฤติกรรมเอื้อเพื่อเกื้อกูลของกลุ่มเพื่อนจะมีตัวแบบที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของนักเรียน พฤติกรรมที่นักเรียนแสดงออกนั้นจะถูกประเมินด้วยตนเองและจะส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงความคิด ความเชื่อ และคุณลักษณะทางสังคม ของตัวนักเรียนเอง คุณลักษณะซึ่งเป็นปัจจัยส่วนบุคคลนี้ก็มีอิทธิพลต่อการมีปฏิริยาต่อเพื่อนๆ ร่วมห้องต่อไป (ประสาธ อิศรปริดา, 2548: 82 - 84) การจัดกิจกรรมตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาและทฤษฎีปัญญาสังคม มีความเชื่อมโยงกัน สามารถนำมาใช้ร่วมกันในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนได้ เล็ก ทองแสน (2550: 70 - 71) ได้ศึกษาผลการฝึกสมาธิและการใช้ตัวแบบที่มีต่อพฤติกรรมความมีระเบียบวินัยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น อธิบายว่า การใช้วิธีการฝึกสมาธิและการใช้ตัวแบบ สามารถพัฒนาพฤติกรรมความมีระเบียบวินัยของนักเรียนได้ ผุสดี เฉลิมสุข (2543: 65 - 67) ศึกษาผลการฝึกกำกับควบคุมตนเองและการฝึกสมาธิที่มีต่อการปรับพฤติกรรมไม่สนใจในการเรียนและผลสัมฤทธิ์ในการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า การฝึกการกำกับควบคุมตนเองและการฝึกสมาธิ สามารถปรับพฤติกรรมไม่สนใจในการเรียนและพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนได้ จากงานวิจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า กิจกรรมตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาร่วมกับทฤษฎีปัญญาสังคมสามารถนำมาใช้ในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนได้

การปฏิรูปการศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม นโยบายหนึ่งของรัฐบาลปัจจุบัน การลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ เป็นการลดเวลาเรียน ของภาควิชาการลงแต่ต้องไม่กระทบเนื้อหาหลักที่นักเรียนควรเรียนรู้ ซึ่งครูต้องใช้ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ให้นักเรียนได้เรียนรู้สาระครบถ้วนอย่างมีประสิทธิภาพ จากนโยบายดังกล่าวนำมาสู่การปฏิบัติ โดยกำหนดให้โรงเรียนจัดการเรียนรู้อาชีวการ ถึงเวลา 14.30 น. โดยเวลาที่โรงเรียนเลิกยังคงตามกำหนดของแต่ละโรงเรียน ดังนั้นช่วงระยะเวลาหลังเลิกเรียนจนถึงนักเรียนเดินทางกลับบ้าน ซึ่งนักเรียนยังคงอยู่ที่โรงเรียน โรงเรียนจะต้องจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ต่างๆให้นักเรียนปฏิบัติและควรเป็นกิจกรรมที่มีความหลากหลาย ช่วยเพิ่มพูนทักษะการคิดวิเคราะห์ ความมีน้ำใจต่อกัน การทำงานเป็นทีมและที่สำคัญควรมีกิจกรรมกระตุ้นให้เด็กได้ค้นหาศักยภาพและความชอบของตนเอง ซึ่งเชื่อว่าเด็กทุกคนมีความสามารถพิเศษในแบบฉบับของตนเอง การจัดกิจกรรมไม่จำเป็นต้องเปิดเฉพาะห้องเดียวกันหรือระดับชั้นเดียวกัน บางกิจกรรมสามารถศึกษาหรือทำร่วมกันหลายระดับชั้นได้ เพื่อให้เด็การู้จักปรับตัว การช่วยเหลือดูแลกัน การมีปฏิสัมพันธ์กับคนหลายช่วงวัย โดยเป็นการจำลองสภาพจริงในสังคมให้เด็กได้เรียนรู้ ซึ่งจะช่วยเพิ่มทักษะในการแก้ปัญหาให้กับเด็กไทยต่อไป

การลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ เป็นกรอบวิสัยทัศน์ ด้านการศึกษาเพื่อเตรียมนักเรียนให้พร้อมเข้าสู่ การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของไทยนั้น สอดคล้องกับของหลายประเทศที่เป็นผู้นำด้านการศึกษาของโลก ที่เห็นพ้องกันกับแนวคิดสำคัญในศตวรรษที่ 21 เรื่องของจิตสำนึกต่อโลกความรู้พื้นฐานการประกอบสัมมาอาชีพ ความรู้พื้นฐานด้านพลเมือง สุขภาพ สิ่งแวดล้อมและทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 อันได้แก่ ทักษะการเรียนรู้ และนวัตกรรม ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี ทักษะการทำงาน ทักษะชีวิตที่ใช้ได้จริง (กับครอบครัว โรงเรียน ชุมชน รัฐและประเทศชาติ) โลกกำลังเปลี่ยนแปลงคนที่มีความรู้และทักษะในการรับมือกับ ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและสามารถปรับตัวเองให้เข้ากับสถานการณ์ใหม่ๆ ได้เท่านั้นที่จะ ประสบความสำเร็จตามทักษะจำเป็นแห่งศตวรรษที่ 21 จะช่วยให้นักเรียนสามารถเรียนรู้และปรับตัวทันต่อ การเปลี่ยนแปลงได้

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นความเชื่อมโยงของแนวคิดจิตตปัญญา ศึกษาและทฤษฎีปัญญาสังคมว่าสามารถนำมาพัฒนาจิตสาธารณะให้กับนักเรียนประถมศึกษา ซึ่งเป็น กระบวนการพัฒนาจิตใจจากภายในตัวของผู้เรียนและสะท้อนออกมาให้เห็นโดยการผลการปฏิบัติกิจกรรม ซึ่งการ พัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนจะช่วยพัฒนากายภาพในการเรียนรู้และเพิ่มทักษะในการใช้ชีวิตประจำวัน โดยจิต สาธารณะได้รับการกำหนดไว้ในคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2553 โดยครูประถมศึกษามีความต้องการต้องการรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ ให้กับนักเรียน จากเหตุผลดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาการพัฒนากระบวนการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้าง จิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยเน้นการเชื่อมโยงในการนำ แนวคิดจิตตปัญญาศึกษา และทฤษฎีปัญญาสังคม มาเป็นเครื่องมือในการกำหนดการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิต สาธารณะให้กับนักเรียน โดยปลูกฝังให้นักเรียนมีจิตสาธารณะและเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพสามารถนำความรู้ ไปพัฒนาสังคมและประเทศชาติต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยนี้ มีความมุ่งหมายของการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพการจัดกิจกรรมของผู้บริหาร ครู และนักเรียนของการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้าง จิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา
2. เพื่อสร้างรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา
3. เพื่อประเมินคุณภาพรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้น ประถมศึกษา โดยการทำการทดสอบค่าสถิติแบบไคแอสควร์

ความสำคัญของการวิจัย

การพัฒนาารูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความสำคัญต่อการวิจัย ดังนี้

1. ผลการวิจัยครั้งนี้ทำให้ได้รูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยผ่านกระบวนการวิจัยและพัฒนาารูปแบบอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับความต้องการของโรงเรียนในปัจจุบัน เป็นกระบวนการบริหารและการจัดกิจกรรมที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนา นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาที่มีคุณภาพตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของโรงเรียน

2. ผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษาสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาที่ส่งเสริมหลักสูตรและการเรียนการสอน

3. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สามารถนำไปเป็นนโยบายในการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 จำนวน 139 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 โรงเรียนละ 2 คน จำนวน 103 โรงเรียน รวม 206 คน

วิธีเลือกกลุ่มตัวอย่าง มีดังนี้

ขั้นที่ 1 การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยเจาะจงเก็บข้อมูลจากผู้บริหารและครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1

ขั้นที่ 2 เก็บข้อมูลโดยการใช้แบบสอบถามจากผู้บริหารและครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 โดยผู้วิจัยใช้วิธีแจกแบบสอบถามด้วยตนเองให้กับกลุ่มตัวอย่าง โดยกลุ่มตัวอย่างเมื่อตอบแบบสอบถามเสร็จแล้วจะส่งคืนแบบสอบถามให้กับผู้วิจัย

สถานที่ที่ใช้ในการวิจัย

โรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. จิตสาธารณะ หมายถึง การปฏิบัติของบุคคลที่แสดงออกถึงการช่วยเหลือผู้อื่นโดยอาสาช่วยเหลือและแบ่งบันให้กับผู้อื่น มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมและดูแลรักษาของส่วนรวม ด้วยความเต็มใจ โดยไม่หวังผลตอบแทน

2. จิตตปัญญาศึกษา หมายถึง การศึกษาที่เน้นการพัฒนาจิตใจ ซึ่งเป็นคุณภาพด้านในของมนุษย์ ก่อให้เกิดความรัก ความเมตตา มีจิตสำนึกต่อส่วนรวม มีหลักการที่สำคัญ ได้แก่ การเห็นตามความเป็นจริง การน้อมนำสู่ใจ การใคร่ครวญด้วยใจ การฝึกปฏิบัติ การประเมินตนและการนำไปพัฒนา

3. รูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ หมายถึง แบบแผนในการจัดกิจกรรมที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้หรือความสามารถในด้านใดด้านหนึ่งตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ รูปแบบการจัดกิจกรรมสร้างขึ้นจากแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา และทฤษฎีปัญญาสังคม สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมของนักเรียน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดได้ ซึ่งประกอบไปด้วย

3.1 หลักการ หมายถึง การจัดกิจกรรมที่มีเป้าหมายชัดเจนเป็นรูปธรรมปฏิบัติได้จริงเป็นกิจกรรมที่บูรณาการกับ 8 กลุ่มสาระ แนวคิดจิตตปัญญาและทฤษฎีปัญญาสังคม โดยเป็นการจัดกิจกรรมควบคู่กับการเรียนการสอนสามารถเชื่อมโยงเนื้อหาภายในและภายนอกห้องเรียน ขั้นตอนของกิจกรรมสามารถสอดแทรกในชีวิตประจำวันโดยการความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้จริงสอดคล้องกับการใช้จิตสาธารณะนำไปพัฒนานักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา เป็นกิจกรรมเสริมที่นอกเหนือการเรียนปกติและมีการแลกเปลี่ยนการเรียนรู้และเผยแพร่กิจกรรมสู่สาธารณชน

3.2 วัตถุประสงค์ หมายถึง 1. ครูสามารถนำรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะไปใช้ในการจัดกิจกรรมในการช่วยเหลือผู้อื่น 2. ครูนำรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะไปใช้ในการจัดกิจกรรมทำประโยชน์เพื่อสังคมของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา

3.3 เนื้อหา หมายถึง แนวทางปฏิบัติโดยการมุ่งเน้นผลลัพธ์ คือการให้นักเรียนเกิดระบบการคิดและตระหนักถึงการมีจิตสาธารณะและใช้การพัฒนานักเรียน โดยใช้แนวคิดจิตตปัญญาศึกษาและทฤษฎีปัญญาสังคม ซึ่งเป็น 2 แนวคิดพื้นฐานในการมีคุณสมบัติด้านจิตสาธารณะที่นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาได้จากการปฏิบัติกิจกรรม

3.4 กระบวนการจัดกิจกรรม หมายถึง ขั้นตอนที่อยู่ในกระบวนการการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งประกอบด้วยกระบวนการจัดกิจกรรมดังต่อไปนี้ 1) การเห็นตามความเป็นจริง 2) การน้อมนำสู่ใจ 3) การใคร่ครวญด้วยใจ 4) การฝึกปฏิบัติ 5) การประเมินตน 6) การนำไปพัฒนา

3.5 การประเมินผลการเรียนรู้ หมายถึง การประเมินผลจากผลการปฏิบัติกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาว่านักเรียนเกิดแนวความคิดและตระหนักถึงคุณลักษณะการมีจิตสาธารณะและนักเรียนมีจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อตนเอง สังคม และสิ่งแวดล้อมโดยรอบ ผู้เรียนเห็นคุณค่าการมีจิตสาธารณะ และสามารถใช้ชีวิตอย่างมีความรับผิดชอบต่อ นักเรียนไม่เอาัดเอาเปรียบผู้อื่นมองเห็นประโยชน์ของ

ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน โดยยึดหลักการมีส่วนร่วม นักเรียนมีจิตสาธารณะ มุ่งทำประโยชน์และสร้างสรรค์สิ่งดีงาม ผูกทำงาน การให้บริการต่างๆ ด้วยความเสียสละอดทน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ พร้อมช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน

4. กระบวนการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ หมายถึง แบบแผนที่ใช้ในการดำเนินกิจกรรมที่ได้จัดไว้อย่างเป็นระบบระเบียบ มีความสัมพันธ์สอดคล้องกับทฤษฎีปัญญาสังคมและแนวคิดจิตปัญญาศึกษา เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะจิตสาธารณะให้นักเรียนได้เรียนรู้ถึงกระบวนการทั้ง 6 ขั้นตอนคือ การเห็นตามความเป็นจริง การน้อมนำสู่ใจ การใคร่ครวญด้วยใจ การฝึกปฏิบัติ การประเมินตนและการนำไปพัฒนา

4.1 การเห็นตามความเป็นจริง หมายถึง กระบวนการจัดกิจกรรมที่นักเรียนได้เรียนรู้ถึงการเปิดโอกาสและสร้างเงื่อนไขให้นักเรียนเผชิญความจริง คือ ความเป็นจริงในตนเองและการเผชิญกับสภาพความเป็นจริงที่แตกต่างไปจากกรอบความเคยชินเดิมของตน กระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ในแง่มุมใหม่

4.2 การน้อมนำสู่ใจ หมายถึง กระบวนการจัดกิจกรรมที่นักเรียนได้เรียนรู้ถึงการบูรณาการการเรียนรู้ในแง่มุมต่างๆ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่เป็นองค์รวมเชื่อมโยงชีวิตกับสรรพสิ่งต่างๆ ในธรรมชาติ เป็นการเรียนรู้ที่แท้จริงจากความรู้ภายนอกเชื่อมโยงกับตนเอง มองเห็นความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกันระหว่างตนเองกับผู้อื่น และระหว่างตนเองกับสังคมและโลกธรรมชาติ

4.3 การใคร่ครวญด้วยใจ หมายถึง กระบวนการจัดกิจกรรมที่นักเรียนได้เรียนรู้ถึงการเข้าสู่ภาวะจิตใจที่เหมาะสมกับการเรียนรู้ แล้วสามารถนำจิตใจไปใช้ใคร่ครวญอย่างลึกซึ้งเกี่ยวกับตนเอง ความสัมพันธ์กับผู้อื่นและสิ่งแวดล้อมและประสบการณ์ต่างๆ ที่ผ่านเข้ามา โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของจิตใจที่สงบ ผ่อนคลาย มีสมาธิและปล่อยวาง

4.4 การฝึกปฏิบัติ หมายถึง กระบวนการจัดกิจกรรมที่นักเรียนได้เรียนรู้ถึงการกำหนดเป้าหมายการปฏิบัติ การกำกับตนเองในการปฏิบัติ และการปฏิบัติด้วยจิตที่เมตตา กิจกรรมมีความต่อเนื่องและสอดคล้องกัน รวมถึงการสร้างเงื่อนไขให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องทั้งที่โรงเรียน ที่บ้านและชุมชน

4.5 การประเมินตน หมายถึง กระบวนการจัดกิจกรรมที่นักเรียนได้เรียนรู้ถึงสะท้อนประสบการณ์ การปฏิบัติและการบันทึกผลการเรียนรู้และการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในตนเอง การถ่ายทอดผ่านงานศิลปะ การสัมภาษณ์และการเขียนประเมินการเรียนรู้และการเปลี่ยนแปลงของตนเอง

4.6 การนำไปพัฒนา หมายถึง กระบวนการจัดกิจกรรมที่นักเรียนได้เรียนรู้ถึงการถือกุศลซึ่งกันและกันในด้านกำลังใจ ความมุ่งมั่น ความรู้และแนวทางปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม

5. นักเรียน หมายถึง นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 ในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1

6. การประเมินรูปแบบการจัดกิจกรรม หมายถึง การประเมินคุณภาพของรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน โดยการประเมินการทดสอบสถิติแบบไคสแควร์โดยประเมินรูปแบบการจัดกิจกรรม 4 ด้าน ได้แก่ ความถูกต้อง ความเหมาะสม ความมีประโยชน์ และความเป็นไปได้

6.1 ความถูกต้อง หมายถึง การประเมินคุณภาพความถูกต้องขององค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยในรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้การทดสอบทางสถิติแบบไคสแควร์

6.2 ความเหมาะสม หมายถึง การประเมินคุณภาพความเหมาะสมขององค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยในรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้การทดสอบทางสถิติแบบไคสแควร์

6.3 ความมีประโยชน์ หมายถึง การประเมินคุณภาพความมีประโยชน์ขององค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยในรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้การทดสอบทางสถิติแบบไคสแควร์

6.4 ความเป็นไปได้ หมายถึง การประเมินคุณภาพความเป็นไปได้ขององค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยในรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้การทดสอบทางสถิติแบบไคสแควร์

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาแนวคิดและทฤษฎีจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ มาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับประถมศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

1. ผู้วิจัยได้ศึกษาสภาพการจัดกิจกรรมพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนโดยผู้บริหาร ครู และนักเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษสุพรรณบุรีเขต1 เพื่อนำมาสร้างรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะจิตสาธารณะของนักเรียนระดับประถมศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นการศึกษาที่มุ่งเน้นให้เกิดการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนและมุ่งพัฒนาให้เกิดลักษณะนิสัยที่ดี ซึ่งสถานศึกษาศึกษาขาดการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียน ซึ่งเป็นการบูรณาการด้านความคิดและการปฏิบัติกิจกรรมเข้าด้วยกัน จึงเป็นเรื่องที่ผู้บริหารและครูผู้รับผิดชอบดำเนินงานกิจการนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จะต้องมีความรู้ความเข้าใจในแนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะภายในสถานศึกษาให้กับนักเรียนปัจจุบันนี้แนวทางปฏิบัตินี้เป็นที่ได้รับการยอมรับกันทั่วโลก สามารถนำมาเป็นเครื่องมือในการพัฒนานักเรียนสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นหนึ่งในองค์กรที่มีความรับผิดชอบในการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้เป็นพลเมืองดีของชาติเท่าเทียมกับพลเมืองโลก

2. แนวคิดจิตตปัญญาศึกษา (Contemplative Education) ผู้วิจัยได้นำแนวคิดของนักวิชาการเพื่อใช้เป็นกรอบแนวคิดเบื้องต้นการวิจัยการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้ จากแนวคิดของศูนย์จิตตปัญญาศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล (2552) กล่าวไว้ว่า หลักการพื้นฐานของการจัดกระบวนการเรียนรู้แนวจิตตปัญญาศึกษา ประกอบด้วย

การพิจารณาด้วยใจอย่างใคร่ครวญ (Contemplation) ความรักความเมตตา (Compassion) การเชื่อมโยงสัมพันธ์ (Connectedness) การเผชิญความจริง (Confrontating reality) ความต่อเนื่อง (Continuity) ความมุ่งมั่น (Commitment) และชุมชนแห่งการเรียนรู้ (Community) สุมิน อมรวิวัฒน์ (2549) ชลดา ทองทวี และคณะ (2551) กล่าวไว้สอดคล้องกัน คือ กระบวนการรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญ เน้นการพัฒนาตัวคนในอย่างแท้จริง เพื่อให้เกิดความตระหนักรู้ถึงคุณค่าของสรรพสิ่งด้วยความรักความเมตตา อ่อนน้อมต่อธรรมชาติ มีจิตสำนึกต่อส่วนรวม สามารถเชื่อมโยงประยุกต์ใช้ได้อย่างสมดุลในชีวิต และประเวศ วะสี (2549) การศึกษาที่ทำให้เข้าใจตนเอง รู้ตัวเข้าใจความจริง ทำให้เปลี่ยนมุมมองเกี่ยวกับโลกและผู้อื่น ความเป็นอิสระ ความสุข ปัญญาและความรักอันไพศาลต่อเพื่อนมนุษย์และสรรพสิ่ง สำหรับปราณี อ่อนศรี (2557) กล่าวไว้ว่า จิตตปัญญาศึกษาเป็นกระบวนการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงตนเอง โดยการพัฒนาจากด้านใน ได้แก่ จิตและการคิด ด้วยการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญ การฝึกปฏิบัติกิจกรรมที่หลากหลายบูรณาการร่วมกับประสบการณ์ส่งเสริมให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ช่วยยกระดับคุณค่า ความตั้งใจให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีความสุข มหาวิทยาลัยนอร์เว อ้างถึงใน จิรัฐกาล พงศ์ภคเธียร (2551) กล่าวไว้ คือการศึกษาที่มุ่งเน้นการสืบค้นสำรวจภายในตนเอง การเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรงและการรับฟังด้วยใจที่เปิดกว้าง จะนำไปสู่การตระหนักรู้จักตนเอง การหยั่งรู้และความเปิดกว้างยอมรับความหลากหลายของโลกจากการตระหนักเข้าใจตนเองจะส่งผลให้เกิดความชื่นชมในคุณค่าของประสบการณ์ผู้อื่นเช่นกัน สำหรับสภาการศึกษา (2552) กล่าวถึง จิตตปัญญาศึกษาประกอบด้วย การย้อนพินิจพิจารณาถึงประสบการณ์ การน้อมนำสู่ใจ การใคร่ครวญด้วยใจ และการนำไปพัฒนาให้ดีขึ้น การจัดกิจกรรมตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาสามารถทำได้โดยผ่านกิจกรรมที่หลากหลาย คือ การฟังอย่างลึกซึ้ง การน้อมสู่ใจอย่างใคร่ครวญ การเฝ้ามองเห็นตามที่เป็นจริง (วิจักขณ์ พานิช. 2550) ณิชพัส วังวิญญู (2552) กล่าวไว้ว่า เป็นการเรียนรู้ภายในเพื่อให้จิตใจรู้สึกตัว ระลึกรู้ตนเองและรู้ตื่นต่อสรรพสิ่งต่างๆตามเป็นจริง ผลจากการเรียนรู้ภายในจะทำให้จิตใจรู้คุณค่าและเชื่อมั่นศรัทธาในคุณค่าของสรรพสิ่ง อันจะส่งผลต่อท่าทีและการกระทำของนักเรียน ในการช่วยเหลือและเสียสละ พัชรี ศิริมาก (2554) กล่าวไว้ว่า คือการมุ่งเน้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงตนเองโดยการพัฒนาจากด้านใจได้แก่ จิตและการคิด ด้วยการวิพากษ์ตนเองอย่างใคร่ครวญ เรียนรู้จากการปฏิบัติที่หลากหลาย จนเกิดการคิดใคร่ครวญด้วยจิตที่เมตตากรุณา ทำใจให้เปิดกว้าง สามารถทำความเข้าใจกับสรรพสิ่งต่างๆ

3. ผู้วิจัยได้นำทฤษฎีปัญญาสังคมมาเป็นหนึ่งในการสร้างรูปแบบการจัดการกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะจิตสาธารณะของนักเรียนระดับประถมศึกษา โดยการทฤษฎีปัญญาสังคม (Social Learning Theory) ของ บันดูรา (Bandura. 1977) ซึ่งเน้นหลักการเรียนรู้โดยการสังเกต (Observation Learning) ผ่านการเรียนรู้กระบวนการทางปัญญา ทักษะการตัดสินใจ ด้วยความสัมพันธ์ที่มีอิทธิพลของตัวบุคคล (Person) สิ่งแวดล้อม (Environment) และพฤติกรรม (Behavior) ส่งผลการเรียนรู้กับการแสดงออกอาจจะแตกต่างกันคือนำผลด้านบวก เมื่อเรียนรู้แล้วจะเกิดการแสดงพฤติกรรมเลียนแบบ แต่หากผลด้านลบเมื่อเกิดการเรียนรู้แต่ไม่มีการเลียนแบบการประเมินตนเองของนักเรียนร่วมกับแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา (Contemplative Education)

4. การประเมินรูปแบบกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ การพิจารณาคุณภาพรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดของแมคมิลแลนด์และซูมาร์เคอร์ (McMillan & Schumacher, 1997: 545-546) ที่ประเมินใน 4 ด้านได้แก่

- 4.1 ความถูกต้อง (Accuracy Standard)
- 4.2 ความเหมาะสม (Propriety Standard)
- 4.3 ความมีประโยชน์ (Utility Standard)
- 4.4 ความเป็นไปได้ (Feasibility Standard)

โดยการประเมิน 4 ด้านคือ ความถูกต้อง ความเหมาะสม ความมีประโยชน์ และความเป็นไปได้ ประกอบด้วย ความถูกต้อง คือการประเมินเพื่อพิจารณาคุณภาพความถูกต้องขององค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยในรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ความเหมาะสม คือการประเมินเพื่อพิจารณาคุณภาพความเหมาะสมขององค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยในรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ความมีประโยชน์ คือ การประเมินเพื่อพิจารณาคุณภาพความมีประโยชน์ขององค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยในรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและความเป็นไปได้ คือ การประเมินเพื่อพิจารณาคุณภาพความเป็นไปได้ขององค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยในรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีพบว่าแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา (Contemplative Education) มีแนวคิดพื้นฐานคือ 1) ความเชื่อในความเป็นมนุษย์ (Humanistic Value) 2) กระบวนทัศน์องค์รวม (Holistic Paradigm) มีหลักการสำคัญดังนี้ 1) การเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง 2) ความเมตตา (Compassion) 3) การฟังอย่างลึกซึ้ง (Deep Listening) 4) การนั่งสมาธิอย่างใคร่ครวญ (Contemplation) 5) การเฝ้ามองเห็นตามความเป็นจริง (Meditation) วิจักขณ์ พานิช (2550) และ ทฤษฎีปัญญาสังคม (Social Cognitive Theory) มีแนวคิดว่าการเรียนรู้ของมนุษย์ส่วนมากเป็นการเรียนรู้โดยการสังเกตจากตัวแบบโดยใช้กระบวนการทางปัญญา และการเรียนรู้ของบุคคลมีปัจจัย 3 ด้าน คือ 1) ด้านบุคคล 2) ด้านสภาพแวดล้อม 3) ด้านพฤติกรรม ซึ่งทั้งสามปัจจัยมีความสัมพันธ์ โดยมีแนวคิดหลักสามประการ คือ 1) การเรียนรู้โดยการสังเกต (Observation Learning) 2) การกำกับควบคุมตนเอง (Self-regulation) 3) การรับรู้ความสามารถของตนเอง (Self-efficacy) Bandura (1997)

มีความเชื่อมโยงและสามารถนำมาวิเคราะห์สามารถนำมาสร้างเป็นรูปแบบการจัดกิจกรรมของนักเรียนจากแนวคิดและทฤษฎีดังกล่าวในข้างต้น ผู้วิจัยได้สรุปเป็นกรอบแนวคิด การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา จากแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา (Contemplative Education) และทฤษฎีปัญญาสังคม Social Cognitive Theory นำมาสร้างเป็นรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบไป

ด้วยกระบวนการจัดกิจกรรม 6 ขั้นตอนดังต่อไปนี้ 1) การเห็นตามความเป็นจริง 2) การน้อมนำสู่ใจ
3) การใคร่ครวญด้วยใจ 4) การฝึกปฏิบัติ 5) การประเมินตน 6) การนำไปพัฒนา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมติฐานงานวิจัย

1. รูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในสถานชั้น
พื้นฐาน มีความถูกต้องอย่างมีนัยสำคัญ
2. รูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในสถานชั้น
พื้นฐาน มีความเหมาะสมอย่างมีนัยสำคัญ
3. รูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในสถานชั้น
พื้นฐาน มีความมีประโยชน์อย่างมีนัยสำคัญ
4. รูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในสถานชั้น
พื้นฐาน มีความเป็นไปได้อย่างมีนัยสำคัญ
5. รูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในสถานชั้น
พื้นฐาน มีความถูกต้อง ความเหมาะสม ความมีประโยชน์ ความเป็นไปได้ โดยรวมที่สอดคล้องกันอย่างมีนัยสำคัญ

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัย เรื่องรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สภาพการจัดกิจกรรมของรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ทฤษฎีปัญญาสังคม แนวคิดจิตตปัญญาศึกษา รูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาและการประเมินรูปแบบการจัดกิจกรรม เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์การวิจัยสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแต่ละประเด็น โดยนำเสนอตามลำดับสาระสำคัญ ดังนี้

1. จิตสาธารณะ
 - 1.1 ความหมายของจิตสาธารณะ
 - 1.2 ความสำคัญของจิตสาธารณะ
 - 1.3 องค์ประกอบของจิตสาธารณะ
 - 1.4 วิธีการวัดพฤติกรรมจิตสาธารณะ
 - 1.5 คุณลักษณะจิตสาธารณะ
2. จิตตปัญญาศึกษา
 - 2.1 ความหมายของจิตตปัญญาศึกษา
 - 2.2 ความเป็นมาของจิตตปัญญาศึกษา
 - 2.3 แนวคิดพื้นฐานของจิตตปัญญาศึกษา
 - 2.4 หลักการของจิตตปัญญาศึกษา
 - 2.5 การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา
 - 2.6 รูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ
3. ทฤษฎีปัญญาสังคม
 - 3.1 แนวคิดพื้นฐานของทฤษฎีปัญญาสังคม
 - 3.2 แนวคิดการเรียนรู้โดยการสังเกต
 - 3.3 แนวคิดการควบคุมกำกับตนเอง
 - 3.4 แนวคิดการรับรู้ความสามารถของตนเอง
4. การพัฒนากิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ
 - 4.1 ความหมายของการพัฒนากิจกรรม
 - 4.2 แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการจัดกิจกรรม
 - 4.3 องค์ประกอบของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
 - 4.4 แนวทางการพัฒนากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

- 4.5 การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ
- 4.6 การประเมินรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ
5. การบริหารงานกิจการและกิจกรรมนักเรียนระดับประถมศึกษา
 - 5.1 ความหมายของการบริหารงานกิจการนักเรียนและกิจกรรมนักเรียน
 - 5.2 ความสำคัญของการบริหารงานกิจการนักเรียนและกิจกรรมนักเรียน
 - 5.3 ความมุ่งหมายการบริหารงานกิจการนักเรียนและกิจกรรมนักเรียน
 - 5.4 ขอบข่ายของการบริหารงานกิจการนักเรียนและกิจกรรมนักเรียน
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 6.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

1. จิตสาธารณะ

1.1 ความหมายของจิตสาธารณะ

จิตสาธารณะ (Public Mind) หรือจิตสำนึกสาธารณะ (Public Consciousness) เกิดขึ้นพร้อมกับแนวคิดการกระจายอำนาจทางการเมืองการปกครองสู่ท้องถิ่นและการพัฒนาทรัพยากร มนุษย์ช่วงเพียงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (ชยวัฒน์ ธีระพันธ์.2542: 3) คำว่า สาธารณะ หมายถึง กิจ สมบัติ สิ่งของ สถานที่ ที่มีได้เป็นของปัจเจกบุคคลคนใด ทั้งยังอาจหมายถึงรวมถึงความเป็นส่วนรวมและสังคมได้อีกด้วย คำว่า สาธารณะ ถอดความจาก ภาษาอังกฤษร่วมสมัยเดียวกับ Democracy ประชาธิปไตย จิตสำนึกสาธารณะจึงเป็น ดอกผลของระบบการเมืองที่เปิดกว้าง โครงสร้างเศรษฐกิจที่เอื้อประโยชน์แก่ทุกส่วนและสังคม

ราชบัณฑิตยสถาน ให้ความหมายว่า สาธารณะ หมายถึง ทั่วไปสามัญ ต่อมามานิต มานิตเจริญ (2514) ได้รวบรวมความหมายจากพจนานุกรมและปทานุกรม ให้ความหมาย สาธารณะ ไว้ว่าทั่วไปเป็นของกลางสำหรับ ส่วนรวมสามัญ ต่อในปีพุทธศักราช 2525 ราชบัณฑิตยสถานได้บัญญัติศัพท์และแปลความหมายเพิ่มเติมว่า เป็นสิ่งเกี่ยวกับประชาชนด้านสังคมวิทยา ราชบัณฑิตยสถานบัญญัติศัพท์ว่า จิตใจเอื้อสาธารณะ ซึ่งแปลมาจากคำว่า Public Spirit หมายถึง ความสนใจในสวัสดิการชุมชน รวมทั้งการมีความเต็มใจที่จะให้บริการและเต็มใจที่จะทำงานเพื่อสาธารณะประโยชน์ (ราชบัณฑิตยสถาน.2525)

สอ เสถบุตร (2530: 592) ได้แปลความหมายของคำว่า Public หมายถึง ที่สาธารณะ ชุมชน การเปิดเผย การเผยแพร่ สิ่งที่เป็นของทั่วไป เช่น ถนนหลวง สิ่งที่เป็นของรัฐบาลและสิ่งที่เป็นของประชาชน

บรรทม มณีโชติ (2530: 25) ได้ให้ความหมาย การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม หมายถึง การอุทิศตนทำงานเพื่อสังคมและส่วนรวม การร่วมมือช่วยกันรักษาสมบัติของส่วนรวม ไม่ทำลาย สมบัติของส่วนรวมอุทิศตนทำงานเพื่อส่วนรวม มีน้ำใจ รู้จักแบ่งปันไม่เอาเปรียบผู้อื่นและทำประโยชน์โดยไม่หวังผลตอบแทน แบ่งออกเป็น 4 พฤติกรรม คือ 1) การให้แบ่งปันโดยการช่วยเหลือหรือให้ผู้อื่นด้านทรัพย์สิน สิ่งของ ความรู้และแรงงาน 2) ความมีน้ำใจ การแสดงความปรารถนาดีต่อผู้อื่นในด้านการพูดและการกระทำ ให้กำลังใจและแสดงความเห็นใจผู้อื่น

3) การไม่เอาเปรียบผู้อื่นโดยการสละทรัพย์สินของและแรงงานของตนเท่ากันหรือมากกว่าผู้อื่น 4) การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมโดยการอุทิศการทำงานเพื่อสังคมและส่วนรวมร่วมมือกันรักษาสมาบัติของส่วนรวมไม่ทำลายสมบัติของส่วนรวม

พรรคักดิ์ ผ่องแผ้ว (2531: 60) ได้ให้ความหมาย สาธารณะ เป็นผลที่ได้มาจากการประเมินค่าการเห็นความสำคัญ ซึ่งมีฐานอยู่ที่ทัศนคติ ความเชื่อ ค่านิยม ความเห็น ความสนใจ หรือเป็นชีวิตภายในของบุคคล ความตระหนัก ความคิด ทัศนคติ อารมณ์ แรงจูงใจและความรู้สึกที่ได้รับจากประสบการณ์ในขณะนั้น คำว่า Public แปลเป็นไทย หมายถึง สาธารณะ ในประเทศไทยมักใช้กับ สถานที่ สิ่งของ เครื่องใช้ที่เป็นของส่วนกลาง ทุกคนมีสิทธิที่จะใช้ประโยชน์จากสิ่งนั้นได้ แต่แท้จริงความหมายของคำว่า สาธารณะ เป็นคำที่มีความหมายกว้าง และสามารถใช้ได้กับสิ่งของ บุคคล สถานที่และการกระทำ

ศูนย์แนะแนวการศึกษาและอาชีพกรมวิชาการกระทรวงศึกษาธิการ (2539) ให้ความหมายการทำประโยชน์เพื่อสังคม หมายถึง การกระทำสิ่งที่ดีงามจนเป็นนิสัยเพื่อความ สุข ความสงบของตนเองและสังคมโดยส่วนรวม ตลอดจนการกระทำเพื่อป้องกันปัญหาหรือการสร้างสรรค์เพื่อประโยชน์ของสังคม

ชัยสิทธิ์ เฉลิมมีประเสริฐและคณะ (2540: 38) ให้ความหมาย จิตสำนึกสาธารณะ หรือ จิตสำนึกต่อส่วนรวมไว้ว่า หมายถึง คุณลักษณะทางจิตใจของบุคคลเกี่ยวกับการมองเห็นคุณค่าหรือการให้คุณค่าแก่การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและสิ่งต่างๆ ที่มีอยู่ในสังคมที่ไม่มีผู้ใดผู้หนึ่งเป็นเจ้าของหรือเป็นสิ่งที่คนในสังคมเป็นเจ้าของ ร่วมกันเป็นสิ่งที่สามารถสังเกตได้จากความรู้สึก นึกคิดหรือพฤติกรรมกระทำที่แสดงออกมา

กนิษฐา นิทัศน์พัฒนาและคณะ (2541: 8) ได้ให้ความหมายของคำว่า จิตสำนึกสาธารณะ ว่าเป็นคำเดียวกับคำว่าจิตสำนึกทางสังคม หมายถึง การตระหนักรู้และคำนึงถึงส่วนรวมร่วมกันหรือคำนึงถึงผู้อื่นที่ร่วมความสัมพันธ์เป็นกลุ่มเดียวกับตน ซึ่งสอดคล้องกับที่ ซูซาน (Susan.1997: 223-230) กล่าวไว้ว่า จิตสำนึกทางสังคม หมายถึง ความตระหนัก ความคิด ความรู้สึกและการกระทำต่อสังคม

ชาย โพธิธิตา (2541: 59) ให้ความหมายของจิตสำนึกต่อสาธารณสมบัติ คือ การใช้สาธารณสมบัติอย่างมีความรับผิดชอบ หรือการรับผิดชอบต่อสาธารณสมบัติซึ่งแบ่งเป็น 2 ด้าน คือ 1) รับผิดชอบต่อสาธารณสมบัติด้วยการหลีกเลี่ยงการใช้และการกระทำที่เกิดความชำรุดเสียหายต่อ สาธารณสมบัตินั้นๆรวมไปถึงการถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลสาธารณสมบัติในวิสัยที่สามารถทำได้ 2) การเคารพสิทธิในการใช้สาธารณสมบัติของผู้อื่นโดยการคำนึงว่าคนอื่นมีสิทธิในการใช้เช่นเดียวกัน จะต้องไม่ยึดสาธารณสมบัตินั้นไว้เป็นของส่วนตัวและไม่ปิดกั้นโอกาสการใช้ประโยชน์ของผู้อื่นโดย จากการศึกษาวิจัยเรื่องจิตสำนึกต่อสาธารณสมบัติศึกษากรณีกรุงเทพมหานครได้สรุปความเข้าใจของจิตสาธารณะหรือจิตสาธารณะไว้เป็น 2 ระดับคือ ระดับที่ 1 เป็นจิตสำนึกแบบที่บุคคลไม่ต้องทำอะไรมาก เพียงแต่ไม่ก่อให้เกิดความเสียหายหรือไม่ทำลายสาธารณสมบัติที่ตนใช้ก็พอ ซึ่งเป็นการแสดงออกว่าบุคคลมีความเข้าใจว่าควรหรือไม่ควร ปฏิบัติอย่างไรกับสาธารณสมบัติ ระดับที่ 2 เป็นระดับที่บุคคลกระทำการอันแสดงว่ามีความรับผิดชอบต่อสาธารณสมบัติไม่ว่าจะใช้หรือไม่ใช้สาธารณสมบัตินั้นก็ตาม เช่น การมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาสาธารณสมบัติที่ชำรุดเสียหาย

ศักดิ์ชัย นิรัฐทวี (2541: 57) กล่าวว่าไว้ว่า การมีจิตสำนึกสาธารณะ คือ มีจิตใจที่คำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวม คำนึงความสำคัญของสิ่งอันเป็นของที่ต้องใช้หรือมีผลกระทบร่วมกันใน ชุมชน เช่น ป่าไม้ ความสงบสุขของชุมชน

ชัยวัฒน์ ธีระพันธุ์ (2542: 9) กล่าวว่าไว้ว่า จิตสำนึกสาธารณะ เป็นคำเดียวกับคำว่า จิตสาธารณะ ซึ่งหมายถึง ความเป็นพลเมืองผู้ตื่นรู้ ตระหนักในสิทธิและความรับผิดชอบที่จะสร้างสรรค์สังคมส่วนรวมของคนสามัญ พลเมืองที่บุกรุก เรียกร้องการมีส่วนร่วมและต้องการที่จะจัดการดูแล กำหนดชะตากรรมของตนและชุมชน

สยามรัฐ เรืองนาม (2542: 25) ใช้คำว่า ความสำนึกเชิงสังคม หมายถึง การตื่นตัว ความรู้สึกนึกคิดและความปรารถนาต่างๆ ของบุคคลในสังคมที่ต้องการเข้าไปแก้วิกฤตการณ์หรือ ปัญหาของสังคมและก่อให้เกิดพฤติกรรมการรวมตัวเป็นกลุ่มหรือองค์กร ทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจ หรือภาคสังคม ในลักษณะที่เป็นหุ้นส่วนกัน ก่อให้เกิดจิตสำนึกร่วมกัน

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (2542: 14) ให้ความหมาย จิตสาธารณะ หมายถึง การรู้จักเอาใจใส่เป็นธุระและเข้าร่วมในเรื่องของส่วนรวมที่เป็นประโยชน์ต่อชาติ

สื่อพลัง (2542:3) จากบทความจิตสำนึกสาธารณะเส้นทางสู่ประชา กล่าวว่าจิตสาธารณะ (Public Consciousness) คำว่า สาธารณะ หมายถึง กิจสมบัติ สิ่งของ สถานที่ที่มีได้เป็นของปัจจัย บุคคลใด ทั้งยังอาจหมายรวมถึงความเป็นส่วนรวมและสังคมได้อีกด้วย จิตสาธารณะ มีความหมาย ในแง่ความเป็นพลเมือง ผู้ตื่นรู้ ตระหนักในสิทธิและความรับผิดชอบที่จะสร้างสรรค์สังคมส่วนรวมของคนสามัญ พลเมืองที่บุกรุกเรียกร้อง การมีส่วนร่วมและต้องการที่จะจัดการดูแลกำหนดชะตากรรมของตนและชุมชน

ไพฑูรย์ สีนลารัตน์ (2543: 243) ใช้คำว่า สำนึกทางสังคม หมายถึง ความรู้ ความเข้าใจ ความรับผิดชอบที่มีต่อสังคมและความรู้สึกร่วมได้ร่วมเสียกับสังคม

ศรีประภา เพ็ชรมีศรี (2543: 208) เสนอให้ใช้คำว่า จิตวิญญาณสาธารณะซึ่ง หมายถึง ความรับผิดชอบต่อสาธารณะหรือต่อสังคมที่บุคคลดำรงอยู่

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2543: 17) ได้ให้ความหมาย จิตสาธารณะ หมายถึง ความคิดที่ไม่เห็นแก่ตัวมีความปรารถนาที่จะช่วยเหลือ ช่วยแก้ปัญหาให้แก่ผู้อื่นหรือสังคม พยายามฉวยโอกาสที่จะช่วยเหลืออย่างจริงจังและมองโลกในแง่ดีบนพื้นฐานของความเป็นจริงและคำที่มีความหมายใกล้เคียงในเชิงพฤติกรรม ได้แก่ การทำประโยชน์เพื่อสังคม การเห็นแก่ ประโยชน์ส่วนรวม จิตสำนึกทางสังคมจิตสำนึกต่อสาธารณสมบัติ จิตสำนึกต่อส่วนรวมหรือ จิตสำนึกสาธารณะและจิตสาธารณะ

ไพฑูรย์ วัฒนศิริธรรม (2543) ได้กล่าวไว้ว่า การที่มีคนมาอยู่ร่วมกันเป็นสังคมย่อมต้องมีความสัมพันธ์กันในรูปแบบพึ่งพากัน คนในสังคมซึ่งมีบทบาทและหน้าที่แตกต่างกันไป ถ้าสังคมใดที่ขาดจิตสาธารณะแล้วจะขาดพลังในการสร้างสรรค์ เมื่อเกิดจิตสาธารณะจะทำให้เกิดประชาสังคม ก่อให้เกิดความแข็งแรงของสังคมจะส่งผลให้การเมือง เศรษฐกิจ ศิลธรรม ในสังคมนั้นดีขึ้น

สุดจิต นิमितกุล (2544: 55) ให้ความหมายของ จิตสำนึกสาธารณะ คือจิตสำนึกของความเป็นพลเมือง

สุชาติ จักรพิสูทธิ์ (2544: 22) กล่าวว่า จิตสำนึกสาธารณะเป็นคุณธรรมหรือข้อเรียกร้อง สำหรับส่วนรวม ในสภาพการณ์ที่เกิดความไม่ปกติสุข ความร่วมมือของพลเมืองในการกระทำเพื่อบ้านเมือง

วิรัตน์ คำศรีจันทร์ (2544: 6) ให้ความหมาย จิตสำนึกสาธารณะ หมายถึง กระบวนการคิดและลักษณะของบุคคลที่มีการปฏิบัติโดยมีกระบวนการในระดับบุคคลไปสู่สาธารณะมีความรักและรู้สึกเป็นเจ้าของสาธารณะ ต้องการที่จะทำประโยชน์มากกว่าที่จะรับจากสาธารณะ

หุทัย อัจปฐ์ (2544: 37) ให้ความหมายของ จิตสำนึกสาธารณะไว้ว่า หมายถึง ความตระหนักของบุคคลถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม ทำให้เกิดความรู้สึกปรารถนาที่จะช่วยเหลือ สังคม ต้องการเข้าไปแก้ไขโดยรับรู้ถึงสิทธิควบคู่ไปกับหน้าที่และความรับผิดชอบ สำนึกถึงพลังของตนเองที่สามารถรวมแก้ไขปัญหานั้นได้และลงมือกระทำเพื่อให้เกิดการแก้ปัญหาด้วยวิธีการต่างๆ โดยการเรียนรู้และแก้ไขปัญหาพร้อมกับคนอื่นในสังคม

อัจฉรา โฉมแน่น (2544: 22) ให้ความหมายของ จิตสำนึกทางสังคม ว่าหมายถึง สภาวะความรู้ตัวถึงความคิดและความรู้สึกต่อบุคคลและสภาพแวดล้อมที่เกิดจากการคิดคำนึงถึงส่วนรวมร่วมกัน

พระไพศาล วิสาโล (2544: 15) กล่าวว่าไว้ว่า จิตสำนึกสาธารณะ หมายถึง ความสำนึกใส่ใจและพร้อมที่จะมีส่วนร่วมในกิจการสาธารณะ รวมถึงความเคารพและห่วงใยในสมบัติส่วนรวม ซึ่งมีใช้เฉพาะครอบครัว ญาติมิตร คนรอบข้างหรือชุมชนละแวกบ้านเท่านั้น หากกลุ่มไปถึงบุคคลอื่นที่ไม่รู้จัก ไม่เคยพบแต่ก็รู้ว่าอยู่เป็นส่วนหนึ่งของสังคมที่ตนสังกัด

ลัดดาวัลย์ เกษมเนตรและคณะ (2547: 2) ให้ความหมายของ จิตสาธารณะ หมายถึง การรู้จักเอาใจใส่เป็นธุระและเข้าร่วมในเรื่องของส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกัน

เจษฎา หนูรุ่ง (2551: 4) กล่าวว่าไว้ว่า จิตสาธารณะ หมายถึง ลักษณะของนักเรียนที่รู้จักดูแลเอาใจใส่เป็นธุระและเข้าร่วมในเรื่องของส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2555: 235) ได้ให้ความหมายจิตสาธารณะ หมายถึง ความสำนึกของบุคคลที่มีส่วนรวมเป็นจิตที่เป็นผู้ให้ คิดบวก คิดทางบวก มีความหวังดีต่อผู้อื่น เป็นความสมัครใจ เต็มใจและตั้งใจทำ อยากช่วยเหลือ โดยไม่หวังผลตอบแทนและส่งผลให้เกิดความสุจริตใจ ผู้มีจิตสาธารณะจะแสดงพฤติกรรมที่อาสาทำประโยชน์

กิริติวิทย์ สุวรรณธรรมมา (2556) กล่าวว่าไว้ว่า จิตสาธารณะ หมายถึง คือการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญ เป็นการน้อมเอาประสบการณ์เรียนรู้เข้ามาสัมพันธ์กับชีวิตของนักเรียนเพื่อพัฒนาจิตให้เกิดปัญญาเพื่อส่วนรวม งดเว้นการกระทำที่ส่งผลให้เกิดความชำรุดเสียหาย มีส่วนร่วมดูแลรักษาและเคารพสิทธิบุคคลอื่นในการใช้ทรัพย์สินส่วนรวม

เนลลอน นอตต์และคาร์ฮาร์ท (Nailon; Knott & Carhart 1957) ได้ให้ความหมายของสาธารณะไว้หลายประการ ได้แก่ 1. เรื่องที่ประชาชนมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์ โดยรู้สึกเป็นเจ้าของของแหวนชาติหรือสังคมส่วนรวม 2. สิ่งที่เปิดให้ใช้ หรือให้บุคคลทั่วไปมีส่วนร่วม โดยไม่ควบคุมการใช้หรือควบคุมบางส่วน เช่น สวนสาธารณะ 3. การเปิดโอกาสให้บุคคลทั่วไปได้รับรู้หรือเห็นการกระทำโดยทั่วกัน 4. การเข้าร่วม หรือความ

เสียสละในการทำกิจกรรม 5. ผู้ที่มีความเป็นพลเมืองเป็นข้าราชการที่ทำงานเพื่อส่วนรวมหรือเป็นบุคคลที่เป็นตัวแทนของประชาชน 6. ความเป็นสากล

ซิลส์ (Sills 1972:567) กล่าวว่า วัฒนธรรมเป็นความรู้สึกที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

คราฟท์ (Kraft 1992) กล่าวว่า จิตสำนึกทางสังคม หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการรับรู้ถึงความไม่ยุติธรรม ให้ความสำคัญกับความต้องการที่หลากหลายของบุคคลอื่นและมีการกระทำเพื่อเปลี่ยนแปลงสังคม

เบรทตัน (Bratton.1994 อ้างถึงใน ชูชัย ศุภวงค์และคณะ, 2540:69) ให้ความหมาย จิตสำนึกประชาสังคม หมายถึง ความตื่นตัวของสังคมและการยอมรับในสาธารณะจนถึงความสำคัญของคุณแห่งประชาสังคม การเห็นความสำคัญและเคารพในคุณค่าของความคิดริเริ่มอิสระของปัจเจกบุคคลที่จะทำงานเพื่อสังคมส่วนรวม โดยไม่อยู่ใต้อำนาจของอำนาจการเมืองที่เป็นทางการและเน้นการมีส่วนร่วมโดยสมัครใจในการสร้างสรรค์สังคม

ออสแลน, เบรกเคอร์และเชสโนโลกา (Oslan; Blekher; & Chesnolaca 2000) กล่าวว่า จิตสำนึกสาธารณะ คือสิ่งที่เกิดจากจิตสำนึกของแต่ละบุคคลก่อให้เกิดการร่วมแรงร่วมใจในการกระทำ โดยใช้ประสบการณ์และพยายามผลักดันให้เกิดผลที่ก่อให้เกิดประโยชน์ของส่วนรวม

จากการประมวลเอกสาร ทั้งในและต่างประเทศ พบว่า มีการกล่าวถึง จิตสาธารณะ (Public Mind) ในมุมมองที่หลากหลาย และมีการใช้คำที่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาแล้วจะพบว่ามีความหมายคล้ายคลึงกัน โดยคำที่มีความหมายคล้ายคลึงกับ จิตสาธารณะ ได้แก่ จิตสำนึกสาธารณะ (Public Consciousness) จิตอาสา (Volunteer Mind) และจิตสำนึกต่อสังคม (Social Consciousness) (สุพจน์ ทรายแก้ว, 2516: 45-47) ดังนั้น เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน สำหรับการวิจัยครั้งนี้ จึงใช้คำว่า จิตสาธารณะ ซึ่งเป็นคำที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีนักวิชาการได้ให้ความหมายของ พฤติกรรม จิตสาธารณะ ไว้หลากหลาย ประมวลสรุปได้ ดังนี้ ตี-นันทน์ (Ti-Nan.1998), ออสแลนและเชสโนเกีย (Oslan; & Chesnokaea. 2000) ลิชท์แมน (Lichtman. 2004) ได้ให้ความหมายของจิตสาธารณะ ที่คล้ายคลึงกันว่า จิตสาธารณะ หมายถึง สิ่งที่เกิดจากจิตสำนึกของบุคคลก่อให้เกิดการร่วมแรงร่วมใจในการกระทำ ที่แสดงถึงความเอาใจใส่ต่อสังคมส่วนรวมและประเทศชาติ นอกจากนี้ ชัยวัฒน์ ธิรพันธ์ (2542) สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (2542) วิรัตน์ คำศรีจันทร์ (2544) ลัดดาวัลย์ เกษมเนตรและคณะ (2547) สุพจน์ ทรายแก้ว (2546) ได้อธิบายสอดคล้องกันว่า จิตสาธารณะ หมายถึงจิตสำนึกของบุคคลที่เห็นคุณค่า รักและหวงแหนสาธารณะสมบัติ รู้สึกเป็นเจ้าของและใช้ประโยชน์ร่วมกัน รู้จักเอาใจใส่เป็นธุระและเข้าร่วมเรื่องส่วนรวมที่เป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติ ศักดิ์ชัย นิรัญทวี (2541) เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2543) พระไพศาล วิสาโร (2544) อรพินทร์ ชูชมและคณะ (2549) ได้อธิบายเพิ่มเติมว่าพฤติกรรม จิตสาธารณะเป็นการที่บุคคลคำนึงถึงประโยชน์สุขของสังคมส่วนรวมและประเทศชาติเป็นหลัก มีความปรารถนาที่จะช่วยเหลือแก้ปัญหาให้กับผู้อื่นหรือสังคมและสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2552) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมจิตสาธารณะ ว่าเป็นคุณลักษณะของบุคคลที่แสดงออกถึงการมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้อื่น ชุมชนและสังคมด้วยความเต็มใจ กระตือรือร้น โดยไม่หวังผลตอบแทน ผู้ที่มีจิตสาธารณะ จะมีลักษณะเป็นผู้ให้และช่วยเหลือผู้อื่น แบ่งปันความสุขส่วนตนเพื่อทำประโยชน์

แก่ส่วนรวม เข้าใจ เห็นใจผู้ที่มีความเดือดร้อน อาสาช่วยเหลือสังคม อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้วยร่างกาย สติปัญญา ลงมือปฏิบัติเพื่อแก้ปัญหา หรือร่วมสร้างสรรค์สิ่งที่ดีงามให้เกิดในชุมชนโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน

สรุปได้ว่า จิตสาธารณะ คือการปฏิบัติของบุคคลที่แสดงออกถึงการช่วยเหลือผู้อื่นโดยอาสาช่วยเหลือ และแบ่งบันให้กับผู้อื่น มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมและดูแลรักษาของส่วนรวม ด้วยความเต็มใจโดยไม่หวังผลตอบแทน และมีจิตที่บริสุทธิ์ปราศจากการหวังการตอบแทนในสิ่งของ การชื่นชมหรือการไต่มาด้วยการทำความดีที่มาในรูปแบบของการช่วยเหลือผู้อื่น

1.2 ความสำคัญของจิตสาธารณะ

การที่คนมาอยู่รวมกันเป็นสังคมย่อมต้องมีความสัมพันธ์ในรูปแบบซึ่งกันและกัน คนในสังคม ซึ่งมีบทบาท และหน้าที่แตกต่างกันไป ถ้าคนในสังคมขาดจิตสำนึกสาธารณะ ซึ่งนอกจากจะมี ผลกระทบต่อบุคคล ครอบครัว องค์กรแล้วการขาดจิตสำนึกสาธารณะยังมีผลกระทบต่อชุมชน ระดับประเทศและระดับโลก ดังนี้ (ไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม และสังคม สัจจร. 2543: 22-29)

1.2.1 ผลกระทบต่อบุคคล ทำให้เกิดปัญหา คือ

1.2.1.1 ชุมชนอ่อนแอ ขาดการพัฒนา เพราะต่างคนต่างอยู่ สภาพชุมชนมีสภาพเช่นไร ก็ยังคงเป็นเช่นนั้นไม่เกิดการพัฒนาและยิ่งนานไปก็มีแต่เสื่อมทรุดลง

1.2.1.2 อาชญากรรมในชุมชนอยู่ในระดับสูง

1.2.1.3 ขาดศุนย์รวมจิตใจ ขาดผู้นำที่นำไปสู่การแก้ปัญหา เพราะคนในชุมชนมองปัญหาของตัวเองเป็นเรื่องใหญ่ ขาดคนอาสาพัฒนา เพราะกลัวเสียทรัพย์ กลัวเสียเวลา หรือกลัวเป็นที่ครหาจากบุคคลอื่น

1.2.2 ผลกระทบระดับชาติ ถ้าบุคคลในชาติขาดจิตสาธารณะแล้วจะทำให้เกิด

1.2.2.1 วิกฤตการณ์ภายในประเทศบ่อยครั้งและแก้ปัญหาไม่ได้ อาทิ วิกฤตการณ์เศรษฐกิจ สังคมขาดเสถียรภาพทางการเมือง การชุมนุมขับไล่รัฐบาลหรือผู้นำประเทศ

1.2.2.2 ประเทศชาติอยู่ในสภาพล้าหลัง เนื่องจากขาดพลังของคนในสังคม เมื่อผู้นำประเทศนำมาตรการใดออกมาใช้ก็จะได้ไม่ผล เพราะไม่ได้รับความร่วมมือจากประชาชน

1.2.2.3 ประเทศชาติไร้เกียรติ ไร้ศักดิ์ศรี ทำให้ประชาชนในประเทศอื่นมองด้วยสายตาเหยียดหยาม ดูหมิ่น ดูแคลนว่าเป็นประเทศด้อยพัฒนา

1.2.3 ผลกระทบระดับโลก ถ้าบุคคลขาดจิตสาธารณะจะทำให้เกิดการเอาเปรียบระหว่างประเทศ ทำให้เกิดปัญหาในระดับต่างๆ ดังนี้

1.2.3.1 เกิดการสะสมอาวุธกันระหว่างประเทศ เพราะขาดความไว้วางใจซึ่งกันและกัน กลัวประเทศอื่นจะโจมตี จึงต้องมีอาวุธที่รุนแรง มีอำนาจในการทำลายสูงไว้ในครอบครองเพื่อข่มขู่ ประเทศอื่น และเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นก็มักมีแนวโน้มในการใช้ความรุนแรงของแสนยานุภาพทาง สงครามในการตัดสินปัญหา

1.2.3.2 เกิดการก่อกวน แกล้งแหยงหรือครอบงำทางการค้าระหว่างประเทศ พยายามทุกวิถีทาง เพื่อให้เกิดการได้เปรียบทางการค้า ทำให้ประเทศด้อยกว่าขาดโอกาสในการพัฒนาประเทศของตน

1.2.3.3 เกิดการรังเกียจเหยียดหยามคนต่างเชื้อชาติ ต่างเผ่าพันธุ์หรือต่างท้องถิ่น มองชนชาติอื่นเผ่าพันธุ์อื่นว่ามีความเจริญหรือมีศักดิ์ศรีต่ำกว่าเชื้อชาติและเผ่าพันธุ์ของตนเอง ถูกดูหรือเป็น ปฏิบัติต่อชาติอื่น จิตสาธารณะเป็นคุณธรรมหนึ่งของพลเมือง เป็นคุณค่าและจิตสำนึกเป็นจิตวิญญาณของ สังคม บุคคล องค์กร หรือสังคม สังคมที่ไม่มีคุณค่าและจิตสำนึก ทำให้ขาดพลังในการสร้างสรรค์ เมื่อเกิดจิตสาธารณะจะทำให้เกิดประชาสังคมก่อให้เกิดความเข้มแข็งของสังคม ซึ่งจะทำให้ การเมือง เศรษฐกิจ ศิลธรรมดี (ประเวศ วะสี. 2541:20)

1.2.4 ระบบการศึกษาในปัจจุบันนอกจากสอนให้คนอ่านออกเขียนได้ กระบวนการเรียน การสอนยังเน้นการท่องจำมากกว่าให้รู้จักคิด ประกอบกับวัฒนธรรมไทยที่ได้รับการสั่งสอนจาก บรรพบุรุษให้เชื่อฟังตามที่ผู้ใหญ่หรือผู้ปกครองอบรม สั่งสอน เป็นกระบวนการที่ทำให้ประชาชน ไม่พึ่งตนเอง ขาดการไตร่ตรอง ดังนั้นถ้านักเรียนขาดจิตสาธารณะจะทำให้เกิดผลด้านความเป็น พลเมือง นักเรียนเป็นวัยที่มีการพัฒนาในทุกด้าน จิตสาธารณะจึงเป็นคุณธรรมประการสำคัญ ที่จะส่งเสริมทางด้านเจตคติของนักเรียน ทำให้มีจิตใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ไม่เห็นแก่ตัว มีความเป็นพลเมืองและเห็นความเท่าเทียมกันของมนุษย์ เป็นแรงผลักดันในภาคพลเมือง ทำให้สังคมมีการเคลื่อนไหว ไปในทิศทางตามความต้องการของพลเมือง ทำให้ประเทศขับเคลื่อนด้วยอำนาจประชาชนซึ่งเป็นพื้นฐานของประชาธิปไตย ถ้านักเรียนขาดจิตสาธารณะจะไม่มีความเป็นพลเมือง เป็นเพียง ประชาชนที่ไม่รู้จักสิทธิและหน้าที่ของตนเอง รวมทั้งไม่เคารพสิทธิของผู้อื่นจะเจริญเติบโตไปเป็น ประชาชนที่ไม่รู้จักการพึ่งตนเอง (Passive) รวมทั้งจิตใจคับแคบไม่ช่วยเหลือสังคม ขาดความ สามัคคี ไม่สามารถเรียนรู้ ทำงาน หรือดำรงชีวิตร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ก่อให้เกิดผลเสียทั้งในระดับสังคม ประเทศ และสังคมโลก (Throne.1997: 437)

เนื่องจากในปัจจุบันกระบวนการโลกาภิวัตน์ไม่เพียงเชื่อมโยงระบบธุรกิจและการตลาดเท่านั้น แต่มีผลกระทบต่อทุกระบบในสังคม ซึ่งบริบทนี้เชื่อมโยงกับระบบสุขภาพของบุคคล อย่างแยกกันไม่ได้ ทำให้มีผลต่อแบบแผนการดำเนินชีวิต จิตสาธารณะจึงเป็นสิ่งที่สถานศึกษาต้อง ตระหนักเพื่อผลิตนักเรียนที่มีความรู้คู่คุณธรรม มีความรู้สึกร่วมกับชุมชน และมีความรับผิดชอบ ต่อสังคมในแง่มุมต่างๆ (Mayo, 1996) การมีจิตสาธารณะจึงมีความสำคัญต่อนักเรียนในด้าน ความเป็นพลเมือง และด้านการออกไปประกอบอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพในอนาคต การนำไปใช้จึงต้องศึกษารายละเอียดและองค์ประกอบของการมีจิตสาธารณะ เพื่อนำไปเป็น แนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียนให้เกิดคุณลักษณะอย่างแท้จริง

1.3 องค์ประกอบของจิตสาธารณะ

อนุชาติ พวงสำลี และวีรบุรณ วิสารทสกุล (2540: 28) ได้กล่าวถึงการมีจิตสำนึกสาธารณะหรือจิตสำนึกเพื่อส่วนรวม ว่าเป็นคุณลักษณะที่สำคัญและมีความหมายอย่างยิ่งในสังคม ทำให้เกิดประชาสังคมคือเป็นชุมชนที่มีความเข้มแข็ง ซึ่งหมายถึงชุมชนแห่งสำนึก (Consciousness Community) ที่สมาชิกของชุมชนต่างเป็นส่วนหนึ่งของระบบโดยรวมที่มีความสัมพันธ์กันอย่างแน่นแฟ้น มีองค์ประกอบ ดังนี้

1.3.1 องค์ประกอบของจิตสาธารณะ

1.3.1.1 มีวิสัยทัศน์ร่วมกัน คนในชุมชนต้องมองอนาคตร่วมกัน เรียนรู้และทำความเข้าใจร่วมกันโดยอาศัยการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ให้เห็น ถึงสถานการณ์ แนวโน้มความเปลี่ยนแปลงพร้อมควบคู่ไปกับการปฏิบัติ

1.3.1.2 ประชาชนสำนึกถึงพลังของตนเองว่าจะสามารถรวมแก้ไข เปลี่ยนแปลงสังคมได้ คือการทำให้เกิดกลุ่มที่ให้ความสนใจต่อ สาธารณะจำนวนมากทำให้เกิดความเข้มแข็งเป็นพลังทาสังคมไม่รอคอยให้ผู้อื่นแก้ปัญหาให้กับตนเอง ซึ่งการที่บุคคลจะสำนึกถึงพลังของตน ต้องให้ความสำคัญกับกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของสังคม

1.3.1.3 ความรัก เอื้ออาทร สามัคคี การรวมกลุ่มของบุคคลในสังคมมีความหลากหลายจึงจำเป็นต้องสร้างขึ้นบนฐานแห่งความรัก ความเมตตา ความเอื้ออาทรและความสามัคคี ความแตกต่างระหว่างบุคคลย่อมเกิดขึ้นได้ซึ่งความต่างนี้เป็นสิ่งดีและไม่จำเป็นต้องนำไปสู่ความแตกแยกเสมอไป ดังนั้นเงื่อนไขแห่งความรักสามัคคีจะเป็นส่วนเชื่อมโยงให้เกิดความร่วมมืออย่างมีพลัง

1.3.1.4 การเรียนรู้ที่มีการปฏิบัติร่วมกัน สำนึกสาธารณะนั้นเป็นนามธรรมที่ไม่สามารถบังคับให้เกิดได้ ดังนั้นต้องสร้างเงื่อนไขหรือกิจกรรมร่วมกันที่จะก่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน ตลอดจนการพัฒนาให้เกิดความต่อเนื่อง

1.3.1.5 การมีเครือข่ายและการติดต่อสื่อสาร การแลกเปลี่ยน เรียนรู้ สื่อสารและเครือข่ายเป็นส่วนที่ทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งเป็นทางทำให้เกิดจิตสาธารณะ

1.3.2 คุณลักษณะของบุคคลที่มีจิตสาธารณะ (ยุทธานุ วรอุบติกุล. 2542: 181-183) มีดังนี้

1.3.2.1 การทุ่มเทและอุทิศตน สิทธิของพลเมืองจะต้องสอดคล้องกับความรับผิดชอบต่อสังคมบุคคล ไม่เพียงแต่ปฏิบัติตามสิทธิเท่านั้นแต่ต้องปฏิบัติเพื่อช่วยเหลือให้บริการแก่บุคคลอื่นเพื่อพัฒนาสังคมด้วย อาทิ ถ้าต้องการให้ผู้แทนราษฎรมีความรับผิดชอบต่อความต้องการและประโยชน์ ของประชาชน ประชาชนก็ต้องให้ความใส่ใจและติดตามไม่เพียงทำการหย่อนบัตรเลือกตั้งเท่านั้นต้องเสียสละเวลาให้ในการเข้าไปมีส่วนร่วมกับการเมืองระดับท้องถิ่นและในสถาบันต่างๆ

1.3.2.2 เคารพความแตกต่างระหว่างบุคคล จากกระแสปัจเจกชนนิยม ส่งผลให้คนในสังคมมีลักษณะ ปิดกั้นตนเอง ไม่ไว้วางใจผู้อื่น เลือคบเฉพาะกลุ่มที่มีความเหมือนกัน ไม่สนใจการเมือง ทำให้ไม่สามารถปฏิบัติการกิจของสังคมเพื่อผลประโยชน์ของส่วนรวม เกิดข้อขัดแย้ง การยุติข้อขัดแย้ง โดยการฟังเสียงข้างมาก ไม่นำไปสู่ประโยชน์ของส่วนรวม ดังนั้นผู้มีจิตสาธารณะต้องเป็นพลเมือง ในฐานะที่เป็นเอกลักษณ์ทางการเมืองสมัยใหม่ มีความอดทน ตระหนักว่าการมีส่วนร่วมไม่ทำให้ได้อย่างที่ตนต้องการเสมอไป ต้องเคารพและยอมรับความแตกต่างที่หลากหลาย และหาวิธีอยู่ร่วมกับความขัดแย้งโดยการแสวงหาทางออกร่วมกัน การจำแนกประเด็นปัญหา การใช้เหตุผลใน การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การตัดสินใจ ต้องมีการพูดแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกันให้มาก ที่สุดเพื่อหาข้อยุติ สร้างการเข้าร่วมรับรู้ ตัดสินใจและผนึกกำลัง เพื่อให้เกิดการยอมรับจากทุกฝ่าย

1.3.2.3 คำนี้ถึงผลประโยชน์ส่วนตัวและส่วนรวม คนในสังคมต้องคิดถึงการเมืองในฐานะกิจการเพื่อส่วนรวมและเพื่อคุณธรรมมากขึ้น

1.3.2.4 การลงมือกระทำการวิพากษ์วิจารณ์ปัญหาที่เกิดขึ้นเพียงอย่างเดียวไม่สามารถทำให้สถานการณ์ดีขึ้นต้องลงมือกระทำโดยเริ่มจากครอบครัวในการวางพื้นฐาน ให้การอบรมด้านจริยธรรมของพลเมือง สถานศึกษาไม่เพียงเป็นสถานที่ฝึกทักษะและให้ความรู้ ต้องรับช่วงต่อในการสร้างค่านิยมที่เหมาะสมต่อจากครอบครัวรวมทั้งเครือข่ายสังคมที่เกิดขึ้นระหว่างเพื่อนบ้าน ที่ทำงาน สโมสร สมาคมต่างๆ เชื่อมโยงบุคคลที่สนใจ เรื่องของตนเข้าเป็นกลุ่มที่ใส่ใจผู้อื่นช่วยดำรงรักษาประชาคม สังคม และกฎจริยธรรม รวมทั้งสถาบันที่มีอิทธิพลสูงต่อสังคม คือสถาบันศาสนาและสื่อมวลชนนับว่ามีบทบาทสำคัญในการร่วมสร้างให้สังคมเข้มแข็ง

1.3.3 วิรัตน์ คำศรีจันทร์ (2544: 39) ทำการศึกษาจิตสำนึกสาธารณะในบริบทประชาสังคมไทย เป็นการศึกษาเชิงพัฒนาการและสังเกตการณ์อย่างมีส่วนร่วมในชุมชนเมืองและชุมชนชนบท พบว่า คุณลักษณะของการมีจิตสำนึกสาธารณะประกอบด้วย

1.3.3.1 ความรัก ความเอื้ออาทร

1.3.3.2 ความเชื่อใจ

1.3.3.3 การเรียนรู้ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง

1.3.3.4 การยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล

1.3.3.5 การมีปฏิสัมพันธ์กันโดยใช้ความสามารถ เครือข่ายและการมีส่วนร่วม

1.3.4 ตัวชี้วัดองค์ประกอบจิตสาธารณะ (ลัดดาวัลย์ เกษมเนตรและคณะ. 2547: 3) ต้องพิจารณาจากความรู้ความเข้าใจหรือพฤติกรรมที่แสดงออกถึงลักษณะดังนี้ ได้แก่ 1) การหลีกเลี่ยงการใช้หรือการกระทำที่จะทำให้เกิดความชำรุดเสียหายต่อของส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม และการถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาของส่วนรวมในวิสัยที่ตนสามารถทำได้ 2) การเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม โดยไม่ยึดครองของ ส่วนรวมนั้นเป็นของตนเองตลอดจนไม่ปิดกั้นโอกาสของบุคคลอื่นที่จะใช้ของส่วนรวม แบ่งนิยามออกเป็น 3 องค์ประกอบและ 7 ตัวชี้วัด ดังนี้

1.3.4.1 องค์ประกอบที่ 1 การหลีกเลี่ยงการใช้หรือการกระทำที่จะทำให้เกิดความชำรุดเสียหายต่อส่วนรวม กำหนดตัวชี้วัด คือ การดูแลรักษา และลักษณะของการใช้

1.3.4.2 องค์ประกอบที่ 2 การถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแล กำหนดตัวชี้วัด คือ การทำตามหน้าที่ที่ถูกต้อง กำหนด การรับอาสาที่จะทำบางสิ่งบางอย่างและการทำกิจที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

1.3.4.3 องค์ประกอบที่ 3 การเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวม กำหนดตัวชี้วัด คือ ไม่นำของส่วนรวมมาเป็นของตนเอง และแบ่งปันหรือเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้ใช้ของส่วนรวม

1.3.5 พฤติกรรมของผู้มีจิตสาธารณะ (เจษฎา หนูรุ่ง .2551) แบ่งเป็น 3 ด้าน ดังนี้

1.3.5.1 ด้านการใช้ ได้แก่ พฤติกรรมของนักเรียนในการใช้ของส่วนรวม การรักษาทรัพย์สิน การดูแลรักษาความสะอาด การไม่ทำลายทรัพย์สินที่เป็นสาธารณสมบัติในโรงเรียน ทั้งในห้องเรียนและนอก

ห้องเรียนให้เกิดความชำรุดเสียหาย โดยแสดงออกถึง การดูแลรักษาสิ่งของเมื่อใช้แล้วมีการเก็บรักษาให้คงอยู่ในสภาพดี และลักษณะของการใช้ การใช้ของส่วนรวมอย่างประหยัดและทะนุถนอม

1.3.5.2 การถือเป็นที่ คือ พฤติกรรมที่แสดงออกถึงการมุ่งปฏิบัติเพื่อส่วนรวมในการดูแลรักษาของส่วนรวมในโรงเรียน ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนในวิทยาลัยที่ตนสามารถทำได้ โดยแสดงออกถึงการทำตามหน้าที่และเคารพกฎระเบียบที่กำหนด การรับอาสาที่จะทำบางสิ่งบางอย่างเพื่อส่วนรวม คอยสอดส่องดูแลสาธารณสมบัติของส่วนรวมและการเคารพสิทธิ หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออก ถึงการเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม การไม่ยึดครองของ ส่วนรวมมาเป็นของตน ตลอดจนไม่ปิดกั้นโอกาสของบุคคลที่จะใช้ของส่วนรวมโดยไม่นำของส่วนรวมมาเป็นของตนเองและแบ่งปันและเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้ใช้ ของส่วนรวม

1.3.6 รูปแบบประเภทของจิตสำนึกมีดังนี้

1.3.6.1 สำนึกเกี่ยวกับตนเอง (Self Consciousness) เป็นจิตสำนึกเพื่อพัฒนาตนเองทำให้ตนเองเป็นบุคคลที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น จิตสำนึกด้านนี้การศึกษาไทยมุ่งปลูกฝังมานานเกิดบ้างไม่เกิดบ้างไปตามสภาพการณ์เป็นจิตสำนึกแบบคลาสสิกที่ทุกคนพยายามที่จะสร้างให้เกิดขึ้นให้ได้เช่นความขยันความรับผิดชอบความมานะอดทนความทะเยอทะยานที่ปลูกฝังและมีมานานตามสภาพสังคมไทย

1.3.6.2 จิตสำนึกเกี่ยวกับผู้อื่น (Other Oriented Consciousness) เป็นจิตสำนึกของความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในสังคมของคนในสังคมหนึ่งเช่นความเห็นอกเห็นใจความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ความสามัคคี เป็นต้น

1.3.6.3 จิตสำนึกเกี่ยวกับสังคมหรือจิตสำนึกจิตสาธารณะ (Social or Public Consciousness) เป็นจิตสำนึกที่ตระหนักถึงความสำคัญในการอยู่ร่วมกันหรือการคำนึงถึงผู้อื่นที่ร่วมความสัมพันธ์ เป็นกลุ่มจิตสำนึกเดียวกันที่คนไทยยังไม่ค่อยมีและขาดอยู่มากเพราะพื้นฐานความเป็นมาของสังคมไทย จึงควรจะพัฒนาให้เร็วขึ้น เช่นจิตสำนึกด้านเศรษฐกิจ จิตสำนึกด้านการเมือง จิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อมและจิตสำนึกด้านคุณภาพ

รัตนา ตั้งอมร (อ้อมใจ วงษ์มณฑา. 2552: 15 อ้างถึงใน รัตนา ตั้งอมร) กล่าวถึงองค์ประกอบของการมีจิตสาธารณะไว้ดังนี้ 1) ด้านความคิด เป็นส่วนที่เกี่ยวข้องกับความคิดที่เป็นส่วนของ การรู้หรือเกิดความรับรู้ของ ความสำนึกเป็นหลัก เช่น การรับรู้ ความทรงจำ ความมีเหตุผลและการใช้ปัญญา เป็นต้น 2) ด้านความรู้สึก เป็นส่วนประกอบทางด้านอารมณ์ ความรู้สึก ซึ่งจะเป็นสิ่งกระตุ้นความคิดอีกต่อหนึ่ง เป็นส่วนของการรู้สึกทางใจ ของความสำนึกที่รวมเอาความรู้สึกของบุคคลในด้านบวกหรือด้านลบ 3) ด้านการปฏิบัติหรือการกระทำ เป็นองค์ประกอบที่ก่อให้เกิดแนวโน้มทางปฏิบัติหรือปฏิกิริยาตอบสนองเมื่อมีสิ่งเร้าที่เหมาะสม ซึ่งส่วนนี้ต้องอาศัยความเข้าใจหรือความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสิ่งนั้นเป็นพื้นฐาน

สรุปได้ว่า จิตสาธารณะ ประกอบด้วย การที่บุคคลมีความรัก ความเอื้ออาทรและความสามัคคี การรับรู้ความสามารถของตนในการผลักดันเพื่อแก้ไขปัญหาส่วนรวม การลงมือปฏิบัติ หรือร่วมมือในการแก้ไขปัญหา การมีเครือข่ายในการทำกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือสังคม ประสานกันเพื่อการดำเนินการตามแนวทางในการช่วยเหลือสังคม

1.4. วิธีการวัดพฤติกรรมจิตสาธารณะ

การวัดพฤติกรรมจิตสาธารณะ ซึ่งเป็นคุณลักษณะภายในตัวบุคคลจึงจำเป็นต้องใช้วิธีการวัดที่หลากหลาย จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับการวัดพฤติกรรมจิตสาธารณะ พบว่า มีวิธีการวัดพฤติกรรมจิตสาธารณะ ดังนี้

1.4.1 การรายงานตนเอง (Self-report) เป็นการให้ผู้เข้ารับการวัดแสดงความรู้สึกของตนเองตามสิ่งเร้าที่ได้สัมผัส ซึ่งอาจเป็นข้อความหรือสถานการณ์ต่างๆ โดยผู้ตอบได้ตอบตามความคิด ความรู้สึก ทักษะ และค่านิยมของตนเอง โดยการกรอตอบแบบปลายเปิด หรือการเลือกคำตอบที่มีการจัดเตรียมไว้ให้จากมาตรวัดต่างๆ เช่น มาตราส่วนประมาณค่า ของลิเคิร์ต เป็นต้น งานวิจัยที่ใช้วิธีการวัดดังกล่าว เช่น มุทิตา หวังคิด (2547: 74) ได้ศึกษาการฝึกทักษะการแก้ปัญหาโดยนำเสนอสถานการณ์ผ่านสื่อคอมพิวเตอร์ เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบวัดจิตสาธารณะ แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยข้อคำถามเป็นสถานการณ์ จำนวน 30 ข้อ เมื่อนำไปทดลองใช้กับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 129 คน พบว่า มีค่าความเที่ยง 0.87 อรพินทร์ ชูชมและคณะ (2549) ได้วิเคราะห์ปัจจัยทางจิตสังคมที่สัมพันธ์กับจิตสำนึกทางปัญญาและคุณภาพชีวิตเยาวชนไทย ได้สร้างแบบวัดพฤติกรรมเอื้อสังคมที่บุคคลรายงานการปฏิบัติตนตามกฎระเบียบของสังคม ประพฤติตนให้เป็นประโยชน์แก่สังคม ช่วยเหลือเอื้อเฟื้อผู้อื่น และแบ่งปันสิ่งของเครื่องใช้ให้ผู้อื่น จำนวน 9 ข้อ เป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เมื่อนำไปทดลองใช้กับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 จำนวน 150 คน พบว่า มีค่าความเที่ยง .72 และเจษฎา หนูรุ่ง (2551) ได้ศึกษาปัจจัยจิตลักษณะที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนสาธิตในสังกัดมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ จำนวน 20 ข้อ เมื่อนำไปทดลองใช้กับนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 จำนวน 176 คน พบว่า มีค่าอำนาจจำแนก .35-.72 และ ค่าความเที่ยง 0.95

1.4.2 การสังเกตพฤติกรรม (Observation) เป็นวิธีการศึกษาพฤติกรรมที่ใช้ได้ง่ายสะดวกด้วยการใช้ประสาทสัมผัส โดยเฉพาะตาและหู เพื่อบันทึก และจดจำพฤติกรรมต่างๆ ก่อนที่จะจดบันทึกลงในแบบบันทึกที่มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check-list) หรือมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ซึ่งการมีแบบบันทึกพฤติกรรมที่ให้รายละเอียดของสิ่งที่สังเกตอย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม มีประเด็นการสังเกตที่ครอบคลุมพฤติกรรมที่ปรากฏ จะช่วยให้การสังเกตนั้นได้ข้อมูลที่สอดคล้องกับความเป็นจริงมากที่สุด งานวิจัยที่ใช้วิธีการวัดดังกล่าว เช่น บุญทัน ภูบาล (2549) ได้ศึกษาการใช้วัดทัศนคติหุนเข็ดเป็นตัวแบบเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เครื่องมือที่ใช้เป็น แบบสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่ากำหนดตัวเลข (Numerical Rating Scale) โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน การสังเกตพฤติกรรม ออกเป็น 3 ระดับ คือ ระดับคะแนน 2, 1 และ 0 จำนวน 12 รายการพฤติกรรม เมื่อนำไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 16 คน และคำนวณหาค่าความเที่ยงของผู้สังเกต 2 คน โดยใช้สูตรดัชนีความสอดคล้องของผู้สังเกต (RAI : Rater Agreement Indexes) มีค่าความเที่ยง 0.86 และอัญชลี ยิ่งรักพันธ์ (2550) ได้ศึกษาผลการใช้สถานการณ์จำลองผสานกับเทคนิคการประเมินผลจากสภาพจริงเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะ จำนวน 24 รายการ

พฤติกรรม เมื่อนำไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 70 คน และคำนวณหาค่าความเที่ยงของผู้สังเกต 2 คน โดยใช้สูตรดัชนีความสอดคล้องของผู้สังเกต มีค่าความเที่ยง 0.95

สรุปได้ว่า การวัดพฤติกรรมจิตสาธารณะ คือ การวัดระดับผลการปฏิบัติและผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนที่ปฏิบัติกิจกรรม และการตกตะกอนทางความคิดและระดับเจตคติว่าผู้ปฏิบัติสามารถเกิดกระบวนการเรียนรู้และการพัฒนาไปสู่การมีจิตสาธารณะได้หรือไม่ นอกจากนี้การวัดพฤติกรรมจิตสาธารณะยังเป็นส่วนช่วยเพิ่มศักยภาพให้กับผู้เรียนให้เกิดคุณลักษณะการมีจิตสาธารณะของผู้เรียนได้โดยการปฏิบัติด้วยตนเอง

1.5 คุณลักษณะจิตสาธารณะ

คุณลักษณะจิตสาธารณะ คือ คุณลักษณะที่แสดงออกถึงการมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้อื่น ชุมชน และสังคมด้วยความเต็มใจ กระตือรือร้นโดยไม่หวังผลตอบแทน เป็นผู้ให้และช่วยเหลือผู้อื่น แบ่งปันความสุขส่วนตนเพื่อทำประโยชน์แก่ส่วนรวม เข้าใจ เห็นใจผู้ที่มีความเดือดร้อน อาสาช่วยเหลือสังคม อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ด้วยร่างกาย สติปัญญา ลงมือปฏิบัติเพื่อแก้ปัญหา หรือร่วมสร้างสรรค์สิ่งที่ดีงามให้เกิดขึ้นในชุมชน โดยไม่หวังสิ่งตอบแทน

1.5.1 ตัวชี้วัดพฤติกรรมจิตสาธารณะ

ตัวชี้วัดพฤติกรรมจิตสาธารณะ ประกอบด้วย

1.5.1.1 การช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจและพึงพอใจโดยไม่หวังผลตอบแทน ซึ่งมีพฤติกรรมตัวบ่งชี้ดังนี้

1.5.1.1.1 การช่วยเหลือพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูทำงานด้วยความเต็มใจ

1.5.1.1.2 การอาสาทำงานให้ผู้อื่นด้วยกำลังกาย กำลังใจและใช้กำลังสติปัญญาโดยไม่หวัง

ผลตอบแทน

1.5.1.1.3 การแบ่งปันสิ่งของทรัพย์สินและอื่นๆและการช่วยเหลือปัญหาหรือสร้างความสุขให้กับ

ผู้อื่น

1.5.2 การเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชนและสังคม มีพฤติกรรมตัวชี้วัด ดังนี้

1.5.2.1 การดูแลรักษาทัศนสมบัติและสิ่งแวดล้อมด้วยความเต็มใจ

1.5.2.2 การเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชนและสังคม

1.5.2.3 การเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาหรือร่วมสร้างสิ่งที่ดีงามของส่วนรวมตาม

สถานการณ์ที่เกิดขึ้นด้วยความกระตือรือร้น

สรุปได้ว่า จิตสาธารณะ คือ พฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออกถึงการช่วยเหลือผู้อื่นโดยอาสาช่วยเหลือและแบ่งปันให้กับผู้อื่น มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมและดูแลรักษาของส่วนรวม ด้วยความเต็มใจ โดยไม่หวังผลตอบแทนการช่วยเหลือผู้อื่นเพื่อทำประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวมจึงมีความสำคัญในการพัฒนาบุคคลของชาติให้จิตสำนึกสาธารณะ

2. จิตตปัญญาศึกษา

2.1 ความหมายของจิตตปัญญาศึกษา

จิตตปัญญาศึกษา (Contemplative Education) สุมิน อมรวิวัฒน์ (2549: 31) ได้ให้ความหมายไว้ หมายถึง การศึกษาที่น้อมสู่ใจอย่างใคร่ครวญ เน้นการพัฒนาด้านในอย่างแท้จริงเพื่อให้เกิดความตระหนักรู้ถึงคุณค่าของสิ่งต่างๆ โดยปราศจากอคติ เกิดความรักความเมตตา อ่อนน้อมต่อธรรมชาติ มีจิตสำนึกต่อส่วนรวม และสามารถเชื่อมโยงศาสตร์ต่างๆ มาประยุกต์ใช้ในชีวิตได้อย่างสมดุล วิจักขณ์ พานิช (2550) ได้อธิบายเพิ่มเติมว่า จิตตปัญญาศึกษาเป็นการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญ นอกจากนี้โรเซอร์และเปค (Roeser; & Peck. 2009) ได้ให้ความหมายของจิตตปัญญาศึกษาว่า หมายถึง การจัดการศึกษาที่มี การปฏิบัติที่หลากหลายเพื่อพัฒนาความเจริญงอกงามทางจิตใจ ให้เป็นผู้ตื่นรู้ มีจริยธรรม ดำรงตนเป็นผู้มีคุณธรรม และมีจิตเมตตาต่อผู้อื่น (Bush. 2006) และจรัสกาล พงศ์ภาคเธียร (2550: 45) อธิบายว่าจิตตปัญญาศึกษาเป็นการศึกษาที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความสัมพันธ์แบบใหม่กับตนเอง ผู้อื่นและโลกให้ความรู้ที่ไม่ใช่ความรู้บนฐานข้อมูลและการแยกขาดระหว่างอัตวิสัยกับภาววิสัย แต่เป็นความรู้และปัญญาที่เข้าถึงความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันของสรรพสิ่งของซายองซ์ (Zajonc. 2008) และ ธนา นิลชัยโกวิทย์(2551:65) กล่าวถึง จิตตปัญญาศึกษา ว่าเป็นการศึกษาที่จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง เพื่อให้เกิดปัญญาที่เห็นความเชื่อมโยงของสรรพสิ่ง และเกิดความรักความเมตตาที่อยู่บนพื้นฐานของความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง ทำให้เกิดจิตสำนึกที่ตื่นามและตระหนักถึงภาระหน้าที่ของตนที่มีต่อมวลมนุษยชาติและสรรพสิ่งในธรรมชาติ ฮาร์ท (Hart. 2004) และเฮย์เนส (Haynes. 2005) ได้ขยายความว่าจิตตปัญญาศึกษาจะนำไปสู่การบ่มเพาะความสามารถในการตระหนักรู้ การมีใจจดจ่อ และการเข้าใจอย่างชัดแจ้ง และ ญัสส์ วังวิญญู (2551:29) ได้ให้ความหมายของจิตตปัญญาศึกษาว่า เป็นการศึกษาที่ทำให้รู้จิตของตนเอง แล้วเกิดปัญญา ตื่นรู้ เข้าถึงความจริง ความดี ความงามอันสูงสุด

สรุปได้ว่า จิตตปัญญาศึกษา หมายถึง การศึกษาที่เน้นการพัฒนาจิตใจ ซึ่งเป็นคุณภาพด้านในของมนุษย์ก่อให้เกิดความรัก ความเมตตา มีจิตสำนึกต่อส่วนรวม มีกระบวนการจัดกิจกรรมที่สำคัญ ได้แก่ การเห็นตามความเป็นจริงการน้อมนำสู่ใจ การใคร่ครวญด้วยใจ การฝึกปฏิบัติ การประเมินตนเองและการนำไปพัฒนา ซึ่งกิจกรรมได้ผ่านกระบวนการศึกษาจากทฤษฎีปัญญาสังคมและแนวคิดจิตตปัญญาศึกษามาเพื่อที่จะเป็นเครื่องมือในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดประโยชน์แก่ตนเองและส่วนรวมมากยิ่งขึ้น

2.2 ความเป็นมาของจิตตปัญญาศึกษา

จิตตปัญญาศึกษา เริ่มต้นขึ้นในสหรัฐอเมริกา ในปี ค.ศ.1974 ที่มหาวิทยาลัยนาโรปะ มลรัฐโคโลราโด สหรัฐอเมริกา ซึ่งก่อตั้งขึ้นโดย เซอเกียม ตรุงปะ รินโปเช บนฐานของพุทธศาสนิกายวัชรยาน โดยเน้นการจัดการศึกษา ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสำรวจภายในตนเองการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรง และการรับฟังด้วยใจเปิดกว้าง ซึ่งจะนำไปสู่การรู้จักตนเองการหยั่งรู้และความเปิดกว้างยอมรับความหลากหลาย เป้าหมายของจิตตปัญญาศึกษา ไม่ได้เพื่อการใคร่ครวญภายในเท่านั้น จิตตปัญญาศึกษาไม่ได้หมายถึงการละความเป็นวิชาการไปแต่เป็นการหยั่งรากของวิชาการให้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น ให้เป็นประสบการณ์ส่วนตัวที่สัมผัสเองโดยตรงมากขึ้นและให้สัมผัสคู่กับการฝึกจิตมากยิ่งขึ้น เพื่อให้การพัฒนาด้านในและการพัฒนาความรู้ภายนอกเติบโตไปด้วยกัน

มหาวิทยาลัยนาโรปะ ได้เริ่มจัดการเรียนรู้อัตตปัญญาศึกษา แพร่หลายมากยิ่งขึ้นในกลุ่มนักการศึกษาทุกระดับ มีอิทธิพลต่อเครือข่ายการศึกษาระดับอุดมศึกษาหลายแห่ง เช่น เครือข่าย Five Colleges หรือมหาวิทยาลัย 5 แห่ง คือ Amherst College, Hampshire College, Mount Holyoke, Smith College, และ University of Massachusetts, Amherst และเครือข่ายในมลรัฐโคโลราโด คือ Rocky Mountain Contemplative Higher Education Network (RMCHEN) ซึ่งเริ่มเปิดตัวอย่างเป็นทางการในเดือนกันยายน ค.ศ. 2006 นอกเหนือจากการศึกษาระดับอุดมศึกษาดังกล่าว ยังมีองค์กรอื่นๆ ที่ทำงานขับเคลื่อน Contemplation เช่น องค์กร The Center for Contemplative Mind in Society ในประเทศสหรัฐอเมริกา ได้พัฒนาแนวความคิดนี้ ตั้งแต่ปี ค.ศ.1991 และก่อตั้งอย่างเป็นทางการในปี ค.ศ. 1997 ทั้งนี้ องค์กร The Center for Contemplative Mind in Society ไม่ใช่องค์กรศาสนา แต่ได้นำเอาวิธีการปฏิบัติของหลากหลายศาสนามาบูรณาการ เพื่อการเรียนรู้อัตตปัญญา โดยมีการบูรณาการจิตตปัญญาเข้าสู่วิถีชีวิต เพื่อช่วยสร้างสังคมที่มีความยุติธรรม มีความรักความเมตตา มีการใคร่ครวญมากยิ่งขึ้นและมีความสนใจต่อจิตตปัญญาศึกษามากขึ้นตามลำดับ เช่น ในประเทศสหรัฐอเมริกา มีการจัดสรรทุน Contemplative Practice Fellowships โดยความสนับสนุนของ สถาบันเฟตเซอร์ (Fetzer Institute) ให้แก่อาจารย์มหาวิทยาลัยจำนวน 100 คน เพื่อพัฒนาหลักสูตรที่รวมเอาการปฏิบัติเชิงจิตตปัญญาและการจัดประชุมด้านจิตตปัญญา โดยสถาบันหลายแห่ง เช่น Wellesley College, The University of Massachusetts, และ The American Association of Colleges and Universities แม้ว่าส่วนใหญ่อาจารย์แต่ละท่านเริ่มต้นนำการปฏิบัติเชิงจิตตปัญญามาใช้ในรายวิชาของตนแต่ขณะเดียวกัน ก็เริ่มมีการก่อกำเนิดและพัฒนาการของเครือข่ายอาจารย์ในด้านนี้เกิดขึ้นด้วย เช่น The Five Colleges of Western Massachusetts มีเครือข่ายของอาจารย์รวม 60 คน และ The University of Michigan ที่มีเครือข่ายของอาจารย์รวม 50 คน ในบางสถาบันมีภาควิชาหรือสถาบันทั้งสถาบันที่ให้ความสำคัญต่อการเรียนรู้อัตตปัญญาเปลี่ยนแปลงเชิงคุณลักษณะภายใน และเชิงจิตวิญญาณ (Transformative and Spiritual Learning) เช่น ภาควิชาจิตวิทยา (Psychology Department) State University of West Georgia และมหาวิทยาลัยนาโรปะ (Naropa University) มหาวิทยาลัยหลายแห่ง มีการริเริ่มนำการปฏิบัติเชิงจิตตปัญญาเข้าไปในวิถีชีวิตของนักศึกษาและในงานด้านการบริหารมหาวิทยาลัย บัจฉัยเหล่านี้สะท้อนให้เห็นพัฒนาการของการศึกษาระดับอุดมศึกษาในสหรัฐอเมริกา ที่มีการบูรณาการจิตตปัญญา เข้าไว้ในการเรียนรู้และการเปลี่ยนแปลงคุณลักษณะภายในของบุคคล (Personal Transformation)

จิตตปัญญาศึกษาในประเทศไทย โดยกลุ่มจิตวิวัฒน์ ซึ่งเป็นกลุ่มผู้ที่สนใจเรื่องการขับเคลื่อนสังคมสู่จิตสำนึกใหม่ (New Consciousness) อย่างจริงจัง มีส่วนสำคัญในการสนับสนุนให้มีการใช้กระบวนการเชิงจิตตปัญญาเข้าไปในกิจกรรมทั้งในและนอกระบบการศึกษา กลุ่มจิตวิวัฒน์มาประชุมร่วมกันเพื่อผลักดันเรื่องนี้ให้เกิดขึ้นในสังคมไทย โดยรวมตัวกันเป็นเครือข่ายจิตตปัญญาศึกษา (Contemplative Education Network) ในปี พ.ศ. 2549 จากแนวคิดของกลุ่มจิตวิวัฒน์ศูนย์จิตตปัญญาศึกษา (Contemplative Education Center) ได้ก่อตั้งขึ้นที่มหาวิทยาลัยมหิดล เพื่อขับเคลื่อนจิตตปัญญาศึกษา โดยการสนับสนุนของเครือข่ายจิตตปัญญาศึกษา นอกจากนี้ ยังมีองค์กรในมหาวิทยาลัยอื่น ที่เริ่มขับเคลื่อนการเรียนรู้อัตตปัญญาศึกษา เช่น สถาบัน

สันติศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ศูนย์วิจัยและพัฒนาจิตตปัญญาศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นต้น (ชลลดา ทองทวี และคณะ. 2551)

การจัดกิจกรรมจิตตปัญญาศึกษาให้กับผู้เรียนตั้งแต่วัยเด็ก เนื่องจากการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดจิตตปัญญา จำเป็นต้องได้รับการปลูกฝัง บ่มเพาะตั้งแต่ในวัยเด็กเพื่อให้เติบโตใหญ่เป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่าแก่สังคม ดังนั้นจึงควรมีการจัดกิจกรรมจิตตปัญญาศึกษาตั้งแต่ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพราะการศึกษาขั้นพื้นฐานถือได้ว่าเป็นรากฐานของการศึกษาการพัฒนาผู้เรียนให้เปี่ยมด้วยความดี มีปัญญา มีความรู้คู่คุณธรรม ต้องวางรากฐานให้มั่นคงโดยการปลูกฝังจิตตปัญญาให้ลงสู่รากลึกในจิตใจของผู้เรียนตั้งแต่วัยเด็ก เมื่อรากฐานมั่นคงก็จะสามารถพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ที่สามารถสร้างประโยชน์สุขให้กับสังคม และประเทศชาติได้ ดังนั้น การนำจิตตปัญญาศึกษามาจัดกิจกรรมในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจะเป็นแนวทางสำคัญที่จะช่วยเติมเต็มให้กับระบบการศึกษากระแสหลัก และเป็นการพัฒนาผู้เรียนให้ไปถึงเป้าหมายที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

มาตรฐานการศึกษาของชาติ ได้กำหนดจิตตปัญญาศึกษา เป็นการศึกษาที่เน้นการพัฒนาจิตใจ ซึ่งเป็นการเรียนรู้คุณภาพด้านในของมนุษย์ให้เกิดปัญญา เกิดความรัก ความเมตตา มีสติในการดำเนินชีวิตและมีจิตสำนึกต่อส่วนรวม จิตตปัญญาศึกษาแม้จะเป็นคำที่ใหม่ในแวดวงการศึกษาไทย แต่เมื่อศึกษาวิเคราะห์อย่างชัดเจนแล้วจะพบว่า จิตตปัญญาศึกษา ได้จัดกิจกรรมอยู่ในบริบทของสังคมไทยบ้างแล้ว เช่น การสอนให้ผู้เรียนมีสติ สมาธิ มีจิตเมตตา ตามหลักศีล สมาธิ ปัญญา จะเห็นได้ว่าโดยแท้จริงแล้ว จิตตปัญญาศึกษาได้มีอยู่ในรากฐานของบริบทสังคมไทย เพียงแต่ไม่ได้มีการดำเนินการจัดกิจกรรมอย่างเป็นระบบและขาดการพัฒนาส่งเสริมอย่างต่อเนื่อง ประการสำคัญ ถึงแม้จิตตปัญญาศึกษาจะเป็นแนวคิดในการจัดการศึกษาที่อิงอยู่กับหลักของศาสนา แต่แก่นแท้ของจิตตปัญญาศึกษาอยู่ที่การพัฒนาจิตของมนุษย์โดยไม่อิงอยู่กับศาสนพิธี นั่นแสดงว่าทุกเชื้อชาติ ศาสนา สามารถปฏิบัติเพื่อพัฒนาจิตร่วมกันได้ ดังนั้น จิตตปัญญาศึกษาจึงเป็นการจัดการศึกษาที่สามารถตอบสนอง ในเรื่องความแตกต่างระหว่างศาสนาและการจัดกิจกรรมตามแนวจิตตปัญญาศึกษาจะสามารถนำมาซึ่งสันติสุข เสมอภาคและสมานฉันท์ให้กับสังคม และมนุษยชาติได้ ดังนั้น จิตตปัญญาศึกษา จึงเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาที่จะช่วยเติมเต็มให้กับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เป็นคนดี มีปัญญา มีความรู้คู่คุณธรรม อย่างแท้จริง (กิตติวิทย์ สุวรรณธรรมา. 2556)

2.3 แนวคิดพื้นฐานของจิตตปัญญาศึกษา

2.3.1 ความเชื่อในความเป็นมนุษย์ (Humanistic Value)

ความเชื่อในความเป็นมนุษย์ ตั้งอยู่บนฐานคิดว่า มนุษย์มีศักยภาพสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่อง มีความจริง ความดี และความงามอยู่ในตน เปรียบเสมือนเมล็ดพันธุ์ที่มีศักยภาพในการเจริญเติบโต เมื่อมีเงื่อนไขต่างๆพร้อมเมล็ดพันธุ์นั้นก็จะสามารถเติบโตขึ้น จนกลายเป็นต้นไม้ใหญ่ได้ ฉะนั้นใครก็ตามที่มนุษย์ย่อมมีศักยภาพภายในตัว เมื่อพร้อมด้วยกระบวนการภายใน จิตของมนุษย์ผู้นั้นก็จะเติบโตไปเป็น “จิตใหญ่” ให้ร่มเงาแก่ตนเองและผู้อื่นได้ (ธนา นิลชัยโกวิทย์ และคณะ. 2550) ดังนั้น จิตตปัญญาศึกษาจึงเป็นการศึกษาที่ทำให้เข้าใจด้านในของตัวเอง รู้ตัว เข้าถึงความจริง ทำให้เปลี่ยนมุมมองเกี่ยวกับโลกและผู้อื่น เกิดความเป็นอิสระ ความสุข ปัญญา และความรักอันไพศาลต่อเพื่อนมนุษย์และสรรพสิ่ง มีเป้าหมายสำคัญ คือ การที่

มนุษย์สามารถเรียนรู้เพื่อยกระดับจิตวิญญาณของตนเองไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์เพื่อความสุขและการอยู่ร่วมกันด้วยสันติ (ประเวศ วะสี. 2550)

2.3.2 กระบวนทัศน์องค์รวม (Holistic Paradigm)

กระบวนทัศน์องค์รวม เป็นทัศนะที่มองเห็นว่าความจริงของสรรพสิ่ง คือการเชื่อมโยงเป็นหนึ่งเดียว ทำให้ปฏิบัติต่อสรรพสิ่งอย่างไม่แยกส่วนจากชีวิต ด้วยทัศนะที่มองเห็นว่ามนุษย์เป็นส่วนหนึ่งของสรรพสิ่ง และสรรพสิ่งก็เป็นส่วนหนึ่งของมนุษย์ จึงไม่ยึดเอาตนเองเป็นศูนย์กลางของสรรพสิ่ง (ประเวศ วะสี. 2547) ด้วยเหตุนี้ การกระทำอันใดอันหนึ่งของมนุษย์จึงสามารถส่งผลสะท้อนต่อสรรพสิ่ง และผลนั้นก็ย้อนกลับมาสู่ตัวของมนุษย์ ทัศนะนี้มีผลต่อการสร้างกระบวนกรเรียนรู้ที่สมดุลระหว่างการเรียนรู้ภายในและภายนอก เน้นความเป็นหนึ่งเดียวกันระหว่างการเปลี่ยนแปลงตนเอง การเปลี่ยนแปลงโลก และมองเห็นความเชื่อมโยงของส่วนต่างๆ ที่เป็นฐานการเรียนรู้ของมนุษย์ คือ กาย ใจ ความคิด และจิตวิญญาณ (ธนา นิลชัยโกวิทย์. 2551) ซึ่งการศึกษาที่สอดคล้องกับแนวคิดนี้ คือ การศึกษาแบบองค์รวม (Holistic Education) โดยเป็นการศึกษาที่ตั้งอยู่บนแนวคิดที่แต่ละบุคคล จะค้นพบอัตลักษณ์ และเป้าหมายในชีวิตโดย ผ่านการเชื่อมโยงกับสังคม และธรรมชาติ ก่อให้เกิดความรัก ความเมตตา ให้ความสำคัญต่อคุณค่าพื้นฐานในจิตใจมนุษย์ และพัฒนาการของบุคคล เกี่ยวกับ อารมณ์ สังคม ร่างกาย และจิตวิญญาณ โดยมุ่งเน้นความเชื่อมโยงระหว่างสรรพชีวิตและความกลมกลืนผสานสอดคล้องระหว่าง ภายในและภายนอก (Martin; & Forbes, 2004 อ้างถึงใน ชลลดา ทองทวี และคณะ, 2551) การศึกษาแบบองค์รวม มีหลักการสำคัญ ดังนี้

2.3.2.1 ผู้เรียนจะต้องได้เรียนรู้เกี่ยวกับตนเอง

2.3.2.2 ผู้เรียนจะต้องได้เรียนรู้เรื่องความสัมพันธ์ โดยได้เรียนรู้ที่จะเข้าใจสังคม (Social literacy) และเข้าใจอารมณ์ตนเอง (Emotional literacy)

2.3.2.3 ผู้เรียนจะต้องได้เรียนรู้เกี่ยวกับการยืดหยุ่นการปรับตัว

2.3.2.4 ผู้เรียนจะต้องได้เรียนรู้เกี่ยวกับสุนทรียะ เพื่อให้เห็นความงามในทุกสิ่งรอบตัว

2.3.3 ยุทธวิธีที่จะบรรลุเป้าหมายของการสร้างผู้เรียนที่มีความเป็นองค์รวมต้องอาศัยแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการเรียนรู้ การศึกษาแบบองค์รวมควรจะทำหน้าที่เป็นเสมือนเพื่อนร่วมการเดินทางในการเรียนรู้ มากกว่าผู้ที่มีอำนาจเหนือกว่า การสื่อสารที่เปิดเผยและตรงไปตรงมามีความสำคัญบนพื้นฐานของการเคารพซึ่งกันและกัน การร่วมมือจะเป็นบรรทัดฐานในการเรียนรู้ ไม่ใช่การแข่งขัน ดังนั้น โรงเรียนที่จัดกิจกรรมแบบองค์รวม จะไม่ให้คะแนนหรือให้รางวัลตอบแทนต่อผู้เรียนที่เก่งอย่างเดียว แต่จะให้รางวัล กับผู้เรียนที่ได้ช่วยให้เพื่อนคนอื่นได้เรียนรู้และเจริญก้าวหน้าด้วยกันมากกว่า ดังนี้

2.3.3.1 ส่งเสริมการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง (Transformative Learning) กล่าวคือ จะต้องให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์หรือกระบวนทัศน์ ของผู้เรียน สู่การมองโลกในเชิงองค์รวม

2.3.3.2 ส่งเสริม ความเชื่อมโยง (Connections) แทนการแยกส่วน (Fragmentation) ในทุกมิติที่เคยเป็นในการศึกษากระแสหลัก เช่น ด้านการแยกรายวิชา การแยกเด็กตามระดับเกรดเป็นต้น การใช้การ

เรียนรู้ที่ยืดหยุ่น (Flexible Pacing) เป็นหัวใจสำคัญที่ทำให้ผู้เรียนไม่รู้สึกว่าถูกบังคับให้เรียนอย่างเร่งรีบหรือถูกตั้งเร่งให้เรียนช้าลง

2.3.3.3 ส่งเสริมการสืบค้นข้ามศาสตร์/สาขา (Transdisciplinary Inquiry) ทั้งนี้ แนวคิดเรื่องการสืบค้นข้ามศาสตร์/สาขา ตั้งอยู่บนฐานคิดที่ว่า ไม่มีการแยกส่วนศาสตร์หรือสาขาเพราะโลกเชื่อมโยงกันเป็นองค์รวมและไม่ได้แยกออกเป็นส่วนย่อย

2.3.3.4 ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีความหมาย (Meaningful) ผู้เรียนจะเรียนรู้ได้ดี หากสิ่งที่เรียนมีความหมายสำคัญต่อเขา ดังนั้น จึงต้องจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

2.3.3.5 ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ โดยคำนึงถึงความสัมพันธ์กับการเรียนรู้ของผู้อื่นในชั้นและนอกชั้นเรียนด้วย

2.3.3.6 ชุมชนมีส่วนสำคัญในการศึกษาแบบองค์รวม โดยการเห็นความสัมพันธ์ต่อผู้อื่นและโลกเป็นหัวใจในการทำความเข้าใจตนเอง

สรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ให้ความสำคัญกับความเชื่อในความเป็นมนุษย์ โดยมีความเชื่อมั่นว่ามนุษย์มีศักยภาพสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และการจัดการศึกษาคำนึงถึงกระบวนการที่เน้นการปฏิบัติต่อสรรพสิ่งอย่างไม่แยกส่วนจากชีวิต ด้วยทัศนะที่ว่ามนุษย์เป็นส่วนหนึ่งของสรรพสิ่ง และสรรพสิ่งเป็นส่วนหนึ่งของมนุษย์ มนุษย์กับสรรพสิ่งต่างเป็นองค์รวมซึ่งกันและกัน

2.4 หลักการของจิตตปัญญาศึกษา

หลักการของจิตตปัญญาศึกษา ให้ความสำคัญต่อมิติการเรียนรู้ด้วยใจที่ใคร่ครวญ เป็นการน้อมเอาประสบการณ์การเรียนรู้เข้ามาสัมพันธ์กับชีวิตของผู้เรียนเพื่อพัฒนา จิตให้เกิดปัญญาโดยมีหลักการ ดังนี้ (วิจักขณ์ พานิช.2550 & ฌลฺฬุฬส วังวิญญู. 2551)

2.4.1 เน้นประสบการณ์ตรงของการเรียนรู้ โดยการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรงเป็นหนทางที่จะนำมาซึ่งความรู้ความเข้าใจที่สัมพันธ์เชื่อมโยงกับชีวิตของผู้เรียน

2.4.2 การรับฟังอย่างลึกซึ้ง (Deep Listening) และการเรียนรู้ด้วยใจที่เปิดกว้างโดยการสัมผัสชีวิตของตนเองและผู้อื่นอย่างจริงใจและอ่อนน้อม เปิดกว้างต่อความหลากหลายทางความคิด นำไปสู่การสื่อสารและความสัมพันธ์ที่สร้างสรรค์ และการละวางอัตตาตัวตน

2.4.3 การเคารพศักยภาพแห่งการเรียนรู้ของทุกคน โดยหัวใจของการศึกษาด้านใน คือ กระบวนการเรียนรู้และการฝึกฝนที่มุ่งให้ผู้เรียนได้ค้นหาศักยภาพภายในตนเอง

2.4.4 การน้อมสัจใจอย่างใคร่ครวญ (Contemplation) เป็นการบ่มเพาะน้อมนำประสบการณ์ต่างๆ มาคิดใคร่ครวญอย่างลึกซึ้งบนฐานของจิตใจที่สงบเย็น เพื่อค้นหาความหมายต่อชีวิตและเรียนเพื่อที่จะรู้จักตัวเองและเพิ่มพูนความรู้ด้วยการน้อมนำไปลองปฏิบัติต่อให้เห็นจริง

2.4.5. การเฝ้ามองเห็นตามความเป็นจริง (Meditation) เป็นการเฝ้าดูธรรมชาติที่แท้จริงของจิต การปฏิบัติภาวนาฝึกสังเกตธรรมชาติของจิต จะทำให้เราเห็นความเชื่อมโยงจากภายในสู่ภายนอก เห็นความเป็นจริงที่พ้นไปจากอำนาจแห่งตัวตนของตน

2.4.6 การให้ความสำคัญต่อความสดของปัจจุบันขณะ โดยการเรียนรู้จากภายในเป็นกระบวนการค้นพบคุณค่าและความหมายของการมีชีวิตอยู่ในทุกขณะ ด้วยสติสัมปชัญญะเป็นชีวิตที่มีอิสระ อันเกิดจากการตระหนักในคุณค่าและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์

2.4.7 การให้คุณค่าแก่รากฐานทางภูมิปัญญาอันหลากหลายของท้องถิ่นและวัฒนธรรมเป็นการเรียนรู้ที่ให้ความสำคัญต่อคุณค่าทางจิตวิญญาณของภูมิปัญญาที่สืบทอดกันมาเป็นการเรียนรู้ที่ไม่แยกจากวิถีชีวิตทางวัฒนธรรมและความสัมพันธ์อันซับซ้อนของชุมชนเป็นการศึกษาเพื่อความเข้าใจตนเองและเพื่อนมนุษย์ เพื่อพัฒนาศักยภาพของความเป็นมนุษย์ผู้มีจิตใจสูงและเปิดกว้างอย่างแท้จริง

2.4.8 เน้นการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ร่วมกัน เป็นการเรียนรู้บนฐานการโอบอ้อมสนับสนุนของกัลยาณมิตรที่เป็นเพื่อนเดินทางในการเรียนรู้พัฒนาดำเนินใน ที่จะช่วยสะท้อนให้เห็นตนเองและร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ที่หลากหลาย

2.4.9 การจัดกระบวนการจิตตปัญญาศึกษา มีหลักการพื้นฐาน ประกอบด้วย หลักจิตตปัญญาศึกษา 7 หรือเรียกในชื่อย่อภาษาอังกฤษว่า 7 C's ได้แก่ 1) การพิจารณาด้วยใจอย่างใคร่ครวญ (Contemplation) 2) ความรักความเมตตา (Compassion) 3) การเชื่อมโยงสัมพันธ์ (Connection) 4) การเข้าเผชิญ (Confrontation) 5) ความต่อเนื่อง (Continuity) 6) ความมุ่งมั่น (Commitment) 7) ชุมชนแห่งการเรียนรู้ (Community) โดยมีรายละเอียดดังนี้ (ธนา นิลชัยโกวิท และคณะ. 2550)

2.4.9.1 หลักการพิจารณาด้วยใจอย่างใคร่ครวญ (Contemplation) คือการเข้าสู่สภาวะจิตใจที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้ และนำจิตใจดังกล่าวไปใช้ทางนอกร่างกายทั้งในด้านพุทธิปัญญา (Cognitive) ด้านระหว่างบุคคล (Interpersonal) และด้านภายในบุคคล (Intrapersonal) ไม่ว่าจะเป็นการทำงานทางจิตในด้านพุทธิปัญญา ด้านภายในบุคคล หรือด้านระหว่างบุคคลการทำงานทั้งหมดจำเป็นต้องมีคุณภาพของการพิจารณาอย่างใคร่ครวญ โดยน้อมเข้ามาสู่ใจน้อมสู่ประสบการณ์ตรง ซึ่งในที่นี้เรียกสรุปรวมว่าเป็น “การพิจารณาด้วยใจอย่างใคร่ครวญ”

2.4.9.2 หลักความเมตตา (Compassion) คือ การส่งพลังออกเพื่อโอบอ้อมดูแลกระบวนการและการจัดกระบวนการด้วยสิ่งแวดล้อมและบริบทที่เกื้อกูลต่อการเรียนรู้

2.4.9.3 หลักการเชื่อมโยงสัมพันธ์ (Connection) คือ การช่วยให้ผู้เรียนเชื่อมโยงประสบการณ์ในกระบวนการเข้ากับชีวิตได้ นำไปสู่การทำให้กระบวนการเข้ามาสู่ภายใน (Internalization) บูรณาการสู่วิถีชีวิต และการเอื้อให้เกิดการเชื่อมโยงระหว่างผู้เรียนด้วยกันเชื่อมโยงกับชุมชน และจักรวาล

2.4.9.4 หลักการเผชิญหน้า (Confrontation) คือ การเปิดให้ผู้เรียนออกจากพื้นที่ปลอดภัยของตนเอง เพื่อเข้าเผชิญกับพื้นที่เสี่ยงเพื่อเปิดพื้นที่การเรียนรู้ใหม่ๆ และเข้าใจถึงข้อจำกัดและศักยภาพของตนเองต่อการเรียนรู้และพัฒนา

2.4.9.5 หลักความต่อเนื่อง (Continuity) คือ การสร้างความไหลลื่นของกระบวนการช่วยให้เกิดพลังพลวัตต่อการเรียนรู้ เพื่อช่วยเอื้อให้ศักยภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนได้รับการปลดปล่อย และสามารถเข้าทำงานเพื่อปมเพาะพัฒนา

2.4.9.6 หลักความมุ่งมั่น (Commitment) คือ การเอื้อให้ผู้เรียนสามารถนำเอากระบวนการกลับไปใช้ในชีวิตอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำไปสู่การเรียนรู้เพื่อเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

2.4.9.7 หลักชุมชนแห่งการเรียนรู้ (Community) คือ ความรู้สึกเป็นชุมชนร่วมกันของผู้เรียนทั้งกระบวนการที่เกื้อหนุนให้เกิดการเรียนรู้และการเปลี่ยนแปลงภายในของแต่ละคน รวมไปถึงการสร้างเครือข่ายความสัมพันธ์ และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในกลุ่ม ซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่ต่อเนื่องและเชื่อมโยงกับชีวิต

สรุปได้ว่า หลักการสำคัญที่นำมาใช้ในการพัฒนารูปแบบกิจกรรมจิตสาธารณะสำหรับนักเรียนประถมศึกษา มีดังนี้ 1) การเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง 2) ความเมตตา (Compassion) 3) การฟังอย่างลึกซึ้ง (Deep Listening) 4) การน้อมดูใจอย่างใคร่ครวญ (Contemplation) 5) การเฝ้ามองตามความเป็นจริง (Meditation)

2.5 การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา

2.5.1 จุดมุ่งหมายสำคัญของการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ธนา นิลชัยโกวิทย์. (2551) ได้แก่

2.5.1.1 การเปลี่ยนแปลงขั้นพื้นฐานภายในตนเอง ได้แก่ การเกิดความรู้ความเข้าใจในตนเอง ผู้อื่น และสรรพสิ่งอย่างลึกซึ้ง และสอดคล้องกับความเป็นจริง เกิดความรักความเมตตาความอ่อนน้อมถ่อมตน

2.5.1.2 การเกิดจิตสำนึกต่อส่วนรวม ที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของการเข้าใจถึงความจริงสูงสุด คือ ความจริง ความดี และความงาม แล้วลงมือปฏิบัติเพื่อเปลี่ยนแปลงสังคมและโลกโดยไม่เพิกเฉยต่อปัญหาต่างๆ ของโลกและสังคม จะเกิดความรักความเมตตาต่อสิ่งต่างๆ อย่างลึกซึ้งเนื่องจากมองเห็นความเชื่อมโยงของสรรพสิ่งว่าปัญหาของผู้อื่น ปัญหาของโลก ก็คือปัญหาของเรา

2.5.2 แนวทางการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา (ประเวศ วะสี. 2550) มีนักวิชาการเสนอ ดังนี้

2.5.2.1 การเข้าถึงโลกทัศน์และชีวิต เรามองโลก มองธรรมชาติอย่างไร หากเราเข้าถึงความจริง จะพบความงามในนั้นเสมอ เมื่อเราเข้าถึงธรรมชาตินี้ก็จะถึงความเป็นอิสระ

2.5.2.2 กิจกรรมต่างๆ เช่นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับชุมชน ดนตรี ศิลปะกิจกรรมอาสาสมัคร (Volunteer) สุนทรียสนทนา (Dialogue) เป็นกิจกรรมที่ก่อให้เกิดการพัฒนาตนเอง พัฒนาจิตใจ

2.5.2.3 การปลีกวิเวกไปอยู่ในธรรมชาติ สัมผัสธรรมชาติ (Retreat) ได้รู้ใจตนเองเมื่อจิตสงบ เชื่อมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับธรรมชาติ จะเกิดปรากฏการณ์ต่างๆ ขึ้น

2.5.2.4 การทำสมาธิ (Meditation)

2.5.3 แนวคิดการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญา ฮาร์ท (Hart.2004) และ วิจักขณ์ พานิช (2550) เสนอการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาที่สอดคล้องกัน โดยการจัดกิจกรรมใน 3 ลักษณะ ดังนี้

2.5.3.1 การฟังอย่างลึกซึ้ง (Deep Listening) หมายถึง ฟังด้วยหัวใจ ด้วยความตั้งใจอย่าง สัมผัสได้ถึงรายละเอียดของสิ่งที่เราฟังอย่างลึกซึ้งด้วยจิตที่ตั้งมั่น ในการจัดกิจกรรมการฟังอย่างลึกซึ้ง สามารถทำ ได้โดยใช้ กิจกรรมสุนทรียสนทนา (Dialogue) ซึ่งเป็นแนวคิดของ David Bohm และ William Isaacs โดยเป็น แนวทางการสนทนาที่มีความมุ่งหมายเพื่อสร้างความเข้าใจระหว่างคู่สนทนาและเปิดโลกทัศน์ให้เห็นความเชื่อมโยง กันของสิ่งต่างๆ (วิศิษฐ์ วังวิญญู, 2548) หลักการของสุนทรียสนทนา สามารถอธิบายดังภาพประกอบ 2 การสร้างความเข้าใจระหว่างคู่สนทนาและเปิดโลกทัศน์ให้เห็นความเชื่อมโยงกัน

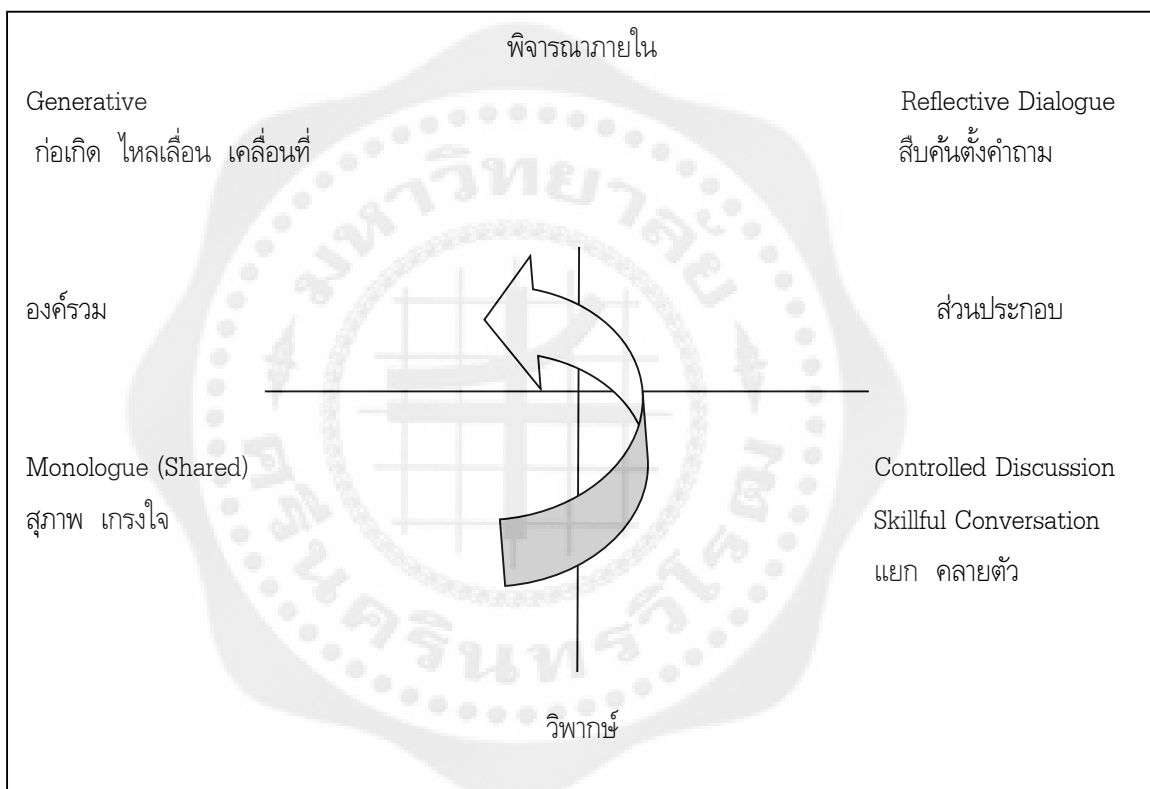

ภาพประกอบ 2 การสร้างความเข้าใจระหว่างคู่สนทนาและเปิดโลกทัศน์ให้เห็นความเชื่อมโยงกันของสิ่งต่างๆ

ที่มา: หลักการสุนทรียสนทนา (วิศิษฐ์ วังวิญญู, 2548)

จากภาพประกอบ 2 มีรายละเอียด ดังนี้ 1) การฟังอย่างลึกซึ้ง เป็นการฟังที่ไม่ได้มุ่งหวังสิ่งที่จะคาดหวังได้จากการสนทนาและไม่ใช้การฟังเพื่อเจรจาต่อรอง แต่เป็นการฟังที่รับเอาความคิดทั้งหมดของผู้พูด ผู้ฟังต้องมีสมาธิ ไม่วอกแวกไปจากเรื่องที่ฟังอยู่ หยุดใช้ความคิดในเรื่องอื่นขณะที่ฟัง กล่าวได้ว่าเป็นการฝึกสติ ทำให้เกิดภาวะการว่างจากความคิดของตนเองเพื่อรับเอาความคิดของผู้พูดหรือคู่สนทนาเข้ามา การได้ฟังอย่างลึกซึ้งและมีคุณภาพนี้จึงจะเกิดการเรียนรู้และเปลี่ยนแปลงตัวเอง 2) การเคารพ เป็นการปฏิบัติต่อคู่สนทนาประหนึ่งเขาเป็นตัวเราเอง มีความเชื่อมั่นและศรัทธาในความดีงามในตัวของผู้สนทนาทุกคน หากเกิดความรู้สึกสงสัยลังเล กลัวหรือวิตกกังวล จะไม่สามารถเกิดความศรัทธาดังกล่าวนี้ได้ การเคารพจะทำให้เกิดสมาธิในวงสนทนา 3) การห้อยแขวน เป็นการงดเว้นจากการตัดสินใจให้คุณค่าเรื่องที่ฟัง เว้นการประเมินหรือทำนายเรื่องของผู้สนทนา รวมทั้งการไม่ใช้

ทักษะแบบชั่วคราวข้าม กล่าวคือ การมองและเข้าใจว่าสิ่งต่างๆนั้นแบ่งออกเป็นสองด้านที่ตรงข้ามกัน เมื่อเกิดการห้อยแขวนจะทำให้เกิดปัญญา การห้อยแขวนตระหนักต่อจุดยืน ละวางภาพลักษณ์ อำนาจ การครอบงำเท่าทัน กรอบความคิดที่เชื่อว่าจริง ความรู้สึก ความคิด หลากหลาย แสดงตนการฟังและการเคารพ ทั้ง 3 ส่วนนี้จึงเสริมกันและกัน เสมือนสติ สมานธิและปัญญา 4) เสี่ยงของเราเป็นการพูดเมื่อเรารู้สึกอย่างจริงจังและพูดโดยเปิดเผย อารมณ์ความคิดที่เกิดขึ้นในใจทั้งหมดออกมาไม่ใช่การเล่าสิ่งที่เป็นความรู้ที่เราจำได้ขึ้นใจ หรือเป็นเรื่องที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กับบริบทขณะนั้น ซึ่งการสนทนาหรือสนทนาอาจอยู่ในสภาวะใดสภาวะหนึ่งใน 4 สภาวะ ดังภาพประกอบสภาวะการสนทนา

ภาพประกอบ 3 สภาวะการสนทนา 4 สภาวะ

ที่มา: หลักการสนทนา (วิศิษฐ์ วังวิญญู, 2548)

จากภาพประกอบ 3 มีรายละเอียด ดังนี้ 1) ความสุภาพ (Monologue) คือ ความเกรงอกเกรงใจไม่มีการคัดค้านในการปฏิบัติตนตามธรรมเนียมปฏิบัติสังคมของสมาชิกในวงสนทนา ทำให้หัวข้อเรื่องเป็นเพียงเรื่องผิวเผินทั่วไป ขาดความลึกซึ้ง เมื่อเกิดการตั้งคำถามต่อเรื่องหรือเผยความรู้สึกจึงไปสู่สภาวะต่อไป 2) ความไม่มั่นคงจากการแตกแยกในที่บรรจ (Controlled discussion/ Skillful Conversation) คือ การเปิดเผยความคิด

ความรู้สึกของตนจากมุมมองของตัวเอง มักจะเป็นสถานะที่มีอารมณ์ที่รุนแรง หลักการเรื่องการห้อยแขวนจึงมีความสำคัญมากในสถานะนี้ หากไม่เช่นนั้น วงสนทนาจะไม่สามารถไปได้ไกลเกินกว่านี้ อีก หากวงสนทนาละเว้นการตัดสินให้ค่าหรือประเมินผู้พูดแล้ว จึงสามารถไปสู่สถานะการสืบค้นต่อไปได้ 3) การสืบค้นและการงอกงามของการสนทนาแบบใคร่ครวญ (Reflective dialogue) คือ สถานะที่มีความแตกต่างจากการสนทนาทั่วไป สมาชิกในวงสนทนาจะไม่รีบหาข้อสรุป แต่จะพยายามลำดับความเป็นมาและความเป็นไปพิจารณาภายในได้ของเรื่อง อารมณ์ความรู้สึกในวงเป็นความสนใจใคร่รู้ ผู้พูดจะเปิดเผยความรู้สึกนึกถึงต่อสิ่งที่ตนให้ความสำคัญที่สุด 4) ช่วงเวลาแห่งการก่อเกิด (Generative) เป็นสถานะที่ทุกคนมีความรู้สึกเป็นหนึ่งเดียวกัน ผู้ฟังเห็นความคิดความรู้สึกของตนเองในตัวคู่สนทนา ความคิดข้อเสนอที่เกิดขึ้นจากวงสนทนา เป็นเรื่องที่มีพลัง มีความมุ่งหมายที่ตึงตังและมีความสุข กิจกรรมสุนทรียสนทนาที่มีสิ่งที่ควรคำนึง คือ ความเงียบ ซึ่งมีความหมายและลักษณะต่างไปในแต่ละสถานะของวงสนทนา กล่าว คือ เมื่อวงสนทนาอยู่ในสถานะที่ 1 ความสุภาพเกรงใจ ความเงียบที่เกิดขึ้นเป็นสภาพการณ์ที่อดทน ส่วนสถานะที่ 2 จะรู้สึกถึงความขัดแย้งและเป็นปฏิปักษ์ต่อคู่สนทนา ต่อเมื่อเข้าสู่สถานะที่ 3 ความเงียบเกิดจากความรู้สึกสนใจและกำลังใช้ความคิดใคร่ครวญ สำหรับสถานะที่ 4 อันเป็นช่วงเวลาแห่งการก่อเกิด สมาชิกจะรู้สึกถึงความเงียบว่าแปลกแยกจากการสนทนา แต่จะเป็นส่วนหนึ่งของวงเป็นสถานะ ที่ทุกคนรู้สึกถึงการเชื่อมโยงกันเป็นหนึ่งเดียว

2.5.3.2 การน้อมสู่ใจอย่างใคร่ครวญ (Contemplation) เป็นกระบวนการต่อเนื่องจากการพักอย่างลึกซึ้ง ประกอบกับประสบการณ์ที่ผ่านเข้ามาในชีวิต เมื่อเข้ามาสู่ใจแล้วมีการน้อมนำมาคิดใคร่ครวญพิจารณาอย่างลึกซึ้ง ซึ่งต้องอาศัยความสงบเย็นของจิตใจเป็นพื้นฐาน จากนั้นนำไปปฏิบัติเพื่อให้เห็นผลจริง

2.5.3.3 การเฝ้ามองเห็นตามที่เป็นจริง (Meditation) เป็นการเฝ้ามองดูธรรมชาติที่แท้จริงของจิตนั่นคือการเปลี่ยนแปลง ไม่คงที่ ความบีบคั้นที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงและสถานะของการเป็นกระแสแห่งเหตุปัจจัยที่เลื่อนไหลต่อเนื่อง การปฏิบัติภาวนาฝึกสังเกตธรรมชาติของจิต จะทำให้เราเห็นความเชื่อมโยงจากภายในสู่ภายนอก เห็นความเป็นจริงที่พ้นไปจากอำนาจแห่งตัวตนของตน ก่อให้เกิดสมาธิและปัญญา วิธีการฝึกสมาธิมีหลากหลายรูปแบบ ตัวอย่าง เช่น การพัฒนาให้หนักเรียนมีจิตสาธารณะ ช่วยเหลือผู้อื่นและสังคม จะต้องทำมาจากความเมตตาจากใจ ด้วยการทำสมาธิแผ่เมตตาจิต โดยใช้การทำสมาธิแบบใช้แสงสว่าง (Light Meditation) เป็นการนำแสงสว่างมายังจิตใจแล้วนำความตึงตังจากใจมอบให้กับผู้คนที่ทั้งหลาย เมื่อปฏิบัติเป็นประจำจะพบกับความสงบสุขและความตึงตังที่เกิดขึ้นในจิตใจ มีจิตเมตตาช่วยเหลือผู้อื่น

2.6 รูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะจิตสาธารณะ

2.6.1 บริบทโดยรวมของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดสุพรรณบุรี สามารถสรุปมาเป็นประเด็นต่างๆ ได้ดังนี้

2.6.1.1 บริบทของผู้บริหารสถานศึกษา ภายใต้รูปแบบการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา ในยุคของการบริหารจัดการศึกษาไทยในปัจจุบัน ท่ามกลาง กระแส แห่งความเป็น โลกาภิวัตน์ (Globalization) ซึ่งอยู่ภายใต้เงื่อนไขการปรับเปลี่ยนการแข่งขัน เพื่อสร้างข้อได้เปรียบ และความมุ่งมั่นของสังคม ที่ดำเนินไปอย่างรวดเร็ว รุนแรง และมีความหลากหลายนั้น ต่างก็ส่งผลกระทบต่อวงวิชาชีพ โดยเฉพาะด้านการศึกษา ซึ่งเป็นผล

สืบเนื่องมาจากการปรับเปลี่ยนบริบท และ โครงสร้างการบริหาร ของการบริหารจัดการศึกษาภายใต้สาระแห่ง บทบัญญัติ ของกฎหมายการศึกษา ที่เรียกว่า “พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542” และแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2553 เป็นการ จัด โครงสร้าง การบริหาร การศึกษา โดยยึดหลักของการ มีเอกภาพเชิงนโยบาย หลากหลาย ในการปฏิบัติ โดยเน้นระบบการกระจายอำนาจ และการยึดหลักการมีส่วนร่วมของท้องถิ่นเป็นสำคัญ

ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัดสุพรรณบุรี ได้มีความต้องการที่จะพัฒนาคุณลักษณะจิตสาธารณะของ นักเรียนในโรงเรียน โดยถือว่าการมีจิตสาธารณะของนักเรียนจะช่วยผู้เรียนสามารถมีความคิดตระหนักรู้และ สามารถแก้ไขปัญหาต่างๆที่จะเกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน ซึ่งสิ่งสำคัญที่โรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดสุพรรณบุรียัง ขาดอยู่ คือเครื่องมือในการพัฒนาผู้เรียนที่สามารถปฏิบัติและได้ผลสัมฤทธิ์จริง โดยปัญหาสำคัญคือความ เปลี่ยนแปลงของของกระแสโลกวิวัฒน์ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อตรงกับนักเรียนที่เป็นคนรุ่นใหม่ทำให้การมีจิต สาธารณะภายในตนเองด้อยลงหรือถูกบั่นทอนลงไป เพราะชีวิตในปัจจุบันของนักเรียนจะถูกโซเชียลและสื่อ ออนไลน์ต่างๆกลืนไป ทำให้นักเรียนเกิดความคิดที่ส่งผลต่อการคุณธรรมและจริยธรรมที่ดีไป

ดังนั้นซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัดสุพรรณบุรีจึงมีความต้องการแก้ไขปัญหาโดยหาแนวทางในการ พัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนให้เกิดขึ้น และถือเป็นการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนที่จะเติบโต เป็นผู้ใหญ่ในอนาคต ให้สามารถใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นที่รักของเพื่อนมนุษย์ ซึ่งการจัดกิจกรรมเพื่อ เสริมสร้างคุณลักษณะจิตสาธารณะของนักเรียนจะเป็นเครื่องมือในการพัฒนานักเรียนให้ตระหนักถึงการมีจิต สาธารณะภายในตนเอง

2.6.1.2 บริบทโดยรวมของครูระดับประถมศึกษาในจังหวัดสุพรรณบุรี โดยการศึกษาเป็น กระบวนการที่ทำให้มนุษย์สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองให้สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข มีการ เกื้อหนุนการพัฒนาประเทศได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในทุกๆ ด้านและบุคคลที่มีความ สำคัญอย่างยิ่งต่อการจัดการศึกษาดังกล่าวก็คือหน้าที่ของครูผู้สอน โดยครูเป็นผู้ที่มีหน้าที่สร้างประสบการณ์ การเรียนรู้ และการพัฒนาโดยรอบให้เกิดในตัวผู้เรียน เพื่อให้มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในเชิง วิชาการ นำไปสู่การมีสภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น รวมทั้งการดำรงตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม ดังนั้นการจะ พัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพจึงย่อมต้องพึ่งพาอาศัยครูที่มีคุณภาพและการใช้สื่อการสอนที่เหมาะสมและพัฒนา ผู้เรียนไปทิศทางเดียวกัน

โดยครูระดับประถมศึกษาในจังหวัดสุพรรณบุรีในปัจจุบันนั้นมีความต้องการสื่อการสอนที่ทันสมัยและ สามารถพัฒนาผู้เรียนให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาสูงสุด ซึ่งมีความต้องการรูปแบบการจัดกิจกรรมในการสอน นักเรียนภายนอกห้องเรียนเป็นการลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ให้กับนักเรียน โดยเน้นถึงการจัดกิจกรรมที่สามารถ สอดแทรกสาระทั้งความรู้ และเน้นการปฏิบัติของนักเรียนเป็นหลัก โดยสิ่งที่ขาดอยู่คือเครื่องมือหรือรูปแบบในการ จัดกิจกรรมที่สามารถสร้างความน่าเชื่อถือผ่านการศึกษาและอ้างอิงมาจากทฤษฎีที่สามารถเชื่อถือได้

ดังนั้นรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนจะสามารถเป็นเครื่องมือในการ พัฒนาครูและนักเรียนไปพร้อมๆกัน เนื่องจากทั้ง 2 ฝ่ายต่างได้ศึกษาและเรียนรู้ไปพร้อมๆกัน ซึ่งเป็นหนึ่งในการ เอาเนื้อหามาในห้องเรียนมาบูรณาการกับการจัดกิจกรรมให้เกิดขึ้นกับนักเรียนและเกิดประโยชน์สูงสุด

2.6.1.3 บริบทโดยรวมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาในจังหวัดสุพรรณบุรี เนื่องด้วยในยุคปัจจุบันการใช้สื่อโซเชียลมีเดียมีเดีย มีผลต่อพฤติกรรมของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในปัจจุบัน นักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาสามารถใช้โซเชียลมีเดียในการเรียนรู้สิ่งต่างๆรอบตัวได้โดยอิสระ ซึ่งเป็นทั้งข้อดีและข้อเสีย ปัญหาสำคัญที่นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในจังหวัดสุพรรณบุรี คือการนำเทคโนโลยีมาใช้ในทางที่ผิดและเลือกดูบุคคลที่ประกอบด้วยภายในโซเชียลและก่อเป็นพฤติกรรมลอกเลียนแบบ เมื่อมาอยู่ในโรงเรียนทำให้นักเรียนขาดการมีจิตสาธารณะต่อส่วนรวมและการเสียสละของเพื่อนในห้องเรียน ทำให้นักเรียนขาดการมีจิตสาธารณะและขาดการเสียสละและก่อให้เกิดเป็นความเห็นแก่ตัวมากยิ่งขึ้น

ดังนั้นรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนจะสามารถเป็นกิจกรรมช่วยแก้ไขให้นักเรียนให้ตระหนักถึงการมีจิตสาธารณะและเห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าตนเอง รวมไปถึงการเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณลักษณะจิตสาธารณะของนักเรียนให้สามารถ เนื่องด้วยขั้นตอนในการปฏิบัติกิจกรรมจะทำให้ นักเรียนตระหนักถึงด้วยตนเองและสามารถพัฒนาการมีส่วนร่วมต่อเพื่อนในห้องด้วย

บริบทโดยรวมของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดสุพรรณบุรี ทั้ง 3 ด้านคือ ด้านผู้บริหาร ครูผู้สอน และนักเรียนนั้น ยังขาดรูปแบบในการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียน ซึ่งแนวทางในการพัฒนาจะต้องพัฒนาไปในทิศทางเดียวกันทั้ง 3 ส่วน จึงจะสามารถได้ผลลัพธ์ในทางปฏิบัติให้กับโรงเรียนได้มากยิ่งขึ้น และจะทำให้ นักเรียนสามารถมีสติในการตัดสินใจและแก้ปัญหาได้ทั้งในปัจจุบันและอนาคต

รูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะจิตสาธารณะของนักเรียนระดับประถมศึกษา ผู้วิจัยศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะจิตสาธารณะของนักเรียนระดับประถมศึกษา ประกอบด้วย ทฤษฎีปัญญาสังคม (Social Learning Theory) ของ บันดูรา (Bandura, 1977) ซึ่งเน้นหลักการเรียนรู้โดยการสังเกต (Observation Learning) ผ่านการเรียนรู้กระบวนการทางปัญญา ทักษะการตัดสินใจ ด้วยความสัมพันธ์ที่มีอิทธิพลของตัวบุคคล (Person) สิ่งแวดล้อม (Environment) และพฤติกรรม (Behavior) ส่งผลการเรียนรู้กับการแสดงออกอาจจะแตกต่างกันคือ ผลด้านบวก เมื่อเรียนรู้แล้ว จะเกิดการแสดงพฤติกรรมเลียนแบบ แต่หากผลด้านลบเมื่อเกิดการเรียนรู้แต่ไม่มีการเลียนแบบ ทั้งนี้เกิดจากการประเมินตนเองของนักเรียนร่วมกับแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา (Contemplative Education)

แนวคิดจิตตปัญญาศึกษา (Contemplative Education) ผู้วิจัยสังเคราะห์แนวคิดของนักวิชาการ เพื่อให้เป็นกรอบแนวคิดเบื้องต้นการวิจัยการพัฒนา รูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้ จากแนวคิดของ ศูนย์จิตตปัญญาศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล (2552) กล่าวไว้ว่า หลักการพื้นฐานของการจัดกระบวนการเรียนรู้แนวจิตตปัญญาศึกษา ประกอบด้วย การพิจารณาด้วยใจอย่างไคร่ครวญ (Contemplation) ความรักความเมตตา (Compassion) การเชื่อมโยงสัมพันธ์ (Connectedness) การเผชิญความจริง (Confrontating reality) ความต่อเนื่อง (Continuity) ความมุ่งมั่น (Commitment) และชุมชนแห่งการเรียนรู้ (Community) สุมณ อมรวิวัฒน์ (2549) ชลลดา ทองทวีและคณะ (2551) กล่าวไว้สอดคล้องกัน คือ กระบวนการรู้ด้วยใจอย่างไคร่ครวญ เน้นการพัฒนาตนเองอย่างแท้จริง เพื่อให้เกิดความตระหนักถึงคุณค่าของสรรพสิ่งด้วยความรักความเมตตา อ่อนน้อมต่อธรรมชาติ มีจิตสำนึกต่อ

ส่วนรวม สามารถเชื่อมโยงประยุกต์ใช้ได้อย่างสมดุลในชีวิต และประเวศ วะสี (2549) กล่าวไว้คือ การศึกษาที่ทำให้เข้าใจด้านของตัวเอง รู้ตัวเข้าถึงความจริง ทำให้เปลี่ยนมุมมองเกี่ยวกับโลกและผู้อื่น มีความเป็นอิสระ ความสุข ปัญญาและความรักอันไพศาลต่อเพื่อนมนุษย์และสรรพสิ่ง สำหรับปราณี อ่อนศรี (2557) กล่าวไว้ว่า จิตตปัญญาศึกษาเป็นกระบวนการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงตนเอง โดยการพัฒนาจากด้านใน ได้แก่ จิต และการคิด ด้วยการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญ การฝึกปฏิบัติกิจกรรมที่หลากหลายบูรณาการร่วมกับ ประสบการณ์ส่งเสริมให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ช่วยยกระดับคุณค่า ความดีงามให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีความสุข มหาวิทยาลัยนโรปะ อ่างถึงใน จิรัฎฐกาล พงศ์ภคเธียร (2551) กล่าวไว้ คือการศึกษาที่มุ่งเน้นการสืบค้นสำรวจภายในตนเอง การเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรงและการรับฟังด้วยใจที่เปิดกว้าง จะนำไปสู่การตระหนักรู้ รู้จักตนเอง การหยั่งรู้และความเปิดกว้างยอมรับความหลากหลายของโลกจากการตระหนักเข้าใจตนเองจะส่งผลให้เกิดความชื่นชมในคุณค่าของประสบการณ์ผู้อื่นเช่นกัน สำหรับสภาการศึกษา (2552) กล่าวถึง จิตตปัญญาศึกษา ประกอบด้วย การย้อนพินิจพิจารณาถึงประสบการณ์ การน้อมนำสู่ใจ การใคร่ครวญด้วยใจ และการนำไปพัฒนาให้ดีขึ้น การจัดกิจกรรมตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาสามารถทำได้โดยผ่านกิจกรรมที่หลากหลาย คือ การฟังอย่างลึกซึ้ง การน้อมนำสู่ใจอย่างใคร่ครวญ การเฝ้ามองเห็นตามที่เป็นจริง (วิจักขณ์ พานิช. 2550) ณัชพัส วังวิญญู (2552) กล่าวไว้ว่า เป็นการเรียนรู้ภายในเพื่อให้จิตใจรู้สึกตัว ระลึกตัวตนและรู้ตื่นต่อสรรพสิ่งต่างๆ ตามเป็นจริง ผลจากการเรียนรู้ภายในจะทำให้จิตใจรู้คุณค่าและเชื่อมั่นศรัทธาในคุณค่าของสรรพสิ่ง อันจะส่งผลต่อท่าทีและการกระทำของนักเรียน ในการช่วยเหลือและเสียสละ พัชรี ศิริมาก (2554) กล่าวไว้ว่า คือการมุ่งเน้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงตนเองโดยการพัฒนาจากด้านใจได้แก่ จิตและการคิด ด้วยการวิพากษ์ตนเองอย่างใคร่ครวญ เรียนรู้จากการปฏิบัติที่หลากหลาย จนเกิดการคิดใคร่ครวญด้วยจิตที่เมตตากรุณา ทำใจให้เปิดกว้าง สามารถทำความเข้าใจกับสรรพสิ่งต่างๆ

จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยวิเคราะห์ที่ตัวแปรที่ศึกษาจากแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา (Contemplative Education) ของนักวิชาการดังกล่าวข้างต้น ที่มีความถี่ของประเด็นร่วม มากกว่าร้อยละ 70 ได้แก่ 1) การเห็นตามความเป็นจริง 2) การน้อมนำสู่ใจ 3) การใคร่ครวญด้วยใจ 4) การฝึกปฏิบัติ และ 5) การนำไปพัฒนา แล้วนำประเด็นร่วมจากแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา จำนวน 5 ตัวแปร ดังตาราง 1

ตาราง 1 วิเคราะห์แนวคิดจิตตปัญญาศึกษา (Contemplative Education)

	สุเมธ อมริวัฑฒน์ (2549)	วิจิตรกรณ์ พานิช (2550)	ชลลดา ทองทวีและคณะ (2551)	มหาวิทยาลัยนเรศวร (1999)	สภาการศึกษา(2552)	ศูนย์จิตตปัญญาศึกษา (2552)	ถัศพล วัชวิญญู (2552)	ประเวศ วะสี (2549)	พัทธ์ ศิริมาก (2554)	ปราณี อ่อนศรี (2557)	รวม
การเห็นตามความเป็นจริง	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	10
การน้อมนำสู่ใจ	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	10
การใคร่ครวญด้วยใจ	√	√	√	√	√	√	-	√	√	√	9
การฝึกปฏิบัติ	-	√	√	√	√	√	√	-	√	√	8
การนำไปพัฒนา	√	-	√	√	√	√	√	√	√	√	9
ความรักความเมตตา	-	-	-	-	-	√	-	-	-	-	1
ชุมชนแห่งการเรียนรู้	-	-	-	-	-	√	-	-	-	-	1

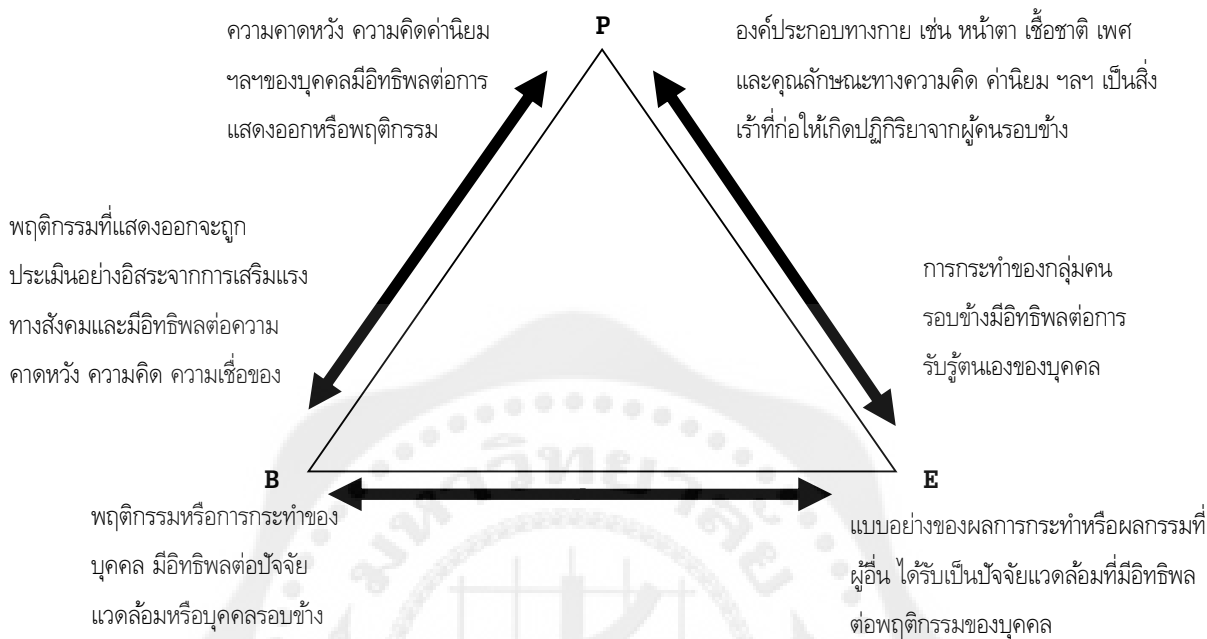
จากตาราง 1 ตัวแปรที่วิเคราะห์จากแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ได้ 5 ตัวแปร ได้แก่ 1) การเห็นตามความเป็นจริง 2) การน้อมนำสู่ใจ 3) การใคร่ครวญด้วยใจ 4) การฝึกปฏิบัติ 5) การนำไปพัฒนา

3. ทฤษฎีปัญญาสังคม

3.1 แนวคิดพื้นฐานของทฤษฎีปัญญาสังคม

แบนดูรา (Bandura.1986) เชื่อว่าการเรียนรู้ของมนุษย์ส่วนมากเป็นการเรียนรู้โดยการสังเกตหรือ การเลียนแบบจากตัวแบบ จึงเสนอทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory) จากนั้นได้ ทำการศึกษาวิจัย พบว่า การเรียนรู้นั้นไม่จำเป็นต้องพิจารณาในแง่ของการแสดงออก (Performance) เท่านั้น แต่ การได้มาซึ่งความรู้ใหม่ (Acquired) เกิดขึ้นในกระบวนการคิด ก็คือว่า การเรียนรู้เกิดขึ้นแล้ว แม้ว่าจะไม่ แสดงออกก็ตาม ดังนั้นจึงเปลี่ยนเป็นชื่อเป็นทฤษฎีปัญญาสังคม (Social Cognitive Theory) ตัวอย่างเช่น การที่ คนที่ชอบตีเทนนิส ได้ดูการแข่งขันเทนนิส และสนใจท่าตีเทนนิสของนักเทนนิสที่แข่งขันพร้อมทั้งจำวิธีการตีในท่า ต่างๆเอาไว้ในความจำของตนเองซึ่งกระบวนการเพียงแค่นี้ แบนดูรา ก็ถือว่าได้เกิดการเรียนรู้ขึ้นแล้ว และเมื่อ บุคคลนั้นมีโอกาสที่เหมาะสม เช่น ได้ไปตีเทนนิสกับเพื่อนเขาก็อาจจะแสดงท่าทางการตีเทนนิสในลักษณะของนัก เทนนิสที่เขาเคยดูก็ได้ นั่นก็เป็นการพิสูจน์ว่าการเรียนรู้ได้เกิดขึ้นแล้วจริงๆ (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาวิต. 2543) แบน ดูรา อธิบายว่า การเรียนรู้จะเกี่ยวข้องกับปัจจัยหลัก 3 ประการ คือ 1) ความคิด ความเชื่อและองค์ประกอบส่วนบุคคล (P) 2) พฤติกรรม (B) 3) สิ่งแวดล้อม (E) โดยปัจจัยทั้ง 3 นี้ มีความสัมพันธ์กันแบบสองทาง คือต่างมี

อิทธิพลซึ่งกันและกัน แบบดูราเรียกความสัมพันธ์ในลักษณะนี้ว่า ปัจจัยกำหนดซึ่งกันและกัน (Reciprocal Determinism) ซึ่งสามารถอธิบายตามภาพที่ 4 ดังนี้ (ประสาธ อิศรปริดา. 2548)

ภาพประกอบ 4 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (P) พฤติกรรม (B) และสิ่งแวดล้อม

ที่มา: ทฤษฎีปัญญาสังคม แบบดูรา (Bandura. 1986) (ประสาธ อิศรปริดา. 2548)

จากภาพประกอบ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (P) พฤติกรรม (B) และสิ่งแวดล้อม (E) สามารถอธิบายดังตัวอย่าง ในห้องเรียนหนึ่ง เด็กส่วนใหญ่มีลักษณะเอื้อเพื่อเกื้อกูลซึ่งกันและกันพฤติกรรมนี้เป็นสิ่งแวดล้อม (E) ที่มีอิทธิพลต่อสุนทรีย์ ทำให้เธอเกิดความคิดและทัศนะ (P) ว่าเธอควรเป็นคนเอื้อเพื่อเกื้อกูลเพื่อนๆ ซึ่งความคิดนี้ส่งผลให้เธอมีพฤติกรรมตามความคิดดังกล่าว (B) พฤติกรรมนี้ก็เป็นตัวแบบซึ่งมีอิทธิพลต่อเพื่อนคนอื่นๆ (E) ต่อไป ในทางกลับกัน พฤติกรรมเอื้อเพื่อเกื้อกูลของกลุ่มเพื่อน (E) จะเป็นตัวแบบที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของสุนทรีย์ (B) พฤติกรรมที่สุนทรีย์แสดงออกนี้จะถูกประเมินด้วยตนเอง และจะส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงความคิดความเชื่อและคุณลักษณะทางสังคม (P) ของตัวเธอเอง คุณลักษณะซึ่งเป็นปัจจัยส่วนบุคคล (P) นี้ก็จะมีอิทธิพลต่อการมีปฏิริยาต่อเพื่อนๆ ร่วมห้อง (E) ต่อไป (ประสาธ อิศรปริดา. 2549) ทฤษฎีปัญญาสังคมมีแนวคิดหลัก 3 ประการ ดังนี้

- 3.1.1 แนวคิดการเรียนรู้โดยการสังเกต (Observational Learning)
- 3.1.2 แนวคิดการกำกับควบคุมตนเอง (Self-regulation)
- 3.1.3 แนวคิดการรับรู้ความสามารถของตนเอง (Self-efficacy)

3.2 แนวคิดการเรียนรู้โดยการสังเกต (Observational Learning)

Bandura (1977) ได้อธิบายการเรียนรู้ของมนุษย์ว่าเป็นกระบวนการที่สลับซับซ้อนโดยเฉพาะอย่างยิ่ง พฤติกรรมที่เกิดจากการเรียนรู้จากตัวแบบโดยกระบวนการสังเกต (Observation Learning) ได้แก่การสังเกต พฤติกรรมและผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำของผู้อื่น เช่น การได้ยินการบอกเล่า การได้อ่านเอกสารบันทึก ซึ่งเป็นการเรียนรู้ทางอ้อม และจะเป็นข้อมูลที่นำมาพิจารณาสำหรับการกระทำพฤติกรรมใหม่ในอนาคต ผู้ที่ช่างสังเกตและช่างคิดก็มีโอกาสเข้าใจในสิ่งต่างๆ ได้มากกว่าและลึกซึ้งกว่า และผู้เรียนที่ประสบตัวอย่างหรือแบบอย่างที่แตกต่างกันก็จะเกิดการเรียนรู้ที่ต่างกันด้วย เมื่อบุคคลได้เห็นตัวแบบก็จะสามารถรับรู้สัญลักษณ์ของการกระทำนั้นและสัญลักษณ์เหล่านี้จะชี้ให้เห็นแสดงพฤติกรรมได้อย่างเหมาะสม

3.2.1 การเรียนรู้จากตัวแบบ ประกอบด้วยองค์ประกอบ 4 ประการ ดังนี้

3.2.1.1 กระบวนการใส่ใจ (Attention Processes) บุคคลไม่สามารถเรียนรู้ได้มากจากการสังเกตถ้าเขาไม่มีความใส่ใจ และรับรู้ได้อย่างแม่นยำถึงพฤติกรรมที่ตัวแบบแสดงออกกระบวนการใส่ใจจะเป็นตัวกำหนดว่าบุคคลจะสังเกตอะไรจากตัวแบบนั้น องค์ประกอบที่มีผลต่อกระบวนการใส่ใจแบ่งออกได้เป็น 2 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบของตัวแบบเองพบว่าตัวแบบที่ทำให้บุคคลมีความใส่ใจในการเรียนรู้ และสังเกตนั้นต้องเป็นตัวแบบที่มีลักษณะเด่นชัดเป็นตัวแบบที่ทำให้ผู้สังเกตเกิดความพึงพอใจ พฤติกรรมที่แสดงออกไม่สลับซับซ้อนมากนัก จิตใจรวมทั้งพฤติกรรมของตัวแบบที่แสดงออกนั้นควรมีคุณค่าในการใช้ประโยชน์อีกด้วย นอกจากองค์ประกอบของตัวแบบแล้ว ยังมีองค์ประกอบของผู้สังเกตอีกด้วย ได้แก่ ความสามารถในการรับรู้ ซึ่งรวมทั้งการเห็น การได้ยิน การรับรู้รส กลิ่นและสัมผัสสุดของการรับรู้ความสามารถทางปัญญา ระดับของการตื่นตัวและความชอบที่เคยได้เรียนรู้มาก่อนแล้ว

3.2.1.2 กระบวนการเก็บจำ (Retention Processes) บุคคลจะไม่ได้รับอิทธิพลมากนักจากตัวแบบถ้าเขาไม่สามารถจะจดจำได้ถึงลักษณะของตัวแบบ บุคคลจะต้องแปลงข้อมูลจากตัวแบบเป็นรูปแบบของสัญลักษณ์ และจัดโครงสร้างเพื่อให้จำได้ง่ายขึ้น ซึ่งแน่นอนปัจจัยที่จะส่งผลต่อกระบวนการเก็บจำ คือ การเก็บรหัสเป็นสัญลักษณ์ เพื่อให้ง่ายแก่การจำ การจัดระบบโครงสร้างทางปัญญา การชักข้อมลักษณะของตัวแบบที่สังเกตในความคิดของตนเอง และชักข้อมด้วยการกระทำ นอกจากนี้ ยังขึ้นอยู่กับความสามารถทางปัญญาและโครงสร้างทางปัญญาของผู้สังเกตอีกด้วย

3.2.1.3 กระบวนการกระทำ (Production Processes) เป็นกระบวนการที่ผู้สังเกตแปลงสัญลักษณ์ที่เก็บจำไว้นั้นมาเป็นการกระทำ ซึ่งจะกระทำได้ดีหรือไม่นั้นย่อมขึ้นอยู่กับสิ่งที่จำได้ในการสังเกต การกระทำของตนเองการได้ข้อมูลย้อนกลับจากการกระทำของตนเอง และการเทียบเคียงการกระทำกับภาพที่จำได้ นอกจากนี้ยังขึ้นอยู่กับลักษณะของผู้สังเกตอีกด้วยซึ่งได้แก่ ความสามารถทางกาย และทักษะในพฤติกรรมย่อยต่างๆ ที่จะทำให้สามารถแสดงพฤติกรรมได้ตามตัวแบบ

3.2.1.4 กระบวนการจูงใจ (Motivational Processes) การที่บุคคลที่เกิดการเรียนรู้แล้วจะแสดงพฤติกรรมหรือไม่นั้น ย่อมขึ้นอยู่กับกระบวนการจูงใจ กระบวนการจูงใจขึ้นอยู่กับองค์ประกอบของสิ่งล่อใจจากภายนอก สิ่งนั้นจะต้องกระตุ้นการรับรู้เป็นสิ่งที่จับต้องได้ เป็นที่ยอมรับของสังคมและพฤติกรรมที่กระทำ

ตามตัวแบบนั้นสามารถที่จะควบคุมเหตุการณ์ต่างๆได้ ขึ้นอยู่กับสิ่งล่อใจที่เห็นผู้อื่นได้รับและสิ่งล่อใจของตนเอง ซึ่งอาจจะเป็นวัตถุสิ่งของและการประเมินตนเอง นอกจากนี้ผู้สังเกตยังขึ้นอยู่กับความพอใจในสิ่งล่อใจการเห็นตัวแบบมีพฤติกรรมเหมาะสมและได้รับผลตอบแทนที่ดีจากพฤติกรรม ก่อให้เกิดการเลียนแบบ รวมทั้งพฤติกรรมที่ทำซ้ำแล้วซ้ำอีก และพยายามปรับข้อบกพร่องจนได้รับรางวัลเป็นการตอบแทน ช่วยให้เกิดการเลียนแบบในสังคมส่วนใหญ่ ดังนั้น การเรียนรู้ด้วยการสังเกตหรือการเรียนรู้จากตัวแบบต้องประกอบด้วยองค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง พฤติกรรมการเลียนแบบที่สมบูรณ์จะเกิดขึ้นได้ด้วยการจัดวางรูปแบบขององค์ประกอบการเรียนรู้จากตัวแบบอย่างเหมาะสม โดยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการสนใจตัวแบบอย่างแท้จริง จนสามารถจดจำและสร้างสัญลักษณ์แทนพฤติกรรมของตัวแบบได้ ประกอบกับการตั้งใจอย่างเหมาะสมและเพียงพอ ทำให้ผู้สังเกตแสดงการตอบสนอง คือ การเลียนแบบพฤติกรรมของตัวแบบได้ในที่สุด

กระบวนการเรียนรู้จากการสังเกตตัวแบบ สามารถแสดง ดังภาพประกอบ 5

ภาพประกอบ 5 กระบวนการเรียนรู้จากการสังเกตตัวแบบ

ที่มา: ทฤษฎีปัญญาสังคม แบนดูรา (Bandura. 1986)

3.2.2 ลักษณะของตัวแบบ จากทฤษฎีปัญญาสังคม แบนดูรา (Bandura. 1986) (ประสาธ อิศรปริดา. 2548) แบนดูรา (Bandura.1977) ได้แบ่งตัวแบบออกเป็น 2 ชนิด คือ ตัวแบบที่เป็นชีวิตจริงและตัวแบบที่เป็นสัญลักษณ์ ดังนี้

3.2.2.1 ตัวแบบจากชีวิตจริง (Live Model) การเสนอตัวแบบวิธีนี้เป็นทำให้ผู้สังเกตได้เห็นตัวแบบในสภาพการณ์จริง มีข้อดีคือ ตัวแบบสามารถเพิ่มเติมหรือปรับปรุงพฤติกรรมเพื่อให้การแสดงพฤติกรรมชัดเจนหรือเหมาะสมกับสภาพการณ์มากยิ่งขึ้น การเสนอตัวแบบวิธีนี้ช่วยให้ผู้สังเกตเกิดความสนใจในตัวแบบ และลอกเลียนพฤติกรรมได้ดีกว่าการเสนอตัวแบบวิธีอื่นแต่การเสนอตัวแบบวิธีนี้ต้องระมัดระวังเรื่องการควบคุมผล เพราะอาจมีเหตุการณ์ที่ไม่ได้คาดไว้ล่วงหน้าเกิดขึ้น ทำให้ตัวแบบไม่ได้ผลตามที่ต้องการ

3.2.2.2 ตัวแบบที่เป็นสัญลักษณ์ (Symbolic Model) การเสนอตัวแบบลักษณะนี้ได้แก่ การเสนอตัวแบบจากภาพยนตร์ เทปบันทึกภาพ เทปบันทึกเสียง สไลด์ หนังสือ หุ่น หนังสือการ์ตูน ซึ่งเตรียมเรื่องราวของตัวแบบไว้เรียบร้อยแล้ว ทำให้มีผลดีในการที่เน้นจุดสำคัญของการแสดงพฤติกรรม สามารถควบคุมพฤติกรรมและผลกระทบตัวแบบได้ ทั้งยังสามารถเก็บไว้ใช้ ในการให้เป็นตัวแบบครั้งต่อไป และสามารถให้ใช้ทั้งบุคคลเดียวหรือกลุ่มบุคคลได้

3.2.3 หลักการที่ใช้ตัวแบบในการเสริมสร้างพฤติกรรม สมโกชน เอี่ยมสุภามิต (2541:43) กล่าวว่า หลักการใช้ตัวแบบให้มีประสิทธิภาพ มีดังนี้

3.2.3.1 ต้องกำหนดพฤติกรรมที่จะให้ตัวแบบแสดง เพื่อให้บุคคลสังเกตและลอกเลียนแบบให้ชัดเจน

3.2.3.2 ความชัดเจนของพฤติกรรม โดยจะต้องสังเกตได้ วัดได้โดยคนตั้งแต่ 2 คนสามารถสังเกตและวัดได้ตรงกัน

3.2.3.3 จะต้องแน่ใจได้ว่าพฤติกรรมที่ตัวแบบแสดงนั้น อยู่ภายในระดับความสามารถของเด็ก มิฉะนั้นจะทำให้เกิดความคับข้องใจในการเรียนรู้

3.2.3.4 จะต้องแน่ใจว่าพฤติกรรมที่จะให้บุคคลเลียนแบบนั้น สามารถแยกออกเป็นพฤติกรรมย่อยๆแล้วให้ผู้สังเกตตัวแบบดูตามไปทีละพฤติกรรม พร้อมทั้งแสดงพฤติกรรมนั้นการทำเช่นนี้จะทำให้การลอกเลียนแบบเกิดขึ้นได้ง่าย

3.2.3.5 จะต้องแน่ใจว่าผู้สังเกตตั้งใจสังเกตพฤติกรรมของตัวแบบอย่างแท้จริง เช่น มองหรือฟัง อาจใช้สัญญาณที่เป็นคำพูดกับผู้สังเกตก่อน เพื่อกระตุ้นให้เกิดความสนใจ

3.2.3.6 จะต้องแน่ใจว่าพฤติกรรมที่ตัวแบบแสดงออกนั้นชัดเจนและกระทำอย่างสม่ำเสมอ

3.2.3.7 เมื่อผู้สังเกตเลียนแบบพฤติกรรมของตัวแบบถูกต้องแล้วหรือใกล้เคียงแล้วผู้เลียนแบบจะต้องได้รับการเสริมแรงทันที

3.2.3.8 การเสริมแรงที่ให้กับผู้สังเกตหรือผู้เลียนแบบนั้น จะต้องใช้ตัวเสริมแรงที่มีประสิทธิภาพ

3.2.3.9 การดำเนินโปรแกรมจะต้องไม่ควบคุมความสนใจของผู้สังเกตตัวแบบด้วยวิธีรุนแรง เช่น ตี หรือ ดุ ด่า เป็นต้น

3.2.3.10 ควรมีการรวบรวมข้อมูลที่แสดงถึงความก้าวหน้าของผู้สังเกตด้วยเพราะจะทำให้ผู้สังเกตรู้ว่าตนเองมีความก้าวหน้าจริง

3.2.3.11 ในกรณีที่ผู้สังเกตไม่สามารถเลียนแบบพฤติกรรมของตัวแบบ ได้อาจใช้การชี้แนะช่วยด้วย เพราะจะทำให้เรียนรู้ได้เร็วขึ้น

3.2.3.12 ในการเสนอตัวแบบนั้น เมื่อตัวแบบแสดงพฤติกรรม ควรมีการเสริมแรงแก่ตัวแบบด้วย เพื่อเป็นการจูงใจให้ผู้สังเกตอยากเลียนแบบมากขึ้น

3.2.3.13 ควรเลือกตัวแบบที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับผู้สังเกต พร้อมทั้งให้มีความเด่นตลอดจนสามารถแสดงพฤติกรรมที่จะให้ลอกเลียนแบบได้อย่างคล่องแคล่วด้วย

3.2.4 องค์ประกอบของตัวแบบที่มีประสิทธิภาพ ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2536:52) ได้อธิบายวิธีการเสนอตัวแบบที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เพื่อให้ผู้สังเกตหรือผู้ประสงค์จะเลียนแบบจากตัวแบบนั้นสังเกตพฤติกรรมตลอดทั้งกิจกรรมต่างๆ ของตัวแบบ ผลจากการสังเกตจะทำให้บุคคลนั้นเลียนแบบพฤติกรรมของตัวแบบ หรือเกิดพฤติกรรมใหม่ที่พึงประสงค์ นอกจากนี้วิธีการใช้ตัวแบบอย่างมีประสิทธิภาพจะต้องพิจารณาองค์ประกอบต่อไปนี้

3.2.4.1 การคัดเลือกตัวแบบ

1) ตัวแบบจะต้องมีชื่อเสียง มีความน่าเชื่อถือและเป็นตัวแบบที่ได้รับการคัดเลือกแล้วว่าเป็นตัวอย่างที่เหมาะสม และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ซึ่งจะทำให้ผู้เลียนแบบมั่นใจที่จะเลียนแบบจากตัวแบบนั้นมากยิ่งขึ้น

2) ตัวแบบและผู้เลียนแบบควรมีลักษณะที่คล้ายคลึงกัน มีคุณลักษณะหรือคุณสมบัติร่วมกัน ซึ่งจะช่วยให้ดึงดูดความสนใจของผู้สังเกตและจะช่วยให้ประสิทธิภาพในการเลียนแบบสูงขึ้น เช่น อยู่ในวัยเดียวกัน เป็นเพื่อนกัน เป็นต้น

3) ลักษณะของกิจกรรมที่เลียนแบบ ควรจะเป็นกิจกรรมที่ไม่สลับซับซ้อนเพราะการเลียนแบบจะเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ดึงดูดความสนใจของผู้สังเกตหรือผู้เลียนแบบ และจะทำให้เลียนแบบได้ง่ายขึ้น

3.2.4.2 วิธีการเสนอตัวแบบ

1) ควรจะเสนอตัวแบบควบคู่กับการเสริมแรง โดยจะต้องให้แรงเสริมแก่ตัวแบบและให้แรงเสริมแก่ผู้สังเกตหรือผู้เลียนแบบ เมื่อสามารถแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ได้เช่นเดียวกับตัวแบบ หรือแสดงพฤติกรรมใหม่ๆ ได้อย่างเหมาะสม

2) ควรจะเสนอตัวแบบควบคู่กับสิ่งเร้าที่จำแนกความแตกต่าง โดยสิ่งเร้าที่จำแนกความแตกต่างนี้จะทำหน้าที่เป็นสัญญาณบอกให้อินทรีย์รู้ว่าถ้าแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์แล้วจะได้รับการเสริมแรง ซึ่งจะทำให้การเลียนแบบเกิดขึ้นอย่างคงทนและมีประสิทธิภาพ

3) ควรจะเสนอตัวแบบควบคู่กับสิ่งเร้าที่จำแนกความแตกต่าง การเสริมแรงและการให้ข้อมูลย้อนกลับที่ถูกต้อง (Corrective Feedback)

จากการประมวลงานวิจัยเกี่ยวกับการเรียนรู้โดยการสังเกตตัวแบบ ผู้วิจัยกำหนดวัตถุประสงค์การวิจัยที่หลากหลาย ทั้งใช้ตัวแบบเพื่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และการปรับพฤติกรรม แต่สำหรับการศึกษางานวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยเน้นงานวิจัยที่มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียน ซึ่งพบว่า งานวิจัยเกี่ยวกับการเรียนรู้โดยการสังเกตตัวแบบจิตสาธารณะโดยใช้กระบวนการทางปัญญา ตัวแบบที่ใช้มีหลากหลาย นันทวัฒน์ ชุนชี (2546) ใช้ตัวแบบสัญลักษณ์ผ่านสื่อหนังสือเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร; ประทีป จินนี่ & ทศนา ทองภักดี (2547) ใช้ตัวแบบผ่านการเล่านิทาน บุญทัน ภูบาล (2549) ใช้วีดิทัศน์ละครหุ่นเชิดเป็นตัวแบบ ธรรมนันทิกา แจ้งสว่าง (2547) ใช้การจัดกิจกรรมแบบบทบาทสมมติร่วมกับตัวแบบ สุนทรส หุตะวัฒนะ (2550) ใช้เทคนิคตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนร่วมกับการชี้แนะ ทางวาจา และ คิริ แคนสา (2551) ใช้การสอนโดยวีดิทัศน์พฤติกรรมแม่แบบประกอบการเรียนรู้ จากการประมวลข้อค้นพบจากงานวิจัยการเรียนรู้โดยการสังเกตตัวแบบ พบว่า การเรียนรู้โดยการสังเกต ตัวแบบสามารถพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนได้และม้งานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาการจัดกิจกรรมของครู โดยการเรียนรู้จากตัวแบบซึ่งเป็นครูต้นแบบโดยงานวิจัยของ กานดา จรตล (2540) ได้ศึกษาการใช้กระบวนการฝึกอบรมตามแนวทฤษฎีปัญญาสังคมของเบนดูรา ในการเสริมสร้างสมรรถภาพการสอนสำหรับครูประถมศึกษาผลการวิจัย พบว่า หลังการฝึกอบรมครูที่เข้ารับการฝึกอบรมทุกกลุ่ม มีค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่อบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรมและหลังการฝึกปฏิบัติการสอนจริง ครูที่ได้รับการฝึกอบรมโดยการนำเสนอตัวแบบควบคู่กับการกำกับตนเองและการรับรู้ความสามารถของตนเองมีการรับรู้ความสามารถของตนเองในการสอนเรื่องที่ฝึกอบรมสูงกว่าครูกลุ่มควบคุมและงานวิจัยของ สุมาลี เชื้อชัย (2551) ซึ่งพัฒนารูปแบบการฝึกอบรมการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการเรียนรู้โดยการสังเกตผ่านเครือข่าย สำหรับนิสิตคณะครุศาสตร์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนความรู้และการทดสอบเขียนแผนการสอน หลังฝึกอบรมสูงกว่าก่อนฝึกอบรมอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3.3 แนวคิดการกำกับควบคุมตนเอง (Self-regulation)

เบนดูรา (Bandura.1977, 1986) อธิบายว่า การกำกับควบคุมตนเอง ประกอบด้วยกระบวนการย่อย 3 กระบวนการ ดังนี้

3.3.1 กระบวนการสังเกตตนเอง (Self-observation) การจะทำให้บุคคลเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมจำเป็นต้องให้บุคคลนั้นทราบก่อนว่า มีอะไรเกิดขึ้นกับตนเสียก่อน โดยใช้ข้อมูลที่ได้จากกระบวนการสังเกตตนเองเป็นข้อมูลในการตั้งเป้าหมาย ติดตาม ตรวจสอบและประเมินการกระทำพฤติกรรมของตน โดยบุคคลจะต้องสังเกตและบันทึกพฤติกรรมของตนเองอย่างซื่อตรงสม่ำเสมอ เป็นระบบ มีความถูกต้อง โดยต้องสังเกตและบันทึกพฤติกรรมของตนเองทันทีที่พฤติกรรมเป้าหมายเกิดขึ้น อันจะส่งผลให้บุคคลได้เครื่องมือในการวินิจฉัยตนเองที่ถูกต้องในกระบวนการสังเกตตนเองนั้น จะมีองค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง 2 องค์ประกอบ คือ

3.3.1.1 การตั้งเป้าหมาย (Goal Setting) หมายถึง การกำหนดพฤติกรรมเป้าหมายหรือกำหนดเกณฑ์ในการแสดงพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่งที่ต้องการเปลี่ยนแปลงการตั้งเป้าหมายช่วยให้บุคคลได้รู้ถึงพฤติกรรมที่ต้องการกระทำอย่างชัดเจน และยังใช้เป็นเกณฑ์ในการประเมินเพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมเป้าหมายที่

กำหนดไว้ว่า พฤติกรรมนั้นมีการเปลี่ยนแปลงในลักษณะเช่นใด ทั้งนี้เพื่อใช้เป็นข้อมูลย้อนกลับในการแสดง ปฏิกริยาต่อตนเองทั้งทางบวกและทางลบต่อไป การตั้งเป้าหมายในการกระทำพฤติกรรมนั้นมีผล ดังนี้

1) มีผลต่อแรงจูงใจ การที่บุคคลตั้งเป้าหมายในการกระทำทำให้บุคคลมีแรงจูงใจที่จะกระทำ พฤติกรรมมากขึ้น โดยบุคคลมีแนวโน้มที่จะใช้ความพยายามในการกระทำ เพื่อให้การกระทำนั้นบรรลุเป้าหมาย ที่กำหนดไว้

2) มีผลต่อความคาดหวังเกี่ยวกับความสามารถของตนเองการที่บุคคลตั้งเป้าหมายแล้วทำให้ พฤติกรรมได้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ จะทำให้บุคคลมีแนวโน้มที่จะมีความคาดหวังเกี่ยวกับ ความสามารถของตนเองสูงขึ้น

3) มีผลต่อความสนใจเพิ่มขึ้น การตั้งเป้าหมายที่มีลักษณะท้าทายจะทำให้บุคคลมีความ สนใจในการกระทำนั้นเพิ่มขึ้น

แบนดูรา (Bandura.1977, 1986; Cormier, & Cormier, 1979) ได้เสนอแนะการตั้งเป้าหมาย ดังนี้

1) การตั้งเป้าหมายด้วยตนเอง หมายถึง การที่บุคคลเป็นผู้กำหนดพฤติกรรมเป้าหมายที่ต้องการกระทำด้วยตนเอง ซึ่งการตั้งเป้าหมายด้วยตนเองมีข้อดี คือ ทำให้บุคคลรู้สึกว่าเขาเป็น ผู้กระทำและเป็นผู้ตัดสินใจด้วยตนเองทำให้เกิดความรู้สึกสบายใจและพยายามกระทำพฤติกรรมให้บรรลุเป้าหมายที่ตนกำหนด 2) การตั้งเป้าหมายโดยบุคคล อื่นหมายถึง การที่บุคคลอื่นเป็นผู้กำหนดพฤติกรรมเป้าหมายที่ต้องการเปลี่ยนแปลงให้กับบุคคล ซึ่งการ ตั้งเป้าหมายโดยบุคคลอื่น มีข้อดี คือ ช่วยแก้ไขให้บุคคลที่ไม่สามารถตั้งเป้าหมายด้วยตนเองได้อย่างเหมาะสมให้ สามารถตั้งเป้าหมายได้เหมาะสมกับความสามารถของตนมากยิ่งขึ้น

3.3.2 การกำกับตนเอง (Self-monitoring) หมายถึง กระบวนการที่บุคคลสังเกตและบันทึก พฤติกรรมเป้าหมายที่เกิดขึ้นด้วยตนเอง เพื่อเป็นข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ตนเองกระทำอีกและใช้เป็นข้อมูล ย้อนกลับที่จะทำให้บุคคลทราบว่า ตนเองกระทำพฤติกรรมในลักษณะใด

3.3.2.1 กระบวนการตัดสินใจ (Judgment Process) แบนดูรา (Bandura. 1977, 1986) อธิบาย ว่า กระบวนการตัดสินใจเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องจากกระบวนการสังเกตตนเองกล่าวคือ เมื่อบุคคลสังเกตและ บันทึกพฤติกรรมของตนเองแล้วบุคคลก็จะนำเอาข้อมูลที่ได้นั้นไปเปรียบเทียบกับเป้าหมายหรือมาตรฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เพื่อจะตัดสินว่าจะดำเนินการกับพฤติกรรมที่ตนกระทำอย่างไรต่อไป ในการประเมินการกระทำพฤติกรรมของ ตนเองโดยการเปรียบเทียบกับผู้อื่นนั้น บุคคลสามารถเลือกเกณฑ์ในการเปรียบเทียบได้ 4 ลักษณะ ดังนี้

1) การเปรียบเทียบกับบรรทัดฐานที่เป็นมาตรฐานของกลุ่ม คือการที่บุคคลเปรียบเทียบผล การกระทำของตนเองกับบรรทัดฐานที่เป็นมาตรฐานของกลุ่มต่างๆ เช่น กลุ่มอายุ กลุ่มระดับการศึกษา กลุ่มเพศ หรือกลุ่มสภาพที่อยู่อาศัย เป็นต้น ซึ่งบรรทัดฐานของกลุ่มต่างๆเหล่านี้ได้มาจากการที่มีผู้ทำการสำรวจและหา ค่าเฉลี่ยของกลุ่มนั้นๆ จนเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปแล้ว และบรรทัดฐานที่บุคคลนำมาใช้ในการเปรียบเทียบกับ การกระทำของตนจะต้องมีลักษณะคล้ายคลึงกับตนด้วย

2) การเปรียบเทียบกับตนเอง คือ การที่บุคคลเปรียบเทียบผลการกระทำของตนเองกับสิ่งที่ เคยกระทำมาแล้วหรือเปรียบเทียบกับเป้าหมายที่ตนตั้งขึ้นซึ่งการเปรียบเทียบกับตนเองนี้จะก่อให้เกิดความท้าทาย

จะทำให้บุคคลพยายามกระทำพฤติกรรมให้ดีกว่าครั้งที่ผ่านมาเพราะถ้าบุคคลกระทำพฤติกรรมได้เท่ากับครั้งที่ผ่านมาการกระทำระดับนั้นอาจจะไม่ก่อให้เกิดความท้าทายอีกต่อไป

3) การเปรียบเทียบกับสังคม คือ การที่บุคคลใช้ผลการกระทำของผู้อื่นมาใช้เป็นเกณฑ์เปรียบเทียบกับผลการกระทำของตน ซึ่งผลการกระทำของผู้อื่นที่นำมาใช้เป็นเกณฑ์เปรียบเทียบกับนี้จะต้องเป็นบุคคลที่อยู่ในสภาพการณ์ที่เหมือนกันหรือคล้ายคลึงกันกับตน เช่น เพื่อนร่วมชั้น หรือผู้ร่วมงาน เป็นต้น

4) การเปรียบเทียบกับกลุ่ม คือ การที่บุคคลเปรียบเทียบผลการกระทำของตนกับค่าเฉลี่ยจากการกระทำของกลุ่มโดยบุคคลจะเปรียบเทียบว่าผลการกระทำของตนอยู่ลำดับที่เท่าไรของกลุ่ม เป็นต้น

3.2.2.2 กระบวนการแสดงปฏิกิริยาต่อตนเอง (Self-Reaction)

แบนดูรา (Bandura. 1977, 1986) อธิบายว่า กระบวนการแสดงปฏิกิริยาต่อตนเองเป็นกระบวนการสุดท้ายในกลไกของการกำกับควบคุมตนเองของบุคคล กระบวนการนี้มีการทำหน้าที่ 2 ประการดังนี้

1) ทำหน้าที่ตอบสนองต่อผลการประเมินพฤติกรรมของตน จากกระบวนการตัดสิน นั่นคือถ้าบุคคลกระทำพฤติกรรมเป้าหมายได้เท่ากับหรือสูงกว่าเป้าหมายที่ตั้งไว้ บุคคลก็จะแสดงปฏิกิริยาทางบวกต่อตนเองหรือให้รางวัลกับตนเอง แต่ถ้าบุคคลกระทำพฤติกรรมได้ต่ำกว่าเป้าหมาย เขาก็จะแสดงปฏิกิริยาทางลบต่อตนเองหรือการลงโทษตนเอง หรืออาจไม่แสดงปฏิกิริยาต่อตนเองก็ได้

2) ทำหน้าที่เป็นตัวจูงใจสำหรับการกระทำพฤติกรรมของตนเอง คือ การที่บุคคลตั้งเป้าหมายว่าถ้าตนกระทำพฤติกรรมได้ตามเป้าหมายแล้วจะให้สิ่งจูงใจกับตนเอง ซึ่งสิ่งจูงใจมี 2 ประการ ดังนี้

- สิ่งจูงใจตนเองจากภายนอกเป็นสิ่งที่บุคคลให้รางวัลกับตนเองเมื่อทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งได้ตามเป้าหมาย ซึ่งอาจเป็นวัตถุสิ่งของที่จับต้องได้หรืออาจเป็นการให้เวลาอิสระกับตนเองการทำกิจกรรมที่ตนชอบ หรือการทำกิจกรรมบันเทิงต่างๆ

- สิ่งจูงใจตนเองจากภายใน เป็นการที่บุคคลให้กับตนเองหลังจากประเมินการกระทำพฤติกรรมของตนแล้ว แบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ 1) การแสดงปฏิกิริยาต่อตนเองทางบวก หมายถึง การที่บุคคลแสดงปฏิกิริยาต่อตนเองทางบวกเมื่อกระทำพฤติกรรมได้ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ เช่น การแสดงความพึงพอใจในตนเอง ความภาคภูมิใจในตนเอง การยกย่องชมเชยตนเอง เป็นต้น 2) การแสดงปฏิกิริยาต่อตนเองทางลบ หมายถึง การที่บุคคลแสดงปฏิกิริยาต่อตนเองทางลบเมื่อทำพฤติกรรมได้ต่ำกว่าเป้าหมายที่ตั้งไว้ ลักษณะของการแสดงปฏิกิริยาทางลบ เช่นการตำหนิตนเอง การวิพากษ์วิจารณ์ตนเอง การประณามตนเอง การแสดงความไม่พึงพอใจในตนเอง การละอายใจ และการเสียใจ เป็นต้น ดังภาพ ภาพประกอบ 6

กระบวนการกำกับควบคุมตนเอง (Self-regulation)

ภาพประกอบ 6 กระบวนการกำกับควบคุมตนเอง (Self-regulation)

ที่มา: ทฤษฎีปัญญาสังคม แบนดูรา (Bandura. 1986) (ประสาธ อิศรปรีดา. 2548)

3.2.2.3 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการกำกับควบคุมตนเอง

แบนดูรา (Bandura. 1986) อธิบายถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการกำกับควบคุมตนเอง

ดังนี้

1) ประโยชน์ส่วนตัว เมื่อบุคคลมีพฤติกรรมกำกับควบคุมตนเองแล้ว บุคคลก็จะได้รับประโยชน์โดยตรงต่อตนเอง บุคคลก็จะยึดมั่นต่อการกำกับควบคุมตนเอง ทำให้กระบวนการกำกับควบคุมตนเองคงอยู่ได้

2) รางวัลทางสังคม การที่บุคคลมีพฤติกรรมกำกับควบคุมตนเองแล้ว บุคคลในสังคมให้การยกย่องชมเชย สรรเสริญ ให้เกียรติ ให้การยอมรับหรือให้รางวัล ซึ่งการให้รางวัลทางสังคมเหล่านี้ก็จะมีส่วนช่วยให้กระบวนการกำกับควบคุมตนเองของบุคคลคงอยู่ได้

3) การสนับสนุนจากตัวแบบ บุคคลที่มีมาตรฐานในการกำกับควบคุมตนเอง เช่นการพูดจำไปเราะ หากได้อยู่ในสภาพแวดล้อมที่คนอื่น ๆ รอบด้านล้วนแต่มีการพูดจำไปเราะด้วยคนที่พูดจำไปเราะ ทั้งหลายเหล่านี้ล้วนแต่มีส่วนช่วยเป็นตัวแบบที่จะสนับสนุนซึ่งกันและกัน

4) ปฏิบัติทางลบจากผู้อื่น บุคคลที่พัฒนามาตรฐานในการกำกับควบคุมตนเองขึ้นมาแล้ว หากภายหลังให้รางวัลกับตนเองต่อพฤติกรรมที่ต่ำกว่ามาตรฐาน ก็จะทำให้บุคคลในสังคมแสดงปฏิกริยาทางลบต่อตัวเขา ปฏิกริยาเหล่านี้จะส่งผลให้บุคคลย้อนกลับไปใช้มาตรฐานนั้นอีก

5) การสนับสนุนจากสภาพแวดล้อม บุคคลที่อยู่ในสภาพแวดล้อม ซึ่งในอดีตเคยส่งเสริมให้ตนกำกับควบคุมตนเองด้วยมาตรฐานระดับหนึ่ง ย่อมมีโอกาสกำกับควบคุมตนเองด้วยมาตรฐานนั้นอีก บุคคลเช่นนี้มีแนวโน้มจะหลีกเลี่ยงสถานการณ์ที่จะมีอิทธิพลให้ตนต้องลดมาตรฐานลงไป

6) การลงโทษตนเอง จะเป็นหนทางช่วยให้บุคคลลดความไม่สบายใจ จากการทำผิดมาตรฐานของตนได้ และในหลายๆ กรณีก็เป็นกรลดปฏิกริยาทางลบจากผู้อื่นได้ แทนที่จะถูกคนอื่นนั้นลงโทษเอาโดยตรงคนส่วนมากจะมีความรู้สึกว่าการลงโทษตนเองไม่พอใจน้อยกว่าถูกผู้อื่นลงโทษ และในบางกรณีการลงโทษตนเองก็เป็นการกระทำที่ได้รับการชมเชยจากผู้อื่น

3.2.2.4 ความสำคัญต่อการกำกับควบคุมตนเอง

ซังค์และซิมเมอร์แมน (Schunk; & Zimmerman. 1994) ได้กล่าวถึงสิ่งที่มีความสำคัญต่อการกำกับควบคุมตนเองไว้ดังนี้

1) การเลือกใช้กลวิธี การเลือกใช้กลวิธีเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญต่อการกำกับควบคุมตนเอง การกำหนดทิศทางของเป้าหมาย เป้าหมายที่ต่างกันส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ที่ต่างกันนักเรียนที่มีเป้าหมายเพื่อรู้ (Learning goals) จะมีเป้าหมายในการเรียนเพื่อเพิ่มพูนความรู้ดังนั้นจึงมีการพัฒนากลวิธีการเรียนแรงจูงใจภายใน และการรับรู้ความสามารถของตนเอง (Selfefficacy) ที่สูงกว่านักเรียนที่มี เป้าหมายเพื่อผลงาน (Performance Goals)

2) การประเมินตนเอง ผลงานจะส่งผลต่อการกำกับควบคุมตนเองหรือไม่ ขึ้นอยู่กับการประเมินความก้าวหน้าของตนเอง การประเมินตนเองที่ตามความเป็นจริงจะนำไปสู่การรับรู้ความสามารถของตนเองได้อย่างถูกต้อง

3) ประสบการณ์ที่หลากหลายในการดำรงชีวิตในสังคม จะทำให้นักเรียนมีทักษะการวางเป้าหมายงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการกำกับควบคุมตนเอง มีดังนี้ ไรเซมเบิร์กและซิมเมอร์แมน (Risemberg and Zimmerman. 1992) ศึกษาการเรียนแบบกำกับตนเองในเด็กอัจฉริยะ ผลการวิจัยพบว่า เด็กอัจฉริยะใช้กลวิธีของการเรียนแบบกำกับควบคุมตนเองมากกว่าเด็กปกติ เมื่อฝึกให้รู้จักกลวิธีการเรียนรู้ เด็กอัจฉริยะจะสามารถถ่ายโอนกลวิธีเหล่านั้นไปยังสิ่งใหม่ๆ ได้ การเรียนแบบกำกับตนเองสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาเด็กอัจฉริยะและการฝึกการเรียนกำกับตนเอง สามารถเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้แลน, เบรดี และ พาร์ (Lan, Bradley; & Parr. 1993) ศึกษากลยุทธ์ในการกำกับควบคุมตนเอง คือ กลยุทธ์กำกับตนเองมาใช้กับนักการศึกษาที่เรียนวิชาชีพเบื้องต้น โดยศึกษาว่าจะมีผลต่อการเรียน และเจตคติต่อวิชาชีพเบื้องต้น กลุ่มตัวอย่างมี 69 คน แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือกลุ่มที่ใช้กลยุทธ์การกำกับตนเอง กลุ่มที่ใช้การกำกับตนเองตามคู่มือสอน และกลุ่มควบคุมผลการวิจัยพบว่า กลุ่มที่ใช้กลยุทธ์การกำกับตนเองมีคะแนนการทดสอบในวิชาชีพเบื้องต้นสูงที่สุด ส่วนเจตคติพบว่าไม่มีความแตกต่างกัน และความเชื่อมั่นในตนเองต่อการเรียน แรงจูงใจที่มีต่อการเรียนเพิ่มขึ้นด้วย

การศึกษาครั้งนี้ชี้ให้เห็นว่ากลยุทธ์การกำกับตนเองมีความสัมพันธ์กับระดับการเรียนรู้ที่สูงขึ้นของนักศึกษาเพอร์รี่ (Perry, 1998) ศึกษาการกำกับควบคุมตนเองในการเรียนรู้ของนักเรียน โดยให้นักเรียนทำงานเขียนสัปดาห์ละ 1 ครั้ง และรวบรวมเก็บไว้เป็นแฟ้มสะสมงาน ใช้เวลาในการเก็บข้อมูลทั้งสิ้น 6 เดือน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนเกรด 2 จำนวน 35 คนและนักเรียนเกรด 3 จำนวน 59 คนผลการวิจัยพบว่านักเรียนเกรด 2 และเกรด 3 ที่อยู่ในห้องเรียนที่มีระดับการกำกับควบคุมตนเองในการเรียนสูง จะพัฒนาทักษะและทัศนคติที่เป็นลักษณะของผู้เรียนที่มีการกำกับตนเอง

ขณะที่นักเรียนที่อยู่ในห้องเรียนที่มีระดับการกำกับควบคุมตนเองในการเรียนรู้ต่ำเมื่อเกิดอุปสรรค จะปรับทัศนคติและการกระทำที่เนื่องมาจากการปกป้องตนเอง และการศึกษานี้ได้เน้นการจัดสภาพห้องเรียนและการจูงใจนักเรียนเพื่อเพิ่มการกำกับตนเอง Puustinen (1999) ศึกษาใช้เทคนิคการกำกับควบคุมตนเอง เพื่อลดพฤติกรรมกรขอความช่วยเหลือโดยไม่จำเป็นของนักเรียนเกรด 2 จำนวน 80 คน และนักเรียนเกรด 4 จำนวน 87 คนโดยฝึกให้นักเรียนมีการกำกับตนเอง เพื่อกำกับตนเองให้ตระหนักถึงความจำเป็นในการขอความช่วยเหลือ และพบว่า ระดับของการกำกับตนเองขึ้นอยู่กับอายุและผลสัมฤทธิ์ในการเรียน วัฒนาเตชะโกมล (2541) ได้ศึกษาปัจจัยคัดสรรที่มีผลต่อการกำกับตนเองในการเรียนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 จำนวน 800 คนโดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามถามสภาพทางเศรษฐกิจสังคมแบบวัดการกำกับตนเองในการเรียน แบบวัดการอบรมเลี้ยงดู แบบทดสอบเชาว์ปัญญาสแตนด์ดาร์ดโปรเกรสซีฟเทรซีส ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่สามารถทำนายการกำกับควบคุมตนเองในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นตามลำดับความสำคัญ คือ ผลการเรียน การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยการอบรมเลี้ยงดูแบบอัตประชาธิปไตย ระดับชั้นเรียนและความวิตกกังวล

ปิยวรรณ พันธุ์มงคล (2542) ศึกษาผลของการใช้โปรแกรมการกำกับควบคุมตนเองที่มีต่อการมีวินัยในตนเองและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนกิ่งเพชร กรุงเทพมหานคร จำนวน 50 คนแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 25 คนและกลุ่มควบคุม 25 คน กลุ่มทดลองได้รับการฝึกฝนด้วยโปรแกรมการกำกับควบคุมตนเองจากผู้วิจัย โดยฝึกสัปดาห์ละ 5 ครั้งๆ ละ 20 นาที เป็นเวลา 3 สัปดาห์ติดต่อกัน กลุ่มควบคุมไม่ได้รับการฝึกฝนใดๆ เก็บข้อมูลก่อนและหลังการทดลองด้วยการวัดการมีวินัยในตนเองและเก็บข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนจากสมุดบันทึกการวัดผลของโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่าหลังการทดลองคะแนนการมีวินัยในตนเองของนักเรียนกลุ่มที่ได้รับโปรแกรมการกำกับควบคุมตนเองสูงกว่าก่อนการทดลอง และสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับโปรแกรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 หลังการทดลองคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนกลุ่มที่ได้รับโปรแกรมการกำกับควบคุมตนเองไม่แตกต่างกันกับนักเรียนที่ไม่ได้รับโปรแกรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ก่อนและหลังการทดลอง คะแนนการมีวินัยในตนเองและระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในกลุ่มควบคุมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และหลังการทดลองนักเรียนกลุ่มที่ได้รับโปรแกรมการกำกับควบคุมตนเองมีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการกำกับควบคุมตนเอง จะมีการใช้วิธีการกำกับควบคุมตนเอง ในวัตถุประสงค์การวิจัยที่หลากหลาย ทั้งการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ซึ่งผลการวิจัยโดยสรุปพบว่า วิธีการกำกับควบคุมตนเองสามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนได้ โดยเป็นการเกิดลักษณะการเรียนรู้จากภายในตัวผู้เรียนสามารถตระหนักรู้และคิดวิเคราะห์ในการแก้ไขปัญหาต่างๆด้วยสติ

3.4 แนวคิดการรับรู้ความสามารถของตนเอง (Self-efficacy)

แบนดูรา (Bandura.1986) อธิบายว่า การรับรู้ความสามารถของตนเองเป็นการประเมินศักยภาพของตนเองต่อกิจกรรมที่ต้องปฏิบัติ หากผู้เรียนมีการรับรู้ความสามารถของตนเองสูงย่อมมีแนวโน้มว่าผู้เรียนจะสามารถปฏิบัติกิจกรรมนั้นได้ประสบความสำเร็จ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการรับรู้ความสามารถของตนเอง คือการได้เห็นตัวแบบของผู้เรียนในชั้นเรียน จะให้ประสิทธิผลสูงกว่าการเรียนรู้จากผู้สอน รวมทั้งการได้รับแรงจูงใจจากสิ่งแวดล้อมการเรียนจะส่งผลต่อความเชื่อมั่นในการเรียนและการแสดงพฤติกรรมต่างๆ และการที่บุคคลตัดสินใจเกี่ยวกับความสามารถของตนเองว่าสามารถกระทำบางอย่างในเหตุการณ์หนึ่งได้หรือไม่ ซึ่งในเหตุการณ์นั้นบางครั้งอาจไม่ชัดเจนแปลกใหม่ ไม่สามารถคาดการณ์สิ่งที่จะเกิดขึ้นได้ โดยปัจจัยที่เกิดขึ้นจากเหตุการณ์เหล่านั้นส่งผลให้บุคคลเกิดความเครียดขึ้นได้ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการรับรู้ความสามารถของตนเองไม่ได้มีเพียงทักษะที่บุคคลมีในขณะนั้นเท่านั้น หากแต่ขึ้นอยู่กับการตัดสินใจของบุคคลว่าสามารถทำสิ่งใดได้ด้วยทักษะที่มีอยู่ โดยการรับรู้ความสามารถของตนเองนี้สามารถใช้ทำนายพฤติกรรมของบุคคลได้ด้วย

3.4.1 การรับรู้ความสามารถของตนเองที่มีผลต่อการตัดสินใจ

แบนดูรา (Bandura.1977) กล่าวว่า การรับรู้ความสามารถของตนเองมีผลต่อการตัดสินใจที่จะกระทำพฤติกรรม การที่บุคคลจะกระทำพฤติกรรมใดหรือไม่นั้นขึ้นอยู่กับปัจจัย 2 ประการ คือ

3.4.1.1 ความคาดหวังในความสามารถของตน (Efficacy expectation) ซึ่งต่อมาได้เปลี่ยนเป็นคำว่า การรับรู้ความสามารถของตนเอง (Self-efficacy) และให้คำนิยามว่าเป็นการรับรู้ความสามารถของตนเองที่จะจัดการและดำเนินการกระทำพฤติกรรมให้บรรลุเป้าหมายที่คาดหวังไว้

3.4.1.2 ความคาดหวังในผลที่จะเกิดขึ้น (Outcome expectation) หมายถึง ความคาดหวังที่บุคคลมีต่อพฤติกรรมเฉพาะอย่างที่จะปฏิบัติที่จะนำไปสู่ผลลัพธ์ตามที่คาดหวังไว้ เป็นการหวังในผลที่จะเกิดขึ้นที่เนื่องมาจากพฤติกรรมที่ได้กระทำไปแล้ว ดังแสดงในภาพประกอบ 7

ภาพประกอบ 7 กระบวนการกำกับควบคุมตนเอง (Self-regulation)

ที่มา: ทฤษฎีปัญญาสังคม แบนดูรา (Bandura. 1986) (ประสาธ อิศรปรีดา. 2548)

การรับรู้ความสามารถของตนเอง และความคาดหวังเกี่ยวกับผลที่จะเกิดขึ้นนั้นมีความสัมพันธ์กันมาก โดยที่ความสัมพันธ์ระหว่างทั้งสองตัวแปรนี้ มีผลต่อการตัดสินใจที่จะกระทำพฤติกรรมของบุคคลนั้นๆ ซึ่งแสดงภาพ ภาพประกอบ 8

ภาพประกอบ 8 ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถของตนเอง และความคาดหวังผลที่จะเกิดขึ้น

ที่มา: ทฤษฎีปัญญาสังคม แบนดูรา (Bandura. 1986) (ประสาธ อิศรปรีดา. 2548)

จากภาพที่แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถของตนเองกับความคาดหวังเกี่ยวกับผลที่จะเกิดขึ้นสามารถสรุป ได้ดังนี้ 1) บุคคลที่มีการรับรู้ความสามารถของตนเองสูง มีความคาดหวังเกี่ยวกับผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นสูง จะมีแนวโน้มที่จะกระทำกิจกรรมหรือพฤติกรรมนั้นแน่นอน 2) บุคคลที่มีการรับรู้ความสามารถตนเองต่ำ มีความคาดหวังเกี่ยวกับผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นสูงจะมีแนวโน้มที่จะไม่กระทำกิจกรรม หรือพฤติกรรมนั้น 3) บุคคลที่มีการรับรู้ความสามารถของตนเองสูง มีความคาดหวังเกี่ยวกับผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นต่ำจะมี

แนวโน้มที่จะไม่กระทำการกิจกรรม หรือพฤติกรรมนั้น 4) บุคคลที่มีการรับรู้ความสามารถของตนเองต่ำ มีความคาดหวังเกี่ยวกับผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นสูงจะมีแนวโน้มที่จะกระทำการกิจกรรม หรือพฤติกรรมนั้นแน่นอน

3.4.2 การรับรู้ความสามารถของตนเองต่อกระบวนการต่างๆ

Bandura (1986) อธิบายผลของการรับรู้ความสามารถของตนเองต่อกระบวนการต่างๆ ดังนี้

1) กระบวนการทางปัญญา (Cognitive Processes) การรับรู้ความสามารถของตนเองมีผลต่อกระบวนการทางปัญญาหลายรูปแบบ พฤติกรรมของบุคคลส่วนมากมีจุดมุ่งหมายที่ถูกกำกับโดยการตั้งเป้าหมายไว้ล่วงหน้า การตั้งเป้าหมายของบุคคลจะได้รับอิทธิพลจากการประเมินความสามารถของตนเอง คนที่มีการรับรู้ความสามารถของตนเองสูงจะตั้งเป้าหมายที่สูงและท้าทาย มีความมุ่งมั่นที่จะบรรลุเป้าหมายมากกว่าคนที่มีการรับรู้ความสามารถของตนเองต่ำและรูปแบบพฤติกรรมส่วนใหญ่มีกรีเริ่มจากรูปแบบการคิด เป็นการคิดสร้างสภาพการณ์ล่วงหน้าและย้อนทบทวน บุคคลที่มีการรับรู้ความสามารถสูงจะสร้างภาพแห่งความสำเร็จ สิ่งนี้จะช่วยแนะแนวทางและสนับสนุนการกระทำส่วนบุคคลที่สงสัยในความสามารถของตนเองจะสร้างภาพความล้มเหลวไว้ล่วงหน้า กระบวนการคิดจึงทำให้บุคคลทำนายเหตุการณ์และพัฒนาแนวทางที่จะควบคุมสิ่งที่มีผลต่อการดำรงชีวิตของตนเอง ในสภาพการเรียนรู้บุคคลมุ่งเน้นไปที่ความรู้ของตนที่จะแสดงความคิดเห็น เพื่อรวบรวมปัจจัยต่างๆ นำไปสู่การตรวจสอบ โดยบุคคลจะพิจารณาการประเมินตนเองอีกครั้งจากผลการกระทำขั้นตอนสั้นและขั้นตอนยาว จัดจำปัจจัยต่างๆ ที่ถูกตรวจสอบและจำว่าตนเองทำงานให้ได้ดีได้อย่างไรการเผชิญกับสภาพการณ์ที่มีความกดดัน อุปสรรคหรือความล้มเหลว บุคคลที่มีการรับรู้ความสามารถของตนเองต่ำจะมีความคิดวิเคราะห์ที่เอาแน่นอนอะไรไม่ได้ มีระดับความพึงพอใจตนเองในระดับต่ำ และคุณภาพการทำงานจะด้อยลง ในทางตรงกันข้ามบุคคลที่มีการรับรู้ความสามารถสูง จะตั้งเป้าหมายที่ท้าทายและใช้การคิดวิเคราะห์ที่ดีในการที่จะบรรลุผลสำเร็จ

2) กระบวนการจูงใจ (Motivation Processes) การรับรู้ความสามารถของตนเองมีบทบาทสำคัญในการจูงใจตนเอง การจูงใจของบุคคลส่วนใหญ่อยู่ในรูปของกระบวนการคิดบุคคลจะมีการจูงใจตนเองและชี้แนะการกระทำของตนเองโดยการคิดล่วงหน้า บุคคลจะสร้างความเชื่อจากการคิดว่าตนเองสามารถทำอะไรได้ และมีความคาดหวังถึงผลของการกระทำ บุคคลจะตั้งเป้าหมายและวางแผนการกระทำของตนเอง ซึ่งการรับรู้ความสามารถของตนเองจะมีบทบาทต่อการจูงใจทางความคิดทั้ง 3 ลักษณะ ดังนี้

- การรับรู้ความสามารถของตนเองมีอิทธิพลต่อการระงับสาเหตุ คนที่มีการรับรู้ความสามารถสูงจะอ้างสาเหตุของความล้มเหลวของตนว่าเกิดจากการขาดความพยายามคนที่เชื่อว่าตนเองไม่มีความสามารถก็จะอ้างสาเหตุของความล้มเหลวนั้นว่าเกิดจากตนเองไม่มีความสามารถจึงล้มเหลว การระงับอ้างสาเหตุนี้จะมีผลต่อการจูงใจ การกระทำ และปฏิกิริยาอารมณ์โดยผ่านการรับรู้ความสามารถของตนเอง

- การคาดหวังผลและเห็นคุณค่า แรงจูงใจจะถูกควบคุมโดยการคาดหวังผลจากการกระทำ แต่บุคคลจะกระทำพฤติกรรมภายใต้ความเชื่อที่ว่าตนเองสามารถทำอะไรได้และความเชื่อในผลที่เกิดจากการกระทำ อิทธิพลของการคาดหวังผลและเห็นคุณค่าจะเป็นแรงจูงใจให้บุคคลกระทำพฤติกรรมนั้น ส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับ การรับรู้ความสามารถของตนเอง

- การตั้งเป้าหมาย บุคคลจะตั้งเป้าหมายที่ทำหายและประเมินผลย้อนกลับจากเป้าหมายที่ตั้งไว้ การตั้งเป้าหมายที่ทำหายจะทำให้แรงจูงใจเพิ่มและยังคงอยู่เป้าหมายต่างๆ จะมีอิทธิพลต่อบุคคลโดยผ่านกระบวนการภายในตนเองมากกว่าจะเป็นการควบคุมแรงจูงใจและพฤติกรรมโดยตรง แรงจูงใจนั้นจะมีพื้นฐานมาจากการตั้งเป้าหมายที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการเปรียบเทียบทางปัญญา โดยการทำให้เกิดความพึงพอใจในตนเองจากเป้าหมายที่ตั้งไว้ พฤติกรรมของบุคคลจะพึงพอใจในตนเองในการบรรลุเป้าหมายที่มีคุณค่าและส่งเสริมให้ตนเองใช้ความพยายามมากขึ้น โดยการไม่พอใจกับการกระทำที่ต่ำกว่ามาตรฐาน แรงจูงใจจากเป้าหมายหรือมาตรฐานส่วนบุคคลจะได้รับผลมาจากอิทธิพลในตนเอง 3 ประเภท คือ การพึงพอใจและไม่พึงพอใจตนเองจากการกระทำการรับรู้ถึงความสามารถของตนเองที่จะบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้และการปรับปรุงการตั้งเป้าหมายด้วยกระบวนการทางปัญญา

3) กระบวนการทางความรู้สึกและอารมณ์ (Affective Processes) การรับรู้ความสามารถของตนเองจะมีผลต่อความเครียดและความกดดันเมื่อบุคคลเผชิญกับสภาพการณ์ที่ลำบากมีอุปสรรคและจะมีผลต่อระดับแรงจูงใจ บุคคลที่เชื่อในความสามารถของตนเองจะสามารถควบคุมความเครียดที่จะทำให้เกิดความวิตกกังวลได้ แต่คนที่เชื่อว่าตนเองไม่มีความสามารถจะมีความวิตกกังวลสูงและมองว่าสภาพแวดล้อมที่เขาอยู่เต็มไปด้วยอันตรายและมีความวิตกกังวลกับสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้น ความวิตกกังวลไม่เพียงได้รับอิทธิพลจากการรับรู้ความสามารถที่จะกระทำพฤติกรรมเท่านั้น แต่ยังได้รับอิทธิพลจากการรับรู้ความสามารถด้านการควบคุมความคิดที่รบกวนได้ การรับรู้ความสามารถด้านการควบคุมความคิดเป็นปัจจัยสำคัญที่จะควบคุมความคิดอันก่อให้เกิดความเครียดและความกดดัน ทั้งการรับรู้ความสามารถในการจัดการและการรับรู้ความสามารถในการควบคุมความคิดจึงทำงานร่วมกันที่จะช่วยลดความวิตกกังวลและพฤติกรรมหลีกเลี่ยงได้

4) กระบวนการเลือก (Selection Processes) การรับรู้ความสามารถของตนเองจะมีผลต่อการเลือกกระทำพฤติกรรมโดยบุคคลจะเลือกกระทำในสถานการณ์ที่ตนเองเชื่อว่าทำได้และหลีกเลี่ยงสถานการณ์หรือกิจกรรมที่บุคคลเชื่อว่าเกินความสามารถของตนเองที่จะทำได้บุคคลที่มีการรับรู้ความสามารถของตนเองสูงจะเลือกงานที่มีลักษณะท้าทาย ส่วนบุคคลที่มีการรับรู้ความสามารถของตนเองต่ำจะหลีกเลี่ยงหรือปิดโอกาสที่จะพัฒนาศักยภาพของตนเอง

3.4.3 พัฒนาการของการรับรู้ความสามารถของตนเอง

แบนดูรา (Bandura.1994) อธิบายพัฒนาการของการรับรู้ความสามารถของตนเอง (Development and Exercise of Self-efficacy) ดังนี้

3.4.3.1 การเริ่มต้นของความรู้สึกมีพลังของบุคคล ทารกจะมีการเรียนรู้ว่าเขาสามารถกระทำบางอย่างให้เกิดขึ้นได้ ประสบการณ์ของทารกที่พบว่ามีเหตุการณ์บางอย่างเกิดขึ้นจากการกระทำของเขาถือเป็นพื้นฐานเริ่มต้นในการพัฒนาความรู้สึกว่ามีความสามารถ เช่น การเขย่าของเด็กรที่เขานำมาซึ่งเสียง การลิ้น เป็นต้น เด็กจะสังเกตผลการกระทำซ้ำๆ ของตนเองว่าจะเกิดเหตุการณ์เช่นเดียวกันหรือไม่เด็กจะเรียนรู้ว่าพฤติกรรมต่างๆ ทำให้มีปฏิกิริยาตอบสนองของเด็กที่มีประสบการณ์ความสำเร็จในการควบคุมสภาพแวดล้อม จะกลายเป็นเด็กที่เอาใจใส่สนใจพฤติกรรมของตนเองมากและมีความสามารถที่จะเรียนรู้การตอบสนองใหม่ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพในช่วงนี้

เด็กจะทราบว่ามี ความแตกต่างกันระหว่างการกระทำของเขา กับผู้อื่น แม้จะเป็นการกระทำอย่างเดียวกันและเมื่อ ทารกเริ่มเข้าสู่ภูมิภาควัยที่ถูกรอบตัวจะทำให้เขามีบุคลิกลักษณะที่แตกต่างกันไปด้วย

3.4.3.2 การรับรู้ความสามารถของตนเองจากครอบครัว เด็กที่อายุน้อยจะรับรู้ความสามารถ ของตนเองจากการกระทำพฤติกรรม เด็กจะมีการพัฒนา ประเมินและตรวจสอบความสามารถทางกาย ความสามารถทางสังคม ทักษะด้านภาษาและทักษะทางปัญญาเพื่อที่จะเข้าใจและจัดการกับสภาพการณ์ต่างๆ ที่ ตนเองเผชิญในแต่ละวัน การพัฒนาสมรรถนะของประสาทรับรู้จะเพิ่มขึ้นตามประสบการณ์ในการสำรวจ สิ่งแวดล้อมของเด็กทารก การสำรวจในขั้นเริ่มแรกและการเล่นกิจกรรมต่างๆ จะเป็นการเพิ่มทักษะขั้นพื้นฐานและ การเข้าใจในความสามารถของเด็กด้วยประสบการณ์ที่ประสบความสำเร็จจากการควบคุมของตนเองเป็นสิ่งสำคัญ สำหรับการพัฒนาขั้นต้นของความสามารถทางปัญญาและสังคม พ่อแม่ที่ตอบสนองต่อพฤติกรรมของเด็กทารกและ สร้างสถานการณ์ที่เอื้อต่อการใช้ความสามารถ โดยการสร้างสิ่งแวดล้อมทางกายภาพให้สมบูรณ์และเปิดโอกาสให้ เด็กได้อิสระในการเคลื่อนไหวเพื่อการสำรวจจะทำให้เด็กเกิดพัฒนาการทางสังคมและสติปัญญา การพัฒนาทาง ภาษาจะต้องเตรียมความหมายทางสัญลักษณ์ให้ตอบสนองตามประสบการณ์ของเด็กและสิ่งอื่นๆ ที่จะเป็นการบอก ให้เด็กได้รู้เกี่ยวกับความสามารถของตนเอง สิ่งเหล่านี้จะเป็นตัวเพิ่มความเข้าใจว่าเขาสามารถทำอะไรได้หรือไม่ได้ บ้าง เพื่อนจะมีความสำคัญมากขึ้นในการพัฒนาการความเข้าใจในความสามารถของตนเอง เริ่มแรกจะเปรียบเทียบกับ พี่น้องที่มีอายุใกล้เคียงกัน การประเมินความสามารถจากการเปรียบเทียบทางสังคมจะแตกต่างตามขนาดของ ครอบครัวลำดับการเกิด จำนวนพี่น้อง อายุและเพศ

3.4.3.3 การรับรู้ความสามารถของตนเองที่เพิ่มขึ้นโดยผ่านอิทธิพลจากเพื่อน การรับรู้ ความสามารถของเด็กจะเปลี่ยนแปลงตามการเข้าสู่สังคมกลุ่มใหญ่ขึ้น การรับรู้ความสามารถของตนเองเกิดขึ้นจาก ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน เด็กจะเข้าใจในความสามารถของตนเองมากขึ้นจากการเรียนรู้ทางสังคมโดยทั่วไปแล้ว เด็กที่มีอายุเท่ากันจะมีการเปรียบเทียบข้อมูลระหว่างตนเองกับเพื่อนมากขึ้นเพื่อตัดสินและตรวจสอบความสามารถ ของตนเองเพื่อนอาจจะไม่ใช่เพศเดียวกันแต่ก็มีแนวโน้มเลือกเพื่อนที่มีความสนใจและเห็นคุณค่าในสิ่งที่คล้ายคลึง กัน การเลือกปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนที่มีความสนใจและเห็นคุณค่าในสิ่งที่คล้ายคลึงกันนี้จะช่วยส่งเสริมการรับรู้ ความสามารถในทิศทาง และความสนใจร่วมกัน การขาดความสัมพันธ์กับเพื่อนหรือการมีความสัมพันธ์กับเพื่อน น้อยลงจะมีผลต่อการเสียการพัฒนาการรับรู้ความสามารถของตนเอง ถ้าการรับรู้ความสามารถของตนเองทาง สังคมต่ำจะทำให้เกิดอุปสรรคในการสร้างความสัมพันธ์กับเพื่อนได้ ดังนั้นเด็กที่มีการรับรู้ความสามารถตนเองขาด ความสามารถทางสังคมจะหลีกเลี่ยงออกจากสังคมและมีการรับรู้คุณค่าในตนเองต่ำ แต่รูปแบบพฤติกรรมบางอย่าง อาจทำให้การรับรู้ความสามารถของตนเองสูงเกิดความเห็นห่างจากสังคมมากกว่าที่จะเกิดความผูกพันกับสังคม ตัวอย่างเช่นเด็กที่รับรู้ความสามารถของตนเองสูงในสิ่งที่เขาต้องการโดยการก้าวร้าว

3.4.3.4 การพัฒนาการรับรู้ความสามารถทางปัญญาของตนเองจากโรงเรียน โรงเรียนเป็นแหล่ง พัฒนาความสามารถทางปัญญา ผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้สิ่งต่างๆ และทักษะในการแก้ปัญหาที่จำเป็นสำหรับการอยู่ ร่วมในสังคมที่กว้างขึ้น ความรู้และทักษะการคิดของบุคคล (Knowledge and Thinking Skills) จะถูก ตรวจสอบประเมินและเกิดการเปรียบเทียบทางสังคมอย่างต่อเนื่องเด็กที่มีทักษะทางปัญญาที่ดีจะมีการพัฒนาความ

เข้าใจในความสามารถทางปัญญา (Intellectual Efficacy) เกิดขึ้นเรื่อยๆ จากการดูตัวแบบจากเพื่อน การได้รับข้อมูลย้อนกลับจากครูตั้งนั้นการสร้างสภาพแวดล้อมของการเรียนรู้ จะมีผลต่อการพัฒนาความสามารถและทักษะทางปัญญาของนักเรียนด้วยโดยเฉพาะจากครู โรงเรียนที่มีคณะครูที่รับรู้ความสามารถของตนเองว่าสามารถทำให้เด็กบรรลุผลก็จะกระตุ้นให้มีบรรยากาศในการเรียนเป็นไปในทางบวก ซึ่งจะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนบรรลุผลการเรียนได้และการจัดให้นักเรียนเรียนเป็นกลุ่มจะทำให้ผู้เรียนมีโอกาสทำงานร่วมกันและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ซึ่งจะช่วยส่งเสริมการประเมินความสามารถของตนเองไปในทางบวกและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าการสอนแบบรายบุคคลหรือแบบแข่งขัน

3.4.3.5 การรับรู้ความสามารถของตนเองในช่วงวัยรุ่น การรับรู้ความสามารถของตนเองในช่วงวัยรุ่นเป็นวัยที่มีพัฒนาการที่จะต้องทำสิ่งท้าทายใหม่ๆ และต้องเรียนรู้ความรับผิดชอบตนเองเกือบทุกๆ เรื่องในชีวิต วัยรุ่นต้องเรียนรู้ทักษะใหม่ๆ ที่จะทำงานนั้นให้บรรลุผลและเรียนรู้ความสามารถด้านใหม่ๆ ที่ใช้ในการดำรงชีวิตในสังคมผู้ใหญ่ รวมทั้งเรียนรู้ว่าจะจัดการอย่างไรต่อการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่วัยรุ่นหนุ่มสาวและในหลายๆ สถานการณ์ที่การรับรู้ความสามารถของตนเองมีการพัฒนาเพิ่มขึ้นวัยรุ่นจะมีความเข้าใจในความสามารถของตนเองมากขึ้นและมั่นใจมากขึ้น โดยการเรียนรู้ว่าจะจัดการให้สำเร็จผลอย่างไรต่อสภาพการณ์ที่เป็นปัญหาที่เขาไม่เคยได้กระทำมาก่อน วัยรุ่นส่วนใหญ่จะจัดการกับสิ่งต่างๆ ในขั้นตอนหัวเลี้ยวหัวต่อของวัยรุ่นช่วงนี้ได้โดยไม่มีปัญหา แต่อย่างไรก็ตามเด็กวัยรุ่นตอนต้นที่เข้าสู่ช่วงวัยรุ่นใหม่ๆ อาจมีความรู้สึกที่ว่าตนเองไร้ความสามารถอาจทำให้เกิดความไม่สบายใจและไม่สามารถจะจัดการกับสภาพการณ์ใหม่ได้และการเปลี่ยนแปลงของวัยรุ่นเข้าสู่ผู้ใหญ่ จะเกิดปัญหาขัดแย้งหรือไม่นั้นขึ้นอยู่กับความมั่นใจหรือความเข้มของการรับรู้ความสามารถของตนเองที่ได้รับจากประสบการณ์ที่ประสบความสำเร็จในอดีต

3.4.3.6 การรับรู้ความสามารถของตนในวัยผู้ใหญ่ ในช่วงวัยผู้ใหญ่ตอนต้น บุคคลจะมีการเรียนรู้ที่จะจัดการกับความต้องการใหม่ๆ ที่มีเพิ่มขึ้นจากการเป็นเพื่อนต่างเพศ เป็นคู่สมรสเป็นพ่อแม่ หรือในฐานะทางอาชีพหากบุคคลประสบความสำเร็จในการจัดการสิ่งเหล่านี้ก็จะเพิ่มความมั่นใจในการรับรู้ความสามารถของตนซึ่งมีส่วนทำให้เกิดแรงจูงใจที่จะขยายความสามารถและความสำเร็จนี้ออกไปอีกส่วนผู้ใหญ่ที่ไม่ประสบความสำเร็จจะเกิดความท้อใจ ลังเลสงสัยในตนเอง พบว่าผู้ใหญ่เหล่านี้มักเกิดความเครียดและหดหู่ ซึมเศร้าในชีวิต ในช่วงวัยผู้ใหญ่ตอนกลางบุคคลจะมีการจัดการกับงานในชีวิตประจำวันของตนเองที่แน่นอน นั่นคือจะไม่ค่อยเปลี่ยนแปลงการรับรู้ความสามารถของตนเองในส่วนของหน้าที่ประจำ อย่างไรก็ตามอาจเกิดความไม่มั่นใจได้เนื่องจากชีวิตนั้นไม่ได้หยุดอยู่กับที่มีการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีและสังคมอยู่ตลอดเวลา ซึ่งบุคคลจำเป็นต้องปรับและเกิดการย้อนกลับมาประเมินความสามารถของตนอีกผู้ใหญ่วัยนี้จะได้รับความคิดเห็นจากผู้ที่อยู่ในวัยอ่อนกว่า ในสภาพการณ์นี้บุคคลจะมีการแข่งขันในด้านฐานะ ตำแหน่งและพลังความสามารถในการทำงานที่ได้จากการเปรียบเทียบจากสังคมกับคนที่อยู่ในวัยอ่อนกว่า

3.4.3.7 การประเมินการรับรู้ความสามารถของตนเองซ้ำ ในวัยชราการรับรู้ความสามารถในวัยนี้จะมีทั้งการย้อนกลับไปประเมินความสามารถอีกครั้งและการเกิดความผิดพลาดของการประเมินความสามารถบุคคลวัยนี้จะมีโน้ตค้นเชิงชีววิทยาที่ว่าความสามารถในทางกายหลายอย่างจะลดลงเมื่อมีอายุเพิ่มมากขึ้น ดังนั้น

บุคคลในวัยนี้จึงต้องการย้อนกลับไปประเมินเกี่ยวกับความสามารถของตนเอง ในกิจกรรมที่ต้องใช้สรีระทางร่างกายใหม่ว่าจะเกิดผลอย่างไรวัยนี้มีแนวโน้มในการเปลี่ยนแปลงการตัดสินใจความสามารถทางปัญญาในเรื่องความจำโดยหากคนชราคิดว่าเมื่อมีอายุมากขึ้นความสามารถในการจำจะลดลงเหมือนความสามารถทางสรีระบุคคลก็จะมี ความมั่นใจในการจดจำของตนต่ำ ส่วนคนชราที่รู้สึกว่าจะตนมีความสามารถในการจำสูงจะนำไปสู่ความพยายามทางปัญญาในการที่จะระลึกดังนั้นก็จึงประสบความสำเร็จในการจำได้ดีกว่า

3.4.4 ปัจจัยพื้นฐานในการพัฒนาการรับรู้ความสามารถของตนเอง

แบนดูรา (Bandura.1986) ได้เสนอปัจจัยพื้นฐานในการพัฒนาการรับรู้ความสามารถของตนเองไว้

4 ประการ ดังนี้

3.4.4.1 ความสำเร็จจากการกระทำ (Enactive Attainment) เป็นสิ่งที่มีอิทธิพลมากที่สุดที่มีต่อการรับรู้ความสามารถของตนเอง เนื่องจากเป็นประสบการณ์ที่เกิดขึ้นโดยตรงกับตนเองเมื่อประสบความสำเร็จหลายครั้ง จะทำให้มีการรับรู้ความสามารถของตนเองเพิ่มมากขึ้น และจะยังพัฒนาการรับรู้ความสามารถของตนเองให้เข้มแข็งขึ้นอีกถ้ามีประสบการณ์ของความสำเร็็บ่อยครั้งขึ้น

3.4.4.2 การได้เห็นประสบการณ์ของผู้อื่น (Vicarious Experience) เมื่อบุคคลได้เห็นตัวอย่างพฤติกรรมของบุคคลอื่นที่มีลักษณะคล้ายกับตนเอง กระทำพฤติกรรมแล้วได้รับผลสำเร็จจะทำให้มีการรับรู้ความสามารถของตนเองเพิ่มขึ้น ซึ่งจะมองว่าผู้อื่นที่มีความสามารถเท่ากันหรือใกล้เคียงกันกับตนเองทำได้ ตนเองก็สามารถทำได้เช่นกัน ในขณะเดียวกัน ถ้าได้เห็นผู้อื่นที่มีลักษณะคล้ายกับตนเองประสบความล้มเหลว ก็อาจจะส่งผลให้ขาดความมั่นใจหรือประเมินความสามารถของตนเองต่ำลง การรับรู้ความสามารถของตนเองก็จะเปลี่ยนไป

3.4.4.3 การใช้คำพูดชักจูง (Verbal Persuasion) เป็นการใช้คำพูดเพื่อพยายามทำให้บุคคลมีความมั่นใจมีกำลังใจที่จะกระทำพฤติกรรมเพื่อให้เป็นผลสำเร็จ ซึ่งจะส่งผลให้มีการรับรู้ความสามารถของตนเองเพิ่มขึ้นแต่ผู้ที่ใช้คำพูดชักจูงนั้นจะต้องเป็นผู้ที่ถูกชักจูงใจให้ความเคารพนับถือ ให้ความไว้วางใจ หรือเป็นบุคคลที่มีความสำคัญมากพอ และในการใช้คำพูดชักจูงนั้นจะต้องตรงกับความเป็นจริงไม่เช่นนั้นแล้วอาจทำให้ผู้ถูกชักจูงประสบความล้มเหลว ซึ่งจะส่งผลให้มีการรับรู้ความสามารถของตนเองต่ำลง

3.4.4.4 สภาวะทางร่างกาย (Physiological State) ในการตัดสินใจเกี่ยวกับความสามารถของตนเองนั้นส่วนหนึ่งมาจากสภาวะทางร่างกาย ถ้าร่างกายอยู่ในสภาวะที่พร้อม ก็จะสามารถกระทำพฤติกรรมได้ตามที่ตั้งเป้าหมายไว้ แต่ถ้าร่างกายถูกกระตุ้นมากเกินไปโดยเฉพาะทางด้านอารมณ์ซึ่งจะส่งผลให้เกิดความวิตกกังวล หรืออยู่ในสภาวะของความเครียด เป็นเหตุให้มีการรับรู้ความสามารถของตนเองต่ำลง

4. การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียน

4.1 ความหมายของรูปแบบการจัดกิจกรรม

ความหมายของรูปแบบการจัดกิจกรรม มีดังนี้ คือ

แอนเดอร์สัน (Anderson. 1997) ได้ให้ความหมายของรูปแบบการจัดกิจกรรมว่า หมายถึงกระบวนการออกแบบการเรียนรู้เรื่องใดเรื่องหนึ่งเพื่อให้บรรลุผล ประกอบด้วยหลักการซึ่งต้องระบุแนวคิดทฤษฎีพื้นฐาน

วัตถุประสงค์และข้อมูลอื่นๆ ที่สนับสนุนให้การใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมประสบความสำเร็จ จอยซ์และเวล (Joyce; & Weil. 1986) ได้ให้ความหมายของรูปแบบการจัดกิจกรรมว่า หมายถึง แบบแผนที่น่าไปใช้สำหรับการจัดการเรียนรู้ หรือเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมของครูที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้ความรู้ ความคิด ทักษะ ค่านิยม วิธีการคิด และวิธีการแสดงออกในการเรียนรู้ของตนเอง และ ทิศนา แชมมณี (2550: 23) ได้ให้ความหมายของรูปแบบการจัดกิจกรรมว่า หมายถึง สภาพลักษณะของการเรียนรู้ที่ครอบคลุมองค์ประกอบสำคัญ ซึ่งได้รับการจัดไว้อย่างเป็นระเบียบตามหลักปรัชญา ทฤษฎีหลักการ แนวคิดหรือความเชื่อต่างๆ ประกอบด้วย กระบวนการ หรือขั้นตอนสำคัญในการเรียนรู้ รวมทั้งวิธีสอน และเทคนิคการสอนต่างๆ ที่สามารถช่วยให้สภาพการเรียนรู้นั้นเป็นไปตามทฤษฎี หลักการหรือแนวคิดที่ยึดถือซึ่งได้รับการพิสูจน์ ทดสอบว่าสามารถใช้เป็นแบบแผนในการเรียนรู้ให้บรรลุวัตถุประสงค์เฉพาะของรูปแบบนั้น

วูล์ฟอล์ก (Woolfolk.1998) ได้ให้ความหมายของรูปแบบการจัดกิจกรรมไว้ว่า รูปแบบ การจัดกิจกรรม เป็นการอธิบายถึงสถานการณ์ที่สร้างขึ้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ทำความเข้าใจ และจดจำรูปแบบการจัดกิจกรรมส่วนใหญ่สร้างขึ้นมาจากทฤษฎีการเรียนรู้หรือจากการ ปฏิบัติการในสถานการณ์จริง ส่วน จอยซ์และเวล (Joyce and Weil.2000); เอจเกินและโกซาค (Eggen; & Kauchak. 2001) และทิศนา แชมมณี (2545: 25-28) ให้ความหมายของรูปแบบการจัดกิจกรรม หมายถึง แบบแผนการจัดกิจกรรมทำให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ให้บรรลุตามจุดประสงค์การสอนส่วน สมพงษ์ สิงหะพล (2543:25-58) ได้ให้ความหมายของรูปแบบการจัดกิจกรรมไว้ว่า รูปแบบการจัดกิจกรรม หมายถึง แผนการจัดกิจกรรมเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในด้านใด ด้านหนึ่ง อาจเป็นทางด้านทฤษฎีพิสัย จิตพิสัย ทักษะพิสัย หรือคุณลักษณะพิสัย

4.1.1 ประเด็นสำคัญที่เกี่ยวกับรูปแบบการจัดกิจกรรม มีดังนี้คือ

4.1.1.1 รูปแบบการจัดกิจกรรมเป็นแนวทาง รายละเอียด ยุทธวิธีที่ชี้แจงลำดับ ขั้นตอนเกี่ยวกับการจัดกิจกรรม

4.1.1.2 รูปแบบการจัดกิจกรรมมีเป้าหมายที่ชัดเจนในการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างใดอย่างหนึ่ง

4.1.1.3 รูปแบบการจัดกิจกรรมมีพื้นฐานทางทฤษฎีหรือพื้นฐานทางปรัชญารองรับ นั่นคือรูปแบบการจัดกิจกรรมสร้างมาจากทฤษฎีหรือหลักปรัชญาโดยตรง

4.1.1.4 รูปแบบการจัดกิจกรรมมีลักษณะที่กว้างกว่ายุทธศาสตร์การสอน วิธีการสอนและหลักการ

สรุปได้ว่า รูปแบบการจัดกิจกรรม หมายถึง แบบแผนในการจัดกิจกรรมที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้หรือความสามารถในด้านใดด้านหนึ่งตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ รูปแบบการจัดกิจกรรมสร้างขึ้นจากแนวคิด ทฤษฎีการเรียนรู้ แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมของนักเรียน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดได้

4.2 แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการจัดกิจกรรม

รูปแบบการจัดกิจกรรมเป็นโครงสร้างที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่างๆ จากสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามที่ สมชาย รัตนทองคำ (2545 :14-15) ได้รวบรวมและจัดกลุ่มรูปแบบการจัดกิจกรรมตามแนวคิดของนักการศึกษาเป็น 4 แนวคิด ซึ่งแต่ละแนวคิดได้มีการจัดรูปแบบการจัดกิจกรรม ดังนี้

4.2.1 แนวคิดของ นัททอลล์ และ สนูค (Nuthall; & Snook.1937) ได้จัดรูปแบบการจัดกิจกรรมเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

4.2.1.1 รูปแบบการจัดกิจกรรมแบบควบคุมพฤติกรรม (Behavioral - Control Model) โดยนำเอาจิตวิทยาทางพฤติกรรมศาสตร์ ในเรื่องของ การกระตุ้นและการ ตอบสนอง (Stimulus-Response) มาใช้ใน ห้องเรียน

4.2.1.2 รูปแบบการจัดกิจกรรมแบบการเรียนรู้ด้วยการแสวงหา (Discovery-Learning Model) โดยนำจิตวิทยาเกี่ยวกับความคิด (Cognitive Psychology) มาใช้ในห้องเรียนเน้นให้ผู้เรียนทำกิจกรรม เพื่อค้นหาคำตอบด้วยตนเอง เน้นการพัฒนาการและความคิดสร้างสรรค์

4.2.1.3 รูปแบบการจัดกิจกรรมแบบหาเหตุผล (The Rational Model) เน้นการสอนที่ต้องมีความสัมพันธ์กับความมีเหตุผล มีการโต้แย้งให้เหตุผล

4.2.2 แนวคิดของโรเซนไชน์ (Rosenshine.1977) ได้จัดรูปแบบการจัดกิจกรรมเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มพฤติกรรมวิเคราะห์ (Behavior-Analytic) และกลุ่มสืบค้นโดยผู้เรียน (Inquiry-Oriented) ซึ่งรูปแบบทั้งสองกลุ่มนี้คล้ายกับสองกลุ่มแรกของแนวคิดที่ 1

4.2.3 แนวคิดของ เซยเลอร์ และคณะ (Saylor; & and Others. 1981) ได้ จัดรูปแบบการจัดกิจกรรมเป็น 5 กลุ่มตามจุดมุ่งหมายของการเรียนรู้ คือ

4.2.3.1 กลุ่มที่เน้นเนื้อหา (Subject Mater/Disciplines) เน้นการให้เนื้อหาวิชา เช่นวิชาเคมี

4.2.3.2 กลุ่มที่เกี่ยวกับสมรรถภาพ/เทคนิควิธีการ (Competency/Technology) เน้นที่การวางแผนการสอน เช่น บทเรียนโมดูล

4.2.3.3 กลุ่มที่เกี่ยวกับคุณลักษณะและกระบวนการที่ทำให้เกิดคุณลักษณะ (Human Traits/Processes) เช่น การสอนค่านิยม

4.2.3.4 กลุ่มที่เกี่ยวกับหน้าที่ทางสังคม (Social Functions/Activities) เน้นกิจกรรมในชุมชน

4.2.3.5 กลุ่มที่เกี่ยวกับความสนใจและความต้องการ/กิจกรรม (Interests and Needs/Activities) เน้นการเรียนรู้อิสระของแต่ละบุคคล เช่น การวาดรูป

4.2.4 แนวคิดของ จอยซ์ และเวล (Joyce; & Weil. 1972) ได้จัด รูปแบบการจัดกิจกรรม โดยเน้นตัวผู้เรียนและสิ่งแวดล้อมของผู้เรียน ตามที่จันทน์ อินทสุต (ศิริยุภา ทูลสุวรรณ. มปป. : 11-13) ได้สรุปองค์ประกอบของรูปแบบการจัดกิจกรรมตาม แนวคิดของ จอยซ์และเวล เป็น 4 กลุ่ม ได้แก่

4.2.4.1 กลุ่ม Syntax คือ ลำดับขั้นการสอนซึ่งผู้ใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมจะต้องสอนตามลำดับขั้น

4.2.4.2 กลุ่ม Social System คือ บทบาทและความสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียน

4.2.4.3 กลุ่ม Principles of Reaction คือ ปฏิกริยาของครูที่มีต่อพฤติกรรมของผู้เรียน

4.2.4.4 กลุ่ม Support System คือ สิ่งที่ช่วยในการเรียนรู้ เช่น อุปกรณ์การสอน

4.2.5 การศึกษานอกสถานที่ โดย จอยซ์และเวล ได้รวบรวมรูปแบบการจัดกิจกรรม ตามแนวคิดนี้ไว้ 20 รูปแบบโดยแบ่งเป็น 4 กลุ่มดังนี้

4.2.5.1 รูปแบบที่เน้นกระบวนการเพื่อให้เกิดการคิด (Information Processing Source) กลุ่มนี้จะเน้นกระบวนการเรียนเพื่อให้เกิดพฤติกรรมความคิด ทั้งความคิดรวบยอด ความคิดแบบสืบสวน สอบสวนและความคิดอย่างมีเหตุผล แบ่งเป็น 7 รูปแบบ ดังนี้

1) Concept Attainment Model ฝึกวิธีรวบรวมความเป็นความคิด รวบยอด นักทฤษฎีคือ เจอร์โรม บรูเนอร์ (Jerome Bruner)

2) Inductive Thinking Model ฝึกรวบรวมและจัดระบบข้อมูลการหาความสัมพันธ์ของข้อมูลนักทฤษฎีคือ ฮิลดา ทาบ (Hilda Taba)

3) Inquiry Training Model ฝึกความเข้าใจในเหตุผล ความสามารถ ในการค้นคว้าหาข้อมูลสร้างสมมติฐาน พิสูจน์สมมติฐาน แล้วจึงสร้างคำอธิบายหรือกฎ นักทฤษฎีคือริชาร์ด ซุคแมน (Richard Suchman)

4) Advance Organizer Model ฝึกการสร้างความเข้าใจในความรู้ใหม่ โดยมองเห็นความสัมพันธ์ของความรู้ต่างๆเป็นภาพรวม นักทฤษฎีคือ เดวิด ออซูเบล (David Ausubel)

5) Memory Model ฝึกเทคนิคในการจำข้อมูล นักทฤษฎีคือ เฮอรรี่โลเรนและเจอร์รี่ ลูกัส (Kerry Lorayne and Jerry Lucas)

6) Developing Intellect Model ฝึกพัฒนาการทางสติปัญญานักทฤษฎีคือจ็ิน เพียเจต์ (Jean Piaget)

7) Scientific Inquiry Model ฝึกวิธีแก้ปัญหาแบบวิทยาศาสตร์ นักทฤษฎีคือ โจเซฟ ชวบ (Joseph J. Schwab)

4.2.5.2.รูปแบบที่มาจากปฏิสัมพันธ์ (Social Interaction Source) เป็นรูปแบบเน้นการพัฒนาบุคลิกภาพ การเรียนรู้ร่วมกันและความสัมพันธ์ในสังคมเพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกันในสังคมประกอบด้วย 5 รูปแบบดังนี้

1) Group Investigation ฝึกการทำงานร่วมกันแบบประชาธิปไตยฝึกวิธีค้นหาความรู้ด้วยตนเอง นักทฤษฎีคือ จอห์น ดิวอี้ (John Dewey) และเฮอริท เธลิน (Herbert Thelene)

2) Role Playing Model ฝึกการศึกษาพฤติกรรมและค่านิยมต่าง ๆ ในสังคมนักทฤษฎีคือ แฟนนี และจอร์จ แชฟเทล (Fannie and George Shaftel)

3) Jurisprudential Inquiry Model ฝึกการตัดสินใจในเรื่องที่เป็น ปัญหาของสังคม นักทฤษฎีคือ เจมส์ เซเวอร์ และดอนัลด์ โอลิเวอร์ (James Shaver and Donald Oliver)

4) Laboratory Training Model ฝึกการมีปฏิสัมพันธ์ในการทำงาน ร่วมกันนักทฤษฎีคือ เบนนี่ กีบป์ และเบรดฟอร์ด (Benne Gibb and Bredford)

5) Social Science Inquiry Model ฝึกความเข้าใจเหตุและผลความสามารถคนคว่ำ ข้อมูลทางสังคมศาสตร์ นักทฤษฎีคือ ไบรอน มาแชลล์ และ เบนจามิน คอกซ์ (Byron Massiales and Benjamin Cox)

4.2.5.3 รูปแบบที่เน้นตัวบุคคล (Personal Source) เน้นพัฒนาการของ บุคลิกภาพของบุคคล เพื่อให้เข้าใจตนเอง รับผิดชอบตนเอง ตระหนักในตนเอง เพื่อให้คุณภาพชีวิตของตนดีขึ้นประกอบด้วย 4 รูปแบบ ดังนี้

1) Nondirective Teaching Model ฝึกการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยมีครูทำหน้าที่เสมือน ผู้แนะแนว นักทฤษฎีคือคาร์ล โรเจอร์ (Carl Rogers)

2) Synectics Model ทฤษฎีทักษะความคิดสร้างสรรค์และคิดร่วมกันในกลุ่มเหมาะสำหรับ กิจกรรมแก้ปัญหาและการเขียน นักทฤษฎีคือ วิลเลียม กอร์ดอน (William Gordon)

3) Awareness Training Model ฝึกความสนใจในตัวเอง ให้นักเรียน เข้าใจพฤติกรรม ของตนเองและเข้าใจผู้อื่นมากขึ้น นักทฤษฎีคือ จอร์จ บราวน์ (George Brown)

4) Classroom Meeting Model ฝึกความรับผิดชอบในการเรียน และ การเคารพสิทธิซึ่ง กันและกันในชั้นเรียน ครูและผู้เรียนช่วยกันสร้างกฎเกณฑ์ต่างๆเพื่อฝึกทักษะในการพัฒนาสังคม นักทฤษฎีคือ วิลเลียม กลาสเซอร์ (William Glasser)

4.2.5.4 รูปแบบจากแนวความคิดการปรับพฤติกรรม (Behavior Modification as a Source) เป็นรูปแบบที่สนใจการปรับพฤติกรรมของคนภายใต้เงื่อนไขและสิ่งแวดล้อม เน้นปฏิบัติยาโต้ตอบหรือผลสะท้อน กลับ (Feedback) ที่ว่าพฤติกรรมของคนย่อมถูกแก้ไขให้ดีขึ้นเมื่อผลสะท้อนกลับ ประกอบด้วย 4 รูปแบบดังนี้

1) Mastery Learning Direct Instruction ฝึกการเรียนรู้เป็นรายบุคคล อย่างมีระบบ นักทฤษฎีคือ บลูม (Bloom) เบคเกอร์ (Becker) และกลาสเซอร์ (Glasser)

2) Self-Control Model ใช้สิ่งเร้าและการตอบสนองในการปรับพฤติกรรมของตนเอง นักทฤษฎีคือ สกินเนอร์ (Skinner)

3) Training for Skill and Concept Development ใช้การจำลองของจริงเพื่อฝึกทักษะ โดยผู้เรียนจะได้ผลสะท้อนกลับทันที จนกว่าจะเกิดทักษะในเรื่องนั้นๆ

4) Assertive Training Model ฝึกวิธีที่จะทำงานให้สำเร็จตามจุดมุ่งหมายนักทฤษฎีคือ อัลเบอร์ตี และเอมมอนส์ (Alberti and Emmons)

แนวคิดรูปแบบการจัดกิจกรรม ซึ่งรูปแบบเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในด้านใดด้านหนึ่งอาจเป็น ทางด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย ทักษะพิสัย หรือคุณลักษณะพิสัยตาม วิธีการของ สมพงษ์ สิงหะพล (2543: 25-58) ได้สรุปประเด็นสำคัญที่เกี่ยวกับแนวรูปแบบการจัดกิจกรรมดังตาราง 2

ตาราง 2 วิเคราะห์แนวความคิดของรูปแบบการจัดกิจกรรม

รูปแบบการจัด กิจกรรม /แนวคิด	นัททอลล์ และสโน๊ค (Nuthall & Snook.1937)	โรเซนไชน์ (Rosenshine.1977)	เซย์เลอร์ และคณะ (Saylor & Others. 1981)	จอยซ์ และเวล (Joyce & Weil. 1972)
มีแนวทางรายละเอียด ยุทธวิธีที่ชี้แจงลำดับ ขั้นตอนเกี่ยวกับ การจัดกิจกรรม	มีความสัมพันธ์กับ ความมีเหตุผล	ความสัมพันธ์กับ สิ่งแวดล้อม	กระบวนการที่ทำให้ เกิดคุณลักษณะ	ต้องจัดกิจกรรม ตามลำดับ
มีเป้าหมายที่ชัดเจนใน การสอนให้ผู้เรียนเกิด การเรียนรู้ได้อย่าง ใดอย่างหนึ่ง	เน้นกระบวนการคิด โดยเฉพาะการคิด	เน้นกระบวนการคิด	เน้นเนื้อหาวิชา	1. เน้นสติปัญญา 2. เน้นอารมณ์ 3. เน้นสังคม 4. เน้นร่างกาย
รูปแบบ การจัด กิจกรรม สร้างมาจาก ทฤษฎีหรือหลัก ปรัชญาโดยตรง	เน้นทฤษฎีพฤติกรรม ศาสตร์	เน้นทฤษฎีพฤติกรรม วิเคราะห์	เน้นทฤษฎีพฤติกรรม วิเคราะห์	เน้นทฤษฎีพฤติกรรม นิยม
มีลักษณะ ที่กว้างกว่า ยุทธศาสตร์ การจัด กิจกรรม วิธีการสอน และ การจัดกิจกรรม			เน้นการวาง แผนการ สอน สมรรถภาพและ เทคนิควิธีการ	เน้นผู้เรียนเป็น สำคัญ

จากตาราง 2 การวิเคราะห์รูปแบบการจัดกิจกรรม พบว่า รูปแบบการจัดกิจกรรมต้องมีลำดับขั้นตอน การจัดกิจกรรมโดยใช้วิธีการสอน หลักการสอน เทคนิควิธี โดยมีเป้าหมาย อย่างชัดเจนอาศัยพื้นฐานทางทฤษฎี หรือพื้นฐานทางปรัชญารองรับ ซึ่งเป็นแนวทางในการ พัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้มีจิตสาธารณะ สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาแอนเดอร์สัน (Anderson. 1997) อธิบายว่า รูปแบบการจัดกิจกรรม ประกอบด้วยหลักการ โดยมีแนวคิด หรือทฤษฎีพื้นฐาน วัตถุประสงค์ เนื้อหาและกิจกรรมการเรียนการสอนที่ สนับสนุนให้การใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมเกิดผลสัมฤทธิ์ จอยซ์และเวล (Joyce and Weil.2000) อธิบายว่า

รูปแบบการจัดกิจกรรมประกอบด้วยทฤษฎีหลักการ และมโนทัศน์ของรูปแบบการจัดกิจกรรม ขั้นตอนและ กิจกรรมที่ใช้ในการเรียนการสอน และผลที่เกิดกับผู้เรียนหลังการใช้รูปแบบการจัดกิจกรรม

4.3 องค์ประกอบของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

องค์ประกอบของรูปแบบกิจกรรม มีดังนี้

แอนเดอร์สัน (Anderson. 1997) กล่าวว่าไว้ว่า รูปแบบกิจกรรมประกอบด้วยหลักการ โดยมีแนวคิด หรือทฤษฎีพื้นฐาน วัตถุประสงค์ เนื้อหาและกิจกรรมกิจกรรมที่สนับสนุนให้การใช้รูปแบบกิจกรรมเกิดผลสัมฤทธิ์

จอยซ์และเวล (Joyce and Weil.2000) กล่าวว่าไว้ว่า รูปแบบกิจกรรมประกอบด้วยทฤษฎีหลักการ และ มโนทัศน์ของรูปแบบกิจกรรม ขั้นตอนและกิจกรรมที่ใช้ในกิจกรรมและผลที่เกิดกับผู้เรียนหลังการใช้รูปแบบ กิจกรรม

ทิตนา แชมมณี (2550) กล่าวว่าไว้ว่า รูปแบบกิจกรรมมีองค์ประกอบสำคัญดังนี้ 1) ปรัชญา ทฤษฎี หลักการ แนวคิดหรือความเชื่อที่เป็นพื้นฐานของรูปแบบนั้น 2) มีการบรรยาย และอธิบายสภาพ หรือ ลักษณะ ของการจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับหลักการที่ยึดถือ 3) มีการจัดระบบ คือ มีการจัดองค์ประกอบและ ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของระบบให้สามารถนำผู้เรียนไปสู่ เป้าหมายของระบบ หรือกระบวนการนั้นๆ และ 4) มีการอธิบาย หรือให้ข้อมูลเกี่ยวกับ วิธีสอน และเทคนิคการสอนต่างๆ ที่จะช่วยให้กระบวนการนั้นๆ เกิด ประสิทธิภาพสูงสุดจากองค์ประกอบของรูปแบบกิจกรรมที่นักการศึกษาเสนอไว้ข้างต้นสรุปได้ว่า องค์ประกอบของ รูปแบบกิจกรรม มีองค์ประกอบ 5 ประการ คือ 1) หลักการแนวคิด ทฤษฎี ซึ่งเป็นพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบ กิจกรรม 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบกิจกรรม 3) เนื้อหา 4) กระบวนการกิจกรรม 5) การประเมินผลการเรียนรู้

4.4 แนวทางการพัฒนากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

จอยซ์และเวล (Joyce; & Weil. 1986) อธิบายแนวทางการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมว่า การพัฒนา รูปแบบการจัดกิจกรรมจะต้องมีทฤษฎีรองรับ เช่น ทฤษฎีด้านจิตวิทยาการเรียนรู้ และจะต้องมีการศึกษาวิจัย ตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการจัดกิจกรรมที่พัฒนาขึ้น

4.4.1 ขั้นตอนในการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรม ทิตนา แชมมณี (2550) ได้กล่าวไว้ว่า ขั้นตอน ในการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรม ดังนี้

4.4.1.1 กำหนดจุดมุ่งหมายในการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมให้ชัดเจน

4.4.1.2 ศึกษาหลักการ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดองค์ประกอบและเห็นแนวทางในการจัด ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของรูปแบบการจัดกิจกรรม

4.4.1.3 ศึกษาสภาพการณ์และปัญหาที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ค้นพบองค์ประกอบที่สำคัญที่จะช่วยให้ รูปแบบการจัดกิจกรรมมีประสิทธิภาพเมื่อนำไปใช้จริง และป้องกันปัญหาซึ่งอาจจะทำให้รูปแบบการจัดกิจกรรมนั้น ขาดประสิทธิภาพ

4.4.1.4 กำหนดองค์ประกอบของรูปแบบการจัดกิจกรรม โดยพิจารณาว่ามีปัจจัยใดที่สามารถ ช่วยให้อารมณ์ดีหรือมีความสุขบรรลุเป้าหมาย หรือจุดมุ่งหมาย

4.4.1.5 จัดกลุ่มองค์ประกอบ โดยนางองค์ประกอบที่กำหนดไว้มาจัดหมวดหมู่เพื่อความสะดวกในการดำเนินการขั้นต่อไป

4.4.1.6 จัดความสัมพันธ์ขององค์ประกอบ ผู้สร้างรูปแบบการจัดกิจกรรมต้องพิจารณาว่าองค์ประกอบใดเป็นเหตุและเป็นผลต่อกัน และจัดลำดับองค์ประกอบให้ถูกต้องเหมาะสม

4.4.1.7 จัดผังจำลององค์ประกอบ โดยการสร้างความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่างๆ โดยแสดงให้เห็นความเชื่อมโยงขององค์ประกอบเหล่านั้น

4.4.1.8 ทดลองใช้รูปแบบการจัดกิจกรรม เพื่อศึกษาผลที่เกิดขึ้น

4.4.1.9 ศึกษาผลที่เกิดขึ้นจากการทดลองใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมว่าได้ผลตามเป้าหมาย หรือใกล้เคียงกับเป้าหมายมากน้อยเพียงใด

4.4.1.10 ปรับปรุงรูปแบบการจัดกิจกรรม โดยนำผลการทดลองใช้ในการปรับปรุงรูปแบบการจัดกิจกรรมให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นกล่าวโดยสรุป การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมจะต้องมีการศึกษาหลักการแนวคิดทฤษฎีต่างๆ มีการศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรม โดยรูปแบบการจัดกิจกรรมที่พัฒนาขึ้นต้องได้รับการตรวจสอบ พิสูจน์ เพื่อยืนยันว่าสามารถส่งผลให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ต้องการ

4.5 การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ

การพัฒนารูปแบบจะต้องใช้หลักของเหตุผลเป็นรากฐานสำคัญและการศึกษาอย่างกว้างขวางจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนารูปแบบเป็นอย่างดี (บุญชม ศรีสะอาด. ม.ป.ป.: 9)

4.5.1 ลักษณะของการพัฒนารูปแบบ คีฟ (Keeves.1988: 560) ได้กล่าวถึง การพัฒนารูปแบบไว้ 4 ประการ คือ

4.5.1.1 รูปแบบ ควรประกอบขึ้นด้วยความสัมพันธ์อย่างมีโครงสร้างมากกว่าความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงแบบธรรมดา แต่ถึงอย่างไรความสัมพันธ์อย่างมีโครงสร้างมากกว่าความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงแบบธรรมดาทั่วไปก็มีประโยชน์ โดยเฉพาะในการศึกษาวิจัยในช่วงต้นของการพัฒนารูปแบบ

4.5.1.2 รูปแบบ ควรใช้เป็นแนวทางในการพยากรณ์ผลที่เกิดขึ้น จากการใช้รูปแบบได้ สามารถตรวจสอบได้โดยการสังเกตและหาข้อสนับสนุนด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์ได้

4.5.1.3 รูปแบบ ควรจะต้องระบุหรือชี้ให้เห็นกลไกเชิงเหตุผลของเรื่องที่ศึกษา นอกจาก รูปแบบจะเป็นเครื่องมือในการพยากรณ์ได้ ควรใช้ในการอธิบายปรากฏการณ์ได้ด้วย

4.5.1.4 รูปแบบ ควรเป็นเครื่องมือในการสร้างมโนทัศน์ใหม่และการสร้างความสัมพันธ์ของตัวแปรในลักษณะใหม่

4.5.2 แนวทางในการพัฒนารูปแบบ สมาน อัครภูมิ (2549: 15) ได้เสนอแนวทางการพัฒนารูปแบบไว้ ดังนี้

4.5.2.1 การศึกษารูปแบบ คือ การศึกษา วิเคราะห์เกี่ยวกับหลักการและข้อมูลพื้นฐานประกอบการสร้างรูปแบบ ซึ่งอาจจะดำเนินการโดยวิธีสำรวจความคิดเห็น หรือการศึกษาภาคสนาม

4.5.2.2 การนำเสนอรูปแบบ คือ การออกแบบและการนำเสนอรูปแบบใหม่ เพื่อให้ได้รูปแบบที่ดีกว่าที่เป็นอยู่ในขั้นนี้ยังไม่ต้องทดลองใช้รูปแบบ เพียงแต่จัดโอกาสนำเสนอเพื่อพิจารณาลักษณะที่เกี่ยวข้อง เช่น นำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อพิจารณาและประเมินในรูปของแบบสอบถาม หรือการประชุมสัมมนา การนำรูปแบบให้ผู้ปฏิบัติประเมินความเป็นไปได้ ตลอดจนการให้ข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะ

4.5.2.3 การพัฒนารูปแบบ คือ การวิจัยที่ผู้วิจัยต้องการดำเนินการทั้งสามส่วน คือ การศึกษารูปแบบ การออกแบบรูปแบบใหม่ การนำรูปแบบใหม่ไปทดลองใช้ในสถานการณ์จริง ส่วนจะมีการใช้กรอบขึ้นอยู่กับโครงการวิจัยและทำการรายงานผลการทดลองใช้

สุนิสา วิทยานุกรณ์ (2552) ได้สร้างรูปแบบการจัดการศึกษาสู่ความเป็นเลิศในโรงเรียนเอกชน แบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาและสำรวจข้อมูลเบื้องต้นรูปแบบการจัดการศึกษาสู่ความเป็นเลิศในโรงเรียนเอกชน โดยศึกษาเอกสาร บทความการสัมมนาเชิงลึก เพื่อใช้เป็นกรอบความคิดในการพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาสู่ความเป็นเลิศในโรงเรียนเอกชน ขั้นตอนที่ 2 ร่างรูปแบบการจัดการศึกษาสู่ความเป็นเลิศในโรงเรียนเอกชน ขั้นตอนที่ 3 พัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาสู่ความเป็นเลิศในโรงเรียนเอกชน ด้วยการนำรูปแบบจำลองที่ได้รูปแบบที่มีความสมบูรณ์ โดยใช้เทคนิคการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ขั้นตอนที่ 4 ตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการศึกษาสู่ความเป็นเลิศในโรงเรียนเอกชน ขั้นตอนที่ 5 การสรุปและนำรูปแบบไปปรับปรุงแก้ไขแล้วไปจัดทำรายงานผลการวิจัย

กิริติวิทย์ สุวรรณธรรม (2553) ได้พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนจิตสาธารณะตามแนวคิดตบัญญาศึกษาและทฤษฎีปัญญาสังคมสำหรับนักเรียนประถมศึกษา แบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ศึกษาบริบทการจัดการเรียนการสอนจิตสาธารณะ ระยะที่ 2 พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนจิตสาธารณะ ระยะที่ 3 ศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอนจิตสาธารณะ

สิทธิพล อาจอินทร์ (2554) ได้พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการคิดวิเคราะห์ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ แบ่งออกเป็น 4 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 ศึกษาบริบท สภาพปัจจุบันและความต้องการด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ ระยะที่ 2 พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการคิดวิเคราะห์ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ระยะที่ 3 พัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการคิดวิเคราะห์และการประเมินผลของการพัฒนา ระยะที่ 4 ประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการคิดวิเคราะห์ ที่เกิดกับนักเรียน

สมปอง ช่วยพรม (2559) ได้พัฒนารูปแบบกิจกรรมเสริมสร้างจิตสาธารณะ ตามหลักการเรียนรู้แบบรับใช้สังคมสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 สร้างและหาคุณภาพของรูปแบบกิจกรรมเสริมสร้างจิตสาธารณะ ตามหลักการเรียนรู้แบบรับใช้สังคมสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ร่างรูปแบบกิจกรรมเสริมสร้างจิตสาธารณะ ตามหลักการเรียนรู้แบบรับใช้สังคมสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา ตรวจสอบคุณภาพและนำไปทดลองใช้รูปแบบกิจกรรมเสริมสร้างจิตสาธารณะ ตามหลักการเรียนรู้แบบรับใช้สังคมสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาผลการทดลองใช้รูปแบบ

กิจกรรมเสริมสร้างจิตสาธารณะ ตามหลักการเรียนรู้แบบรับใช้สังคมสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา ประเมินพฤติกรรมการมีจิตสาธารณะของผู้เรียน

จะเห็นได้ว่า การพัฒนารูปแบบ มีการดำเนินการเป็นขั้นตอนใหญ่ 2 ขั้นตอน คือ การสร้างรูปแบบและการประเมินรูปแบบ สำหรับในการวิจัย การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง การศึกษาและการพัฒนาวิธีการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบไปด้วย 1) การศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) การสร้างรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และ 3) การประเมินรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

4.6 การประเมินรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ

การประเมินรูปแบบ เป็นขั้นตอนที่ทำให้ทราบผลการปฏิบัติงาน บรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่ หากมีการเบี่ยงเบนไปจากที่วางแผนไว้ จะได้หาวิธีปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้ความคาดหวังกับการปฏิบัติจริงเป็นไปในทิศทางที่ต้องการ (สำนักนโยบายและแผนการประชาสัมพันธ์. 2558) การที่จะทราบถึงผลสัมฤทธิ์ของโครงการ ต้องอาศัยการติดตามและประเมินผลอย่างเป็นระบบ สตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam.2008) ได้เสนอรูปแบบการประเมินโดยใช้กระบวนการวิเคราะห์สิ่งที่จะประเมินอย่างครอบคลุม เพื่อให้ได้สารสนเทศที่เป็นประโยชน์ในการตัดสินใจของผู้บริหาร ที่เรียกว่า รูปแบบการประเมินชิป (CIPP: The CIPP Model) ได้แบ่งออกเป็น 4 ส่วน ตามลำดับของการดำเนินงาน 3 ระยะ ดังนี้

4.6.1 รูปแบบการประเมิน

4.6.1.1 การประเมินบริบท (Context Evaluation) มีลักษณะสำคัญ คือ เป็นการนิยามและประเมินสถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ การประเมินความจำเป็นและทรัพยากร

4.6.1.2 การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) มีลักษณะสำคัญ คือ เป็นแนวทางเลือกต่างๆ เกี่ยวกับกระบวนการ งบประมาณ แผน บุคคลและการกำหนดเวลา

4.6.1.3 การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) มีลักษณะสำคัญ คือ เป็นกิจกรรมที่กำลังดำเนินการ การรายงานความก้าวหน้า มีการเก็บหลักฐานค่าใช้จ่ายและหลักฐานการประเมินการบริหารจัดการ

4.6.1.4 การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) มีลักษณะสำคัญ คือ การค้นหาและประเมินผลลัพธ์ทุกอย่าง มีการเปรียบเทียบเพื่อประเมินความจำเป็น เป้าหมายและค่าใช้จ่าย บางครั้งมีการเปรียบเทียบกับผลลัพธ์โครงการอื่น

4.6.2 การประเมินรูปแบบที่มีประสิทธิภาพ แมคมิลแลนด์และชูมาเคอร์ (McMillan & Schumacher. 1997) กล่าวไว้ว่า การประเมินรูปแบบที่มีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย 4 ด้าน รวมทั้งหมด 30 มาตรฐานย่อย

4.6.2.1 ด้านความมีประโยชน์ (Utility Standards) เพื่อให้แน่ใจว่าการประเมินผลจะช่วยให้การปฏิบัติงานของผู้ประเมินผลได้ข้อมูลตามต้องการ โดยมุ่งเน้นในด้านของผลการประเมินที่ต้องใช้ข้อมูลหรือสารสนเทศ ตามที่ผู้ใช้ผลการประเมินความต้องการและนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาปรับปรุงการดำเนินงานได้ มาตรฐานด้านความมีประโยชน์ ประกอบด้วยองค์ประกอบ 8 ประการ ดังนี้ 1) การระบุผู้นำไปใช้ 2) ความเชื่อถือได้ของผู้ประเมินผล 3) ขอบเขตและการเลือกสารสนเทศ 4) การตีความหมายที่มีคุณค่า 5) ความชัดเจนของรายงาน 6) ความทันเวลาของรายงาน 7) การเผยแพร่รายงานและผลกระทบของการประเมิน

4.6.2.2 ด้านความเป็นไปได้ (Feasibility Standards) การประเมินผลจะต้องเป็นจริงประหยัด และมีข้อความที่เหมาะสม สามารถนำไปปฏิบัติได้ ประกอบด้วย การดำเนินงานที่มีการฝึกปฏิบัติ ความสามารถทางการเมืองและประสิทธิผลด้านต้นทุน ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) มีวิธีการที่เป็นไปได้ในทางปฏิบัติ 2) มีความเท่าทันต่อบรรยากาศทางการเมือง มีประสิทธิผลและความคุ้มค่า

4.6.2.3 ด้านความเหมาะสม เป็นการดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมาย ข้อบังคับ จริยธรรมและคำนึงถึงสวัสดิการของผู้เกี่ยวข้องและผู้ได้รับผลกระทบจากผลการประเมินผล มาตรฐานเหล่านี้ คือ ข้อตกลงที่เป็นทางการ ข้อขัดแย้งที่น่าสนใจ ซึ่งเปิดเผย สาธารณชนมีสิทธิรู้ตามสิทธิมนุษยย์และปฏิกริยาร่วมกันของมนุษยย์ ควรมีการรายงานด้วยความยุติธรรม ประกอบด้วย องค์ประกอบ 18 ประการ คือ 1) มีการกำหนดเกณฑ์การประเมินไว้อย่างเป็นทางการ 2) ในกระบวนการตรวจสอบ สามารถดำเนินการแก้ปัญหาความขัดแย้งได้อย่างโปร่งใสและเป็นธรรม 3) มีการรายงานผลได้อย่างเปิดเผย ตรงไปตรงมา 4) ผลการตรวจสอบสามารถเปิดเผยให้สาธารณะชนทราบได้ 5) ระบบตรวจสอบออกแบบและดำเนินการตรวจสอบ โดยตระหนักถึงสิทธิส่วนบุคคล 6) วิธีตรวจสอบคำนึงถึงปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล 7) การรายงานผลการตรวจสอบดำเนินการอย่างเป็นธรรมและมีความสมบูรณ์ของผลการประเมินพร้อมทั้งมีการเสนอแนะ จุดเด่น จุดด้อยเพื่อการพัฒนา

4.6.2.4 ด้านความถูกต้องเป็นมาตรฐานที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะของการปฏิบัติที่กำหนดคุณค่า ได้กำหนดว่าวิธีการที่ใช้ประเมินต้องมีความถูกต้อง ไม่ลำเอียง ความเป็นปรนัย ประกอบด้วย 11 มาตรฐาน ได้แก่ 1) การระบุวัตถุประสงค์ 2) การวิเคราะห์บริบท 3) การบรรยายเป้าหมายและวิธีดำเนินการ 4) แหล่งสารสนเทศที่มีความเชื่อถือได้ 5) การวัดมีการตรง 6) การวัดมีความเที่ยง 7) สารสนเทศที่เป็นระบบ 8) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ 9) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ 10) การสรุปผลอย่างสมเหตุสมผล 11) การรายงานที่ชัดเจนเป็นปรนัย

สรุปได้ว่า การประเมินรูปแบบที่มีประสิทธิภาพ ประกอบด้วยการประเมินทั้ง 4 ด้านคือการประเมินด้านความมีประโยชน์ด้านความเป็นไปได้ ด้านความเหมาะสมและด้านความถูกต้องและการประเมินความเป็นไปได้ของรูปแบบที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการตรวจสอบรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานที่ได้พัฒนาขึ้น โดยพิจารณารูปแบบที่พัฒนา มีวิธีการที่เป็นไปได้ ในการนำไปปฏิบัติหรือประยุกต์ใช้อย่างเหมาะสม ถูกต้อง สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานที่ควรจะเป็นตามข้อบังคับของกระทรวงศึกษาธิการของคุรุสภา

5. การบริหารงานกิจการนักเรียน

การบริหารงานกิจการนักเรียนเป็นภารกิจหนึ่งของผู้บริหารโรงเรียนที่เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมนอกห้องเรียนปกติ เพื่อบริการนักเรียนให้มีโอกาสพัฒนาการด้านต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านอารมณ์ สังคม และจิตใจ จนสามารถปรับตัวเข้ากับคนอื่น ๆ ได้ดี มีคุณภาพและเหมาะสม (ธีรวิทย์ ประทุมพรรัตน์.2534:4)

การจัดกิจกรรมนักเรียนเป็นปัจจัยสำคัญของการบริหารโรงเรียนประการหนึ่ง เนื่องจากเป็นกระบวนการอันต่อเนื่องและสานสัมพันธ์ร่วมกันของฝ่ายบริหาร ด้วยเป็นงานที่ผู้บริหารของโรงเรียนจำเป็นต้องรับผิดชอบร่วมกันเพราะเกี่ยวข้องกับนักเรียนตั้งแต่เริ่มเข้าศึกษาในโรงเรียนจนออกจากโรงเรียนเลยทีเดียว ดังนั้นโดยปกติแล้วโรงเรียนประถมศึกษาศึกษากับมัธยมศึกษาจึงมักจะกำหนดให้งานที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนนี้อยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของอาจารย์ฝ่ายปกครอง หรือรองผู้อำนวยการ เป็นต้น ทำหน้าที่ดูแลและรับผิดชอบตั้งแต่การปกครองนักเรียน การแนะแนวนักเรียน ตลอดจนการจัดกิจกรรมนักเรียนให้เป็นไปตามแนวนโยบาย ของโรงเรียน โดยมีผู้บริหารสูงสุดของโรงเรียนหรือสถานศึกษาทำหน้าที่ควบคุมและบริหารงาน กิจการนักเรียนให้บรรลุถึงสัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมาย พร้อมทั้งพยายามสร้างสรรค์สืบสาน และ ส่งเสริมทุกวิถีทางเพื่อให้นักเรียนมีประสิทธิภาพสามารถสร้างภูมิคุ้มกันตนเองให้มีคุณภาพ และสมรรถภาพที่เป็นประโยชน์แก่สังคมส่วนรวมได้มากยิ่งขึ้น

5.1 ความหมายของการบริหารงานกิจการนักเรียนและกิจกรรมนักเรียน

กรรณิกา พันธ์อำพล (2535: 2) อธิบายว่า การจัดกิจกรรมนักเรียน หมายถึงการบริหาร ที่เกี่ยวข้อง กับตัวนักเรียนทั้งหมด ยกเว้นในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนในชั้นเรียน

ธงชัย ช่อพฤกษา (2537: 4) อธิบายว่า การจัดกิจกรรมนักเรียนหมายถึง การกระทำทุกอย่างในโรงเรียน เพื่อช่วยพัฒนาให้นักเรียนได้ บรรลุจุดมุ่งหมายที่โรงเรียนต้องการ เช่น งานพัฒนานักเรียนทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา เป็นการช่วยเสริมสร้างประสบการณ์ชีวิตที่สมบูรณ์ให้กับนักเรียน เพื่อให้นักเรียนที่สำเร็จการศึกษาออกไปเป็นพลเมืองดี มีคุณค่าต่อสังคมส่วนรวมและประเทศชาติต่อไป

กาญจนา ศรีกาฬสินธุ์ (2538: 13) ได้ให้ความหมายของงานกิจการนักเรียนว่า หมายถึงงานที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนโดยตรง นอกเหนือจากการสอนในชั้นตามปกติ เป็นงานที่มุ่งส่งเสริมการเรียนของนักเรียนทุกคนให้ก้าวหน้า ประสบผลสัมฤทธิ์ ทรัพย์เจริญ (2540:188) ได้ให้ความหมายของงานกิจการนักเรียนว่า หมายถึง กิจการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน นอกเหนือในห้องเรียนตามปกติ ถือเป็นงานที่สำคัญอย่างหนึ่งของสถาบัน

สมศักดิ์ คงเที่ยง (2540: 3) ได้ให้ความหมายว่า กิจการนักเรียน เป็นการดำเนินกิจกรรมทุกชนิดที่ เกี่ยวข้องกับนักเรียน ในส่วนที่ไม่เกี่ยวกับการสอนในห้องเรียน

พิชัย เสริมมจิต (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.2546:92) ได้ให้ความหมายของงานกิจการนักเรียนหมายถึง “กิจการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนในส่วนที่ไม่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนปกติ ทั้งในและนอกโรงเรียน โดยเริ่มตั้งแต่นักเรียนจะเข้าเรียน ระหว่างเรียน จนกระทั่งออกจากโรงเรียน”

อมรา เล็กเริงสินธุ์ (2540: 204) ได้ให้ความหมายของงานกิจการนักเรียน หมายถึง กิจการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนที่นอกเหนือจากการเรียนในห้องเรียนตามปกติ

สรุปแล้ว งานกิจการนักเรียนเป็นกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้นเพื่อส่งเสริมอำนวยความสะดวกและดูแลให้นักเรียนได้มีพัฒนาการควบคู่ไปกับการเรียนด้านวิชาการ จนกระทั่งนักเรียนจบการศึกษา

การจัดกิจกรรมนักเรียน (Student Personnel Administration) ได้แก่ การจัดดำเนินการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน โดยไม่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนในห้องเรียน ทั้งใน โรงเรียนและนอกโรงเรียน เริ่มตั้งแต่ก่อนที่นักเรียนจะเข้าเรียน ระหว่างอยู่ในโรงเรียน กระทั่ง ออกจากโรงเรียนในด้านการอธิบายความหมายนี้ ได้มีนักวิชาการพยายามอธิบายความหมายให้ครอบคลุม เพื่อความชัดเจน และแสดงทัศนะเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมนักเรียนไว้อย่างน่าสนใจ ดังเช่น

Stoop (1975: 331) อธิบายความหมายของการจัดกิจกรรมนักเรียนว่า เป็นกิจกรรม ที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการต่างๆ แก่นักเรียน ซึ่งมีใช้กิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียน ตามปกติ เพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนในห้องเรียน และเป็นการผ่อนคลายความตึงเครียด ของนักเรียน ทั้งยังส่งเสริมให้ ครูผู้สอนได้รู้จักนักเรียน เป็นรายบุคคลดีขึ้น จนสามารถให้ความช่วยเหลือนักเรียนได้มากขึ้น

Niel (1987: 235) ได้ให้คำนิยามว่า การจัดกิจกรรมนักเรียนเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือให้เด็กปรับตัวเข้ากับโรงเรียน เพื่อน อาจารย์ และเป็นกิจกรรมซึ่งฝึกนิสัย ความรับผิดชอบ ให้เกิดความพร้อมที่จะออกไปสู่โลกของงานอาชีพ

แคมป์เบลและคณะ (Campbell; & others 1966: 149-150) กล่าวว่า การจัดกิจกรรม นักเรียน หมายถึง การจัดบริการด้านต่างๆ ให้ แก่นักเรียนเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน ในชั้นเรียนให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

การจัดกิจกรรมนักเรียนจึงเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนโดยเฉพาะ รวมทั้งเป็นภารกิจอันเป็นหน้าที่ของผู้บริหารที่จะต้องดำเนินการ เพื่อให้กิจการนักเรียนดำเนินไปได้ด้วยดี มีประสิทธิภาพ ด้วยการจัดการบริหารที่ดีและเหมาะสม ซึ่งจะสรรค์สร้างลักษณะนิสัยที่ดีในการ อยู่ร่วมกันกับคนอื่น และสามารถสร้างสรรค์ประโยชน์ให้กับโรงเรียนได้อีกด้วย ดังนั้น หากโรงเรียนสามารถจัดการจัดกิจกรรมนักเรียนได้ดี มีสัมฤทธิ์ผลที่ทัดเทียมกับงานด้าน อื่นๆ ของโรงเรียนแล้ว ย่อมจะก่อให้เกิดประสิทธิภาพขึ้นในโรงเรียนอย่างแน่นอน เนื่องจากงานจัดกิจกรรมนักเรียนมีประโยชน์ต่อโครงการบริหารโรงเรียนหลายประการ อาทิ

1. ช่วยส่งเสริมความถนัดและพัฒนาสมรรถภาพของนักเรียนให้มีความพร้อมที่จะใช้ชีวิตที่ดีเก่งและมีความสุขในสังคมส่วนรวม
2. ช่วยแก้ปัญหาให้นักเรียนขาดแคลนทุนทรัพย์ในการศึกษาเล่าเรียน
3. สานสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างครูกับนักเรียนอย่างถูกต้องตามวัฒนธรรม อันดีงามของชาติ
4. ช่วยส่งเสริมและใส่ใจในสุขภาพนักเรียนอย่างทั่วถึง
5. ช่วยสร้างสรรค์มารยาทอันดีงามในสังคม และเกิดทุนวัฒนธรรมอันดีงามของชาติ
6. ส่งเสริมและพัฒนาบุคลิกภาพของนักเรียน ตลอดจนส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้เทคนิค ในการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมได้เป็นอย่างดีและมีคุณภาพ

7. กิจกรรมนักเรียนเป็นสื่อกลาง ในการประชาสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับหน่วยงานต่างๆ ทั้งภายใน และภายนอกโรงเรียน

8. เสริมสร้างคุณภาพของนักเรียน เน้นให้เป็นผู้มีความซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย พร้อมทั้งจะสามารถพัฒนาสติปัญญาและความรู้อย่างต่อเนื่อง

5.2 ความสำคัญของการบริหารงานกิจการนักเรียนและกิจกรรมนักเรียน

การบริหารงานกิจการนักเรียนมีความสำคัญมาก การจัดกิจกรรมนักเรียนช่วยในการเสริมทักษะและเพิ่มประสบการณ์ต่างๆ ให้กับนักเรียนได้มีโอกาสปะทะและพบจริง ๆ เพื่อให้นักเรียนสามารถปรับตัว แก้ปัญหา วิเคราะห์ปัญหา และสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข (สมศักดิ์ คงเที่ยง. 2540: 2)

สวัสดิ์ สุคนธรังษี (อ้างอิงจาก อวยชัย วัชรสุวรรณ 2533: 15) ได้ศึกษาวิจัยและสรุปความสำคัญของงานกิจการนักเรียนไว้ว่า กิจกรรมการเรียนการสอนไม่สามารถจำกัดอยู่แค่ภายใน ห้องเรียนเท่านั้น โรงเรียนจะต้องจัดให้ผู้เรียนได้มีโอกาสทำกิจกรรมนอก ห้องเรียนอีกด้วยอย่างไรก็ตามยอมเป็นที่ตระหนักกันดีว่า การจัดกิจกรรมนักเรียนมีความสำคัญที่นอกเหนือไปจากการบริหารงานด้านอื่นๆ (งานวิชาการ บุคคลกรและการเงิน) ประการหนึ่ง ก็คือ เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับเรื่องราวของนักเรียนนับตั้งแต่นักเรียนได้เข้าสู่ระบบของโรงเรียน กระทั่งออกจากโรงเรียน งานจัดกิจกรรมนักเรียนจึงมีภารกิจที่ต้องรับผิดชอบจัดทำเกี่ยวกับ ตัวนักเรียนแต่ละคน อาทิ ดูแลปกครองและจัดบริการสิ่งต่างๆ ให้แก่นักเรียน รวมทั้งกิจกรรม ต่างๆ เพื่อเสริมบทรียนให้แก่เด็กนักเรียนอีกด้วย งานจัดกิจกรรมนักเรียนจึงมีความสำคัญ ดังสามารถจำแนกได้ ดังนี้

1. มีความสำคัญต่อตัวนักเรียน กล่าวคือ ช่วยให้นักเรียนได้มีโอกาสคลายเครียด จากการเรียนการสอนในห้องเรียนปกติ เนื่องจากหากนักเรียนมุ่งแต่เรียนและทำงานตามที่ ครูมอบหมาย อย่างจริงจังจนไม่มีเวลาหยุดพัก ย่อมทำให้ หย่อนสมรรถพัฒนาะ ไม่มีสมรรถภาพ ทัดเทียมกับผู้อื่นได้

2. มีความสำคัญต่อผู้สอน เนื่องจากส่งเสริมให้ผู้สอนมีสัมพันธภาพอันดีแก่ผู้เรียน ได้รู้จัก เข้าใจ และสามารถช่วยเหลือหรือแก้ไขปัญหาของผู้เรียนได้ อย่างถูกต้องยิ่งขึ้น

3. มีความสำคัญต่อผู้บริหารโรงเรียน ช่วยให้ผู้บริหารฯ ได้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับ ตัวนักเรียน เพื่อนำมาศึกษาหรือใช้ประโยชน์กับนักเรียน ผู้ปกครอง นายจ้าง โรงเรียน หรือ สถานศึกษาที่สูงขึ้นไป ซึ่งต้องการข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียน เป็นต้น

4. มีความสำคัญต่อฝ่ายแนะแนว ด้วยช่วยให้ได้รับข้อมูลด้านความถนัด และความสนใจ จากการสังเกต และบันทึกข้อมูลประจำวันในการร่วมทำกิจกรรมนักเรียนรายบุคคลเพื่อนำไป ประกอบการให้คำปรึกษาแก่นักเรียนในการตัดสินใจวางแผนเลือกสายการเรียนให้เหมาะสมกับตนที่สุด

5. มีความสำคัญต่อประเทศชาติ กล่าวคือ เสริมสร้างประชาชาติที่เพียบพร้อมไปด้วย คุณภาพ สมรรถภาพ และประสิทธิภาพ ในด้านปัญญา ศีลธรรม จรรยา มารยาท เพราะได้ส่งเสริมนักเรียนในด้านกิจกรรมต่างๆ ให้มีความรู้และประสบการณ์อยู่เนืองๆ อันสรรค์สร้าง ให้นักเรียนเติบโตเป็นพลังสังคมของชาติต่อไป

นอกเหนือไปจากนั้นแล้ว การจัดกิจกรรมนักเรียนยังมีความสำคัญต่อตัวของ นักเรียนผู้ทำกิจกรรม โดยตรงอีกหลายประการ อาทิ (ดำรง ประเสริฐกุล, 2542: 5)

1. นักเรียนสามารถปรับตัวอยู่ในสังคมเพื่อเป็นคนดีและใช้ชีวิตอยู่ในโรงเรียนและ ในสังคมอย่างมีความสุข
2. งานกิจการนักเรียน สามารถส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนได้ อย่างกว้างขวาง
3. ส่งเสริมให้นักเรียนได้พัฒนาตนเอง มีความเจริญงอกงามทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา
4. องค์ประกอบการเรียนรู้นอกจากการจัดการเรียนการสอนโดยตรงในห้องเรียนแล้ว การเรียนรู้สามารถเกิดจากการจัดกิจกรรมนอกห้องเรียน และสามารถทำได้กว้างขวางมาก

5.3 ความมุ่งหมายของการบริหารงานกิจการนักเรียนและกิจกรรมนักเรียน มีดังนี้

(อินทิตรา บุญยาทร. 2542: 172)

1. เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนบูรณาการการเรียนรู้ทั้งในรูปแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ
 2. เพื่อปรุงแต่งประสบการณ์ให้แก่นักเรียนทุกคน โดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆรวมทั้งให้ความสนใจเป็นพิเศษแก่นักเรียนที่มีปัญหา
 3. เพื่อกระตุ้นให้มีการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างครู อาจารย์ผู้สอน ผู้บริหารและนักเรียน
 4. เพื่อสร้างบรรยากาศให้นักเรียนทุกคนมีโอกาสเท่าเทียมกันในการที่จะได้รับการศึกษาในโรงเรียน
- การจัดกิจกรรมนักเรียนมีความสำคัญ คือ (ธีรวิมล ประทุมพรรัตน์.2534:6-7)
1. ช่วยให้นักเรียนรายบุคคลได้มีโอกาสคลายเครียด จากการเรียนการสอนในห้องเรียนปกติ
 2. ช่วยให้ครูอาจารย์ได้สัมพันธ์กับนักเรียนรายบุคคล
 3. ช่วยให้ผู้บริหารได้ข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียนไว้เป็นระยะๆ เพื่อศึกษาและใช้ให้เป็นประโยชน์กับนักเรียน ผู้ปกครอง นายจ้าง และโรงเรียนหรือสถานศึกษาที่สูงขึ้นไป
 4. ช่วยให้ครูแนะแนวได้ข้อมูลด้านความถนัดและความสนใจ จากการสังเกตและบันทึกข้อมูลประจำวัน ในการร่วมทำกิจกรรมนักเรียนรายบุคคล
 5. ช่วยให้ประเทศชาติได้พลเมืองที่เพียบพร้อมด้วยปัญญาธรรม สามัคคีธรรม และคารวะธรรม
- โดยสรุปแล้ว การบริหารงานกิจการนักเรียน มีความสำคัญอย่างยิ่ง ที่จะช่วยพัฒนาเยาวชนให้มีคุณลักษณะที่รอบคอบและสังคมต้องการ ดังนั้นการจัดกิจกรรมนักเรียนที่มีประสิทธิภาพจะทำให้นักเรียนจบการศึกษาและมีคุณภาพเช่นกัน
- การจัดกิจกรรมนักเรียนมีความมุ่งหมายอันก่อให้เกิดประโยชน์แก่นักเรียนดังต่อไปนี้
1. เพื่อให้นักเรียนทุกคนได้มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรม และเลือกทำกิจกรรมต่างๆ ด้วยความสมัครใจ
 2. เพื่อให้นักเรียนนำความรู้ความสามารถมาใช้ในการพัฒนาตนเอง ให้เกิดความเจริญในทุกๆด้านทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา
 3. เพื่อให้นักเรียนนำความรู้ความสามารถไปใช้ในการจัดกิจกรรมต่างๆ โดยมีครูอาจารย์เป็นที่ปรึกษา
 4. เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้บริหาร ครูอาจารย์ นักเรียน ผู้ปกครอง และบุคคลอื่นๆในเรื่องของงานกิจการนักเรียน

5. เพื่อฝึกให้นักเรียนทำหน้าที่เป็นผู้นำ และผู้ตามที่ดี
6. เพื่อสร้างวินัยให้เกิดขึ้นในตัวนักเรียน ปฏิบัติตนอยู่ในระเบียบวินัย กฎ ข้อบังคับของโรงเรียน
7. เพื่อให้การบริการและสวัสดิการแก่นักเรียน ในขณะที่ได้ เข้ามามีชีวิตอยู่ในโรงเรียนอย่างมีความสุข
8. เพื่อเป็นการปลูกฝังประชาธิปไตยให้ เกิดขึ้นในตัวนักเรียน
9. เพื่อให้นักเรียนสามารถปรับตัวให้ เข้ากับสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและสังคม ภายนอกได้
10. เพื่อให้นักเรียนเกิดความรัก เชิดชูและยกย่องโรงเรียนของตนและสร้าง ชื่อเสียงให้เป็นที่ยอมรับ

ของบุคคล

กิติมา ปรีดีติลล (2532: 184-185) กล่าวถึงการจัดกิจกรรมนักเรียนขึ้นในโรงเรียนนั้นยังประกอบด้วย วัตถุประสงค์สำคัญดังต่อไปนี้

1. เพื่อสนองความต้องการทางจิตวิทยาของเด็ก
2. เพื่อเป็นการเตรียมเด็กให้ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมประชาธิปไตยเพราะกิจกรรมนักเรียนจะสอนความร่วมมือกันทางสังคม การรู้จักเคารพกฎและคำสั่งเพื่อก่อให้เกิดวินัยที่ดี การยอมรับนับถือความคิดเห็นของผู้อื่น
3. เพื่อเสริมสร้างการรู้จักนำตนเองและบังคับตนเองได้ ช่วยให้นักเรียนปรับตัวเองให้เข้ากับสภาพชีวิตได้ด้วย ความเชื่อมั่นในตนเอง
4. เพื่อสำรวจพัฒนาความสนใจและความถนัดของแต่ละบุคคล ทั้งนี้เพื่อฝึกฝนและพัฒนาความสามารถนั้นๆ ให้ดียิ่งขึ้น
5. เพื่อให้เด็กสนใจกับกิจกรรมของโรงเรียนให้มากขึ้น เป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้สร้างเกียรติและความเจริญรุ่งเรืองให้แก่สถานศึกษา ทั้งยังทำให้นักเรียนเกิดความรู้สึกรักภูมิใจและเป็นเจ้าของกิจกรรมร่วมกัน
6. เพื่อส่งเสริมให้รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
7. เพื่อจัดกิจกรรมให้สัมพันธ์กับวิชาที่เรียนในหลักสูตรเป็นการส่งเสริมการเรียน ในหลักสูตรให้ได้ผลดียิ่งขึ้น

5.4 ขอบข่ายของการบริหารงานกิจการนักเรียนและกิจกรรมนักเรียน

มีนักการศึกษาได้แบ่งขอบข่ายงานการจัดกิจกรรมนักเรียนไว้ ดังนี้

เทศ แก้วกลักริกรม (2538: 191) ได้แบ่งขอบข่ายงานจัดกิจกรรมนักเรียน ออกเป็น 4 ด้านคือ การจัดกิจกรรมนักเรียน การรักษาวินัยของโรงเรียน การจัดสวัสดิการนักเรียน การจัดบริการทางวิชาการ

อมรา เล็กเริงสินธุ์ (2540: 204 - 216) ได้กล่าวถึงขอบข่ายงานกิจการนักเรียนว่า มี 2 ประการคือ ประการแรกเป็นภารกิจเกี่ยวกับการควบคุม หน้าที่นี้จะเกี่ยวกับการปกครองดูแลนักเรียนให้ปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับที่กำหนดไว้เป็นแนวปฏิบัติของสถานศึกษา ได้แก่ ระเบียบวินัยประการที่สอง เป็นภารกิจเกี่ยวกับสวัสดิการ ได้แก่ บริการแนะแนว บริการการเงิน บริการด้านสุขภาพอนามัย บริการความปลอดภัย บริการอาหาร กลางวันจะเห็นได้ว่า ขอบข่ายการบริหารงานกิจการนักเรียน คือ การให้บริการนักเรียนและการปกครองนักเรียน นั้นเองการจัดกิจกรรมนักเรียนจัดเป็นงานที่ประกอบด้วยปัจจัยหลายประการที่ เกี่ยวข้องกับ ตัวนักเรียนนับตั้ง แต่เริ่มเขาเรียนอันได้ แก่งานทะเบียนและประวัตินักเรียน งานปกครองและ การควบคุมความประพฤติงานบริหาร

อื่นๆ ที่โรงเรียนควรจัดทำรวมไปถึงกิจกรรมต่างๆ ที่พึงมีจึงได้มีผู้กำหนดขอบข่ายงานจัดกิจกรรมนักเรียนไว้ต่างๆ ดังนี้

เฟเบอร์และเชียร์รอน (Faber; & Chearron,1970: 213) ได้จัดหมวดหมู่ของงาน จัดกิจกรรมนักเรียนไว้ 7 ประการ คือ

1. การสร้างและรักษาทะเบียนบัญชีนักเรียน
2. การปฐมนิเทศนักเรียน
3. การจัดการบริการแนะแนวและให้คำปรึกษาหารือ
4. การจัดบริการด้านสุขภาพอนามัยของนักเรียน
5. การจัดดูแลเครื่องใช้ประจำตัวนักเรียน
6. การจัดกระบวนการตรวจสอบความเจริญเติบโตทางร่างกายของนักเรียน
7. การจัดให้มีการปฏิบัติงานด้านความผิดปกติของนักเรียน

แคมเบลล์ (Campbell,1966: 149-150) ได้กล่าวถึงการจัดกิจกรรมนักเรียนว่าควรประกอบด้วยองค์ประกอบต่างๆ ได้แก่ การศึกษาจิตวิทยาเด็ก การบริการแนะแนวและที่ปรึกษา การทดสอบความถนัดความสามารถ การแก้ไขข้อบกพร่องทางการพูดและการฟัง การบริการด้านสุขภาพอนามัย การจัดการศึกษาพิเศษแก่ผู้บกพร่องทางกาย ทางจิตใจ อารมณ์ และการส่งเสริมเด็กที่มีพรสวรรค์เป็นพิเศษ

มิลเลอร์และปริน (Miller; & Prince 1977:11) ได้กล่าวถึงขอบข่ายของการจัดกิจกรรมนักเรียนว่าควรมีพื้นฐานอยู่บนความเชื่อมั่น 4 ประการ คือ

1. ความเชื่อมั่นและคุณค่าในความเป็นมนุษย์ ซึ่งถือเป็นสิ่งสำคัญที่สุดที่จะช่วยให้ นักเรียน แต่ละคนได้พัฒนาถึงขีดความสามารถของแต่ละคน
2. ความเชื่อมั่นในความเสมอภาคด้านความคิดและความรู้สึกในการทำงาน หรือทำกิจกรรมซึ่งไม่สามารถที่จะแยกออกจากกันได้งานด้านกิจการนักเรียนควรให้ความสนใจในคุณค่าของความเป็นคนอย่างเสมอเหมือนทุกคน
3. มีความเชื่อว่าโลกนี้มีไว้สำหรับทุกคน มีสังคมและชีวิตครอบครัวสำหรับเขา และมนุษย์จะต้องมีอาชีพต้องทำจึงเป็นหน้าที่ของงานกิจการนักเรียนในการที่จะช่วยนักเรียน โดยเฉพาะวัยรุ่นให้เขาสามารถปรับตัวและช่วยตนเองได้ เมื่อเขาเหล่านั้นเจริญเติบโตและพัฒนาบุคลิกภาพของเขาได้อย่างเต็มความสามารถ
4. มีความเชื่อว่า หากบุคคลมีประสบการณ์จะทำให้เขาเป็นคนทันสมัย ทนต่อเหตุการณ์เสมอ

ไอแซกสัน (Isakson, 1946: 503) ได้กล่าวถึงขอบข่ายงานจัดกิจกรรมนักเรียนว่าควรประกอบด้วยการบริหารงานด้านสุขภาพอนามัย งานทะเบียนนักเรียน การจัดสอนซ่อมเสริม การจัดชั้นพิเศษสำหรับเด็กนักเรียนที่พิการทางร่างกายและสมองการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรและการจัดบริการแนะแนว เป็นต้น นักการศึกษาไทยก็ได้กำหนดขอบข่ายของการบริหารงานกิจการนักเรียนไว้อย่างน่าสนใจเช่นกัน อาทิ

นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ (2548:56) ได้กล่าวถึงขอบข่ายงานกิจการนักเรียนว่า เป็นเรื่องเกี่ยวกับการสำรวจนักเรียนที่มีอายุอยู่ในเกณฑ์ที่จะเข้าเรียน มีการทำสำมะโนนักเรียนไว้ การรับเด็กเข้าเรียน การลงทะเบียน

การแบ่งกลุ่ม แบ่งชั้นเรียน การปฐมนิเทศ การจัดหาทุนการศึกษา การจัดกิจกรรมนักเรียน หรือกิจกรรมเสริมหลักสูตร การจัดบริการและสวัสดิการต่างๆ การรักษาระเบียบวินัยและความประพฤติของนักเรียน การทำระเบียบสะสมเก็บหลักฐานและประวัติต่างๆ ของนักเรียนการวิจัยประเมินผลการเรียนและการติดตามผลเมื่อนักเรียนสำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนไปแล้ว

ทองเรียน อมรัชกุล (2522: 21) ได้กำหนดขอบข่ายของการบริหารงานกิจการนิสิตไว้ว่าควรครอบคลุมในด้านการรับนิสิต ระเบียบ การลงทะเบียน การให้ความช่วยเหลือ ทางด้านการเงิน การจัดปฐมนิเทศ การให้คำปรึกษา การวางตัวบุคคล การให้บริการพิเศษ แก่นิสิตเฉพาะกรณีงานเกี่ยวกับอาหาร พยาบาล กิจการอาสา รักษาดินแดน หอพัก องค์กรนิสิต การปกครอง การพิจารณาเกี่ยวกับตุลาการนิสิต การแปลความหมาย และการบีบบังคับให้นิสิตปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบ และการประสานงานในด้านโปรแกรมทางวัฒนธรรมและนันทนาการของนิสิต เมื่อประมวลแนวคิดของนักการศึกษาต่างๆ เข้าด้วยกันแล้วทำให้สามารถกำหนดขอบข่ายของงานจัดกิจกรรมนักเรียนได้ 4 ประการ คือ

1. การจัดทำทะเบียนประวัติ
2. การปกครองนักเรียนและวินัยในโรงเรียน
3. การจัดบริการต่างๆ ได้ แก่ ห้องสมุด แนะแนว สุขภาพและการตรวจร่างกาย อาหารกลางวัน ความปลอดภัย รถรับ-ส่งนักเรียน
4. การจัดกิจกรรมนักเรียน สภานักเรียน ชุมชมม ลิ่งตีพิมพ์ นิตรรศการ การแสดง และดนตรี

การทำศศึกษา การกีฬา การประชุม การสังคมสงเคราะห์ ฯลฯ

เชาวน์ มณีวงษ์ (2528: 13) ได้แบ่งขอบข่ายของการจัดกิจกรรมนักเรียนออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

1. งานกิจการนักเรียนที่เกี่ยวกับกฎ ระเบียบ ข้อบังคับของทางราชการหรือนโยบายของรัฐบาล เช่น การรับนักเรียน งานทะเบียนนักเรียน วินัยและการลงโทษ
2. การจัดบริการต่างๆ เท่าที่โรงเรียนและผู้บริหารจะพึงจัดให้ได้ตามความสามารถได้แก่ งานแนะแนวโครงการอาหารกลางวัน สุขภาพอนามัย สภหรือสโมสรนักเรียน เป็นต้น

5.5 งานกิจการนักเรียนในสถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พุทธศักราช 2546 มาตรา 35 กำหนดให้สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานมีฐานะเป็นนิติบุคคล (กระทรวงศึกษาธิการ. ม.ป.ป. 79) การบัญญัติให้สถานศึกษาเป็นนิติบุคคล นับเป็นการปฏิรูปการศึกษาครั้งสำคัญของประเทศไทยซึ่งสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 ที่มุ่งหวังยกระดับการศึกษาของชาติให้ได้มาตรฐาน และจัดการศึกษาได้อย่างทั่วถึงมีคุณภาพ โดยได้บัญญัติให้มีการกระจายอำนาจการบริหารจัดการศึกษาไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณการบริหารบุคคล และงานบริหารทั่วไป (กระทรวงศึกษาธิการ. ม.ป.ป. : 1) ดังภาพประกอบ

ภาพประกอบ 9 ขอบข่ายการบริหารงานสถานศึกษา

จากภาพดังกล่าว จะเห็นได้ว่าการจัดกิจกรรมนักเรียน เป็นส่วนหนึ่งของงานที่จัดอยู่ในขอบข่ายและภารกิจด้านการบริหารทั่วไป การส่งเสริมงานกิจการนักเรียนมีแนวทางการปฏิบัติดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ. ม.ป.ป.: 73)

1. วางแผนกำหนดแนวทางการส่งเสริมการจัดกิจกรรมนักเรียนของสถานศึกษาโดยสนับสนุนให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผน
2. ดำเนินการจัดกิจกรรมนักเรียนและส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมอย่างหลากหลายตามความถนัดและความสนใจของนักเรียน
3. จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็นทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง
4. สรุปและประเมินผลเพื่อปรับปรุงแก้ไขการส่งเสริมกิจการนักเรียน เพื่อให้การจัดกิจกรรมเกิดคุณค่าและประโยชน์ต่อผู้เรียนอย่างแท้จริง

สรุปได้ว่าการบริหารงานกิจการและกิจกรรมนักเรียนระดับประถมศึกษาที่มีความสัมพันธ์และสามารถขับเคลื่อนนโยบายในการปฏิบัติควบคู่กันไปได้ เนื่องจากการจัดกิจกรรมนักเรียนเป็นภาระหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาที่จะต้องรับผิดชอบและกำกับดูแล โดยอยู่ในขอบข่ายภารกิจด้านการบริหารงานทั่วไปให้เกิดขึ้นภายในโรงเรียนของตนเอง ซึ่งถือได้ว่าเป็นการพัฒนาสถานศึกษาตามนโยบายหลักของกระทรวงศึกษาธิการในงานด้านกิจการนักเรียนรวมไปถึงการพัฒนาด้านกิจกรรมควบคู่ไปด้วย

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

6.1 งานวิจัยในประเทศ

จากการสืบค้นงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากฐานข้อมูลของ มหาวิทยาลัยทั้ง 24 แห่ง (Thai LIS) ฐานข้อมูลสำนักวิทยบริการของมหาวิทยาลัยต่างๆ ในประเทศไทย และต่างประเทศ และฐานข้อมูล ERIC โดยใช้คำสำคัญในการสืบค้นดังนี้ 1) จิตสาธารณะ (Public Mind) 2) จิตสำนึกสาธารณะ (Public Consciousness) 3) จิตอาสา (Volunteer Mind) 4) จิตสำนึกต่อสังคม (Social Consciousness) จากการสืบค้นพบว่าม้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะ จำนวน 24 เรื่อง โดยมีการศึกษากับกลุ่มตัวอย่างในระดับมัธยมศึกษา มากที่สุดจำนวน 8 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 34 ระดับประถมศึกษา จำนวน 7 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 29 ระดับอุดมศึกษา จำนวน 6 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 25 ศึกษาในกลุ่มวัยทำงาน จำนวน 2 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 8 ส่วนระดับที่มีการศึกษาน้อยที่สุดคือ ระดับปฐมวัย จำนวน 1 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 4 โดยประเภทของงานวิจัยที่ศึกษา เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ จำนวน 22 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 91.67 จำแนกเป็นงานวิจัยเชิงสหสัมพันธ์ จำนวน 14 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 63.64 งานวิจัยเชิงทดลอง จำนวน 8 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 36.36 ส่วนงานวิจัยเชิงคุณภาพมี 2 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 8.3 โดยรายละเอียดของงานวิจัยจะนำเสนอในส่วนของการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

เหตุย าจปรุ (2544) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ภาวะผู้นำ รูปแบบการดำเนินชีวิตและความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง กับการมีจิต สาธารณะของนักศึกษายาบาลเขตกรุงเทพมหานคร วัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อศึกษาศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัย ส่วนบุคคลภาวะผู้นำรูปแบบการดำเนินชีวิต และความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองกับการมีจิตสาธารณะของนักศึกษายาบาลเขตกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษายาบาล ชั้นปีที่ 2, 3 และ 4 สถาบันการศึกษายาบาลเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งได้จากการสุ่มแบบแบ่งชั้นคุ่มีจำนวน 510 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย แบบสอบถามภาวะผู้นำ แบบสอบถามรูปแบบการดำเนินชีวิต แบบสอบถามความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง และแบบสอบถามการมีจิตสาธารณะของนักศึกษายาบาล แบบสอบถามทั้งหมดเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ ข้อคำถามมีทั้งทางบวกและทางลบ ถามความคิดเห็นและพฤติกรรมของนักศึกษาที่แสดงถึงความต้องการช่วยเหลือสังคม ไม่เห็นแก่ตัวและลงมือกระทำเพื่อแก้ปัญหาที่่เกิดขึ้นในสังคมของตนเอง ซึ่งมีองค์ประกอบ ดังนี้

1. องค์ประกอบในส่วนจิตสาธารณะ 1.1 ด้านความตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมปัจจุบัน 1.2 ด้านการวิเคราะห์ วิพากษ์ วิจารณ์ ปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม 1.3 ด้านความรัก ความเอื้ออาทร และความสามัคคี 1.4 ด้านการรับรู้ความสามารถในการ ผลักดันเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม
2. องค์ประกอบในส่วนพฤติกรรมที่่แสดงการมีจิตสาธารณะ 2.1 ด้านการปฏิบัติในการแก้ปัญหาในสังคม 2.2 ด้านการมีเครือข่ายในการทำกิจกรรมทางสังคม

ผลการศึกษาพบว่า ภาวะผู้นำ รูปแบบ

กลุ่มกิจกรรม กลุ่มสังคม ความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองและสังคม สำนักงานตำรวจแห่งชาติมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีจิตสาธารณะของนักศึกษายาบาล สังเกตพบวงมหาวิทยาลัย ภูมิลาเนาในกรุงเทพมหานครและรูปแบบการดำเนินชีวิตกลุ่มเก็บตัว มีความสัมพันธ์ทางลบกับการมีจิตสาธารณะของนักศึกษายาบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 ตัวแปรที่สามารถร่วมกันพยากรณ์การมีจิตสาธารณะของนักศึกษายาบาลได้อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีความสำคัญตามลำดับ ดังนี้ ภาวะผู้นำ รูปแบบการดำเนินชีวิต กลุ่มก้าวหน้ารูปแบบการดำเนินชีวิตกลุ่มกิจกรรมและความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยร่วมกันพยากรณ์ได้ร้อยละ 45.60 ($R^2 = .4$)

นั้นหวัฒน์ ชุนชี (2546) ได้ศึกษาปติสัมพันธ์ระหว่างการได้รับตัวแบบ สัญลักษณ์ผ่านหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมกับเพศของนักเรียนที่มีต่อจิตสาธารณะ และเปรียบเทียบ จิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศีกษาปีที่ 2 วัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อศึกษาปติสัมพันธ์ ระหว่างการได้รับตัวสัญลักษณ์ผ่านหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมกับเพศของนักเรียนที่มีต่อจิตสาธารณะและเปรียบเทียบจิตสาธารณะของนักเรียน ระดับชั้นประถมศีกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดประยูรวงศาวาส เขตธนบุรีกรุงเทพมหานคร จำนวน 60 คน ที่ได้รับตัวแบบสัญลักษณ์ผ่านหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมกับกลุ่มที่ไม่ได้รับ ตัวแบบสัญลักษณ์ผ่านหนังสือเรียนเล่มเล็ก

เชิงวรรณกรรม เป็นการวิจัยเชิงทดลองโดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมแบบ 2 องค์ประกอบ (2x2 Factorial Design)เคราะห์ข้อมูลโดย ใช้สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมแบบสองทาง (Two-Way

Analysis of Covariance) ผลการวิจัยพบว่า ไม่พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างการได้รับตัวแบบสัญลักษณ์ผ่านสื่อหนังสือเรียน เล่มเล็ก

เชิงวรรณกรรมกับเพศที่มีต่อจิตสาธารณะของนักเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนที่ได้รับตัวแบบสัญลักษณ์ผ่านสื่อหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมจะมีจิต สาธารณะสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับตัวแบบสัญลักษณ์ผ่านสื่อหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนหญิงมีจิตสาธารณะสูงกว่านักเรียนชาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ธรรมนันทิกา แจ็งสว่าง (2547) ได้ศึกษาผลของการใช้โปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยบทบาทสมมติกับตัวแบบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาผลของการใช้โปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยบทบาทสมมติกับตัวแบบในนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างการได้รับโปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยบทบาทสมมติกับตัวแบบ และเพศ ของนักเรียนที่มีต่อจิตสาธารณะกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2546 โรงเรียนสาธิตสถาบันราชภัฏสงขลา จังหวัดสงขลาจำนวน 68 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 1 ห้องเรียน เป็นเพศชาย 17 คนเพศหญิง 17 คน แบบแผนในการวิจัยเป็นการวิจัยกึ่งทดลองแบบ 2×2 factor design วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทาง โดยใช้คะแนนก่อนการทดลองเป็นตัวแปรร่วมผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนที่ได้รับโปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยบทบาทสมมติกับตัวแบบมีจิตสาธารณะสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ไม่พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างการได้รับโปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยบทบาทสมมติกับตัวแบบที่มีต่อจิตสาธารณะของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร, ประทีป จินนี่ และทัศนากา ทองภักดี (2547) ได้ศึกษารูปแบบการพัฒนานักเรียนระดับประถมศึกษาให้มีจิตสาธารณะ : การศึกษาขั้นตอนยาว โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาผลการใช้รูปแบบการพัฒนาจิตสาธารณะโดยใช้ตัวแบบผ่านการเล่านิทานที่มีต่อจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 2) ศึกษาความคงทนของจิตสาธารณะในนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับรูปแบบการพัฒนาจิตสาธารณะโดยใช้ตัวแบบผ่านการเล่านิทานผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนที่ใช้รูปแบบพัฒนาจิตสาธารณะโดยใช้ตัวแบบผ่านการเล่านิทานจะเริ่มมีจิตสาธารณะมากขึ้นกว่าเดิมถึงระดับปานกลางในขั้นตอนการทดลองที่ 3 และเพิ่มถึงระดับมากในขั้นตอนการทดลองที่ 5 และลดลงบ้างในขั้นตอนการทดลองที่ 6 2) นักเรียนที่ใช้รูปแบบการพัฒนาจิตสาธารณะโดยใช้ตัวแบบผ่านการเล่านิทานจะมีจิตสาธารณะมากกว่านักเรียนที่ไม่ใช้รูปแบบจิตสาธารณะ โดยใช้ตัวแบบผ่านการเล่านิทานอย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .053 นักเรียนที่ใช้รูปแบบการพัฒนาจิตสาธารณะโดยใช้ตัวแบบผ่านการเล่านิทานจะมีความคงทนของจิตสาธารณะมากกว่ากลุ่มที่ไม่ได้ใช้รูปแบบการพัฒนาจิตสาธารณะ โดยใช้ตัวแบบผ่านการเล่านิทานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ธรรมนันทิกา นางสาว (2547) ได้ศึกษาผลของการใช้โปรแกรมพัฒนา จิตสาธารณะด้วยบทบาทสมมติกับตัวแบบ และศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างการได้รับโปรแกรม พัฒนาจิตสาธารณะด้วยบทบาทสมมติกับตัวแบบกับเพศของนักเรียนที่มีต่อจิตสาธารณะ ในนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 วัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อศึกษาผลของการใช้โปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยบทบาทสมมติกับตัวแบบ และศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างการได้รับโปรแกรม

พัฒนาจิตสาธารณะด้วยบทบาทสมมติกับตัวแบบกับเพศของนักเรียนที่มีต่อจิตสาธารณะ นักเรียนชั้นประถมศึกษา
 ชั้นที่ 3 โรงเรียนสาธิตสถาบันราชภัฏสงขลา จังหวัดสงขลา จำนวน 68 คน ใช้แบบแผนการวิจัยกับการทดลอง
 (Quasi-Experimental Research) วิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมแบบ 2 องค์ประกอบ (2x2 Factorial Design)
 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมแบบสองทาง (Two-Way Analysis of Covariance)
 โดยใช้คะแนนก่อนการทดลองเป็นตัวแปรร่วม (Covariate Variable) ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับ
 โปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยบทบาทสมมติกับตัวแบบมีจิตสาธารณะสูงกว่านักเรียน ที่ไม่ได้รับโปรแกรม
 พัฒนาจิตสาธารณะด้วยบทบาทสมมติกับตัวแบบ อย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .05 ไม่พบปฏิสัมพันธ์ระหว่าง
 การได้รับโปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยบทบาท สมมติกับตัวแบบ กับเพศที่มีต่อจิตสาธารณะของนักเรียนอย่าง
 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

มุทิตา หวังคิด (2547) ได้วิจัยการแก้ทักษะการแก้ปัญหาโดยนำเสนอ สถานการณ์ผ่านสื่อคอมพิวเตอร์
 เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะในนักเรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 วัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อศึกษา
 เปรียบเทียบจิตสาธารณะของนักเรียน ผ่านและไม่ผ่านการแก้ทักษะการแก้ปัญหาโดยนำเสนอสถานการณ์ผ่าน
 สื่อคอมพิวเตอร์เพื่อ พัฒนาจิตสาธารณะนักเรียนกับ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ประชากร
 นักเรียนโรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์จำนวน 72 คน เป็นการวิจัยเชิงทดลอง โดยใช้แบบแผนการ
 ทดลอง Factorial Design แบบ 3x2 เป็นแบบที่มี การแก้ทักษะกับการไม่แก้ทักษะ การแก้ปัญหาผ่าน
 สื่อคอมพิวเตอร์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แผนดำเนินการแก้ทักษะ การแก้ปัญหาและแบบวัดจิตสาธารณะ
 ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่ได้รับการแก้ทักษะการแก้ปัญหา โดยนำเสนอสถานการณ์ผ่านสื่อคอมพิวเตอร์
 มีจิตสาธารณะสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการแก้ปัญหามีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนมีระดับผลสัมฤทธิ์
 ทางการเรียนรู้แตกต่างกันทั้งในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีจิตสาธารณะไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทาง
 สถิติ .05 ไม่พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างการแก้ทักษะการแก้ปัญหาโดยนำเสนอสถานการณ์ผ่าน สื่อคอมพิวเตอร์กับ
 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่มีต่อจิตสาธารณะของนักเรียน ที่ระดับนัยสำคัญ ทางสถิติ .05

ลัลลัธมา เกื้อสกุล (2547) ได้ศึกษากลยุทธ์การสื่อสารของกองทัพบกเพื่อ สร้างจิตสาธารณะเรื่องสิทธิ
 มนุษยชนด้านสิ่งแวดล้อมใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกและแบบสอบถามวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อศึกษากลยุทธ์
 การสื่อสารของกองทัพบกเพื่อสร้างจิตสาธารณะเรื่องสิทธิมนุษยชนด้านสิ่งแวดล้อม ใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก
 โดยแบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างศึกษาเฉพาะพลทหารกองประจำการที่สังกัดหน่วยในกรุงเทพมหานครพบว่ากล
 ยุทธ์การสื่อสารที่กองทัพบกใช้เพื่อสร้างจิตสาธารณะเรื่องสิทธิมนุษยชนด้านสิ่งแวดล้อม สามารถนำมาใช้ได้จริง
 และกลยุทธ์หลักคือ การให้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง และการใช้การแก้บรมชี้แจงโดยมีการใช้กลยุทธ์ในรูปแบบ
 ต่างๆ ได้แก่ การพูดแบบทหาร การใช้เหตุผล การให้รางวัล การสื่อสาร ส่วนแนวทางในการพัฒนาจิตสาธารณะ
 เรื่องสิทธิมนุษยชนด้าน สิ่งแวดล้อมควรเน้นในเรื่องของการให้ความรู้เพิ่มมากขึ้นเป็นหลักสิ่งแวดล้อมและควรมี
 การประเมินผลให้มากขึ้นกว่าเดิม การมีส่วนร่วมของผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นนั้น ส่วนใหญ่มาจากการรับ
 นโยบายจากกองทัพบกมาปฏิบัติและประเด็นสิ่งแวดล้อมเป็นสิ่งที่โลกกำลังให้ ความสนใจ การเปิดรับข่าวสาร
 ประเด็นเรื่องสิทธิมนุษยชนด้านสิ่งแวดล้อมจากสื่อต่างๆ ของกองทัพบกมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความตระหนัก

เรื่องสิทธิมนุษยชนด้านสิ่งแวดล้อมของ กองทัพบกสามารถนำมาใช้ได้จริง และกลยุทธ์หลัก คือ การให้เรียนของ กองทัพบก มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความตระหนักเรื่องสิทธิมนุษยชนด้านสิ่งแวดล้อมอย่างมีสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .01 จึงทำให้พลทหารกองประจำการมีความตระหนักเรื่องสิทธิมนุษยชนด้านสิ่งแวดล้อมอยู่ระดับสูงการ เปิดรับข่าวสารประเด็นเรื่องสิทธิมนุษยชนด้านสิ่งแวดล้อมจากสื่อต่างๆ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความคิดเห็นที่มี ต่อกลยุทธ์การสื่อสารที่กองทัพบกใช้เพื่อสร้างจิตสาธารณะเรื่องสิทธิมนุษยชนด้านสิ่งแวดล้อมอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .01 และความคิดเห็นที่มีต่อกลยุทธ์การสื่อสารที่กองทัพบกใช้เพื่อสร้างจิตสาธารณะเรื่องสิทธิ มนุษยชน ด้านสิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความตระหนักเรื่องสิทธิมนุษยชนด้านสิ่งแวดล้อม อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

โกวิท โภทิสาร (2548) ได้ศึกษาการพัฒนาชุดแก้จิตสาธารณะสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้กระบวนการลูกเสือ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนที่เรียนลูกเสือสามัญ - เนตรนารีโรงเรียนเมืองร้อยเอ็ด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 จำนวน 48 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ คู่มือครูชุด ทักษะทางสังคม โดยใช้ กระบวนการ ลูกเสือ จำนวน 5 ตอน ในแต่ละตอนประกอบด้วยแผนการจัดกิจกรรม จำนวน 2 แผนแบบทดสอบย่อยจำนวน 10 ข้อ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์เรียนจำนวน 30 ข้อ แบบทดสอบวัด ทักษะทางสังคม จำนวน 20 ข้อ แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน ระหว่างการปฏิบัติกิจกรรม พบว่า ชุดจิตสาธารณะ โดยใช้กระบวนการลูกเสือมีประสิทธิภาพเท่ากับ 85.25/84.80 นักเรียนมีพฤติกรรมทักษะทาง สังคมหลังการใช้ชุดทักษะทางสังคมโดยใช้กระบวนการลูกเสือด้านความรับผิดชอบมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านความมีวินัยในตนเอง ด้านช่วยเหลือผู้อื่น ด้านการบังคับตนเอง และด้านการเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตน ตามลำดับ นักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมด้วยชุดทักษะทางสังคม โดยใช้กระบวนการลูกเสือมีคะแนน ผลสัมฤทธิ์และคะแนนทักษะทางสังคมหลังการ ทดลองเพิ่มขึ้นจากก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01 และมีความพึงพอใจ โดยรวมและเป็นรายข้อทุกข้ออยู่ในระดับมาก

อรพินทร์ ชูชม และคณะ (2549) ได้ศึกษา การวิเคราะห์ปัจจัยทางจิตสังคมที่สัมพันธ์กับจิตสำนึกทาง ปัญญาและคุณภาพชีวิตของเยาวชนไทย โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อเสนอและตรวจสอบรูปแบบความสัมพันธ์เชิงเหตุผล ของจิตสำนึกทางปัญญาของเยาวชนวัยรุ่น กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ประจำปีการศึกษา 2547 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร เก็บรวบรวมข้อมูลด้วย แบบสอบถามและแบบวัดจิตสาธารณะ ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยทางจิตสังคม ได้แก่ การถ่ายทอดทางปัญญา สังคม-อารมณ์ของบิดามารดา การปลุกฝังอบรมทางปัญญาสังคม-อารมณ์ จากทางโรงเรียน การเห็นแบบอย่างทาง อารมณ์และพฤติกรรมจากเพื่อน และการควบคุมตนเอง ร่วมกับพยากรณ์จิตสำนึกทางปัญญาได้ร้อยละ 69 การถ่ายทอดทางปัญญาสังคม-อารมณ์ของบิดามารดามีอิทธิพลต่อจิตสำนึกทางปัญญาของเยาวชนวัยรุ่นมากที่สุด ปัจจัยทางจิตสังคมและจิตสำนึกทางปัญญา สามารถอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมเอื้อสังคมได้ร้อยละ 60 ความสามารถในการแก้ปัญหาได้ร้อยละ 32 และคุณภาพชีวิตของเยาวชนวัยรุ่นได้ร้อยละ 69 แสดงว่าวัยรุ่นหญิงมี สำนึกทางปัญญาสูงกว่าวัยรุ่นชาย

บุญทัน ภูบาล (2549) ได้ศึกษาการใช้ชีวิตที่นครหุ่นเชิดเป็นต้นแบบเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการใช้ชีวิตที่นครหุ่นเชิดเป็นต้นแบบ มีการเปลี่ยนแปลงของคะแนนจิตสาธารณะเฉลี่ยโดยรวม ก่อนการใช้ชีวิตที่นครหุ่นเชิดและหลังการใช้ชีวิตที่นครหุ่นเชิดเป็นต้นแบบในแต่ละช่วงสัปดาห์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยคะแนนจิตสาธารณะเฉลี่ยโดยรวมมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตลอดช่วงขั้นตอนเวลา 4 สัปดาห์ และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการใช้ชีวิตที่นครหุ่นเชิดเป็นต้นแบบ มีการเปลี่ยนแปลงของคะแนนจิตสาธารณะเฉลี่ยโดยแยกตามรายองค์ประกอบของจิตสาธารณะ 3 องค์ประกอบก่อนการใช้ชีวิตที่นครหุ่นเชิดและหลังการใช้ชีวิตที่นครหุ่นเชิดเป็นต้นแบบในแต่ละช่วงสัปดาห์แตกต่างกัน 18 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยคะแนน จิตสาธารณะเฉลี่ยทั้ง 3 องค์ประกอบมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตลอดช่วงขั้นตอนเวลา 4 สัปดาห์

สุคนธรส หุตะวัฒนะ (2550) ได้ศึกษาผลของการใช้โปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยเทคนิคเสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนร่วมกับการชี้แนะทางวาจา ที่มีต่อจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับโปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยเทคนิคเสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนร่วมกับการชี้แนะทางวาจามีจิตสาธารณะสูงกว่า นักเรียนที่ไม่ได้รับโปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยเทคนิคเสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนร่วมกับการชี้แนะทางวาจา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

พรพรม พรรคพวก (2550) ได้ศึกษาปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 ในสหวิทยาเขตกรุงเทพมหานครตะวันออก กรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของตัวแปร การรับรู้ความสามารถของตน การคล้อยตามผู้อื่น สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยกับจิตสาธารณะ กลุ่มตัวอย่าง คือนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 ของโรงเรียนมัธยมวัดหนองจอกในสหวิทยาเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 412 คน เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ผลการวิจัยพบว่า การรับรู้ความสามารถของตนและสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู มีความสัมพันธ์ทางบวกกับจิตสาธารณะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยตัวแปรการรับรู้ความสามารถของตน การคล้อยตามผู้อื่นสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย สามารถร่วมกันทำนายจิตสาธารณะได้ร้อยละ 48.20

จิรัฐกาล พงศ์ภคเธียร (2550) ได้ศึกษาการวิจัยและพัฒนาจิตตปัญญาศึกษาในสถาบัน อุดมศึกษาไทย โดยศึกษาการดำเนินการพัฒนาจิตตปัญญาศึกษาของมหาวิทยาลัย 4 แห่ง พบว่ามีปัจจัยร่วมได้แก่ ปัจจัยภายใน คือ ความรักความเมตตา ความตระหนักรู้ ประสบการณ์ตรง คิดใคร่ครวญ เห็นความเชื่อมโยง การคิดเชิงวิพากษ์ ปัจจัยภายนอก คือ การเรียนรู้แบบองค์รวม กัลยาณมิตรแบบอย่างของครูผู้สอน ปัจจัยเกื้อหนุน คือ สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เนื้อหา หลักสูตร วัฒนธรรมองค์กรและการจัดแหล่งเรียนรู้ จากการศึกษาเฉพาะกรณี มหาวิทยาลัยมหิดล ทำให้ได้แนวทางในการพัฒนาจิตตปัญญาศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไทย ว่า จำเป็นจะต้องใช้กระบวนการจิตตปัญญาศึกษาในทุกชั้นตอน ทุกระดับ ตั้งแต่ระดับแนวคิด ระดับปฏิบัติและระดับโครงสร้าง สถาบันต้องเตรียมการโดยให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกคนได้ปฏิบัติจริงร่วมกัน เกิดความรู้ความเข้าใจที่เป็น

ปัญญาปฏิบัติ มีชุมชนเชิงปฏิบัติที่มีพื้นที่ เวลาและกิจกรรมการฝึกปฏิบัติร่วมกัน เมืองค์กรสนับสนุนที่เห็นความสำคัญมีความเข้าใจในแนวคิดและกระบวนการจิตตปัญญาศึกษา มีการประเมินที่เชื่อมั่นในความเป็นมนุษย์

ศุภรัตน์ ทองอ่อน (2550) การศึกษาเปรียบเทียบจิตสาธาณะในการอนุรักษ์ทรัพยากรของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และปีที่ 6 ในจังหวัดปราจีนบุรีที่มีระดับ การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมต่างกัน วัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อศึกษาการศึกษาเปรียบเทียบจิต สาธาณะในการอนุรักษ์ทรัพยากรของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 และปีที่ 6 ในจังหวัด ปราจีนบุรีที่มีระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมต่างกัน พบว่า 1) นักเรียนชั้น มัธยมศึกษาตอนต้น การอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำอยู่ในระดับปานกลางถึง ค่อนข้างมาก และมีจิตสาธาณะด้านการประหยัดพลังงานไฟฟ้าอยู่ในระดับค่อนข้างมาก ส่วน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีจิตสาธาณะทั้งสองด้านอยู่ในระดับค่อนข้างมาก 2) นักเรียนที่มีระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมอยู่ในระดับก่อนเกณฑ์มีจิตสาธาณะทั้งสองด้านอยู่ใน ระดับปานกลางถึงค่อนข้างมาก นักเรียนที่มีระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมอยู่ในระดับตามเกณฑ์ มีจิตสาธาณะด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำอยู่ในระดับปานกลางถึงค่อนข้างมากและมี จิตสาธาณะด้านการประหยัดพลังงานไฟฟ้าอยู่ในระดับค่อนข้างมาก ส่วนนักเรียนที่มีระดับการให้ เหตุผลเชิงจริยธรรมอยู่ในระดับเหนือเกณฑ์จะมีจิตสาธาณะทั้งสองด้านอยู่ในระดับ ค่อนข้างมาก 3) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีจิตสาธาณะด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำและ มีจิตสาธาณะด้านการประหยัดพลังงานไฟฟ้าสูงกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 นักเรียนที่มีระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมอยู่ในระดับเหนือเกณฑ์มีจิตสาธาณะด้านการประหยัดไฟฟ้า สูงกว่านักเรียนที่มีระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมอยู่ในระดับก่อนเกณฑ์ แต่นักเรียนที่มีระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมต่างกัน มีจิตสาธาณะด้านการอนุรักษ์ ทรัพยากรน้ำไม่แตกต่างกัน 4) ไม่พบผลปฏิสัมพันธ์ของระดับชั้นกับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่มีต่อจิตสาธาณะด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำและจิตสาธาณะด้านการประหยัด พลังงานไฟฟ้า

ณัฐนิชากร ศรีบริบูรณ์ (2550) ได้ศึกษาการพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของจิตอาสาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดจิตอาสาของนักเรียน 2) ศึกษาสภาพจิตอาสาและปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตอาสา และ3) เพื่อพัฒนาและตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของจิตอาสาที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยคือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 675 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือแบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตอาสาและแบบวัดจิตอาสาของนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า 1) จิตอาสาของนักเรียนมีองค์ประกอบ 3 ด้านคือ การช่วยเหลือผู้อื่น การเสียสละต่อสังคมและความมุ่งมั่นพัฒนา และมีตัวชี้วัดทั้งหมด 7 ตัว คือ (1) การช่วยเหลือแนะนำสิ่งที่ถูกที่ควรแก่ผู้อื่น (2) การอำนวยความสะดวกให้กับผู้อื่น (3) การแบ่งปันสิ่งของให้กับผู้อื่น (4) การสละเงิน แรงกาย เพื่อผู้อื่นและสังคม (5) การสละเวลา และการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม และ (7) การร่วมพัฒนา กิจกรรมการเสริมสร้างจิตอาสาเพื่อสังคมอย่างสร้างสรรค์และหลากหลาย 2) นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายมีค่าเฉลี่ยของคะแนนจิตอาสาอยู่ในระดับปานกลาง ปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตอาสาของนักเรียนมี 6 ด้านคือ ด้านนักเรียน (เจตคติต่อจิตอาสา ผลการเรียนรู้เฉลี่ย และการรับรู้ความสามารถของตนเอง) ครอบครัว โรงเรียน/ครู เพื่อน สังคม/ชุมชน และด้านสื่อมวลชน 3) โมเดลที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วยตัวแปรแฝง 7 ตัว และตัวแปรสังเกตได้ 16

ตัว 4) โมเดลเชิงสาเหตุของจิตอาสาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ($\chi^2 = 11.53$, $df = 29$, $p = .998$, $GFI = .998$, $AGFI = 0.990$, $RMR = .0003$) โดยตัวแปรในโมเดลสามารถอธิบายความแปรปรวนของระดับจิตอาสาของนักเรียนได้ร้อยละ 38.60

พริยา นิลมาต (2550) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตสำนึกสาธารณะ ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด โดยมีความมุ่งหมายของการวิจัยเพื่อค้นหาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีจิตสำนึกสาธารณะของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ เป็นนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 ในจังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 22,563 คน กลุ่มตัวอย่างจำนวน 380 คน จากจำนวน 17 โรงเรียน ได้จากการสุ่มหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ มี 2 ฉบับ ประกอบด้วยแบบวัดจิตสำนึกสาธารณะ 1 ฉบับ และแบบวัดปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีจิตสำนึกสาธารณะ 1 ฉบับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) ผลการวิจัยพบว่า 1) คุณธรรมจริยธรรมด้านความมีวินัย (X1) ด้านความความรับผิดชอบ (X2) ด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ (X3) ด้านความกตัญญูกตเวที (X4) ความฉลาดทางอารมณ์ (X5) พฤติกรรมการสอนของครู (X6) การเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย (X9) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับจิตสำนึกสาธารณะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) อยู่ระหว่าง .127 - .661 2) ตัวแปรที่สามารถพยากรณ์จิตสำนึกสาธารณะของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ คุณธรรมจริยธรรมด้านความมีวินัย (X1) ด้านเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ (X3) ด้านความกตัญญูกตเวที (X4) ความฉลาดทางอารมณ์ (X5) พฤติกรรมการสอนของครู (X6) การเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย (X9) และการเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย (X8)

ศุภรัตน์ ทองอ่อน (2550) การศึกษาเปรียบเทียบจิตสำนึกสาธารณะในการอนุรักษ์ทรัพยากรของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และปีที่ 6 ในจังหวัดปราจีนบุรีที่มีระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมต่างกัน พบว่า 1) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีจิตสำนึกสาธารณะด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรอยู่ในระดับปานกลางถึงค่อนข้างมาก และมีจิตสำนึกสาธารณะด้านการประหยัดพลังงานไฟฟ้าอยู่ในระดับค่อนข้างมาก ส่วนนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 6 มีจิตสำนึกสาธารณะทั้งสองด้านอยู่ในระดับค่อนข้างมาก 2) นักเรียนที่มีระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมอยู่ในระดับก่อนเกณฑ์มีจิตสำนึกสาธารณะทั้งสองด้านอยู่ใน ระดับปานกลางถึงค่อนข้างถึงค่อนข้างมากนักเรียนที่มีระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมอยู่ใน ระดับตามเกณฑ์มีจิตสำนึกสาธารณะด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรอยู่ในระดับปานกลางถึงค่อนข้างมากและมีจิตสำนึกสาธารณะด้านการประหยัดพลังงานไฟฟ้าอยู่ในค่อนข้างมาก ส่วนนักเรียนที่มีระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมอยู่ในระดับเหนือเกณฑ์จะมีจิตสำนึกสาธารณะ ทั้งสองด้านอยู่ในระดับค่อนข้างมาก 3) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีจิตสำนึกสาธารณะด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรและมีจิตสำนึกสาธารณะด้านการประหยัดพลังงานไฟฟ้าสูงกว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และพบว่า นักเรียนที่มีระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมอยู่ในระดับเหนือเกณฑ์ที่มีจิตสำนึกสาธารณะ ด้านการประหยัดพลังงานไฟฟ้าสูงกว่า นักเรียนที่มีระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมอยู่ในระดับก่อนเกณฑ์ แต่นักเรียนที่มีระดับการให้เหตุผลเชิง

จริยธรรมต่างกันมีจิตสำนึกสาธารณะด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำไม่แตกต่างกัน ไม่พบ ผลปฏิสัมพันธ์ของระดับชั้นกับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่มีต่อจิตสำนึกสาธารณะ ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำและจิตสำนึกสาธารณะด้านการประหยัดพลังงานไฟฟ้า

ณัฐนิชากร ศรีบริบูรณ์ (2550) ศึกษาการพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของจิตอาสาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดจิตอาสาของนักเรียน 2) ศึกษาสภาพจิตอาสาและปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตอาสา และ 3) เพื่อพัฒนาและตรวจสอบ ความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของจิตอาสาที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยคือ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 675 คน เครื่องมือในการวิจัย คือ แบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตอาสาและแบบวัดจิตอาสาของนักเรียน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้หลักวิเคราะห์โมเดลลิสเรล พบว่า องค์ประกอบจิตอาสาของนักเรียนมีองค์ประกอบ 3 ด้าน ได้แก่ 1) การช่วยเหลือผู้อื่น 2) การเสียสละต่อสังคมและ 3) ความมุ่งมั่นพัฒนามีตัวชี้วัดทั้งหมด 7 ตัว ได้แก่ 1) การช่วยแนะนำสิ่งที่ถูกที่ควรแก่ผู้อื่น 2) การอำนวยความสะดวกให้กับผู้อื่น 3) การแบ่งปันสิ่งของให้กับผู้อื่น 4) การสละเงิน แรงกายเพื่อผู้อื่นและสังคม 5) การสละเวลาและการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม 6) การสนใจในปัญหาและการเปลี่ยนแปลงพร้อมทั้งเสนอความคิดที่จะพัฒนาสังคม และ 7) การร่วมพัฒนากิจกรรมการเสริมสร้างจิตอาสาเพื่อพัฒนาสังคมอย่างสร้างสรรค์และหลากหลาย ปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตอาสาของนักเรียนมี 6 ด้าน ได้แก่ ปัจจัยด้านนักศึกษา ด้านครอบครัว ด้านโรงเรียน/ครู ด้านเพื่อน ด้านสังคม ชุมชนและด้านสื่อมวลชน สำหรับโมเดลที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วยตัวแปรแฝง 7 ตัว และตัวแปรสังเกตได้ 16 ตัว และโมเดลเชิงสาเหตุจิตอาสาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่พัฒนาขึ้น มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยตัวแปรในโมเดลสามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรจิตอาสาของนักเรียนได้ร้อยละ

เกียรติศักดิ์ แสงอรุณ (2551) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะสำหรับเยาวชนไทย: กรณีศึกษากลุ่มและเครือข่ายเยาวชนที่ทำงานด้านจิตสำนึกสาธารณะ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์กระบวนการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะสำหรับเยาวชนของกลุ่มและเครือข่ายเยาวชน 2) ศึกษาจิตสำนึกสาธารณะของเยาวชนที่เข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่มและเครือข่ายเยาวชน และ 3) เพื่อนำเสนอแนวทางในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะสำหรับเยาวชนไทย โดยมีกลุ่มนวัตกรรมเยาวชนเพื่อสังคม (YIY) กลุ่มเยาวชนแบล็กบ็อกซ์ (Black Box) และเครือข่ายเยาวชน 14 กลุ่ม ที่ดำเนินโครงการเยาวชนไทยไม่ทอดทิ้งสังคม เป็นกรณีศึกษาผลการวิจัยพบว่า กรณีศึกษามีกระบวนการจัดกิจกรรมที่เป็นไปในทางเดียวกัน คือเป็นกิจกรรมเพื่อสังคม การอาสา การช่วยเหลือด้านการเงินเพื่อดำเนินงาน การให้คำปรึกษาและการจัดการความรู้ซึ่งในระบบกระบวนการในการจัดกิจกรรมต่างๆเหล่านี้ต่างก็เป็นส่วนหนึ่งที่สอดคล้องและเป็นไปตามกระบวนการบริหารคุณภาพวงจรเดมมิ่ง ซึ่งจะมีส่วนสำคัญในการทำให้เกิดผลตอบแทนที่มีคุณค่า นั่นคือ การทำให้เยาวชนเกิดการพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะอย่างยั่งยืน โดยเยาวชนกลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมกิจกรรมของกรณีศึกษาทุกคน มีคุณลักษณะของการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมอันเนื่องมาจากการไม่เห็นแก่ตัว และการเสียสละเพื่อสังคม อันเป็น

องค์ประกอบของการมีจิตสำนึกสาธารณะ ซึ่งมีอยู่ในตัวของทุกคน แต่อาจจะต้องหาโอกาสที่จะมีการแสดงออกมา และได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตสำนึกสาธารณะได้แก่ ครอบครัว ครู อาจารย์ เพื่อน สื่อสารมวลชน สภาพแวดล้อมรอบตัว สภาพปัญหา ภาวะวิกฤติ และตนเอง ขณะที่บทบาททางสังคมก็สามารถทำให้เกิดการพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะได้ นอกจากนี้ยังสามารถพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะได้ด้วยแนวทางดังนี้ ปฏิรูประบบการศึกษา พัฒนาคุณภาพสื่อ ร่วมมือกันทำงานและดำเนินการอย่างต่อเนื่อง แนวทางในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะสามารถกระทำได้ทั้งการจัดกิจกรรมที่เยาวชนเป็นผู้นำกิจกรรม ได้แก่ การรวมกลุ่มกันทำกิจกรรมเพื่อสังคมกิจกรรมที่เยาวชนเป็นผู้ร่วมกิจกรรมได้แก่ กิจกรรมอาสาสมัครต่างๆ และกิจกรรมที่สามารถทำได้ในชีวิตประจำวันเช่น การเก็บขยะในที่สาธารณะ การหยุดรถให้คนข้ามถนนตรงทางม้าลาย เป็นต้น

พรพรม พรศพวก (2550) ได้ศึกษาปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อจิตสำนึกสาธารณะของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 ในวิทยาเขตกรุงเทพมหานครตะวันออก กรุงเทพมหานคร พบว่า ตัวแปรปัจจัยทั้งห้าตัวคือ การรับรู้ความสามารถของตนเอง การคล้อยตามสื่อที่สัมพันธ์กับทัศนภาพระหว่างนักเรียนกับครูสัมพันธ์กับทัศนภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน และการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยกับจิตสำนึกสาธารณะโดยรวมมีความสัมพันธ์กัน ($R = .695$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสามารถอธิบายผลรวมกันได้ 48.20% และค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตสำนึกสาธารณะโดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 คือ การรับรู้ความสามารถของตนเอง ($p = .633$) และสัมพันธ์ภาพระหว่างนักเรียนกับครู ($p = .153$) ตัวแปร ปัจจัยทั้งห้าตัวกับจิตสำนึกสาธารณะรายด้านทั้งสามด้าน ได้แก่ ด้านการหลีกเลี่ยงการใช้ด้านการถือเงินหน้าทีและด้านการเคารพสิทธิการใช้ทีวีเคราะห์แบบตัวแปรพหุนาม มีความสัมพันธ์กัน (Wilks' $A = .498$) และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ ที่ทีวีเคราะห์แบบตัวแปรเอกนาม ระหว่างตัวแปรปัจจัยกับจิตสำนึกสาธารณะรายด้าน มีค่า .560, .506 และ .619 ตามลำดับ ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกค่า และค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตสำนึกสาธารณะ รายด้านทั้งสามด้านมากที่สุด คือ การรับรู้ความสามารถของตนเอง ซึ่งมีค่าเท่ากับ .441, .483 และ .604 ตามลำดับ โดยส่งผลทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนสัมพันธ์ภาพระหว่างนักเรียนกับครูส่งผลทางบวกต่อจิตสำนึกสาธารณะด้านการหลีกเลี่ยงการใช้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และส่งผลทางบวกต่อด้านการถือเงินหน้าทีและด้านการเคารพสิทธิ การใช้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าน้ำหนักความสำคัญเท่ากับ .152, .113 และ .102 ตามลำดับและในด้านการเคารพสิทธิการใช้การคล้อยตามผู้อื่นส่งผลทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าน้ำหนักความสำคัญเท่ากับ .104

สุคนธรส ทูตะวัฒนะ (2550) ได้ศึกษาผลของการใช้โปรแกรมพัฒนา จิตสำนึกสาธารณะด้วยเทคนิคเสนอตัวแบบผ่านภาพการคูณร่วมกับการชี้แนะทางวาจา ที่มีต่อจิต สำนึกของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาผลของ การใช้โปรแกรมพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะด้วยเทคนิคเสนอตัวแบบผ่านภาพการคูณร่วมกับการชี้แนะ ทางวาจา ที่มีต่อจิตสำนึกสาธารณะ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างผลของการใช้โปรแกรมพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะด้วยเทคนิคการเสนอตัวแบบผ่านภาพการคูณ ร่วมกับการชี้แนะทางวาจา กับการอบรมเลี้ยงดูของนักเรียนที่มีต่อจิตสำนึกสาธารณะกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ ในการศึกษาครั้งนี้ คือ นักเรียนระดับชั้น ประถม ศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนพิชญ์ชนก ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 จำนวน 2 ห้องเรียน โดยจับฉลาก

เป็นนักเรียนกลุ่มทดลอง 1 และเป็น นักเรียนกลุ่มควบคุม 1 ห้อง จำนวนห้องละ 36 คน ในแต่ละห้องจะมีการแบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่มโดยการวัดการอบรมเลี้ยงดู แบ่งเป็นการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมากและการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยน้อย ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 4 กลุ่ม จำนวนกลุ่มละ 18 คน รวม ทั้งสิ้น 72 คน การทดลองครั้งนี้ผู้วิจัยใช้เวลาในการทดลองทั้งหมด 12 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ โปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยเทคนิคเสนอตัวแบบผ่าน ภาพการ์ตูนร่วมกับการชี้แนะทางวาจา จำนวน 12 ภาพ สำหรับกลุ่มทดลอง และภาพการ์ตูนที่ไม่มีเนื้อหาเกี่ยวกับจิตสาธารณะจำนวน 12 ภาพสำหรับกลุ่มควบคุม แบบแผนการวิจัยเป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi- experimental research) ใช้แบบแผนการทดลองแบบแฟคทอเรียล 2 องค์ประกอบ (2X2 Factorial Design) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมแบบสองทาง (Two-Way Analysis of Covariance) โดยนำคะแนนก่อนการทดลองมาเป็นตัวแปรร่วม (Covariate) พบว่า นักเรียนที่ได้รับโปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยเทคนิคเสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนร่วมกับการชี้แนะทางวาจา มีจิตสาธารณะสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับโปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยเทคนิค เสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนร่วมกับการชี้แนะทางวาจา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ไม่พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างการชี้โปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยเทคนิคเสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนร่วมกับการชี้แนะทางวาจากับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ที่มีต่อจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 นั่นคือโปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยเทคนิคเสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนร่วมกับการชี้แนะทางวาจาสามารถใช้พัฒนานักเรียนได้ทั้ง 2 กลุ่ม คือนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมากและน้อย

ศิริ แคนสา (2551) ได้ศึกษาการพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา:กรณีศึกษาโรงเรียนคอนสวรรค์ โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาการเรียนรู้จิตสำนึกสาธารณะ 2) เพื่อเปรียบเทียบจิตสำนึกสาธารณะหลังการทดลองของนักเรียนที่เรียนในระดับชั้นเรียนต่างกันและใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ต่างกัน 3) เพื่อเปรียบเทียบความคงทนของจิตสำนึกสาธารณะนักเรียนที่เรียนโดยใช้วิธีการเรียนต่างกัน กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนคอนสวรรค์จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 180 คน ผลการวิจัย พบว่า 1) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้วิธีดิทัศน์พฤติกรรมแม่แบบประกอบการเรียนรู้ และใช้สถานการณ์จำลอง มีความรู้ความเข้าใจเชิงจิตสำนึกสาธารณะการใช้เหตุผลในการตัดสินใจเชิงจิตสำนึกสาธารณะ และพฤติกรรมเชิงจิตสำนึกสาธารณะ เพิ่มขึ้นจากก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนด้วยวิธีการสอนแบบปกติมีผลการเรียนรู้ทั้ง 3 ด้านดังกล่าวไม่เพิ่มขึ้นจากก่อนเรียน 2) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้วิธีดิทัศน์พฤติกรรมแม่แบบประกอบการเรียนรู้ และใช้สถานการณ์จำลอง มีผลการเรียนรู้ทั้ง 3 ด้านมากกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยใช้สถานการณ์จำลองมีความคงทนความรู้ความเข้าใจเชิงจิตสำนึกสาธารณะ มากกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยใช้วิธีดิทัศน์พฤติกรรมแม่แบบประกอบการเรียนรู้ และวิธีสอนแบบปกติและนักเรียนกลุ่มทดลองทั้ง 2 กลุ่ม มีความคงทนการใช้เหตุผลในการตัดสินใจเชิงจิตสำนึกสาธารณะมากกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยใช้วิธีการ

สอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้สถานการณ์จำลอง มีความคงทนผลการเรียนรู้ทั้ง 2 ด้านดังกล่าว มากกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้วีดิทัศน์ พฤติกรรมแม่แบบประกอบการเรียนรู้ และวิธีสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นฤมล อนกวิทย์ (2551) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาหลักสูตรจิตตปัญญาศึกษาสำหรับนักศึกษาพยาบาล วัตถุประสงค์เพื่อ พัฒนาหลักสูตรจิตตปัญญาศึกษาสำหรับนักศึกษาพยาบาล และศึกษาผลของการวิจัยแบ่งเป็น 3 ขั้นตอนคือ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการสร้างหลักสูตร ขั้นตอนที่ 2 สร้างหลักสูตร ตรวจสอบคุณภาพ และทดลองใช้หลักสูตรขั้นตอนที่ 3 การใช้และศึกษาผลของหลักสูตร ใช้รูปแบบการวิจัยสองกลุ่มวัดก่อนและหลังการทดลองกลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ชั้นปีที่ 3 ปีการศึกษา 2551 วิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม จำนวน 16 คนโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น และสุ่มเข้ากลุ่มทดลอง 8 คนกลุ่มควบคุม 8 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบวิลคอกซอลและแมนวิทนี่-ยู ส่วนคุณภาพที่ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา พบว่านักศึกษาพยาบาลที่ผ่านหลักสูตรมีความพึงพอใจต่อหลักสูตรในระดับมากที่สุด ผลการทดสอบวิลคอกซอล พบว่าการตระหนักรู้คุณค่าความเป็นมนุษย์ของนักศึกษาพยาบาลกลุ่มทดลองหลังเรียนในหลักสูตรแตกต่างจากก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยค่ามัธยฐานหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการตระหนักรู้คุณค่าความเป็นมนุษย์ของนักศึกษาพยาบาล กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมจากการทดสอบแมนวิทนี่-ยู พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยค่ามัธยฐานของกลุ่มทดลองสูงกว่า กลุ่มควบคุมและผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการปฏิบัติการพยาบาลแบบ องค์รวมของนักศึกษาพยาบาลกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมจากการทดสอบแมนวิทนี่ - ยู พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยค่ามัธยฐานของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม ทั้งการประเมินโดยผู้เรียน ผู้สอนและผู้ป่วย สรุปได้ว่าหลักสูตรนี้สามารถส่งเสริมการตระหนักรู้คุณค่าความเป็นมนุษย์และการปฏิบัติการพยาบาลแบบองค์รวมของนักศึกษาพยาบาล

เจษฎา หนูรุ่ง (2551) ทำการศึกษาปัจจัยจิตลักษณะที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนสาธิตในสังกัดมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาปัจจัยจิตลักษณะ ได้แก่ เหตุผลเชิงจริยธรรม ลักษณะมุ่งอนาคต ความเชื่อในอำนาจจร แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ค่านิยมความเป็นไทย ปัญญา ประสพการณ์ทางสังคม และสุขภาพจิต ที่ส่งผลต่อสาธารณะของประโยชน์ โดยแบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการใช้ ด้านการถือเป็นที่ ด้านการเคารพสิทธิ กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนช่วงชั้นที่ จำนวน 405 คน พบว่า ตัวแปรปัจจัยจิตลักษณะที่ส่งผลโดยรวมและรายด้าน พบว่า เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียน ส่งผลทางบวกต่อจิตสาธารณะด้วยการเคารพสิทธิที่ระดับ .05 และด้านเคารพสิทธิอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ส่งผลทางบวกต่อจิตสาธารณะโดยรวม ถือเป็นที่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .01 ยกเว้นการเคารพสิทธิ ส่งผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ การศึกษาตัวแปรสติปัญญา ส่งผลทางบวกต่อจิตสาธารณะ โดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 และด้านเคารพสิทธิอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

ปิยะนาถ สรวิสูตร (2552) ได้ศึกษาแรงจูงใจของผู้นำเยาวชนที่มีจิตอาสาในการทำกิจกรรมเพื่อสังคม : กรณีศึกษาสภาเยาวชนกรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการปฏิบัติเกี่ยวกับลักษณะ

กิจกรรมเพื่อสังคมและระดับแรงจูงใจในการทำกิจกรรมเพื่อสังคมของผู้นำเยาวชนที่มีจิตอาสาในสภาเยาวชน กรุงเทพมหานคร ศึกษาจากผู้นำเยาวชนที่มีจิตอาสาในสภาเยาวชนกรุงเทพมหานคร (ส่วนกลาง) ที่ทำกิจกรรมระหว่างปี 2550-2551 จำนวน 100 คน เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ ประมวลข้อมูลเชิงปริมาณและแบบสัมภาษณ์และกึ่งโครงสร้าง สำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพประมวลข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการใช้ค่าสถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า t-test และ F-test พบว่า ผู้นำเยาวชนที่มีจิตอาสาในสภาเยาวชนกรุงเทพมหานครเป็นเพศหญิงและชาย ใกล้เคียงกันอายุ 18-23 ปี กำลังศึกษาอยู่ระดับชั้นมัธยมศึกษา เกรดเฉลี่ยสะสมครั้งสุดท้าย 2.51-3.00 นับถือศาสนาพุทธส่วนมาก ครอบครัวยังมีรายได้ต่ำกว่า 10,001 บาทและไม่เกิน 15,000 บาท เกือบทั้งหมดมีตำแหน่งเป็นสมาชิก ผู้ที่เป็นตัวแทนกลุ่มเยาวชนและประธานสภาเยาวชนเขตมีจำนวนที่ใกล้เคียงกัน กิจกรรมที่เข้าร่วมมากที่สุดคือ การเข้าประชุมสภาเยาวชน กรุงเทพมหานคร โดยมีแรงจูงใจภายในอยู่ในระดับสูง ส่วนแรงจูงใจโดยรวมในการทำกิจกรรมเพื่อสังคมแตกต่างกัน สำหรับผู้นำเยาวชนที่มีจิตอาสาที่ทำและไม่ทำกิจกรรมการพัฒนามาตรการและการดูแลเยาวชน มีแรงจูงใจภายในแตกต่างกัน ผู้นำเยาวชนที่มีจิตอาสาที่มีข้อเสนอว่าหน่วยงานทั้งภาครัฐ เอกชนและภาคประชาชน ควรสนับสนุนให้ทำกิจกรรมเพื่อเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมอย่างเป็นรูปธรรม ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะว่า กรุงเทพมหานคร ควรติดตามและประเมินผลลักษณะกิจกรรมที่มีอยู่ในปัจจุบันควรสนับสนุนสิ่งอำนวยความสะดวกและเอื้อให้มีการเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อสังคมควรณรงค์ให้สถาบันการศึกษา ครอบครัวยุวมชน ส่งเสริมการทำกิจกรรมเพื่อสังคมควรร่วมมือกับองค์กรทางศาสนาเพื่อการประชาสัมพันธ์จิตอาสา ส่วนผู้นำเยาวชน ควรหาประสบการณ์การทำกิจกรรมเพื่อสังคม ควรจัดตารางเวลาเรียนและการทำกิจกรรมให้สมดุล พร้อมทั้งเป็นสื่อกลางชักชวนให้เพื่อนมีจิตอาสา เพื่อการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์สูงสุดในสังคมส่วนรวม

นันทมนัส สังขพิทักษ์ (2552) ศึกษาการมีส่วนร่วมของเยาวชนในการ จัดกิจกรรมเพื่อสังคม มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาลักษณะการมีส่วนร่วมของเยาวชน ปัญหา อุปสรรคของการมีส่วนร่วมของเยาวชน และประเภทการมีส่วนร่วมของเยาวชนในการจัด กิจกรรมกลุ่มตัวอย่างเป็นตัวแทนกลุ่มเยาวชนภาคกลาง รวมกรุงเทพมหานคร ภาคเหนือ ภาคใต้ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 4 ภาค ๆ ละ 12 กลุ่ม ๆ ละ 3 คน รวม 144 คน เป็นการศึกษาเชิงสำรวจโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือและการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for Social Program) โดยใช้วิธีการทางสถิติค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย t-test, F-test และการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างตัวแปร พบว่า เยาวชนส่วนใหญ่เป็นเพศชายอายุ 17-20ปี กำลังศึกษาในระดับปริญญาตรี ตำแหน่งเป็นผู้ประสานงานกลุ่ม กิจกรรมเข้าร่วมมากที่สุด คือ ประเภทกีฬา นันทนาการ มีแรงจูงใจทำ กิจกรรมเพื่อสังคมและประเทศเหตุผลที่เข้าร่วม คือ ต้องการพัฒนาความสามารถด้านสัมพันธภาพกับผู้อื่น ลักษณะการมีส่วนร่วมของเยาวชนภาพรวมมีส่วนร่วมในระดับมาก ส่วนใหญ่เห็นว่าเป็นการมีส่วนร่วมแบบผู้ใหญ่บอกให้เข้าร่วมกิจกรรม ปัญหาอุปสรรคการมีส่วนร่วม ส่วนใหญ่เห็นว่าไม่ได้รับความร่วมมือในการจัดกิจกรรม งบประมาณมีจำกัด เวลาว่างไม่ตรงกัน ไม่มีมาตรฐานข้อมูลกลุ่มเยาวชน ไม่ได้รับข่าวสารการเข้าร่วมกิจกรรม ไม่ทราบแหล่งเงินทุนและจากการทดสอบความสัมพันธ์ พบว่า การมีส่วนร่วมคิด

ร่วมงานแผน ร่วมปฏิบัติ ร่วมรับผลประโยชน์ ร่วมติดตามประเมินผล ภาคีสานมีส่วนร่วมคิดวางแผน ปฏิบัติ ประเมินผลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ควมฉวี วรณสุท (2552) ศึกษาการพัฒนาจิตสาธารณะสำหรับนักเรียนช่วง ชั้นที่ 4 พบว่า ชุดฝึกจิตสาธารณะมีประสิทธิภาพ เท่ากับ 85.88/82.08 และดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.47 โดยนักเรียนมีจิตสาธารณะหลังเข้าร่วมกิจกรรมสูงกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักเรียนที่ได้รับการฝึกจิตสาธารณะตระหนักถึงปัญหาสังคม รู้จักวิเคราะห์ วิพากษ์ วิจาร์ณปัญหาที่ควรแก้ไข เห็นประโยชน์และปฏิบัติตาม หลักความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความกตัญญูกตเวที รู้จักตนเอง รู้จักเห็นใจผู้สอนและการควบคุมอารมณ์รับรู้ความสามารถของตนเองในการแก้ปัญหาสังคม เห็นความสำคัญของการมีระเบียบ วินัยและความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม ระบุปัญหาและแนวทางแก้ไขในโรงเรียนของตนได้ รู้จักการช่วยเหลือสังคมในรูปแบบต่างๆรวมถึงเครือข่ายช่วยเหลือสังคม

พรพิชญ์ วิริยากุลภักดิ์ (2553) ศึกษาผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว เพื่อพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนธิดาแม่พระ จังหวัด สุราษฎร์ธานี พบว่า 1) ภายหลังจากใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวพัฒนาจิตสำนึก สาธารณะนักเรียนกลุ่มทดลองมีจิตสำนึกสาธารณะสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2) ภายหลังจากใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะนักเรียนกลุ่มทดลองมีจิตสำนึกสาธารณะสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมที่ใช้ข้อสนเทศเพื่อการแนะแนวอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3) ในระยะติดตามผล นักเรียนกลุ่มทดลองยังคงมีจิตสำนึก สาธารณะคงทน โดยระดับของจิตสำนึกสาธารณะสิ้นสุดการทดลองกับระยะติดตามผลไม่แตกต่างกัน

กิติวิทย์ สุวรรณธรรมมา (2553) ได้ศึกษาการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดจิตปัญญาศึกษาและทฤษฎีปัญญาสังคมสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ พัฒนารูปแบบกิจกรรมการเรียนการสอนจิตสาธารณะตามแนวคิดจิตปัญญา และทฤษฎีปัญญาสังคมสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา และศึกษาประสิทธิผลรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจิตสาธารณะที่พัฒนาขึ้น และศึกษาผลการนำรูปแบบกิจกรรมการเรียนการสอนจิตสาธารณะที่พัฒนาขึ้นไปใช้ในโรงเรียนประถมศึกษาอื่น โดยการดำเนินการวิจัยและพัฒนา แบ่งออกเป็น 4 ระยะ ได้แก่ 1. การศึกษาบริบทการจัดการเรียนการสอนจิตสาธารณะกลุ่มเป้าหมายเป็นครูผู้สอนคุณลักษณะอันพึงประสงค์ระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่นเขต 5 จำนวน 10 คน ระยะที่ 2 การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน ระยะที่ 3 การศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอน ระยะที่ 4 การขยายผลโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอน พบว่า รูปแบบการเรียนการสอนจิตสาธารณะตามแนวคิดจิตปัญญาศึกษาและทฤษฎีปัญญาสังคมสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา มีกระบวนการเรียนการสอน 6 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ทำสมาธิแผ่เมตตาจิต 2) พินิจตัวแบบจิตสาธารณะ 3) พิจารณาด้วยใจอย่างใคร่ครวญ 4) มุ่งสู่การปฏิบัติ 5) ประเมินผลการปฏิบัติ และ 6) สะท้อนผลการปฏิบัติและการบันทึกผลการเรียนรู้

จิราวรรณ กองพุงมน (2553) ศึกษาการพัฒนาโปรแกรมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 7 การวิจัยครั้งนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนาโปรแกรมเพื่อ พัฒนาจิตสาธารณะที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 เพื่อหาดัชนี ประสิทธิภาพของโปรแกรม เพื่อเปรียบเทียบจิตสาธารณะก่อนการใช้โปรแกรม หลังการใช้โปรแกรม และหลังการ ใช้ โปรแกรม 2 สัปดาห์ และเพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการใช้โปรแกรม กลุ่มตัวอย่างเป็น นักเรียน จำนวน 20 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ใช้เวลาทดลอง 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 ชั่วโมง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ โปรแกรมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ แบบวัดจิต สาธารณะที่มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อตั้งแต่ .19 - .69 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .95 และแบบวัดความพึง พอใจต่อการใช้โปรแกรมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน และการทดสอบสมมติฐานใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวแบบวัดซ้ำ (One-way Repeated Measure MANOVA) พบว่า โปรแกรมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ มีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 82.81/81.60 และมีประสิทธิผลเท่ากับ 0.6535 นักเรียนมีระดับจิตสาธารณะหลังเข้าร่วมโปรแกรม 2 สัปดาห์ มากกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรมอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีความพึงพอใจต่อการใช้โปรแกรมเพื่อ พัฒนาจิตสาธารณะ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

สมหมาย วิเศษชู (2554) ศึกษาการพัฒนากระบวนการเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียน โรงเรียนอัสสัมชัญวิทยาาคม เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participation Action Research: PAR) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนโรงเรียนอัสสัมชัญวิทยาาคมและเพื่อพัฒนา กระบวนการเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนโรงเรียนอัสสัมชัญวิทยาาคม กลุ่มผู้ร่วมวิจัย จำนวน 17 คน กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ นักเรียนโรงเรียนอัสสัมชัญวิทยาาคม ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 232 คน ผู้ให้ ข้อมูลจำนวน 236 คน พบว่า สภาพพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนโรงเรียนอัสสัมชัญวิทยาาคมมีพฤติกรรมไม่ เหมาะสม ด้านจิตสาธารณะที่ต้องได้รับการปรับปรุงและพัฒนา คือ การแบ่งปันสิ่งของทรัพย์สินอื่นๆ และช่วย แก่ปัญหาหรือสร้างความสุขให้กับผู้อื่น การอาสาทำงานให้ผู้อื่นด้วยกำลังกาย กำลังใจ และ กำลังสติปัญญา โดย ไม่หวังผลตอบแทน ระดับปานกลาง การดูแลรักษาสาธารณะสมบัติและสิ่งแวดล้อมด้วยความเต็มใจ การเข้าร่วม กิจกรรมเพื่อแก้ปัญหาหรือร่วมสร้างและสิ่งที่ดีงามของส่วนรวมตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นด้วยความกระตือรือร้น ระดับปานกลาง สำหรับการช่วยพ่อแม่ผู้ปกครองครูทำงานด้วยความเต็มใจ และการเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็น ประโยชน์ต่อโรงเรียนชุมชนและสังคมระดับดี สำหรับผลการพัฒนากระบวนการเสริมสร้างจิตสาธารณะของ นักเรียนโรงเรียนอัสสัมชัญวิทยาาคมอยู่ในระดับดี ซึ่งทุกพฤติกรรมบ่งชี้การพัฒนาอยู่ในระดับดี เรียงลำดับจากมาก ไปหาน้อยดังนี้ การแบ่งปันสิ่งของทรัพย์สินและอื่น ๆ การช่วยแก้ปัญหาหรือสร้างความสุขให้กับผู้อื่น การดูแล รักษาสาธารณะสมบัติและสิ่งแวดล้อมด้วยความเต็มใจ การอาสาทำงานให้ผู้อื่นด้วยกำลังกาย กำลังใจและ กำลังสติปัญญาด้วยความเต็มใจ การช่วยพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูทำงานด้วยความเต็มใจ การร่วมกิจกรรมที่เป็น ประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชนและสังคมและการเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหาหรือร่วมสร้าง สิ่งที่ดีงามของส่วน

ตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นด้วยความกระตือรือร้น

อริยา ลูหา (2554) ได้ทำการวิจัย เรื่อง จิตสาธาณณะและรูปแบบการดำเนินชีวิตของนักศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษา 1) จิตสาธาณณะและรูปแบบการดำเนินชีวิตของนักศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี จำแนกตามเพศ คณะประเภทของโรงเรียนที่สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ชั้นปีและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และ 2) ความสัมพันธ์ระหว่างจิตสาธาณณะและรูปแบบการดำเนินชีวิตของนักศึกษา มหาวิทยาลัย สงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานีกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือนักศึกษาชั้นปีที่ 1,2,3 และ 4 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 716 คน จาก 7 คณะ คือ คณะ ศึกษาศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี คณะรัฐศาสตร์ คณะวิทยาการสื่อสาร คณะมนุษยศาสตร์และ สังคมศาสตร์ คณะศิลปกรรมศาสตร์และวิทยาลัยอิสลามศึกษาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในแบบสอบถาม จิตสาธาณณะและรูปแบบการดำเนินชีวิตของนักศึกษา มีค่าความเชื่อมั่น 0.985 และ 0.992 ตามลำดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ ค่ามัชฌิมเลขคณิต ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบค่าที่ (t-test) ทดสอบ ค่าเอฟ (F-test) ทดสอบค่าสหสัมพันธ์โดยใช้วิธี Pearson Product moment coefficient correlations ผลการวิจัยพบว่า จิตสาธาณณะของนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี อยู่ในระดับมาก มีรูปแบบการดำเนินชีวิตกลุ่มก้าวหน้าและกลุ่มวิชาชีพมากที่สุดและน้อยที่สุด คือ กลุ่มเก็บตัวและจิตสาธาณณะ รูปแบบการดำเนินชีวิตของนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

กรรยา พรรณา (2554) การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและจิตสาธาณณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบเทคนิคการเรียนรู้ ด้วยการรับใช้สังคมและการจัดการเรียนรู้แบบเทคนิคศึกษารณณ์ตัวอย่างที่เน้นการเสนอตัว แบบสัญลักษณ์ การศึกษาครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและจิตสาธาณณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบเทคนิคการเรียนรู้ ด้วยการรับใช้สังคมและการจัดการเรียนแบบเทคนิคศึกษารณณ์ตัวอย่างที่เน้นการเสนอตัวแบบสัญลักษณ์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมบ้านบางกะปิ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 80 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster random sampling) ห้องเรียนละ 40 คน แล้วสุ่มอย่างง่ายอีกครั้งหนึ่ง โดยวิธีการจับฉลากเป็นกลุ่มทดลองที่ 1 ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบเทคนิคการเรียนรู้ด้วยการรับ ใช้สังคม และกลุ่มทดลองที่ 2 และกลุ่มทดลองที่ 2 จำนวน 40 คน ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบ เทคนิคศึกษารณณ์ตัวอย่างที่เน้นการเสนอตัวแบบสัญลักษณ์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้แบบเทคนิคการเรียนรู้ด้วยการรับ ใช้สังคม แผนการจัดการเรียนรู้แบบเทคนิคศึกษารณณ์ตัวอย่างที่เน้นการเสนอตัวแบบสัญลักษณ์แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนและแบบทดสอบวัดจิตสาธาณณะ แบบแผนการทดลองแบบ Randomized control Group Pretest” Posttest Design การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีทางสถิติ t-test แบบ Independent group ในรูป Difference Score ผลการวิจัยพบว่า 1. นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบ เทคนิคการเรียนรู้ด้วยการรับ ใช้สังคม และนักเรียนที่

ได้รับการจัดการเรียน แบบเทคนิคศึกษา กรณีตัวอย่างที่เน้นการเสนอตัวแบบสัญลักษณ์ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างไม่มี นัยสำคัญทางสถิติ 2. นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบเทคนิคการเรียนรู้อยู่ด้วยการรับใช้ สังคม และนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบเทคนิคศึกษากรณีตัวอย่างที่เน้นการเสนอตัวแบบสัญลักษณ์มีจิตสาธารณะแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

สมศร ฐานะวุฒิกุล (2556) ได้ทำการวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดับประถมศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพแวดล้อมและแนวทางในการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดับประถมศึกษา เพื่อสร้างกลยุทธ์การพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดับประถมศึกษาและเพื่อประเมินกลยุทธ์การพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดับประถมศึกษา วิธีดำเนินการวิจัยมี 3 ขั้นตอน คือ 1) การศึกษาสภาพแวดล้อมและแนวทางในการพัฒนาจิตสาธารณะโดยการวิเคราะห์ รายงานการประเมินตนเอง (SAR) รายงานโครงการรายงานการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาจิตสาธารณะ จำนวน 15 แห่ง สถานศึกษาที่มีวิธีการปฏิบัติที่ดี จำนวน 6 แห่ง และการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษา จำนวน 9 คน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เนื้อหา 2) การสร้างกลยุทธ์การพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดับประถมศึกษากระทำโดยนำข้อมูลจากขั้นตอนที่ 1 มาร่างกลยุทธ์การพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดับประถมศึกษาและตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบด้วยเทคนิคการสนทนากลุ่ม โดยผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาจำนวน 9 คน และ 3) การประเมินความเป็นไปได้ของกลยุทธ์การพัฒนาจิตสาธารณะ ของนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดับประถมศึกษากลุ่มตัวอย่างเป็นผู้อำนวยการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 50 คน ได้มาโดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลคือค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานพบว่า สภาพแวดล้อมของสถานศึกษาโรงเรียนต้องมีนโยบายและแผนการดำเนินงานโดยกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย และกำหนดภาระงานด้านจิตสาธารณะไว้ชัดเจน มีแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาจิตสาธารณะ ครูมีความมุ่งมั่น ทุ่มเทในการปฏิบัติงานโดยใช้หลักการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนกลยุทธ์การพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดับประถมศึกษาที่สร้างขึ้นมี 4 กลยุทธ์ ดังนี้ 1) กลยุทธ์เพิ่มขีดความสามารถในการเรียนรู้เพื่อมุ่งสู่การมีจิตสาธารณะ 2) กลยุทธ์ส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมเพื่อให้มีจิตสาธารณะ 3) กลยุทธ์สร้าง แรงจูงใจการจัดกิจกรรมเพื่อน้อมนำกระแสพระราชดำรัสขององค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมาพัฒนาคนรุ่นใหม่ให้มีจิตสาธารณะ 4) กลยุทธ์เพิ่มมาตรการ ส่งเสริม ความเข้มแข็งด้านสื่อเทคโนโลยีเพื่อการมีจิตสาธารณะ 3) การประเมินกลยุทธ์การพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดับประถมศึกษาพบว่ามีความเป็นไปได้ในระดับมาก

จินตนา พบบุญ (2556) ได้ศึกษาเรื่อง ผลของกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ต่อ การพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยทดลอง (Quasi experimental research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาจิตสาธารณะ และเปรียบเทียบจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

โรงเรียนปานหนองกา “ประชารัฐพิทยา” สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 ปี การศึกษา 2555 ที่มีคะแนนจากการตอบแบบประเมินจิตสาธารณะตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ที่ 25 ลง มาจำนวน 6 คน ซึ่งได้ มา โดยการคัดเลือกแบบเจาะจงและสมัครใจที่จะพัฒนาตนเอง เครื่องมือ ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มี 4 ชนิดได้แก่ กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ จำนวน 10 ครั้ง แบบประเมินจิตสาธารณะที่มีค่าอำนาจจำแนก ตั้งแต่ .32 ถึง .76 มีค่าความเชื่อมั่นโดยรวม ทั้งฉบับ เท่ากับ .94 แบบสังเกตเกี่ยวกับพฤติกรรมจิตสาธารณะ ประเมินก่อนและหลังการเข้า ร่วมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะแบบสังเกต 3 มิติประกอบด้วย ผู้ปกครอง ครู ผู้ช่วยวิจัยและเพื่อน และแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ วิลคอกสัน (The wilcoxon's matched pairs signed-ranks test) และบรรยายพฤติกรรมก่อนและหลังการเข้าร่วม กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังเข้าร่วม กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะพบว่า ทั้งโดยรวมและรายด้านสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นอกจากนี้ยังมีการวิจัยเกี่ยวกับการรับรู้ความสามารถของตนเองในส่วนที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะ ดังนี้

ณัฐนิชากร ศรีบริบูรณ์ (2550) ได้ศึกษาการพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของจิตอาสาของนักเรียน มัธยมศึกษาตอนปลาย ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อ จิตอาสาของนักเรียนมี 6 ด้านคือ ด้านนักเรียน(เจตคติต่อจิตอาสาผลการเรียนเฉลี่ย และการรับรู้ความสามารถ ของตนเอง) ครอบครัว โรงเรียน/ครู เพื่อน สังคม/ชุมชน และด้านสื่อมวลชน พรพรหม พรรคพวก (2550) ได้ ศึกษาปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 ในสหวิทยาเขตกรุงเทพตะวันออก กรุงเทพมหานครผลการวิจัยพบว่า การรับรู้ความสามารถของตน และสัมพันธ์ภาพระหว่างนักเรียนกับครูมีความสัมพันธ์ทางบวกกับจิตสาธารณะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยตัวแปรการรับรู้ความสามารถของตน การคล้อยตามผู้อื่นสัมพันธ์ภาพระหว่างนักเรียนกับครู สัมพันธ์ภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน การอบรมเลี้ยงดู แบบประชาธิปไตย สามารถร่วมกันทำนายจิตสาธารณะได้ร้อยละ 48.20 และโกศล มีความดี (2547) ได้ศึกษา ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับการมีจิตสาธารณะของข้าราชการตำรวจ ผลการวิจัยพบว่า การรับรู้ความสามารถ ของตนและการสนับสนุนจากประชาชน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับจิตสาธารณะและร่วมกันทำนายจิตสาธารณะ ของข้าราชการตำรวจได้ร้อยละ 55.9

จากการศึกษานี้วิจัยเกี่ยวกับการรับรู้ความสามารถของตนเอง ได้ข้อค้นพบว่าการให้ผู้เรียนฝึกการรับรู้ ความสามารถของตนเอง สามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ได้ และการรับรู้ ความสามารถของตนเองเป็นปัจจัยสำคัญต่อจิตสาธารณะของนักเรียนมาและคณะ (Ma et al.2000) ศึกษาอิทธิพล จากครู เพื่อนและพ่อแม่ ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมทางสังคมของวัยรุ่นในฮ่องกง เก็บรวบรวมข้อมูลด้วย แบบสอบถามและการสัมภาษณ์ จากกลุ่มตัวอย่างชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-4 ที่สมัครใจให้ข้อมูล จำนวน 71 คน ผล การศึกษาพบว่า การได้รับอิทธิพลที่ดีจากพ่อแม่การมีความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างพ่อแม่กับนักเรียน มีความสัมพันธ์ ทางบวกกับพฤติกรรมเอื้อสังคมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 ตามลำดับ และการมีสัมพันธ์ภาพ

ในทางลบกับเพื่อนมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการกระทำผิดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และสัมพันธ์ภาพระหว่างครูกับนักเรียนในทิศทางบวกมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเอื้อสังคมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สรุปงานวิจัยเกี่ยวกับจิตตปัญญาศึกษา เป็นการนำเทคนิควิธีการของจิตตปัญญาศึกษา มาใช้ในการพัฒนาผู้เรียนผลการวิจัยพบว่า การใช้เทคนิควิธีการจิตตปัญญาศึกษา โดยการฝึกสมาธิ การฟังอย่างลึกซึ้ง โดยการสุนทรียสนทนา การฝึกโยคะ สามารถลดความเครียด ความวิตกกังวลมีสติ มีสมาธิ มีความใส่ใจในการเรียนรู้ (Attention) มีจิตที่เป็นสุข เข้าใจตนเองและผู้อื่นมีความรักความเมตตาต่อเพื่อนร่วมโลก สามารถกำกับควบคุมตนเอง (Self-regulation) เพิ่มการเห็นคุณค่าในตนเอง มีความสมดุลทางอารมณ์ และมีความตระหนักรู้ในคุณค่าความเป็นมนุษย์จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยข้างต้น พบว่า จิตตปัญญาศึกษามีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับจิตสาธารณะ โดยจิตตปัญญาศึกษามีแนวคิดพื้นฐาน คือความเชื่อในความเป็นมนุษย์และกระบวนการทัศน์องค์รวม โดยเน้นการจัดการเรียนรู้ที่เป็นองค์รวม เชื่อมโยงชีวิตกับชุมชนและธรรมชาติ ให้เกิดจิตสำนึกต่อส่วนรวมมีจิตเมตตาต่อเพื่อนมนุษย์ ซึ่งสอดคล้องกับคุณลักษณะของผู้มีจิตสาธารณะ ที่แสดงออกถึงการช่วยเหลือผู้อื่นและสังคมโดยไม่หวังผลตอบแทน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงใช้แนวคิดจิตตปัญญาศึกษาในการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนประถมศึกษา

6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

ชไนเดอร์ (Schneider.1979:498) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ของพัฒนาการทางจริยธรรมของเด็ก ในเรื่องเหตุผลเชิงจริยธรรม ผลการวิจัยพบว่า เหตุผลเชิงจริยธรรม และพฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็กไม่ได้ขึ้นอยู่กับลักษณะการเลี้ยงดู แบบให้ความรักแบบออกคำสั่ง บังคับและลงโทษของบิดามารดา แต่ขึ้นอยู่กับระดับสติปัญญาของเด็ก และไม่มี ความแตกต่างกันระหว่าง เด็กชายและเด็กผู้หญิง นอกจากนี้พบว่ามีพัฒนาการทางจริยธรรม 3 ประการ คือ การมีเหตุผลเชิงจริยธรรม หน้าที่ และพฤติกรรมทางจริยธรรมอยู่ในระดับที่สูงมาก พบว่า พฤติกรรม และเหตุผลเชิงจริยธรรมของเด็ก ขึ้นอยู่กับระดับสติปัญญาของเด็ก

แบร์ (Bear.1980:147) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับพัฒนาการทางจริยธรรม ปัญญาทางความประพฤติ และระดับสติปัญญาโดยใช้ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก (Kohlberg) กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เมือง ไอโอวา จำนวน 60 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบสอบถาม 3 ฉบับ แบบสัมภาษณ์จรรยาวิพากษ์ของ โคลเบอร์ก (Kohlberg) แบบวัดระดับสติปัญญาของแอสตันพอร์ต และแบบวัดปัญหาทางความประพฤติ ผลการวิจัยพบว่า คะแนนของเหตุผลเชิงจริยธรรมมีความสัมพันธ์เป็นเส้นตรงกับระดับ สติปัญญา ดังนั้นเด็กที่มีระดับสติปัญญาสูงจะมีพัฒนาการทางจริยธรรมในขั้นสูงและเด็กที่มีระดับสติปัญญาต่ำ จะมีพัฒนาการทางจริยธรรมในขั้นต่ำ

เบนสันและคณะ (Benson; et al. 1994) ได้พัฒนาหลักสูตรความรู้สึกลึกซึ้งตอบสนองในการพักผ่อน (Relaxation Response Curriculum) สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา เพื่อลดความเครียดในการเรียน โดยให้นักเรียนทำการฝึกสมาธิ (Meditation) พบว่า นักเรียนที่ฝึกตามหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมีภาวะความเครียดลดลง มีความรู้สึกเป็นสุขมากขึ้น และเบนสัน (Benson. 2000) ได้ทำการวิจัยกับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ใน

รัฐลอสแอนเจลิส โดยใช้หลักสูตรความรู้สึกลึกตอบสนองในการพักผ่อนที่เขาพัฒนาขึ้นผลการวิจัยพบว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นและมีความใส่ใจ ในการเรียนรู้มากขึ้น โซและคณะ (So; et al. 2001)

ได้ศึกษาผลการฝึกสมาธิต่อสติปัญญาของนักเรียนโดยศึกษากับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายประเทศไต้หวัน ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่ได้รับการฝึกสมาธิเป็นประจำทุกวัน วันละ 15 นาที เป็นเวลา 6-12 เดือน มีความสามารถในการประมวลผลข้อมูล (Information Processing) สูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ บาร์เนสและคณะ (Barnes; et al.2004) ได้ศึกษาการลดภาวะความดันโลหิตสูงของนักเรียนโดยการฝึกสมาธิ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนแอฟริกัน-อเมริกันในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่มีภาวะความดันโลหิตสูง จำนวน 156 คน ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่ได้รับการฝึกสมาธิทุกวัน วันละ 15 นาที เป็นเวลา 4 เดือน มีภาวะการบีบตัวของหัวใจและการเต้นของหัวใจเป็นปกติ และภาวะความดันโลหิตสูงลดลง Garrison Institute(2005)ได้สำรวจการใช้เทคนิควิธีการของจิตตปัญญาศึกษา (Contemplative Techniques) ในระดับอนุบาลถึงเกรด12 ของโรงเรียนต่างๆ ในประเทศ สหรัฐอเมริกา อินเดีย อังกฤษ และแคนาดา ผลการวิจัย พบว่าโรงเรียนในประเทศดังกล่าวมีการใช้วิธีการของจิตตปัญญาศึกษาที่หลากหลาย เช่น การฝึกสมาธิ(Meditation) การฝึกสติ (Mindfulness) การฟังอย่างลึกซึ้ง (Deep listening) โดยการ สนทนา (Dialogue) การฝึกโยคะ (Yoga) เป็นต้น ซึ่งวิธีการดังกล่าวสามารถทำให้นักเรียนมีสติ มีสมาธิ มีความใส่ใจในการเรียนรู้(Attention) มีจิตที่เป็นสุข เข้าใจตนเองและผู้อื่น มีความรักความเมตตาต่อเพื่อนร่วมโลก สามารถกำกับควบคุมตนเอง(Self-regulation) เพิ่มการเห็นคุณค่าในตนเอง (Self-esteem) และมีความสมดุลทางอารมณ์ (Amotional balance) และThe GarrisonInstitute

มีโครงการที่จะพัฒนาจิตตปัญญาศึกษาในโรงเรียน ในปี ค.ศ. 2008 โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานและมีการกำหนดจิตตปัญญาศึกษาไว้ในมาตรฐานของหลักสูตร นอกจากนี้ยังมีโรงเรียนที่จัดการศึกษาโดยใช้แนวคิดจิตตปัญญาศึกษา เช่น Eastern Sun Academy (2008) จัดกิจกรรมในระดับอนุบาลถึงเกรด 6 โดยได้กำหนดจิตตปัญญาศึกษาไว้ในวิสัยทัศน์ของโรงเรียนอย่างชัดเจนว่า เน้นการพัฒนาให้ผู้เรียนมีทั้งปัญญาและความเมตตา และ Snow Lion School (2008)จัดกิจกรรมในระดับอนุบาล เน้นพัฒนาให้ผู้เรียนมีปัญญา มีความสุข และมีจิตเมตตา

สกอตต์และแพทริก (Scott; & Patrick.2002)ได้ศึกษาชีวิตของครูมัธยม 4 คนโดยเฉพาะในมิติทางจิตวิญญาณโดยใช้การศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ พบว่า ครูเหล่านี้ใช้แนวทางการเรียนรู้แบบองค์รวมในการออกแบบกิจกรรมในระดับสูงและยังใช้หลักของการเรียนรู้แบบองค์รวมในการสร้างความตระหนักรู้ในชีวิตส่วนตัว นอกจากนี้ยังสะท้อนให้เห็นความสอดคล้อง และบูรณาการระหว่างการเรียนรู้ที่เป็นองค์รวมในตัวครูกับการเรียนรู้ที่เป็นองค์รวมที่ถ่ายทอดให้ลูกศิษย์โดยครูเหล่านี้เห็น การมีจิตที่ตื่นรู้ เป็นแก่นสำคัญของการเรียนรู้แบบองค์รวม

กล่าวได้ว่าแนวปฏิบัติแบบจิตตปัญญาศึกษา ส่งผลต่อหลักการดำเนินชีวิตส่วนตนและการทำหน้าที่ครูอย่างไม่สามารถแยกออกจากกันได้ ครูผู้สอนในแนวจิตตปัญญาศึกษายังมุ่งพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านสติปัญญา อารมณ์ สังคม และจิตวิญญาณอย่างบูรณาการควบคู่กันไปโดยไม่แยกส่วนจากกัน และครูที่ประสบความสำเร็จใน

การสอนแบบองค์รวมมักมีความเชื่อและศรัทธาต่อวิชาชีววิทยาระดับสูง และมองงานสอนเป็นงานที่มีคุณค่าทางจิตวิญญาณสูง และงานวิจัยของโซลซาและแลงจ์ (Souza and Lange.2000) ทำการศึกษาประสบการณ์ของครูที่สอนแบบองค์รวมจำนวน 3 คน ซึ่งเป็นครูผู้สอนที่สอนร่วมกันเป็นทีมอยู่ในโรงเรียนเดียวกันและนำแนวปฏิบัติแบบเป็นองค์รวมไปใช้อย่างเป็นทางการ พบว่าครูเหล่านี้ใช้วิธีการสอนแบบเชื่อมโยงเป็นหลัก (Pedagogy of connection)

การเชื่อมโยงผู้เรียนและการเรียนรู้กับความเป็นตัวตนของตนเอง เชื่อมโยงผู้เรียนและการเรียนรู้กับความสนใจและจุดเด่นของแต่ละคน เชื่อมโยงผู้เรียนและการเรียนรู้กับโลกแห่งความเป็นจริง และสภาพแวดล้อมในชีวิตจริง และ ธนา นิลชัยโกวิทย์และคณะ (2550) ได้ศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาชุดการเรียนรู้การอบรมและกระบวนการด้านจิตตปัญญาศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์หลักในการสังเคราะห์ปรัชญา หลักการพื้นฐาน คุณสมบัติของกระบวนการ และองค์ประกอบสำคัญอื่นๆ ในการจัดการกระบวนการเรียนรู้ตามแนวจิตตปัญญาศึกษา เพื่อเป็นพื้นฐานการพัฒนาจิตตปัญญาศึกษาในสังคมไทย โดยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) มีการรวมกลุ่มกระบวนการ (Facilitator) ที่ทำงานด้านจิตสำนึกและจิตวิญญาณในสังคมไทย และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการอบรมและการพัฒนามนุษย์ จำนวน 40 คน เพื่อร่วมกันวิจัยถอดบทเรียนและแบ่งปันประสบการณ์ตาม ผ่านการเข้าร่วมการอบรมในแนวจิตตปัญญาศึกษาทั้งสิ้น 9 กระบวนการเป็นประจำทุกเดือนรวมขึ้นตอนเวลาทั้งสิ้น 9 เดือน โดยเรียงลำดับการอบรมดังนี้ 1) การเจริญสติวิปัสสนา 2) การทำงานเชิงอาสาสมัคร 3) จิตตศิลป์ 4) งานพลังกลุ่ม และความสุข 5) นพลักษณ์เพื่อการพัฒนาตน 6) ชุมชนแห่งการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง 7) วิธีคิดกระบวนการ 8) การเผชิญความตายอย่างสงบ 9) นิเวศน์ภาวนา จากการสังเคราะห์ปรัชญาและหลักการพื้นฐานสามารถสรุปได้ว่า ปรัชญาพื้นฐานของจิตตปัญญาศึกษามี 2 ประการ คือ 1) ความเชื่อมั่นในความเป็นมนุษย์ (Humanistic Value) ว่ามนุษย์มีศักยภาพสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่องโดยมีประสบการณ์ตรงเป็นปัจจัยสำคัญของกระบวนการเรียนรู้ที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงขั้นพื้นฐานของชุดการอบรมแนวจิตตปัญญาศึกษา และ 2) กระบวนทัศน์องค์รวม (Holistic Paradigm) คือการปฏิบัติต่อสรรพสิ่งอย่างไม่แยกส่วนจากชีวิต ด้วยทัศนะที่ว่ามนุษย์เป็นส่วนหนึ่งของสรรพสิ่งและสรรพสิ่งก็เป็นส่วนหนึ่งของมนุษย์ มนุษย์กับสรรพสิ่งต่างเป็นองค์รวมของกันและกัน และทำการสังเคราะห์หลักการพื้นฐานของการจัดกระบวนการจิตตปัญญาศึกษาได้แก่ 1) หลักการพิจารณาด้วยใจอย่างใคร่ครวญ (Contemplation) 2) หลักความรักความเมตตา (Compassion) 3) หลักการเชื่อมโยงสัมพันธ์ (Connection) 4) หลักการเผชิญหน้า (Confrontation) 5) หลักความต่อเนื่อง (Continuity) 6) หลักความมุ่งมั่น (Commitment) 7) หลักชุมชนแห่งการเรียนรู้ (Community)

งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการรับรู้ความสามารถของตน มีดังนี้ แบนดูราและชังก์ (Bandura and Schunk. 1981) ได้ศึกษาผลของการตั้งเป้าหมายขั้นตอนสั้นต่อการรับรู้ความสามารถของตนเองและผลสัมฤทธิ์ในวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ในวิชาคณิตศาสตร์ต่ำ จำนวน 40 คน เป็นเพศชาย 21 คน เพศหญิง 19 คน นักเรียนถูกแบ่งเป็น 4 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 ใช้วิธีการตั้งเป้าหมายขั้นตอนสั้น ซึ่งนักเรียนจะได้รับการฝึกให้ตั้งเป้าหมายขั้นตอนสั้นในการทำแบบฝึกหัดในแต่ละครั้งด้วยตนเองกลุ่มที่ 2 ใช้วิธีการตั้งเป้าหมายขั้นตอนยาว คือ นักเรียนจะตั้งเป้าหมายในการทำแบบฝึกหัดครั้งเดียวตลอดการฝึกทั้ง 7 ครั้ง กลุ่มที่ 3 ไม่มีการ

ตั้งเป้าหมาย กลุ่มที่ 4 กลุ่มควบคุม ผลการวิจัยพบว่านักเรียนกลุ่มที่ใช้การตั้งเป้าหมายขั้นตอนสั้น มีการรับรู้ความสามารถของตนเอง และผลสัมฤทธิ์ในวิชาคณิตศาสตร์สูงกว่าอีก 3 กลุ่ม และยังพบว่าการรับรู้ความสามารถของตนเองมีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ในวิชาคณิตศาสตร์อีกด้วยแบบดูราและเคอร์วอนน์ (Bandura and Cervone.1986) ได้ศึกษาผลของการตั้งเป้าหมายรวมกับการให้ข้อมูลป้อนกลับต่อแรงจูงใจในการทำงาน การรับรู้ความสามารถของตนเอง และความพึงพอใจในการทำงาน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาของมหาวิทยาลัย จำนวน 90 คนเป็นเพศชาย 45 คน เพศหญิง 45 คน กลุ่มตัวอย่างถูกแบ่งเป็น 4 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 ให้ข้อมูลป้อนกลับเพียงอย่างเดียวกลุ่มที่ 2 ให้ตั้งเป้าหมายเพียงอย่างเดียว กลุ่มที่ 3 ให้ข้อมูลป้อนกลับรวมกับการตั้งเป้าหมาย กลุ่มที่ 4 กลุ่มควบคุมผลการวิจัยพบว่า กลุ่มที่มีการตั้งเป้าหมายรวมกับการให้ข้อมูลป้อนกลับมีแรงจูงใจในการทำงาน การรับรู้ความสามารถของตนเอง และมีความพึงพอใจในการทำงานมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ กลุ่มที่มีการตั้งเป้าหมายเพียงอย่างเดียว มีแรงจูงใจในการทำงาน การรับรู้ความสามารถของตนเอง และมีความพึงพอใจในการทำงานมากกว่ากลุ่มที่มีการให้ข้อมูลป้อนกลับเพียงอย่างเดียว และกลุ่มควบคุม และกลุ่มที่มีการให้ข้อมูลป้อนกลับเพียงอย่างเดียวมีแรงจูงใจในการทำงาน การรับรู้ความสามารถของตนเอง และความพึงพอใจในการทำงานมากกว่ากลุ่มควบคุม

มาร์ติน (Martin.2000: 235-236) ได้ศึกษาผลของการใช้โปรแกรมการเรียนรู้เกี่ยวกับโลก เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสิ่งแวดล้อมที่มีต่อทัศนคติของนักเรียนในประเด็นสิ่งแวดล้อม โดยนักเรียน 305 คน จาก 4 รัฐถูกสำรวจทัศนคติต่อประเด็นทางสิ่งแวดล้อมที่เสนอให้ผลการศึกษาพบว่าทัศนคติของนักเรียนต่อสถานการณ์ทางสิ่งแวดล้อมของกลุ่มที่เรียนโดยใช้ โปรแกรมการเรียนรู้เกี่ยวกับโลกเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสิ่งแวดล้อมดีกว่ากลุ่มที่ไม่ใช้โปรแกรมการเรียนรู้เกี่ยวกับโลกเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสิ่งแวดล้อม

เคียร์ (Keer; et al. 2003) ได้ศึกษา ความสัมพันธ์ของครอบครัวกับพฤติกรรมที่เอื้อสังคมและพฤติกรรมเห็นแก่ตัวในวัยรุ่นลาติโน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านครอบครัวกับพฤติกรรมของวัยรุ่น กลุ่มตัวอย่างคือ วัยรุ่นลาติโน จำนวนทั้งสิ้น 446 คนวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์พหุถดถอย พบว่า 1) การถูกควบคุมจากพ่อแม่ในระดับมากและความเกี่ยวข้องในครอบครัวมีความสัมพันธ์ในทางลบกับพฤติกรรมที่เป็นปัญหา 2) วัฒนธรรมสังคมนับสนุนช่วยเหลือของครอบครัว มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเอื้อสังคมในระดับมาก โดยสรุปสภาพแวดล้อมของครอบครัวเป็นตัวป้องกันพฤติกรรมปัญหาและสนับสนุนพฤติกรรมเอื้อสังคมในวัยรุ่นลาติโน

มา (Ma. 2003) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมทางสังคมของครอบครัวอิทธิพลจากเพื่อนและความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อนกับพฤติกรรมเอื้อสังคมของนักเรียนชาวจีนเก็บรวบรวมข้อมูลจากด้วยแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 จำนวน 232 คน ผลการศึกษาพบว่า 1) ค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมเอื้อสังคมในนักเรียนหญิงมีค่าสูงกว่านักเรียนชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 2) พฤติกรรมเอื้อสังคมมีความสัมพันธ์ทางตรงในทิศทางบวกกับสิ่งแวดล้อมทางสังคมของครอบครัว 3) พฤติกรรมเอื้อสังคมมีความสัมพันธ์ทางตรงกับอิทธิพลทางบวกจากเพื่อนและมีความสัมพันธ์ตรงข้ามกับอิทธิพล

ทางลบจากเพื่อน 4) พฤติกรรมเอื้อสังคมมีความสัมพันธ์ทางตรงกับการได้รับพฤติกรรมเอื้อสังคมจากเพื่อนสนิท และพฤติกรรมเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน ก็ได้รับจากพฤติกรรมเห็นแก่ตัวของเพื่อนสนิทเช่นกัน และ 5) สิ่งแวดล้อมทางสังคมที่ดี อิทธิพลทางบวกจากเพื่อน ความสัมพันธ์ที่ดีในกลุ่มเพื่อนมีแนวโน้มเพิ่มพฤติกรรมเอื้อสังคมในนักเรียนข้อค้นพบจากงานวิจัยดังกล่าวข้างต้นแสดงให้เห็นว่าการใช้เทคนิคตัวแบบสามารถพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนได้และปัจจัยเกี่ยวกับการรับรู้ความสามารถของตน ส่งผลต่อจิตสาธารณะ นอกจากนี้ สิ่งแวดล้อมทางสังคมของครอบครัว และเพื่อน มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเอื้อสังคมของนักเรียน

คาเพลน (Kaplan.2003: 3521-A) ได้ศึกษาการประเมินผลโปรแกรมฝึกด้านจิตวิทยาเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของนักการศึกษาและผู้ทำหน้าที่ในการดูแลเด็กก่อนเข้าโรงเรียนและเด็กปฐมวัย ผู้ร่วมวิจัยจำนวน 11 คน การศึกษานี้ออกแบบมาเพื่อพัฒนาความสามารถของพวกเขาที่จะรับรู้เข้าใจและจัดการกับอารมณ์ และเพื่อให้ประสบความสำเร็จในการนำเอาโปรแกรมการเรียนรู้ด้านสังคมและอารมณ์ไปใช้กับเด็กจากการศึกษาพบว่าความฉลาดทางอารมณ์ของผู้ร่วมวิจัยก่อนใช้โปรแกรมนั้นต่ำแต่หลังจากการใช้โปรแกรมฝึกแล้วผู้ร่วมวิจัยมีการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์สูงขึ้นเมื่อนำโปรแกรมฝึกไปใช้ในโรงเรียนจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุดฝึก พบว่า ชุดสามารถนำไปใช้ได้กับนักเรียน ทั้งกลุ่มหรือรายบุคคลเพื่อพัฒนาจิตสำนึกและพฤติกรรมตามกิจกรรมที่กำหนด

อัครการ์ (Akkar.2003: 2141) ได้ศึกษาจิตสาธารณะของคนนิวกาสเทิล สหราชอาณาจักร อังกฤษในช่วง 10 ปี ตั้งแต่ ค.ศ. 1990-2000 จากการศึกษาระดับชาติศาสตร์สังคมการเมือง เศรษฐกิจของคนนิวกาสเทิล พบว่ามีการพัฒนาจิตสาธารณะด้วยการเปิดให้มีพื้นที่สาธารณะ หรือเวทีสำหรับคนในชุมชนมีส่วนร่วมทุกขั้นตอน ดังนี้ 1) การวางแผนและการออกแบบกิจกรรม 2) การลงมือปฏิบัติ 3) การจัดการและดูแลรักษา และ 4) การใช้ส่วนต่าง ๆ ด้วยความเคารพปฏิบัติกฎเกณฑ์ และยังพบว่าภายใต้ความเป็นโลกาภิวัตน์มีผลให้พื้นที่สาธารณะมีแนวโน้มลดลง

โคลเบอร์ก (Kohlberg.1964: 1249) ได้ศึกษาพัฒนาการจริยธรรมของเด็กกลุ่มตัวอย่างเป็น เด็กที่มีอายุ 7,10,13 และ16 ปี ผลการวิจัยพบว่า 1) ขั้นพัฒนาการทางจริยธรรม 3 ระดับคือ ระดับก่อนมีกฎเกณฑ์ ระดับกฎเกณฑ์ และระดับพันกฎเกณฑ์ จะพัฒนาไปตามลำดับขั้น และสัมพันธ์กับอายุเพิ่มขึ้น 2) พัฒนาการทางจริยธรรมจากระดับหนึ่งไปสู่อีกระดับหนึ่งขึ้นอยู่กับ ระดับสติปัญญา

ชินอิจิ (Shinichi.2007) ได้ศึกษาจิตสาธารณะและการนำความรู้เข้าไปใช้ในชุมชนกรณีศึกษาการใช้พื้นที่สาธารณะในชนบทไทย พบว่า การขาดจิตสาธารณะเป็นสาเหตุหนึ่งของปัญหาชีวิตประจำวันของคนในสังคมชนบทไทยพฤติกรรมความร่วมมือและปฏิสัมพันธ์ประจำวันของคนในสังคมจะเกิดขึ้นเมื่อความรู้ที่นำไปใช้ในชุมชน

สรุปว่าจากการศึกษางานวิจัยในประเทศและต่างประเทศเรื่องการพัฒนา รูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความสำคัญอย่างยิ่ง ที่ควรส่งเสริมสนับสนุนให้มีการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนให้เป็นเด็กและเยาวชนที่มีคุณภาพและยกระดับ

คุณภาพการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยกำหนดการศึกษาวិจัยแบ่งเป็น 3 ขั้นตอน คือ การศึกษาสภาพการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน การสร้างรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และการประเมินรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนั้นในการวิจัยการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงเป็นการศึกษาและพัฒนาวิธีการจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพตามแนวคิดการบริหารการศึกษา

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานนั้น มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาสภาพการพัฒนารูปแบบเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยเสนอวิธีการดำเนินการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ดังนี้

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยและพัฒนาแบ่งเป็น 3 ขั้นตอน คือ

ตอนที่ 1 การศึกษาบริบทการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

เป็นขั้นตอนการศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการในการจัดกิจกรรมนักเรียนเพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบกิจกรรมจิตสาธารณะสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา มีรายละเอียดดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมนักเรียนและจิตสาธารณะ

ขั้นที่ 2 ศึกษาสภาพการจัดกิจกรรมของผู้บริหาร ครูและนักเรียนของการจัดกิจกรรมจิตสาธารณะภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุพรรณบุรีเขต 1

ขั้นที่ 3 การวิเคราะห์องค์ประกอบของการจัดกิจกรรมนักเรียนและจิตสาธารณะ

ตอนที่ 2 การสร้างรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขั้นที่ 1 ผู้วิจัยนำข้อมูลจากการวิเคราะห์เนื้อหาและการเก็บข้อมูลจากการเก็บแบบสอบถามสภาพการจัดกิจกรรมนักเรียนเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของผู้บริหาร ครูและนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้มาจากการศึกษาในขั้นตอนที่ 1 มายกร่างรูปแบบการจัดกิจกรรมนักเรียนเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขั้นที่ 2 ผู้วิจัยนำรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่สร้างขึ้นนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาความเหมาะสมในเบื้องต้นของรูปแบบและการใช้ภาษา

ขั้นที่ 3 ผู้วิจัยดำเนินการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา

ขั้นที่ 4 ตรวจสอบรูปแบบการจัดกิจกรรมนักเรียนเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ดำเนินการโดยการจัดสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ (Focus Group Discussion) และปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

**ตอนที่ 3 การประเมินรูปแบบการจัดกิจกรรมนักเรียนเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน**

ขั้นที่ 1 ผู้วิจัยนำรายละเอียดของรูปแบบการจัดกิจกรรมนักเรียนเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมากำหนดเป็นประเด็นคำถามและสร้างแบบประเมิน

ขั้นที่ 2 ประเมินความถูกต้อง ความเหมาะสม ความมีประโยชน์ ความเป็นไปได้ โดยการใช้วิธีการทดสอบสถิติวิจัยแบบไคสแควร์ของรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขั้นที่ 3 สรุปผลการประเมินความถูกต้อง ความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม ของรูปแบบการจัดกิจกรรมนักเรียนเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยและพัฒนา 3 ขั้นตอน สามารถแสดงเป็นแผนภาพดังนี้

ตอนที่ 1 การศึกษาบริบทการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ

ขั้นตอนนี้เป็นการศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการในการจัดกิจกรรมจิตสาธารณะเพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบกิจกรรมจิตสาธารณะสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ซึ่งมีแนวทางในการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมนักเรียนและจิตสาธารณะ

1.1 การศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา

เป็นการศึกษาแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา จากหนังสือ บทความ งานวิจัย และแหล่งข้อมูล อิเล็กทรอนิกส์ โดยมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ซึ่งความสัมพันธ์ระหว่างการเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์กับการแก้ไขปัญหา ที่เกิดขึ้นในสังคมไทย และความสอดคล้องระหว่างการเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามแนวคิด จิตตปัญญาศึกษากับแนวนโยบายตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 แผนการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2552-2559) และแนวนโยบายของรัฐบาล จากการศึกษาหนังสือ บทความ งานวิจัย และแหล่งข้อมูล อิเล็กทรอนิกส์ผลการศึกษาด้านจิตตปัญญาศึกษา โดยมุ่งเน้นการศึกษาที่เกิดการพัฒนาในด้านนี้ ซึ่งประกอบด้วยจิตและการคิดผ่านการกระบวนการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย

โดยศึกษาเกี่ยวกับ ปัญหาการมีจิตสาธารณะในสังคมไทยที่ยังขาดความสมดุล โดยมีปัญหาที่ต้องการการแก้ไข เช่น ความยากจน ยาเสพติด อาชญากรรมและครอบครัวแตกแยก และปัญหาการปรับตัว เพื่อให้รู้เท่าทันกระแสการเปลี่ยนแปลง ความรุนแรงในการแข่งขันไม่ให้ตกอยู่ในฐานะ ผู้เสียเปรียบ ปัญหาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม ปัญหาการศึกษาที่ขาดเอกภาพด้านนโยบาย ปัญหาทางสังคมอันเนื่องมาจากกระแสบริโภคนิยม ปัญหาทางด้านวัฒนธรรม การละเลยวัฒนธรรมที่ดีงาม ปัญหาทางศาสนา สถาบันทางศาสนา และการยอมรับในฐานะที่พึงทางใจ การดำเนินกิจกรรมทางศาสนาที่เน้นพิธีกรรมมากกว่าการเน้นด้านหลักธรรมแนวนโยบายที่สามารถแก้ปัญหาดังกล่าวได้ การพัฒนาคนให้เป็นผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์

จนเกิดกระบวนการคิดใคร่ครวญด้วยจิตที่มีความเมตตากรุณาทำให้จิตใจเปิดกว้าง สามารถทำความเข้าใจกับสิ่งต่างๆ จนเกิดคุณลักษณะจิตสาธารณะ สามารถเชื่อมโยงสิ่งที่ได้เรียนรู้กับการปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวันและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามแนวคิดจิตตปัญญา ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่สำคัญที่จะทำให้นักเรียนเป็นคนดี คนเก่งและมีความสุข อันจะช่วยแก้ปัญหาที่เป็นอยู่ในสังคมไทยได้และสอดคล้องกับแนวนโยบายตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2553

1.2 การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนากิจกรรมเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนตามแนวคิดทฤษฎีปัญญาสังคม

จากการศึกษากิจกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการพัฒนากิจกรรมเสริมในหนังสือบทความงานวิจัย และแหล่งข้อมูล อิเล็กทรอนิกส์กิจกรรมเสริมในการวิจัยที่เป็นมวลประสบการณ์ที่จัดขึ้นเพื่อปลูกฝังและเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ควบคู่ไปกับการพัฒนาการคิดกิจกรรมที่เสริมสร้างสติ สมาธิ คุณธรรม จริยธรรม และกระบวนการคิดโดยให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติในสถานการณ์จริงหรือคล้ายจริง และเชื่อมโยงสิ่งที่ได้ปฏิบัติกับชีวิตประจำวันในบรรยากาศการเรียนที่มีความเคารพซึ่งกันและกันมีความเสมอภาค มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และสะท้อนผลการปฏิบัติ ซึ่งกิจกรรมเสริมเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมสถานศึกษาที่มุ่งเน้นในการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์หรือกระบวนการคิดเพื่อให้นักเรียนมีศักยภาพในการเรียนตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระได้ดียิ่งขึ้น

ขั้นที่ 2 ศึกษาสภาพการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ

การศึกษาสภาพการจัดงานกิจกรรมนักเรียนและการดำเนินกิจกรรมจิตสาธารณะโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 ดำเนินการดังนี้

2.1 ประชากร ได้แก่ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 จำนวน 139 โรงเรียน โดยเป็นผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบงานกิจการนักเรียน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 จำนวน 103 โรงเรียน ได้มาจากการเปิดตารางสำเร็จรูปของเครจซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan) กำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลโรงเรียนละ 2 คน ประกอบไปด้วยผู้บริหารสถานศึกษา และ ครูผู้รับผิดชอบงานกิจการนักเรียน รวมตัวอย่างผู้ให้ข้อมูล 206 คน ด้วยการใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) รายละเอียดปรากฏดังตารางที่ 2

ตาราง 2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1

โรงเรียนในอำเภอ	ประชากรโรงเรียน	กลุ่มตัวอย่างโรงเรียน	ผู้ให้ข้อมูล
อำเภอเมือง	59	44	88
อำเภอบางปลาม้า	48	36	72
อำเภอศรีประจันต์	32	23	46
รวม	139	103	206

จากตาราง 2 แสดงประชากรและกลุ่มตัวอย่างโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 ประชากรจำแนกตามอำเภอ ได้แก่ อำเภอเมือง จำนวน 59 โรงเรียน รองลงมา อำเภอบางปลาม้า จำนวน 48 โรงเรียนและศรีประจันต์ จำนวน 32 โรงเรียน ตามลำดับดำเนินการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ได้จำนวนโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง 103 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลจำนวน 206 โรงเรียน จำแนกตามอำเภอ ประกอบด้วย อำเภอเมือง 44 โรงเรียน รองลงมา อำเภอบางปลาม้าจำนวน 36 โรงเรียนและศรีประจันต์ จำนวน 23 โรงเรียน ตามลำดับ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) เกี่ยวกับสภาพการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ ดำเนินการดังนี้

1. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็น (Check list) ประกอบด้วย ตำแหน่ง เพศ อายุ ประสบการณ์ในการทำงานของผู้บริหารและครูผู้รับผิดชอบงานกิจกรรมนักเรียน ในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสุพรรณบุรี เขต 1

ตอนที่ 2 แบบสอบถามสภาพการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสุพรรณบุรี เขต 1

2. สร้างแบบสอบถามสภาพการจัดกิจกรรมนักเรียนและกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1

3. นำแบบสอบถามสภาพปัจจุบันและปัญหาการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 โดยดำเนินการให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ความถูกต้องเหมาะสม ความครอบคลุม โดยคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างคำถามนั้นกับประเด็นหลักของเนื้อหา IOC (Index or item Objective Congruence) เป็นรายชื่อ

- 3.1 นำแบบสอบถามที่ผู้เชี่ยวชาญแก้ไขและให้คะแนนแล้วคำนวณหาค่าความสอดคล้องเป็นรายชื่อแล้วพิจารณาเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC มากกว่า 0.60 ขึ้นไปใช้ส่วนข้อคำถามที่มีค่าน้อยกว่า 0.60 นำไปปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้ได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์ที่สุด

- 3.2 วิเคราะห์คุณภาพความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบสอบถาม โดยนำแบบสอบถาม ที่ถูกปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับ (Try Out) กับโรงเรียนประถมศึกษาไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 จำนวน 15 โรงเรียน รวม 30 คน แล้วนำแบบสอบถามมาวิเคราะห์ความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficients) ตามวิธีการของ ครอนบาค (Cronbach) อ้างถึงใน พงษ์รัตน์ ทวีรัตน์(2540) โดยได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.828 และค่าความเชื่อมั่นของแต่ละด้านมีดังนี้ ด้านสถานภาพทั่วไปเท่ากับ 0.885 ด้านแบบสอบถามสภาพการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา เท่ากับ 0.731

3.3 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพ มาตรวจสอบอีกครั้งหนึ่งแล้วนำแบบสอบถามที่สมบูรณ์

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยมีวิธีการดังนี้ คือ

1. ขอหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยจาก บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถึงผู้บริหารในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลทำวิจัย

2. ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามจำนวน 206 ชุด ถึงผู้บริหารและครูผู้รับผิดชอบงานกิจกรรมนักเรียน ในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสุพรรณบุรีเขต 1

3. ผู้วิจัยรับแบบสอบถามกลับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ ดำเนินการวิเคราะห์ สรุปผลการวิเคราะห์ตามขั้นตอนตามขั้นตอนการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ซึ่งดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามทำการวิเคราะห์โดยแยกข้อมูลตาม ตำแหน่ง เพศ อายุ ประสบการณ์การทำงานโดยวิธีหาค่าร้อยละและบรรยายประกอบตาราง

2. สภาพการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา ในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสุพรรณบุรีเขต 1 วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย \bar{X} และ SD เป็นรายข้อ เมื่อหาค่าได้แล้วนำค่าไปเปรียบโดยเกณฑ์การประเมินเกณฑ์การให้คะแนนสำหรับตอบแบบสอบถามดังนี้

5 หมายถึง	เห็นด้วยว่า	ระดับการประพฤติปฏิบัติมากที่สุด
4 หมายถึง	เห็นด้วยว่า	ระดับการประพฤติปฏิบัติมาก
3 หมายถึง	เห็นด้วยว่า	ระดับการประพฤติปฏิบัติปานกลาง
2 หมายถึง	เห็นด้วยว่า	ระดับการประพฤติปฏิบัติน้อย
1 หมายถึง	เห็นด้วยว่า	ระดับการประพฤติปฏิบัติน้อยที่สุด

ในการวิเคราะห์ระดับสภาพสภาพการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา ในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสุพรรณบุรีเขต 1 โดยคำนวณจากค่าเฉลี่ย ซึ่งมีค่าอยู่ระหว่าง 1-5 แบ่งออกเป็น 5 ช่วง ดังนี้

4.51 - 5.00	หมายถึง	ระดับการประพฤติปฏิบัติมากที่สุด
3.51 - 4.50	หมายถึง	ระดับการประพฤติปฏิบัติมาก
2.51 - 3.50	หมายถึง	ระดับการประพฤติปฏิบัติปานกลาง
1.51 - 2.50	หมายถึง	ระดับการประพฤติปฏิบัติน้อย
1.00 - 1.50	หมายถึง	ระดับการประพฤติปฏิบัติน้อยที่สุด

ขั้นที่ 3 การวิเคราะห์องค์ประกอบของการจัดกิจกรรมจิตสาธารณะของนักเรียน

การวิเคราะห์บริบท นโยบาย สถานศึกษาด้านจิตสาธารณะเป็นขั้นตอนการนำข้อมูลที่ศึกษามาวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อที่จะนำมาใช้ในการพัฒนากิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะโดยศึกษา ตามแนวคิดของจิตตปัญญาศึกษาและทฤษฎีปัญญาสังคม ที่มีความเกี่ยวข้องกัน ในส่วนของการพัฒนาจิตสาธารณะ คือ การเน้นความเชื่อมโยงระหว่างตัวผู้เรียนกับสังคม โดยใช้จิตตปัญญาศึกษาเน้นการเรียนรู้ที่เป็นองค์รวม เชื่อมโยงชีวิตกับชุมชนและธรรมชาติ ให้เกิดจิตสำนึกต่อส่วนรวมมีจิตเมตตาต่อเพื่อนมนุษย์ ซึ่งแสดงออกมาโดย กิจกรรมการทำงานอาสาสมัคร (ธนา นิลชัยโกวิท, 2551) ซึ่งสอดคล้องกับผู้ที่มีจิตสาธารณะ ที่แสดงออกถึงการช่วยเหลือผู้อื่นและสังคมโดยไม่หวังผลตอบแทน ส่วนทฤษฎีปัญญาสังคม เน้นการเรียนรู้ของบุคคลมีปัจจัย 3 ด้านคือ 1. ด้านบุคคล 2. ด้านสภาพแวดล้อม 3. ด้านพฤติกรรม โดยทั้งสามปัจจัยมีความสัมพันธ์กันแบบสองทางของ แบนดูรา (Bandura, 1977) เช่น ในห้องเรียนหนึ่งเด็กส่วนใหญ่มีลักษณะเอื้อเพื่อเกื้อกูลซึ่งกันและกัน พฤติกรรมนี้เป็นสิ่งแวดล้อม ที่มีอิทธิพลต่อนักเรียนทำให้เกิดความคิดและทัศนะ ว่าควรเป็นคนเอื้อเพื่อเกื้อกูลเพื่อน ซึ่งความคิดนี้ส่งผลให้นักเรียนมีพฤติกรรมตามความคิดดังกล่าว พฤติกรรมนี้ก็จะเป็นตัวแบบซึ่งมีอิทธิพลต่อเพื่อนคนอื่นๆต่อไป ในทางกลับกัน พฤติกรรมเอื้อเพื่อเกื้อกูลของกลุ่มเพื่อนจะเป็นตัวแบบที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของนักเรียน พฤติกรรมที่นักเรียนแสดงออกนี้จะถูกประเมินด้วยตนเอง และจะส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงความคิด ความเชื่อ และคุณลักษณะทางการอยู่ร่วมในสังคมของตัวนักเรียนเองคุณลักษณะซึ่งเป็นปัจจัยส่วนบุคคล นี้ก็จะมีอิทธิพลต่อการมีปฏิริยาต่อเพื่อนๆ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนาจิตสาธารณะ ตามแนวคิดทฤษฎีจิตปัญญา และงานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบ
2. นำเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนาจิตสาธารณะ ตามแนวคิดทฤษฎีจิตปัญญา และงานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบนำมาวิเคราะห์เป็นตารางพัฒนารูปแบบ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ขั้นตอนในองค์ประกอบของการพัฒนารูปแบบเพื่อส่งเสริมจิตสาธารณะ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา ในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสุพรรณบุรี เขต 1 มีขั้นตอน 3 ขั้นตอนสำคัญ คือ 1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมนักเรียนและจิตสาธารณะ 2. ศึกษาสภาพศึกษาสภาพการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ 3. การวิเคราะห์องค์ประกอบของการจัดกิจกรรมจิตสาธารณะของนักเรียน จนนำมาสู่การสร้างรูปแบบเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานในขั้นตอนต่อไป

ตอนที่ 2 การสร้างรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

การดำเนินการในขั้นตอนนี้เป็นการสร้างรูปแบบการจัดกิจกรรมนักเรียนเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ในสังคมที่ยังขาดความสมดุล มีปัญหาที่ต้องการการแก้ไข คือ ความยากจน ยาเสพติด อาชญากรรม และครอบครัวแตกแยก ปัญหาการปรับตัวเพื่อให้เท่าทันกระแสการเปลี่ยนแปลง ปัญหาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เสื่อมโทรม ปัญหาการศึกษาที่ขาดเอกภาพด้านนโยบาย ปัญหาทางสังคมอันเนื่องมาจากกระแสบริโภคนิยม ปัญหาทางด้านวัฒนธรรม การละเลยวัฒนธรรมที่ดีงาม ปัญหาทางศาสนา สถาบันทางศาสนา และการยอมรับในฐานะที่พึงพอใจ การที่จะสามารถแก้ปัญหาดังกล่าวได้ต้องพัฒนาคนให้เป็นผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์

ในปัจจุบันสังคมไทยได้เข้าสู่ประชาคมอาเซียน ซึ่งเป็นความร่วมมือของกลุ่มประเทศในกลุ่มภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และ 1 ในนโยบายที่สำคัญในด้านการพัฒนาคุณภาพและเป็นการยกระดับการศึกษาไทยคือการยกระดับนักเรียนภายในประเทศให้มีคุณสมบัติที่สมบูรณ์แบบมากยิ่งขึ้น ซึ่งถือเป็นการแก้ปัญหาจากต้นน้ำไปถึงปลายน้ำ จึงนำมาสู่แนวคิดในการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการตกตะกอนทางความคิด และสร้างคุณสมบัติที่พึงประสงค์ให้กับผู้เรียนในการสร้างจิตสำนึกจากภายในออกมา ซึ่งได้มีแนวคิดที่สำคัญในการศึกษา 2 แนวคิดหลักคือ 1) แนวคิดจิตตปัญญาศึกษา 2) ทฤษฎีปัญญาสังคม เพื่อเป็นส่วนช่วยในการบูรณาการเข้าด้วยกัน

1) การศึกษาตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา

การเห็นตามความเป็นจริงการศึกษาที่มีความสัมพันธ์ระหว่างการเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์กับการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมไทย และความสอดคล้องระหว่างการเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา การศึกษาที่มุ่งเน้นให้เกิดการพัฒนาด้านใน ซึ่งประกอบด้วยจิตและการคิด ผ่านการปฏิบัติกิจกรรมที่หลากหลาย จนเกิดกระบวนการคิดใคร่ครวญด้วยจิตที่มีความเมตตากรุณาทำให้จิตใจเปิดกว้างสามารถทำความเข้าใจกับสิ่งต่างๆ จนเกิดคุณลักษณะที่ดีให้กับนักเรียน

จิตสาธารณะสามารถเชื่อมโยงสิ่งที่ได้เรียนรู้กับการปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวัน และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามแนวคิดจิตตปัญญา ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่สำคัญที่จะทำให้นักเรียนเป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข อันจะช่วยแก้ปัญหาที่เป็นอยู่ในสังคมไทยได้ ในระดับการศึกษาในประเทศไทยนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา ถือเป็นการศึกษาที่พึงเป็นการเริ่มต้น เปรียบเสมือนได้กับต้นน้ำแห่งการเรียนรู้ นักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาเป็นวัยที่สามารถรับการอบรมสั่งสอนจากครูในโรงเรียนได้ โดยปราศจากทัศนคติ และความเชื่อในด้านต่างๆ มากกว่านักเรียนระดับมัธยมศึกษาและในระดับมหาวิทยาลัย

การนำแนวคิดจิตตปัญญามาใช้ในการพัฒนารูปแบบการมีจิตสาธารณะของนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาถือได้ว่ามีแนวทางปฏิบัติที่ดี และมีโอกาสที่จะพัฒนานักเรียนให้มีคุณสมบัติติดตัวไปใช้ในอนาคตเป็นหนึ่งในกระบวนการทางความคิดของผู้เรียน โดยมีประเด็นที่สำคัญคือ การที่นักเรียนได้รูปแบบการเรียนรู้

ที่เน้นกระบวนการคิดจากภายใน โดยการนำแนวคิดจิตสาธารณะมาใช้ จะทำให้ผู้สอนได้ทราบถึงลักษณะระบบการคิดของนักเรียนแต่ละคน การพัฒนากิจกรรมเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา และทฤษฎีสังคมจากการจัดกิจกรรม ผนวกไปในการจัดการเรียนรู้ของการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นกิจกรรมเสริมที่เป็นหมวดประสบการณ์ที่จัดขึ้นเพื่อปลูกฝังและเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ควบคู่ไปกับการพัฒนาการคิด กิจกรรมที่เสริมสร้างสติ สมาธิ คุณธรรม จริยธรรม และกระบวนการคิดโดยให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติในสถานการณ์จริงหรือคล้ายจริง และเชื่อมโยงสิ่งที่ได้ปฏิบัติกับชีวิตประจำวันในบรรยากาศการเรียนรู้ที่มีความเคารพซึ่งกันและกัน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และสะท้อนผลการปฏิบัติ ซึ่งกิจกรรมเสริมเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมสถานศึกษาที่มุ่งเน้นในการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์หรือกระบวนการคิดเพื่อให้นักเรียนมีศักยภาพในการเรียนตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น

2) การศึกษาตามแนวคิดทฤษฎีปัญญาสังคม

จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีปัญญาสังคมพบว่าทฤษฎีปัญญาสังคมนั้น มีส่วนสำคัญในการทำให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีประเด็นสำคัญในการนำมาใช้ในการสร้างรูปแบบ คือ 1. แนวคิดในการเรียนรู้โดยการสังเกต 2. แนวคิดการควบคุมตัวเอง 3. แนวคิดการรับรู้ความสามารถตัวเอง

แนวคิดการเรียนรู้โดยการสังเกต เป็นตัวกำหนดกิจกรรมให้นักเรียนเกี่ยวกับการมีสมาธิอยู่ในปัจจุบันขณะ ซึ่งอยู่ในรูปแบบกิจกรรมของการมีสมาธิ เป็นหนึ่งในขั้นตอนการทำสมาธิแบบเมตตาคิจิต และด้านกระบวนการตัดสินใจ (Judgement Process) เป็นข้อมูลที่ได้จากการสังเกตตัวเองซึ่งจะส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมของนักเรียน โดยอาศัยจากการถูกสอนโดยตรง การประเมินผลจะวัดได้จากการตอบสนองทางพฤติกรรมของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับขั้นตอนการปฏิบัติของนักเรียนโดยการเรียนรู้และการสร้างจิตอาสาช่วยเหลือผู้อื่นโดยการมีจิตสาธารณะ ซึ่งแนวคิดการเรียนรู้ด้วยตัวเองจะเป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนจะเกิดความกระตือรือร้นโดยการปฏิบัติ โดยการเรียนรู้เป็นการผสมผสานระหว่างทักษะ และความตั้งใจในการเรียนรู้ด้วยตัวเองเข้าด้วยกัน การกำกับตัวเองที่เกี่ยวข้องกับการตั้งใจของนักเรียนให้มีความสนใจในการปฏิบัติกิจกรรมให้เกิดความสัมฤทธิ์ผลในการปฏิบัติ จากการที่นักเรียนตระหนักถึงการมีจิตสาธารณะจนทำให้นักเรียนตอบสนองต่อการเรียนรู้ทางตรงด้วยการเข้าใจการเรียนรู้จากภายในของตนเอง

แนวคิดการควบคุมตัวเอง

ในด้านแนวคิดควบคุมตัวเองเป็นสิ่งที่นักเรียนทุกระดับชั้นต้องพึงมีในการเก็บอารมณ์ และควบคุมสติในการเผชิญหน้าหรือการตัดสินใจต่างๆ ซึ่งแนวคิดในการควบคุมตัวเองนั้นเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาผู้เรียน หากนักเรียนมีความสามารถในการควบคุมตัวเองสูง นักเรียนจะสามารถรับมือและเผชิญหน้าพร้อมแก้ไขปัญหามาได้โดยมีสติ และเป็นหลักสำคัญในการที่นักเรียนมีจิตปัญญาภายในตัวเอง ซึ่งผลจากการศึกษาตามทฤษฎีปัญญาสังคม (Bandura, 1977) ทำให้ได้ข้อค้นพบว่าทัศนคติและแรงจูงใจเป็นส่วนสำคัญในการควบคุมตัวเอง การมีทัศนคติที่ดีจะทำให้พฤติกรรมของนักเรียนมีความเปลี่ยนแปลง ซึ่งจะประเมินการปฏิบัติกิจกรรม โดยการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา

แนวคิดการรับรู้ความสามารถตัวเอง

จากการศึกษาแนวคิด การรับรู้ความสามารถของตัวเองเป็นส่วนสำคัญที่จะเป็นตัวช่วยในการประเมินศักยภาพของนักเรียนจากการปฏิบัติกิจกรรม หากนักเรียนมีการรับรู้ความสามารถตัวเองสูงย่อมมีแนวโน้มว่านักเรียนจะสามารถปฏิบัติกิจกรรมนั้นได้ประสบความสำเร็จ โดยปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียน คือการให้เห็นตัวแบบของผู้เรียนในการปฏิบัติกิจกรรม โดยผลการรับรู้ความสามารถของนักเรียนจะส่งผลให้เกิดกระบวนการทางปัญญา (Cognitive Process) โดยการรับรู้ความสามารถของตัวเองจะส่งผลให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่ดีขึ้น โดยมีการตั้งจุดมุ่งหมายแห่งความสำเร็จและเป็นเหมือนเป้าหมายในทางข้างหน้า

แนวคิดในการรับรู้ความสามารถตัวเอง จะเป็นหนึ่งในเครื่องมือที่สำคัญให้กับนักเรียนในการพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ภายในโรงเรียนและภายนอกโรงเรียน ปัจจุบันประเทศไทยเริ่มก้าวเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจในปัจจุบันที่เรียกว่า “ไทยแลนด์ 4.0” หนึ่งในรายละเอียดสำคัญของรูปแบบโมเดลการพัฒนาประเทศที่รัฐบาลให้ความสำคัญมากคือ เรื่องระบบการศึกษาที่มุ่งเน้นให้นักเรียนเห็นความสามารถของตัวเองและพร้อมพัฒนาตัวเองให้เกิดความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านเพื่อเป็นส่วนในการเสริมความมั่นคงให้กับประเทศชาติ โดยการมุ่งเน้นการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาจะช่วยพัฒนาทักษะในการดำรงชีวิต โดยตระหนักให้เห็นคุณค่าของตัวเองเป็นสำคัญ จากกรณีวิเคราะห์เนื้อหาแนวคิดทฤษฎีจิตสาธารณะ และทฤษฎีปัญญาสังคม ที่กล่าวมาแล้วในข้างต้นทำให้ผู้วิจัยนำแนวคิดของทั้ง 2 ทฤษฎีนี้มาเป็นส่วนสำคัญในการสร้างรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มากำหนดเป็นขั้นตอนในการวิจัยได้ดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 ผู้วิจัยนำข้อมูลจากการวิเคราะห์เนื้อหาและข้อมูลจากการเก็บแบบสอบถาม 3 ด้าน คือ ผู้บริหาร ครู และนักเรียนของการจัดกิจกรรมนักเรียนเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้มาจากการศึกษาในขั้นตอนที่ 1 มายกร่างรูปแบบจัดกิจกรรมนักเรียนเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขั้นที่ 2 การยกร่างรูปแบบการจัดกิจกรรมนักเรียนเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยนำร่างรูปแบบการจัดกิจกรรมนักเรียนเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่สร้างขึ้นพร้อมคู่มือ เสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาความเหมาะสมในเบื้องต้นของรูปแบบและการใช้ภาษา

ขั้นที่ 3 ผู้วิจัยดำเนินการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา

ขั้นที่ 4 ตรวจสอบรูปแบบการจัดกิจกรรมนักเรียนเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานดำเนินการโดยการจัดสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ (Focus Group Discussion) และปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการบริหารการศึกษา และเชี่ยวชาญด้านการจัดกิจกรรมที่เสริมสร้างจิตสาธารณะ จำนวน 9 คน ซึ่งได้จากการเลือกแบบเจาะจง

(Purposive Sampling) ประกอบด้วย

กลุ่มที่ 1 เป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอก และผู้บริหารสถานศึกษาเชี่ยวชาญ มีประสบการณ์ในการบริหารอย่างน้อย 5 ปี จำนวน 5 คน

กลุ่มที่ 2 เป็นศึกษานิเทศก์และนักวิชาการผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดกิจกรรมจิตปัญญาในสถานศึกษา โดยมีประสบการณ์ในการทำงาน 5 ปีขึ้นไป จำนวน 4 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย 1) โครงร่างวิทยานิพนธ์ 2) ร่างรูปแบบการจัดกิจกรรมนักเรียนเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน 3) ประเด็นการสนทนากลุ่ม โดยมีวิธีการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1) การวิเคราะห์ สังเคราะห์ องค์กรประกอบของร่างรูปแบบการจัดกิจกรรมนักเรียนเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน เพื่อกำหนดประเด็นในการสนทนากลุ่ม

2) กำหนดประเด็นการสนทนากลุ่ม เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและการใช้ภาษา

3) ผู้วิจัยปรับปรุงแก้ไขประเด็นการสนทนากลุ่มตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสนทนากลุ่มตามลำดับดังนี้

1) ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในการทำหนังสือถึงผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อเชิญเข้าร่วมสนทนากลุ่ม โดยกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิต้องมีคุณสมบัติที่จะต้องเป็นผู้ที่มีประสบการณ์และทำงานด้านการศึกษาไม่น้อยกว่า 5 ปี และต้องจบการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาโทหรือกำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาเอก ในสายงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเท่านั้น

2) ผู้วิจัยส่งหนังสือถึงผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อขอเชิญเข้าร่วมสนทนากลุ่มพร้อมคู่มือประกอบการสนทนากลุ่ม เสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิก่อนล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 7 วัน

3) ผู้วิจัยจัดเตรียมสถานที่และบุคลากรในการสนทนากลุ่ม ได้แก่ ผู้ดำเนินการสนทนากลุ่ม ผู้จัดบันทึกการสนทนาและผู้ให้บริการ และจัดเตรียมอุปกรณ์บันทึกเสียง

4) ผู้วิจัยดำเนินการสนทนากลุ่มในวันที่ 2 มีนาคม 2561 ณ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยผู้วิจัยกำหนดประเด็นสำหรับการตรวจสอบร่างรูปแบบการจัดกิจกรรมนักเรียนเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน เพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิวิพากษ์วิจารณ์ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความเหมาะสมของร่างรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา

5) ผู้วิจัยดำเนินการปรับปรุงแก้ไขร่างรูปแบบการจัดกิจกรรมนักเรียนเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ตามที่ผู้ทรงคุณวุฒิให้ข้อเสนอแนะ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา โดยนำข้อมูลต่างๆที่ได้จากผู้ทรงคุณวุฒิมาปรับปรุงแก้ไขร่างรูปแบบการจัดกิจกรรมนักเรียนเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตอนที่ 3 การประเมินรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

การประเมินรูปแบบการจัดกิจกรรมนักเรียนเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยวิธีการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

ขั้นที่ 1 ผู้วิจัยนำรายละเอียดของรูปแบบการจัดกิจกรรมนักเรียนเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มากำหนดเป็นประเด็นคำถามและสร้างแบบประเมินผู้วิจัยสร้างแบบประเมินประสิทธิภาพ 4 ด้าน ได้แก่ 1. ความถูกต้อง 2. ความเหมาะสม 3. ความเป็นประโยชน์ 4. ความเป็นไปได้โดยการทำการทดสอบสถิติแบบไคสแควร์ (Chi-Square Test)

ขั้นที่ 2 การประเมินคุณภาพของรูปแบบการจัดกิจกรรมนักเรียนเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานกับผู้บริหารสถานศึกษา โดยการประเมินรูปแบบทั้ง 4 ด้านคือ ประเมินความถูกต้อง ความเหมาะสม ความมีประโยชน์ ความเป็นไปได้

ขั้นที่ 3 สรุปผลการประเมินคุณภาพของรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้ง 4 ด้านคือ การประเมินความถูกต้อง ความเหมาะสม ความมีประโยชน์ ความเป็นไปได้ ของรูปแบบการจัดกิจกรรมนักเรียนเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้รูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ผ่านการประเมินคุณภาพและสามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติกิจกรรมกับนักเรียนได้จริง

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 จากจำนวนประชากร 139 คน ดำเนินการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) ได้จำนวนผู้บริหารที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 20 คน โดยผู้บริหารต้องมีคุณสมบัติคือต้องเป็นเป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่กำลังศึกษาหรือสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอก และผู้บริหารสถานศึกษาเชี่ยวชาญมีประสบการณ์ในการบริหารอย่างน้อย 5 ปี

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย 1) รูปแบบการจัดกิจกรรมนักเรียนเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) แบบประเมินรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการทำการทดสอบสถิติแบบไคสแควร์ (Chi-Square Test) ประเมินความถูกต้อง ความเหมาะสม ความมีประโยชน์ ความเป็นไปได้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในขั้นตอนการสรุปผลการประเมินความถูกต้อง ความเหมาะสม ความมีประโยชน์ ความเป็นไปได้ ในการนำรูปแบบการจัดกิจกรรมนักเรียนเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ไปใช้ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

- 1) ขอลงชื่อแนะนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อนำไปใช้ในการติดต่อ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 ที่เป็นกลุ่มผู้ให้ข้อมูล เพื่อขอเก็บข้อมูลจากกลุ่มผู้บริหารในการตอบแบบประเมิน
- 2) ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองในการประชุมผู้บริหารสถานศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 ที่เป็นกลุ่มผู้ให้ข้อมูล
- 3) ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบประเมินที่ได้รับกลับคืนมาจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบประเมินความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นประโยชน์และความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบการจัดกิจกรรมนักเรียนเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ไปใช้โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติ โดยสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลการทดสอบไคสแควร์ (Chi-Square Test) กำหนดเกณฑ์ที่ผ่านรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมาพิจารณา โดยผ่านการประเมินคุณภาพทั้ง 4 ด้าน

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิเคราะห์และการแปลความหมายในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนและสัญลักษณ์ต่างๆ ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

ตอนที่ 1 การศึกษาบริบทการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตอนที่ 2 ผลการสร้างรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตอนที่ 3 การประเมินรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
\bar{x}	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง
χ^2	แทน	การแสดงความกลมกลืนค่าสถิติไค-สแควร์
S.D.	แทน	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการพัฒนา t-distribution
**	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01
*	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 1 ผลบริบทการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผลการศึกษาสภาพการจัดกิจกรรมของนักเรียนในการการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีรายละเอียดดังตาราง 3

ตาราง 3 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามสภาพการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
สถานภาพ		
ผู้บริหารสถานศึกษา	139	67.5
ครูผู้สอน	67	32.5
รวม	206	100
เพศ		
ชาย	136	66.0
หญิง	70	34.0
รวม	206	100
อายุ		
ต่ำกว่า 30 ปี	20	8.5
30 - 40 ปี	52	22.2
41 - 50 ปี	65	27.8
51 ปีขึ้นไป	69	29.25
รวม	206	100
ประสบการณ์การทำงาน		
ต่ำกว่า 10 ปี	17	7.3
10 - 20 ปี	89	38.0
21 ปีขึ้นไป	100	42.7
รวม	206	100

จากตาราง 3 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามสภาพการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา เป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 139 คน คิดเป็นร้อยละ 67.5 รองลงมาคือครูผู้สอน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 32.5 โดยเป็นเพศชายจำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 66 รองลงมาคือเพศหญิงจำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 34 ส่วนใหญ่มีอายุ 51 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 29.5 รองลงมาคือมีอายุระหว่าง 41 - 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 27.8 และมีอายุ 30 - 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 22.2 ตามลำดับ ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ทำงาน 21 ปีขึ้นไป จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 42.27 รองลงมา 10 - 20 ปี มีจำนวน 89 คน คิดเป็นร้อยละ 38 และต่ำกว่า 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 7.3 ตามลำดับ

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของโรงเรียนโดยผู้บริหารสถานศึกษา ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1

สภาพการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนโดยผู้บริหารสถานศึกษา			
	ค่าเฉลี่ย	SD	ระดับ
1. โรงเรียนมีการกำหนดวัตถุประสงค์มาตรฐานในการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียน	3.24	0.75	ปานกลาง
2. โรงเรียนมีความต้องการรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ เพื่อนำไปพัฒนาให้นักเรียนในโรงเรียน	4.65	0.78	มากที่สุด
3. ผู้บริหารมอบหมายให้ครูกำกับติดตามการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีจิตสาธารณะ	3.54	0.70	มาก
4. ผู้บริหารมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการเผยแพร่กิจกรรมจิตสาธารณะต่อสาธารณชน	2.89	0.74	ปานกลาง
5. โรงเรียนต้องการวิธีฝึกและปฏิบัติการมีพฤติกรรมจิตสาธารณะที่สามารถนำไปใช้เกิดประโยชน์ได้จริง	4.75	0.78	มากที่สุด
6. โรงเรียนมีการหาข้อมูลอย่างรอบด้าน เพื่อใช้ในการตัดสินใจในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะให้กับนักเรียนในโรงเรียน	2.74	0.75	ปานกลาง
7. โรงเรียนมีการกำหนดผู้รับผิดชอบการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณลักษณะจิตสาธารณะของนักเรียน โดยค่านึงว่าผู้รับผิดชอบต้องมีความเข้าใจและเชี่ยวชาญด้านจิตสาธารณะอย่างแท้จริง	2.64	0.84	ปานกลาง
8. โรงเรียนเห็นคุณค่าของจิตสาธารณะในการจัดการเรียนการสอน ผู้บริหารมอบนโยบายให้ครูแสดงความชื่นชมเมื่อนักเรียนทำความดีหรือประโยชน์แก่ส่วนรวม	4.61	0.87	มากที่สุด

ตาราง 4 (ต่อ)

สภาพการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกของนักเรียนโดยผู้บริหารสถานศึกษา (ต่อ)			
	ค่าเฉลี่ย	SD	ระดับ
9. โรงเรียนมีการประเมินผลการดำเนินกิจกรรมจิตสำนึก	2.86	0.85	ปานกลาง
10. ผู้บริหารส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่สอดแทรกจิตสำนึกในโรงเรียน	4.59	0.79	มากที่สุด
เฉลี่ย	3.64	0.77	มาก

จากตารางที่ 4 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามสภาพการจัดกิจกรรมจิตสำนึกของนักเรียนโดยผู้บริหารสถานศึกษาในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยรวม 3.64 อยู่ในระดับมาก โดยสามารถเรียงลำดับจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก หากพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ โรงเรียนต้องการวิธีฝึกและปฏิบัติการมีพฤติกรรมจิตสำนึกที่สามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้จริง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.75 อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ โรงเรียนมีความต้องการรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกเพื่อนำไปพัฒนานักเรียนในโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.65 อยู่ในระดับมากที่สุด และโรงเรียนเห็นคุณค่าของจิตสำนึกในการจัดการเรียนการสอน ผู้บริหารมอบนโยบายให้ครูแสดงความชื่นชมเมื่อนักเรียนทำความดีหรือประโยชน์แก่ส่วนรวม มีค่าเฉลี่ย 4.61 ตามลำดับ

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาโดยครู

สภาพปัจจุบันการจัดกิจกรรมจิตสำนึกของนักเรียน			
	ค่าเฉลี่ย	SD	ระดับ
11. ครูและนักเรียนมีส่วนร่วมกันในการส่งเสริมจิตสำนึกซึ่งกันและกัน	2.76	0.75	ปานกลาง
12. ครูหาสื่อการสอนเกี่ยวกับการมีจิตสำนึกในการนำมาพัฒนาผู้เรียนในห้องเรียน	2.85	0.78	ปานกลาง
13. ครูมีสมุดบันทึกความดีให้นักเรียนเขียนกิจกรรมหรือพฤติกรรมที่เสริมสร้างจิตสำนึกกับตัวนักเรียน	2.54	0.82	ปานกลาง
14. ครูมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการเผยแพร่กิจกรรมจิตสำนึกต่อสาธารณชน	2.32	0.81	น้อย
เฉลี่ย	3.37	0.77	ปานกลาง

ตาราง 5 (ต่อ)

สภาพปัจจุบันการจติกิจกรรมจิตสาธารณะของนักเรียน (ต่อ)	ค่าเฉลี่ย	SD	ระดับ
15. ครูมีการหาข้อมูลอย่างรอบด้านเพื่อใช้ในการตัดสินใจในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะให้กับนักเรียนในโรงเรียน	2.43	0.79	น้อย
16. ครูกำกับติดตามการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีจิตสาธารณะ	2.63	0.76	ปานกลาง
17. ครูต้องการความร่วมมือจัดตั้งโครงการจิตอาสาพัฒนาอย่างยั่งยืนเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนได้มีจิตสาธารณะเพื่อโรงเรียนและชุมชน	3.56	0.73	มาก
18. ครูต้องการวิธีกระตุ้นหรือส่งเสริมให้นักเรียนทำกิจกรรมจิตสาธารณะอย่างเต็มกำลังและเต็มความสามารถ	3.61	0.76	มาก
19. ครูต้องการสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนปฏิบัติตนเป็นผู้เสียสละมองเห็นผลประโยชน์ของผู้อื่นมากกว่าตนเอง	4.12	0.79	มาก
20. จัดตั้งประกวดโครงการอาสาพัฒนาชุมชน เพื่อให้นักเรียนเห็นคุณค่าของสิ่งแวดล้อมรอบตัวและเสริมสร้างจิตสำนึกที่ดี	2.42	0.87	น้อย
เฉลี่ย	3.37	0.77	ปานกลาง

จากตาราง 5 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาโดยครู ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ย 3.37 อยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก หากพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ครูต้องการแรงจูงใจให้นักเรียนปฏิบัติตนเป็นผู้เสียสละมองเห็นผลประโยชน์ของผู้อื่นมากกว่าตนเอง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.12 อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ครูต้องการวิธีกระตุ้นหรือส่งเสริมให้นักเรียนทำกิจกรรมจิตสาธารณะอย่างเต็มกำลังและเต็มความสามารถ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.61 อยู่ในระดับมาก และครูต้องการความร่วมมือจัดตั้งโครงการจิตอาสาพัฒนาอย่างยั่งยืนเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนมีจิตสาธารณะเพื่อโรงเรียนและชุมชน โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.61 อยู่ในระดับมากตามลำดับ

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียน
ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต1

สภาพการจัดกิจกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา	ค่าเฉลี่ย	SD	ระดับ
21. เมื่อมีกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ต่างๆ ผู้ปกครอง และนักเรียนมีส่วนร่วมไปช่วยงาน	2.46	0.78	น้อย
22. นักเรียนใช้อุปกรณ์และทรัพย์สินของโรงเรียนด้วยความระมัดระวัง	2.34	0.79	น้อย
23. นักเรียนมีจิตสำนึกต่อตนเองและสังคมและมีส่วนร่วม ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	2.67	0.83	ปานกลาง
24. นักเรียนแบ่งปัน และเปิดโอกาสให้เพื่อนได้ใช้ของส่วนรวมต่างๆ ของโรงเรียน เช่น ลูกบอล หนังสือของห้องสมุด เครื่องคอมพิวเตอร์ของโรงเรียน	2.79	0.76	ปานกลาง
25. นักเรียนช่วยตัดต้นไม้เพื่อนที่ทำลายสมบัติของโรงเรียน เช่น เด็ดดอกไม้ เขียนผาผนัง	2.32	0.74	น้อย
26. นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ที่ทางโรงเรียนจัดขึ้น	2.86	0.79	ปานกลาง
27. นักเรียนอาสาทำงานให้ผู้อื่นด้วยกำลังกาย กำลังใจ และกำลังสติปัญญา โดยไม่หวังผลตอบแทน	2.43	0.86	น้อย
28. นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหาหรือร่วมสร้างสิ่งที่ดีงามของส่วนรวม ตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นด้วยความเต็มใจ	2.98	0.78	ปานกลาง
29. เมื่อนักเรียนพบขยะตกอยู่ตามถนน หรือบริเวณอื่นๆ นักเรียนรีบเก็บไปทิ้งในถังขยะ	2.28	0.69	น้อย
30. เมื่อพบว่ามียางห้องลิ้มปิดไฟ ปิดพัดลม หรือปิดน้ำ นักเรียนรีบเข้าไปปิดให้เรียบร้อย	2.48	0.75	น้อย
เฉลี่ย	2.46	0.76	น้อย

จากตาราง 6 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามสภาพการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียน
ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ย 2.46 อยู่ในระดับน้อย โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก หากพิจารณาเป็นรายข้อ
พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหาหรือร่วมสร้างสิ่งที่ดีงามของส่วนรวมตาม
สถานการณ์ที่เกิดขึ้นด้วยความเต็มใจ โดยมีค่าเฉลี่ย 2.98 อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาคือ นักเรียนเข้าร่วม
กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ที่ทางโรงเรียนจัดขึ้น โดยมีค่าเฉลี่ย 2.86 อยู่ในระดับปานกลาง และนักเรียนแบ่งปันและ
เปิดโอกาสให้เพื่อนได้ใช้ของส่วนรวมต่างๆ ของโรงเรียน เช่น ลูกบอล หนังสือของห้องสมุด เครื่องคอมพิวเตอร์
ของโรงเรียน มีค่าเฉลี่ย 2.79 ตามลำดับ

จากผลการศึกษาสภาพการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานนำมาสู่การสร้างองค์ประกอบในการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานที่เป็นตัวตนและลักษณะเฉพาะของรูปแบบซึ่งประกอบไปด้วย 1.หลักการ 2.วัตถุประสงค์ 3.เนื้อหา 4.กระบวนการในการจัดกิจกรรม 5.การประเมินผลการเรียนรู้

โดยสรุปได้ว่า ทฤษฎีปัญญาสังคมมีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับจิตสาธารณะ โดยทฤษฎีปัญญาสังคม มีแนวคิดว่าการเรียนรู้ของมนุษย์ส่วนมากเป็นการเรียนรู้โดยการสังเกตหรือการเลียนแบบจากตัวแบบโดยใช้กระบวนการทางปัญญา และการเรียนรู้ของบุคคลมีความเกี่ยวข้องกับปัจจัย 3 ด้าน คือ 1) ด้านบุคคล (P) 2) ด้านสภาพแวดล้อม (สังคม) (E) 3) ด้านพฤติกรรม (B) โดยทั้งสามปัจจัยมีความสัมพันธ์กันแบบสองทาง มีแนวคิดหลัก 3 ประการ คือ 1) การเรียนรู้โดยการสังเกต (Observation Learning) 2) การกำกับควบคุมตนเอง (Self-Regulation) 3) การรับรู้ความสามารถของตนเอง (Self - Efficacy) ซึ่งทฤษฎีปัญญาสังคมเน้นการเชื่อมโยงระหว่างผู้เรียนกับสังคม สอดคล้องกับการพัฒนาจิตสาธารณะที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนช่วยเหลือผู้อื่น และทำประโยชน์เพื่อสังคม ดังนั้นผู้วิจัยจึงใช้ทฤษฎีปัญญาสังคมในการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนเมื่อนำตัวแปรจากการวิเคราะห์แนวคิดจิตตปัญญา (Contemplative Education) จำนวน 5 ประเด็น มาสังเคราะห์ร่วมกับทฤษฎีปัญญาสังคม (Social Learning Theory) ซึ่งมีปัจจัยสำคัญ 3 ประการ ได้แก่

1) การเรียนรู้ คือ กระบวนการทางปัญญาและทักษะการตัดสินใจ 2) ความสัมพันธ์ คือ บุคคล สิ่งแวดล้อม และพฤติกรรม และ 3) ผลการกระทำคือ ผลบวกเลียนแบบ ผลลบคือไม่เลือกที่จะเลียนแบบ จะเห็นว่า มีประเด็นสำคัญของผลการกระทำ ซึ่งต้องเกิดจากการประเมินจึงจะมีผลเป็นบวกหรือลบ ดังนั้น เมื่อนำแนวคิดจิตตปัญญา จำนวน 5 ประเด็น สังเคราะห์ร่วมมีประเด็นร่วมกัน 5 ประเด็น ส่วนที่เพิ่มจากทฤษฎีปัญญาสังคม คือ การประเมินตน โดยการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงกำหนดขั้นตอนการจัดกิจกรรมที่ศึกษา เรื่องการพัฒนาารูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน จำนวน 6 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การเห็นตามความเป็นจริง 2) การน้อมนำสู่ใจ 3) การใคร่ครวญด้วยใจ 4) การฝึกปฏิบัติ 5) การประเมินตน และ 6) การนำไปพัฒนา โดย

1) การเห็นตามความเป็นจริง หมายถึง กระบวนการจัดกิจกรรมที่นักเรียนได้เรียนรู้ถึงการเปิดโอกาสและสร้างเงื่อนไขให้นักเรียนเผชิญความจริง คือ ความเป็นจริงในตนเองและการเผชิญกับสภาพความเป็นจริงที่แตกต่างไปจากกรอบความเคยชินเดิมของตน กระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ในแง่มุมมองใหม่

2) การน้อมนำสู่ใจ หมายถึง กระบวนการจัดกิจกรรมที่นักเรียนได้เรียนรู้ถึงการบูรณาการการเรียนรู้ในแง่มุมมองต่างๆ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่เป็นองค์รวมเชื่อมโยงชีวิตกับสรรพสิ่งต่างๆในธรรมชาติ เป็นการเรียนรู้ที่แท้จริงจากความรู้ภายนอกเชื่อมโยงกับตนเอง มองเห็นความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกันระหว่างตนเองกับผู้อื่นและระหว่างตนเองกับสังคมและโลกธรรมชาติ

3) การใคร่ครวญด้วยใจ หมายถึง กระบวนการจัดกิจกรรมที่นักเรียนได้เรียนรู้ถึงการเข้าสู่สภาวะจิตใจที่เหมาะสมกับการเรียนรู้ แล้วสามารถนำจิตใจไปใช้ใคร่ครวญอย่างลึกซึ้งเกี่ยวกับตนเอง ความสัมพันธ์กับผู้อื่นและสิ่งแวดล้อมและประสบการณ์ต่างๆที่ผ่านเข้ามา โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของจิตใจที่สงบ ผ่อนคลาย มีสมาธิ และปล่อยวาง

4) การฝึกปฏิบัติ หมายถึง กระบวนการจัดกิจกรรมที่นักเรียนได้เรียนรู้ถึงการกำหนดเป้าหมายการปฏิบัติ การกำกับตนเองในการปฏิบัติ และการปฏิบัติด้วยจิตใจที่เมตตา กิจกรรมมีความต่อเนื่องและสอดคล้องกัน รวมถึงการสร้างเงื่อนไขให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องทั้งที่โรงเรียน ที่บ้านและชุมชน

5) การประเมินตน หมายถึง กระบวนการจัดกิจกรรมที่นักเรียนได้เรียนรู้ถึงสะท้อนประสบการณ์ การปฏิบัติและการบันทึกผลการเรียนรู้และการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในตนเอง การถ่ายทอดผ่านงานศิลปะ การสัมภาษณ์และการเขียนประเมินการเรียนรู้และการเปลี่ยนแปลงของตนเอง

6) การนำไปพัฒนา หมายถึง กระบวนการจัดกิจกรรมที่นักเรียนได้เรียนรู้ถึงการถือปฏิบัติซึ่งกันและกันในด้านกำลังใจ ความมุ่งมั่น ความรู้และแนวทางปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม

ตาราง 7 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบของการจัดกิจกรรมนักเรียนและจิตสาธารณะ

แนวคิดทฤษฎี	หลักการของรูปแบบกิจกรรม	หลักการนำไปใช้
แนวคิดจิตตปัญญาศึกษา 1. การเห็นตามความเป็นจริง 2. การน้อมนำสู่ใจ 3. การใคร่ครวญด้วยใจ 4. การฝึกปฏิบัติ 5. การนำไปพัฒนา	1. การเห็นตามความเป็นจริง โดยลงมือปฏิบัติช่วยเหลือผู้อื่นด้วยจิตเมตตา 2. การน้อมนำสู่ใจ ด้วยจิตใจที่เปิดกว้าง ให้คุณค่าและเคารพความคิดเห็นของผู้อื่น นำไปสู่กัลยาณมิตรในการเรียนรู้ 3. การฟังอย่างลึกซึ้ง นำประสบการณ์จาก การปฏิบัติของตน และตัวอย่างจิตสาธารณะมาคิดพิจารณาใคร่ครวญอย่างลึกซึ้ง ภายใต้อารมณ์ที่สงบ มีคุณค่า นำไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้เห็นผลจริง	1. การปฏิบัติด้วยความเมตตาอยากช่วยให้ผู้อื่นพ้นทุกข์ ทำให้เกิดการช่วยเหลือผู้อื่นและสังคมด้วยความเต็มใจโดยไม่หวังผลตอบแทน 2. การฟังอย่างลึกซึ้งโดยการสนทนาสนทนานำไปสู่กัลยาณมิตรในการเรียนรู้
ทฤษฎีปัญญาสังคม 1. การเรียนรู้โดยการสังเกต 2. การกำกับควบคุมตนเอง	1. การเรียนรู้จากการสังเกตตัวแบบจิตสาธารณะด้วยกระบวนการทางปัญญา ทำให้ผู้เรียนแสดงพฤติกรรมตามตัวแบบ 2. การกำกับควบคุมตนเองทำให้ผู้เรียนสามารถแสดงพฤติกรรมได้ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้	1. การเรียนรู้จากตัวแบบที่ดีทำให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์ 2. การสังเกต จดจำลักษณะและการกระทำของตัวแบบทำให้สามารถแสดงพฤติกรรมตามตัวแบบ

ตาราง 7 (ต่อ)

แนวคิดทฤษฎี	หลักการของรูปแบบกิจกรรม	หลักการนำไปใช้
3. การรับรู้ความสามารถของตนเอง	3. การที่ผู้เรียนมีการรับรู้ตามความสามารถของตนทำให้ประสบความสำเร็จในการแสดงพฤติกรรมจิตสาธารณะ	3. การตั้งเป้าหมายทำให้ผู้เรียนได้รู้ถึงพฤติกรรมที่ต้องกระทำอย่างชัดเจนและใช้ในการประเมินว่าการแสดงพฤติกรรมนั้นเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดหรือไม่ และใช้ในการประเมินว่าการแสดงพฤติกรรมนั้นเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดหรือไม่ 4. การกำกับตนเองทำให้สามารถปฏิบัติตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ 5. การที่ผู้เรียนได้เห็นความสำเร็จจากการแสดงพฤติกรรมของตัวเอง จิตสาธารณะ ความสำเร็จในการกระทำของตน ร่วมกับการใช้คำพูดจูงใจมาพิจารณาภายใต้สภาวะจิตที่สงบผ่อนคลายทำให้เกิดการรับรู้ความสามารถของตนในการแสดงพฤติกรรมจิตสาธารณะ
แนวคิดจิตตปัญญาศึกษา	1. การเห็นตามความเป็นจริงโดยการลงมือปฏิบัติช่วยเหลือผู้อื่นด้วยจิตเมตตาเป็นการกระทำด้วยความเต็มใจโดยไม่หวังผลตอบแทน 2. การน้อมนำสู่ใจ ด้วยใจที่เปิดกว้าง ให้คุณค่าและเคารพความคิดเห็นของผู้อื่น 3. การใคร่ครวญด้วยใจ นำประสบการณ์จากการปฏิบัติของตน และตัวแบบจิตสาธารณะมาคิดโดยสภาวะจิตอันสงบเยือก มีคุณค่านำไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้ได้เห็นผลชัดเจน	1. การทำสมาธิ 2. สร้างความสนใจให้เรียนรู้ออกจากตัวแบบ 3. นำเสนอตัวแบบจิตสาธารณะ 4. สังเกตและจดจำพฤติกรรมของตัวแบบ 5. สร้างแรงจูงใจให้ปฏิบัติตนเป็นผู้มีจิตสาธารณะ 6. สุนทรีย์ะสนทนาเกี่ยวกับการปฏิบัติตนเป็นผู้มีจิตสาธารณะ

ตาราง 7 (ต่อ)

แนวคิดทฤษฎี	หลักการของรูปแบบกิจกรรม	หลักการนำไปใช้
ทฤษฎีปัญญาสังคม 1. การเรียนรู้โดยการสังเกต 2. การกำกับควบคุมตนเอง 3. การรับรู้ความสามารถของตนเอง	1. การเรียนรู้จากการสังเกตตัวแบบจิต สาธารณะด้วยกระบวนการทางปัญญาทำให้ ผู้เรียนแสดงพฤติกรรมตามตัวแบบ 2. การกำกับควบคุมตนเองทำให้ผู้เรียน สามารถแสดงพฤติกรรมได้ตามเป้าหมายที่ กำหนดไว้	1. กำหนดเป้าหมายการปฏิบัติ 2. การกำกับตนเองในการปฏิบัติ 3. ปฏิบัติด้วยจิตเมตตา 4. ประเมินผลการปฏิบัติ 5. สะท้อนผลการปฏิบัติ

จากตาราง 7 สรุปผลการวิเคราะห์องค์ประกอบของการจัดกิจกรรมนักเรียนและจิตสาธารณะตามแนวคิดทฤษฎี หลักการของรูปแบบกิจกรรม หลักการที่นำไปใช้ในกระบวนการเรียนการสอน ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา และทฤษฎีปัญญาสังคมสำหรับนักเรียนประถมศึกษา มีดังนี้

รูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะใช้แนวคิดจิตตปัญญาศึกษาและทฤษฎีปัญญาสังคม โดยแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา มีแนวคิดพื้นฐาน คือ 1. ความเชื่อในความเป็นมนุษย์ (Humanistic Value) 2. กระบวนทัศน์องค์รวม (Holistic Paradigm) มีหลักการสำคัญ ดังนี้ 1) การเห็นตามความเป็นจริง 2) การน้อมนำสู่ใจ 3) การใคร่ครวญด้วยใจ 4) การฝึกปฏิบัติ 5) การนำไปพัฒนา และทฤษฎีปัญญาสังคม มีแนวคิดว่าการเรียนรู้ของมนุษย์ส่วนมากเป็นการเรียนรู้โดยการสังเกตจากตัวแบบโดยใช้กระบวนการทางปัญญา และการเรียนรู้ของบุคคลมีความเกี่ยวข้องความสัมพันธ์กับปัจจัย 3 ด้าน คือ 1) ด้านบุคคล 2) ด้านสภาพแวดล้อม (สังคม) 3) ด้านพฤติกรรม ซึ่งทั้งสามปัจจัยมีความสัมพันธ์กันคือ 1) การเรียนรู้โดยการสังเกต (Observation Learning) 2) การกำกับควบคุมตนเอง (Self-regulation) 3) การรับรู้ความสามารถของตนเอง (Self-efficacy)

1) การเห็นตามความเป็นจริงโดยการลงมือปฏิบัติช่วยเหลือผู้อื่นด้วยจิตเมตตาเป็นการกระทำด้วยความเต็มใจโดยไม่หวังผลตอบแทน

2) การน้อมนำสู่ใจ ด้วยจิต ใจที่เปิดกว้าง ให้คุณค่าและเคารพความคิดเห็นของผู้อื่น นำไปสู่กัลยาณมิตรในการเรียนรู้

3) การใคร่ครวญด้วยใจ นำประสบการณ์จากการปฏิบัติของตนและตัวแบบจิตสาธารณะมาคิดพิจารณาใคร่ครวญด้วยใจ ในภายใต้สภาวะจิตอันสงบมีคุณค่านำไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้เห็นผลจริง

4) การฝึกปฏิบัติตัวแบบจิตสาธารณะด้วยกระบวนการทางปัญญาทำให้ผู้เรียนแสดงพฤติกรรมตามตัวแบบ

5) การประเมินตนเอง เป็นการประเมินตนเองทำให้ผู้เรียนสามารถแสดงพฤติกรรมได้ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

6) การนำไปพัฒนาทำให้ประสบความสำเร็จในการแสดงพฤติกรรมของการมีจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา

จากการวิเคราะห์แนวคิดและงานทฤษฎีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสามารถนำมาสร้างขั้นตอนของรูปแบบการจัดกิจกรรมดังนี้แนวคิดจิตตปัญญาศึกษา และทฤษฎีปัญญาสังคมสำหรับนักเรียนประถมศึกษา มีดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การน้อมนำสู่ใจเป็นขั้นตอนที่นักเรียนทำจิตใจให้สงบและแผ่เมตตาจิต

ขั้นตอนที่ 2 การน้อมนำสู่ใจ เป็นขั้นตอนที่นักเรียนศึกษาเรียนรู้จากตัวแบบการมีจิตสาธารณะ มีขั้นตอนย่อย ได้แก่ 1) สร้างความสนใจให้เรียนรู้จากตัวแบบ 2) นำเสนอตัวแบบจิตสาธารณะ 3) สังเกตและจำพฤติกรรมของตัวแบบในทางที่ดี 4) การสร้างแรงจูงใจให้ปฏิบัติตนเป็นผู้มีจิตสาธารณะ

ขั้นตอนที่ 3 การใคร่ครวญด้วยใจ เป็นขั้นตอนที่นักเรียนนำประสบการณ์การเรียนรู้จากตัวแบบจิตสาธารณะ มาพิจารณาด้วยสภาวะจิตอันสงบสร้างความเชื่อมั่นให้กับตนเองว่าสามารถปฏิบัติตนเป็นผู้มีจิตสาธารณะได้ มีขั้นตอนย่อย ได้แก่ 1) สุนทรียะสนทนาเกี่ยวกับการปฏิบัติตนเป็นผู้มีจิตสาธารณะ 2) การใคร่ครวญด้วยใจเสริมสร้างการรับรู้ความสามารถของตน

ขั้นตอนที่ 4 การฝึกปฏิบัติ เป็นขั้นตอนที่นักเรียนปฏิบัติตนเป็นผู้มีจิตสาธารณะมีขั้นตอนย่อย ได้แก่ 1) กำหนดเป้าหมายทางการปฏิบัติ 2) การกำกับตนเองในการปฏิบัติ 3) การปฏิบัติด้วยจิตเมตตา

ขั้นตอนที่ 5 การประเมินตนเอง เป็นขั้นตอนที่นักเรียนทำการเปรียบเทียบการปฏิบัติของตนกับเป้าหมายที่กำหนดไว้

ขั้นตอนที่ 6 การนำไปพัฒนา เป็นขั้นตอนที่นักเรียนสะท้อนประสบการณ์การปฏิบัติตนเป็นผู้มีจิตสาธารณะของตนเอง มีขั้นตอนย่อย ได้แก่ 1) สุนทรียะสนทนาสะท้อนประสบการณ์การปฏิบัติ 2) บันทึกผลการเรียนรู้

ตอนที่ 2 ผลการสร้างรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

การดำเนินการในขั้นตอนนี้เป็นการสร้างโครงร่างรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ขั้นที่ 1 ผู้วิจัยนำแนวคิด ทฤษฎี และข้อมูลที่เกี่ยวข้อง และจากผลการศึกษาสภาพการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ได้มาจากการศึกษาในขั้นตอนที่ 1 มาร่างรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขั้นที่ 2 การยกร่างการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยนำร่างรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้น

ประถมศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาความเหมาะสมในเบื้องต้นของรูปแบบและการใช้ภาษา

ขั้นที่ 3 ผู้วิจัยดำเนินการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา

ขั้นที่ 4 ตรวจสอบรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ดำเนินการโดยการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 ท่าน โดยมีผลการสนทนากลุ่มดังนี้

ผลการสนทนากลุ่มรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดย 1) ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นด้วยกับรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา 2) ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนะให้เพิ่มผลลัพธ์ที่เกิดหลังจากดำเนินตามกิจกรรมเพื่อสร้างจิตสาธารณะ 3) ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนะให้ปรับนิยามปฏิบัติการจิตตปัญญาให้ชัดเจน 4) ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนะให้ประเมินกระบวนการจัดกิจกรรม 6 ขั้นตอน และประเมินพฤติกรรมอีกครั้งหนึ่ง และ 5) ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนะให้กำหนดระยะเวลาในการดำเนินกิจกรรมแต่ละขั้นตอนให้ชัดเจนว่าต้องใช้เวลาเท่าใดจึงเกิดพฤติกรรมพึงประสงค์ และปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

ตาราง 8 ผลการสนทนากลุ่มรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

กระบวนการจัดกิจกรรม	พฤติกรรมของครู	พฤติกรรมของนักเรียน	ผลลัพธ์
ขั้นที่ 1 การเห็นความเป็นจริง	ให้นักเรียนนั่งสมาธิทำจิตให้สงบ และเตรียมพร้อมเข้าสู่การเรียนรู้อย่างมีสติ	นักเรียนมีจิตใจที่สงบนิ่งและพร้อมที่จะมีจิตใจเอื้อเพื่อแผ่ต่อเพื่อน	นักเรียนสามารถใช้จิตใจในการเข้ามาเป็นส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาคาและช่วยเหลือผู้อื่นด้วยการะบวนการทางปัญญา
เทคนิค วิธีสอน : การเปิดดนตรีผ่อนคลายจิตใจให้นักเรียนเข้าสู่สภาวะจิตที่สงบ	มนุญย์		และมีจิตสาธารณะต่อทั้งส่วนรวมและโรงเรียน

ตาราง 8 (ต่อ)

กระบวนการจัดกิจกรรม	พฤติกรรมของครู	พฤติกรรมของนักเรียน	ผลลัพธ์
ขั้นที่ 2 การน้อมนำสู่ใจ	1. สร้างความสนใจให้	1. ตั้งใจเสนอตัวอย่างและ	2.1 ความใส่ใจในการ
2.1 สร้างความตระหนักรู้ในการ	นักเรียนตั้งใจที่จะศึกษา	รูปแบบการปฏิบัติตนของผู้มี	เรียนรู้ทำให้นักเรียน
อยากปฏิบัติกิจกรรมให้กับนักเรียน	เรียนรู้พฤติกรรมของ	จิตสาธารณะ	สามารถปฏิบัติ ตาม
2.2 นำเสนอตัวอย่างการมีจิต	ตัวอย่างผู้มีจิตสาธารณะ	2. สังเกตพฤติกรรมและนำไป	ตัวอย่างโดยจะต้องมี
สาธารณะ	โดยการอธิบายให้นักเรียน	ประยุกต์ใช้กับตนเอง	คุณค่ามีความสำคัญจึง
2.3 นักเรียนสังเกตและจดจำ	ตระหนักถึงคุณค่าและ	3. เห็นความสำคัญของการมี	สามารถทำให้ผู้เรียนเกิด
พฤติกรรมของตัวอย่างจนเกิดเป็น	ความสำคัญของตัวแบบจิต	จิตสาธารณะและชมเชยคนที่	ความสนใจและตั้งใจใน
กระบวนการในการเลียนแบบและ	สาธารณะ	มีจิตสาธารณะว่าเป็นผู้ที่	การศึกษาพฤติกรรมของ
เรียนรู้		นำชื่นชมของคนในสังคม	ตัวอย่างในการมี
2.4 การสร้างแรงจูงใจให้ปฏิบัติ	2. นำเสนอตัวอย่างการมีจิต	นักเรียนมีจิตใจที่สงบนิ่งและ	จิตสาธารณะ
ให้กับนักเรียนโดยตนเป็นผู้มีจิต	สาธารณะที่นักเรียนเห็นได้	พร้อมที่จะมีจิตใจ	2.2 การเรียนรู้ที่ถูกต้องจะ
สาธารณะ	ชัด	เอื้อเพื่อเมื่อแผ่ต่อเพื่อน	ทำให้นักเรียนเกิดผลลัพธ์
	3. ให้นักเรียนสังเกตและ	มนุษย์สามารถปฏิบัติตนเป็น	สูงสุด
	จดจำพฤติกรรมของตัวอย่าง	ผู้มีจิตสาธารณะได้	2.3 การจดจำลักษณะและ
	ผู้มีจิตสาธารณะ		นำไปปฏิบัติจะให้นักเรียน
	4. การสร้างแรงจูงใจให้		ตกตะกอนทางความคิด
	นักเรียนระดับชั้น		ตามแนวคิดจิตปัญญา
	ประถมศึกษาปฏิบัติตนเป็น		ศึกษา
	ผู้มีจิตสาธารณะ โดยเน้นถึง		2.4 นักเรียนแสดงการ
	ประโยชน์ของการมีจิต		ปฏิบัติตามตัวอย่างโดย
	สาธารณะว่าจะสร้างผลดี		และนำทัศนคติทางบวกมา
	ให้กับผู้เรียนได้อย่างไรบ้าง		ใช้ร่วมกับการปฏิบัติ
	เทคนิค วิธีสอน: การสอน		กิจกรรมด้วยร่วมกับการ
	โดยใช้กรณีตัวอย่าง (Case		ใช้คำพูดจูงใจของครูให้
	study) โดยการเรียนรู้จาก		นักเรียนเกิดความเชื่อมั่น
	ตัวอย่าง และเทคนิคการ		ว่าสามารถช่วยเหลือผู้อื่น
	เสริมสร้างความตั้งใจของ		และสังคมได้มาพิจารณา
	ผู้เรียน		ภายใต้สภาวะจิตที่สงบ
			ผ่อนคลายเป็นการ
			เสริมสร้างการรับรู้
			ความสามารถของตนใน
			การแสดงพฤติกรรมจิต
			สาธารณะ

ตาราง 8 (ต่อ)

กระบวนการจัดกิจกรรม	พฤติกรรมของครู	พฤติกรรมของนักเรียน	ผลลัพธ์
ขั้นที่ 3 การใคร่ครวญด้วยใจ	1. ครูจัดบรรยากาศการสนทนาให้มีความผ่อนคลายและละลายพฤติกรรมนักเรียน	1. นักเรียนเกิดความรู้สึกผ่อนคลาย	3.1 การใช้สุนทรียสนทนานำไปสู่การเพิ่มพูนสติปัญญา
3.1 การใช้สุนทรียสนทนาส่งเสริมจิตใจกับนักเรียน	และละลายพฤติกรรมนักเรียนให้เกิดความคล้อยตามด้วยใจ	2. นักเรียนนำผลของการปฏิบัติมาใคร่ครวญด้วยใจ	3.2 การใคร่ครวญด้วยใจจะทำให้ให้นักเรียน
3.2 การใคร่ครวญด้วยใจจะสามารถทำให้นักเรียนพัฒนาความคิดจากภายในตนเอง	บริสุทธิ 2. ให้นักเรียนสุนทรียสนทนาเกี่ยวกับการปฏิบัติตนเป็นผู้มีจิตสาธารณะของ	และใช้หลักการพิจารณาถึงเหตุและผลต่างๆอย่างลึกซึ้งจึงเกิดผลการเรียนรู้ต่างๆ	ใคร่ครวญอย่างลึกซึ้งโดยพิจารณาความสำเร็จจากตัวอย่างจิตสาธารณะและ
	ตัวอย่างประสบการณ์เดิมของตนเองและเพื่อนในการช่วยเหลือผู้อื่นและสังคมโดยครูและนักเรียนร่วมกัน		ความเข้าใจในรูปแบบจิตสาธารณะเฉพาะของตนเองที่นักเรียนสามารถจับต้องและสามารถให้เหตุผลมากกว่าอารมณ์ในการตัดสินใจ
	3. ครูผู้สอนใช้คำพูดจูงใจในการสร้างแรงจูงใจ ให้นักเรียนเกิดความเชื่อมั่นว่าตนเองสามารถปฏิบัติตนเป็นผู้มีจิตสาธารณะ		
	4. ให้นักเรียนน้อมนำความสำเร็จโดยการปฏิบัติจริงของตนของตัวอย่างจิตสาธารณะ ทั้งประสบการณ์โดยตรงและการมีส่วนร่วม คำพูดจูงใจของครูผู้สอน มาคิดใคร่ครวญด้วยใจ		
	ภายใต้สภาวะจิตที่สงบ และสร้างความเชื่อมั่นให้กับตนเอง โดย สามารถปฏิบัติตนเป็นผู้มีจิตสาธารณะได้		
	5. นักเรียนฟังผู้อื่นพูดด้วยอารมณ์ และ เหตุผลมากกว่าความรู้สึกของตนเอง		

ตาราง 8 (ต่อ)

กระบวนการจัดกิจกรรม	พฤติกรรมของครู	พฤติกรรมของนักเรียน	ผลลัพธ์
	<p>6. ครูใช้คำพูดจูงใจ ให้นักเรียนเกิดความเชื่อมั่นว่าตนเองสามารถปฏิบัติตนเป็นผู้มีจิตสาธารณะโดยอธิบายให้เห็นว่าตัวแบบจิตสาธารณะอยู่ในวัยใกล้เคียงกับนักเรียนสามารถทำความดีช่วยเหลือผู้อื่นและสังคมได้นักเรียนคน</p>		
	<p>ดีของครูก็สามารถทำได้เช่นเดียวกัน</p> <p>7. ให้นักเรียนน้อมนำความสำเร็จจากการปฏิบัติของตนของตัวแบบจิตสาธารณะประสบการณ์เดิมของตนเองและเพื่อนในการช่วยเหลือผู้อื่นและสังคมร่วมกับคำพูดจูงใจของครู มาคิดพิจารณาใคร่ครวญอย่างลึกซึ้งภายใต้สภาวะจิตที่สงบ เสริมสร้าง ความเชื่อมั่นว่าตนเองสามารถปฏิบัติตนเป็นผู้มีจิตสาธารณะได้</p> <p>เทคนิค วิธีสอน : เทคนิคการเสริมความตั้งใจของนักเรียน</p>		

ตาราง 8 (ต่อ)

กระบวนการจัดกิจกรรม	พฤติกรรมของครู	พฤติกรรมของนักเรียน	ผลลัพธ์
<p>ขั้นที่ 4 การฝึกปฏิบัติ</p> <p>4.1 กำหนดเป้าหมายในทางปฏิบัติที่ชัดเจน</p> <p>4.2 นักเรียนสามารถกำกับควบคุมจิตใจของตนเองตามแนวทางปฏิบัติในการอยู่ในสถานะที่เป็นปัจจุบันขณะ</p> <p>4.3 มีจิตใจเมตตาและเกื้อกูลต่อเพื่อนมนุษย์</p>	<p>1. สอนให้นักเรียนแต่ละคนกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน และพร้อมเรียนรู้วิธีการปฏิบัติกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ</p> <p>2. ให้นักเรียนควบคุมจิตใจโดยการปฏิบัติตามเป้าหมายและกิจกรรมที่กำหนดไว้</p> <p>3. ครูผู้สอนเป็นที่ปรึกษา และให้กำลังใจกับนักเรียนในการมีจิตสาธารณะและถ่ายทอดไปยังผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน</p>	<p>1. มีเป้าหมายและกิจกรรมที่จะปฏิบัติในการช่วยเหลือผู้อื่นและสังคมอย่างชัดเจน</p> <p>2. ควบคุมสติจิตใจตนเองให้ปฏิบัติตามเป้าหมายและกิจกรรมที่กำหนดไว้ และเขียนบันทึกผลลัพธ์</p> <p>3. นักเรียนประณตศึกษาเกิดความคิดที่อยากช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจและไม่หวังสิ่งตอบแทน</p>	<p>4.1 การตั้งเป้าหมายทำให้นักเรียนสามารถชี้วัดพฤติกรรมที่ต้องกระทำอย่างชัดเจน และใช้ในการประเมินว่าการแสดงพฤติกรรมของนักเรียนนั้นเป็นไปตามเป้าหมายที่กิจกรรมได้กำหนดหรือไม่อย่างไรพร้อมหาแนวทางแก้ไข</p> <p>4.2 การควบคุมจิตใจตนเองทำให้นักเรียนได้ผลลัพธ์ที่ดีต่อตัวนักเรียน</p> <p>4.3 การมีใจจิตใจที่บริสุทธิ์จะให้นักเรียนปราศจากอคติแล้วความคิดในทางลบที่บั่นทอนตนเอง</p>
<p>ขั้นที่ 5 การประเมินตน</p>	<p>1. เปรียบเทียบการปฏิบัติของนักเรียนและเป้าหมายและกิจกรรมที่กำหนดไว้ที่กำหนดไว้</p> <p>2. นักเรียนเกิดการใช้ความคิดในการไตร่ตรองมองตนเองหลังการปฏิบัติ</p>	<p>1. เปรียบเทียบการปฏิบัติของตนกับเป้าหมายและกิจกรรมที่กำหนดไว้</p> <p>2. พิจารณาว่าการปฏิบัติของตนเป็นไปตามเป้าหมายและกิจกรรมที่กำหนดไว้หรือไม่แล้วแสดงความรู้สึกต่อการปฏิบัติของตนเอง</p>	<p>นักเรียนเห็นความสำคัญในการมีจิตสาธารณะและสามารถมีจิตใจที่สงบนิ่งและพร้อมแก้ไขปัญหาต่างๆ ได้</p>

ตาราง 8 (ต่อ)

กระบวนการจัดกิจกรรม	พฤติกรรมของครู	พฤติกรรมของนักเรียน	ผลลัพธ์
ขั้นที่ 6 การนำไปพัฒนา 6.1 การใช้สุนทรียสนทนา สะท้อนประสบการณ์การ ปฏิบัติ 6.2 บันทึกผลการเรียนรู้	1. นักเรียนสามารถนำประสบ การณ์ในการปฏิบัติ มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับความรู้สึก ความสุขความสำเร็จที่เกิดขึ้นจาก การช่วยเหลือผู้อื่นและให้กำลังใจ ซึ่งกัน 2. ให้นักเรียนเขียนบันทึกถึงการ เปลี่ยนแปลงจากภายในจิตใจ ตนเองว่าหลังทำกิจกรรมเกิด กระบวนการทางความคิดอย่างไร	1. แลกเปลี่ยนเรียนรู้ สะท้อนประสบการณ์ต่างๆที่ ได้รับความจากการปฏิบัติ ส่ง มอบความ สุขความสำเร็จ จากการช่วยเหลือผู้อื่นด้วย จิตเมตตาให้ กับเพื่อนๆ 2. สรุปประโยชน์ที่ได้รับ จากการช่วยเหลือผู้อื่นและ สังคม	6.1 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ร่วมกันโดยสุนทรีย สนทนาก่อให้เกิด กัลยาณมิตร สามารถช่วย ส่งเสริมและให้กำลังใจใน การปฏิบัติงาน อันจะ นำไปสู่ความสุขความ สำเร็จร่วมกัน
	3. นักเรียนสรุปประโยชน์ที่ได้รับ จากการช่วยเหลือผู้อื่นและสังคม และการมีจิตสาธารณะนั้นสามารถ นำไปพัฒนาทักษะกับตนเองได้ อย่างเป็นบ้าง 4. นักเรียนมองโลกในแง่บวก และ ร่วมให้กำลังใจซึ่งกันและกันในการ พัฒนาจิตใจให้มีจิตสาธารณะ		6.2 การเขียนบันทึกจะ ช่วยเปลี่ยนแปลงสภาวะ ในจิตใจตนเองโดยหลังทำ กิจกรรมช่วยเหลือผู้อื่นจะ ทำให้นักเรียนได้รับ ประโยชน์เพื่อเป็นกำลังใจ ในการรักษาความดี และ เป็นพลเมืองดีให้กับ ประเทศชาติต่อไป

ตอนที่ 3 การประเมินรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้น ประถมศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขั้นที่ 1 กำหนดประเด็นการประเมิน

ผู้วิจัยได้กำหนดประเด็นการประเมินรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียน
 ระดับชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังต่อไปนี้

1. การประเมินรูปแบบแบ่งเป็น ความถูกต้อง ความเหมาะสม การประเมินความเป็นไปได้และความ
 เป็นประโยชน์
2. การประเมินองค์ประกอบของรูปแบบดังต่อไปนี้คือ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 1
 4) การจัดกิจกรรมในเนื้อหาที่ 1 5) การทำประโยชน์ต่อสังคม 6) การจัดกิจกรรมในเนื้อหา 2 7) ระยะเวลา
 8) การวัดและประเมินผล

ขั้นที่ 2 การประเมินรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ

ผู้วิจัยประเมินรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการประเมิน ความถูกต้อง ความเหมาะสม ความมีประโยชน์ และความเป็นไปได้ ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 จำนวน 20 คน ผลการประเมินปรากฏดังตาราง 9

ตาราง 9 แสดงการประเมินรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการประเมินความถูกต้อง ความเหมาะสม ความมีประโยชน์ ความเป็นไปได้

รูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้าง จิตสาธารณะ	ความถูกต้อง			ความเหมาะสม			ความมีประโยชน์			ความเป็นไปได้		
	ถูกต้อง	ไม่ถูกต้อง	\bar{x}	เหมาะสม	ไม่เหมาะสม	\bar{x}	มีประโยชน์	ไม่มีประโยชน์	\bar{x}	เป็นไปได้	เป็นไปไม่ได้	\bar{x}
1. หลักการ	18	2	12.8**	17	3	9.8**	20	0	20.0**	17	3	9.8**
2. วัตถุประสงค์	18	2	12.8**	17	3	9.8**	20	0	20.0**	17	3	9.8**
3. เนื้อหา	17	3	9.8**	17	3	9.8**	19	1	16.2**	17	3	9.8**
4. การจัดกิจกรรม เนื้อหาที่ 1												
4.1 การเห็นตามความเป็นจริง	19	1	16.2**	20	0	20.0**	20	0	20.0**	20	0	20.0**
4.2 การน้อมนำสู่ใจ	18	2	12.8**	19	1	16.2**	20	0	20.0**	18	2	12.8**
4.3 การใคร่ครวญด้วยใจ	18	2	12.8**	19	1	16.2**	20	0	20.0**	18	2	12.8**
4.4 การฝึกปฏิบัติ	18	2	12.8**	18	2	12.8**	19	1	16.20**	18	2	12.8**
4.5 การประเมินตน	17	3	9.80**	16	4	16.2**	17	3	9.8**	18	2	12.8**
4.6 การนำไปพัฒนา	16	4	16.2**	15	5	5.0**	17	3	9.8**	16	4	16.2**
เนื้อหา 2 การทำประโยชน์ต่อสังคม	18	2	12.8**	18	2	12.8**	19	1	16.2**	18	2	12.8**

ตาราง 9 (ต่อ)

รูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้าง จิตสาธารณะ	ความถูกต้อง			ความเหมาะสม			ความมีประโยชน์			ความเป็นไปได้		
	ถูกต้อง	ไม่ถูกต้อง	χ^2	เหมาะสม	ไม่เหมาะสม	χ^2	มีประโยชน์	ไม่มีประโยชน์	χ^2	เป็นไปได้	เป็นไปได้	χ^2
4. การจัดกิจกรรมในเนื้อหา 2												
6.1 การเห็นตามความเป็นจริง	18	2	12.8**	17	3	9.8**	17	3	9.8**	19	1	16.2**
6.2 การน้อมนำสู่ใจ	18	2	12.8**	19	1	16.2**	20	0	20.0**	18	2	12.8**
6.3 การใคร่ครวญด้วยใจ	19	1	16.2**	19	1	16.2**	20	0	20.0**	18	2	12.8**
6.4 การฝึกปฏิบัติ	18	2	12.8**	18	2	12.8**	19	1	20.0**	18	2	12.8**
6.5 ประเมินตน	17	3	9.8**	17	3	9.8**	17	3	9.8**	17	3	9.8**
6.6 การรำไปพัฒนา	15	5	5.0**	15	5	5.0**	17	3	9.8**	18	2	12.8**
5. การประเมินผลการเรียนรู้	18	2	12.8**	17	3	9.8**	18	2	12.8**	18	2	12.8**

** มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

จากตาราง 9 พบว่า ผลการประเมินความถูกต้อง ความเหมาะสม ความมีประโยชน์ และความเป็นไปได้ ของรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน โดยการใช้การทดสอบค่าสถิติการทดสอบไคสแควร์ (Chi-Square Test) แบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือด้านความถูกต้อง ความเหมาะสม ความมีประโยชน์ และความเป็นไปได้ มีค่าเฉลี่ยนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 01 ระดับความเชื่อมั่น 99 %

ขั้นที่ 3 ผลการประเมินรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา ในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน

1. ผลประเมินความถูกต้องของรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนทั้ง 5 ด้าน มีความถูกต้องอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (χ^2 อยู่ในช่วง 5.0**ถึง20.0**)

2. ผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนทั้ง 5 ด้าน มีความเหมาะสมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 01 (χ^2 อยู่ในช่วง 5.0**ถึง 20.0**)

3. ผลการประเมินความมีประโยชน์ของรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนทั้ง 5 ด้าน ความมีประโยชน์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 01 (χ^2 อยู่ในช่วง 9.8** ถึง 20.0**)

4. ผลการประเมินความเป็นไปได้ ของรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนทั้ง 5 ด้าน ความเป็นไปได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 01 (χ^2 อยู่ในช่วง 9.8** ถึง 20.0**)

จากผลการประเมินโดยการใช้การทดสอบสถิติแบบไคสแควร์ (Chi-Square Test) ในการประเมินองค์ประกอบของรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้ง 4 ด้าน คือ ความถูกต้อง ความเหมาะสม ความมีประโยชน์ ความเป็นไปได้ สามารถนำรูปแบบไปใช้ในการปฏิบัติกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สุพรรณบุรี เขต 1 ได้จริง

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยนี้เป็นการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความมุ่งหมายของการวิจัย เพื่อ 1) เพื่อศึกษาสภาพของการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 3) เพื่อประเมินรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัย นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. เพื่อศึกษาสภาพการจัดกิจกรรมของผู้บริหาร ครู และนักเรียนของการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา
2. เพื่อสร้างรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา
3. เพื่อประเมินคุณภาพรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา โดยการใช้การทดสอบค่าสถิติแบบไคแอสควร์

ความสำคัญของวิจัย

1. ผลการวิจัยครั้งนี้ทำให้ได้รูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยผ่านกระบวนการวิจัยและพัฒนารูปแบบอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับความต้องการของโรงเรียนในปัจจุบัน เป็นกระบวนการบริหารและการจัดกิจกรรมที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนา นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาที่มีคุณภาพตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของโรงเรียน
2. ผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษาสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาที่ส่งเสริมหลักสูตรและการเรียนการสอน
3. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สามารถนำไปเป็นนโยบายในการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา

วิธีการดำเนินงานวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากร คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 จำนวน 139 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 จำนวน 103 โรงเรียน โรงเรียนละ 2 คน รวม 206 คน

สถานที่ที่ใช้เป็นกรณีศึกษา

โรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1

โดยงานวิจัยการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การศึกษาบริบทกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการวิเคราะห์ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบและการจัดกิจกรรมนักเรียนและจิตสาธารณะ ใช้แนวคิดจิตตปัญญาศึกษาและทฤษฎีปัญญาสังคมและศึกษาสภาพการจัดกิจกรรมนักเรียนในการจัดกิจกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้วยการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามของ กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 206 คน คือ ผู้บริหารและครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรีเขต 1 เพื่อนำข้อมูลมาทำการสังเคราะห์องค์ประกอบในการยกร่างรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตอนที่ 2 การสร้างรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาโดยร่างรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ จากนั้นนำรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เสนอผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน โดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของร่างรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตอนที่ 3 การประเมินรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการสร้างแบบประเมินคุณภาพ โดยการทดสอบทางสถิติแบบไคสแควร์ ประกอบไปด้วยการประเมินคุณภาพทั้ง 4 ด้าน คือความถูกต้อง ความเหมาะสม ความมีประโยชน์ ความเป็นไปได้ ประเมินรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อ เสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรีเขต 1 จำนวน 20 คน

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัย เป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. การศึกษาสภาพการกิจกรรมของนักเรียนในการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้เกิดปัญหาภายในโรงเรียนที่ต้องการการแก้ไข และรัฐบาลพยายามให้ความสำคัญคือ ปัญหา ความยากจน ยาเสพติด อาชญากรรมและครอบครัวแตกแยก โดยนโยบายหลักของกระทรวงศึกษาธิการที่ต้องการให้นักเรียนตระหนักรู้เท่าทันกระแสการเปลี่ยนแปลง ปัญหาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม ปัญหาการศึกษาที่ขาดเอกภาพด้านนโยบาย ปัญหาทางสังคมอันเนื่องมาจากกระแสบริโภคนิยม ปัญหาทางด้านวัฒนธรรม และปัญหาด้านการมีจิตสาธารณะเป็นสิ่งที่นักเรียนจำเป็นต้องพัฒนาคนให้เป็นผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ความตระหนักในการรับผิดชอบต่อส่วนรวมเป็นคุณสมบัติที่สำคัญของการมีจิตสาธารณะ โดยมีเป้าหมายในการดำเนินการที่จะมุ่งพัฒนาให้นักเรียนมีจิตสำนึกที่ดี และมีความรับผิดชอบต่อตนเองสังคมและประเทศชาติ

ผลการศึกษาสภาพการกิจกรรมของนักเรียนในการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1.1 ด้านผู้บริหาร พบว่า 1) มีความต้องการวิธีการฝึกและปฏิบัติการพฤติกรรมจิตสาธารณะที่สามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้จริง 2) มีความต้องการรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะเพื่อนำไปพัฒนานักเรียนในโรงเรียน 3) เห็นคุณค่าของจิตสาธารณะในการจัดการเรียนรู้ให้ครูแสดงความชื่นชมเมื่อนักเรียนทำความดีหรือทำประโยชน์แก่ส่วนรวม

1.2 ด้านครู พบว่า 1) ต้องการสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนปฏิบัติตนเป็นผู้เสียสละ มองเห็นผลประโยชน์ของผู้อื่นมากกว่าตนเอง 2) ต้องการวิธีกระตุ้นหรือส่งเสริมให้นักเรียนทำกิจกรรมสาธารณะอย่างเต็มกำลังและเต็มความสามารถ 3) ต้องการความร่วมมือจัดตั้งโครงการจิตอาสาพัฒนาอย่างยั่งยืนเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนมีจิตสาธารณะเพื่อโรงเรียนและชุมชน

1.3 ด้านนักเรียน พบว่า 1) นักเรียนต้องเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหาหรือร่วมสร้างสิ่งที่ดีงามของส่วนรวมตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นด้วยความเต็มใจ 2) นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ที่โรงเรียนจัดขึ้น 3) นักเรียนแบ่งปันและเปิดโอกาสให้เพื่อนได้ใช้ของส่วนรวม

2. การสร้างรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผลการสร้างรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา
ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.1 หลักการ พบว่า การจัดกิจกรรมที่มีเป้าหมายชัดเจนเป็นรูปธรรม ปฏิบัติได้จริง เป็นกิจกรรม
ที่บูรณาการกับ 8 กลุ่มสาระ ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาและทฤษฎีปัญญาสังคม โดยเป็นการจัดกิจกรรมควบคู่
กับการจัดการเรียนรู้ที่สามารถเชื่อมโยงเนื้อหาภายในและภายนอกห้องเรียน ในขั้นตอนของกิจกรรมสามารถ
สอดแทรกใช้ชีวิตประจำวัน โดยการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้จริง สอดคล้องกับการมีจิตสาธารณะเพื่อนำไป
พัฒนานักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา เป็นกิจกรรมเสริมที่นอกเหนือการเรียนในเวลาปกติและมีการแลกเปลี่ยน
การเรียนรู้และเผยแพร่กิจกรรมสู่สาธารณชน

2.2. วัตถุประสงค์ พบว่าครูสามารถนำรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะไปใช้
ในการจัดกิจกรรมการช่วยเหลือผู้อื่น และเพื่อให้ครูนำรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะไปใช้
ในการจัดกิจกรรมทำประโยชน์เพื่อสังคมของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา

2.3 เนื้อหา พบว่า แนวทางปฏิบัติโดยการมุ่งเน้นผลลัพธ์ ให้นักเรียนเกิดระบบการคิดและตระหนัก
ถึงการช่วยเหลือผู้อื่นและการทำประโยชน์เพื่อสังคม ซึ่งเป็นการนำ 2 แนวคิดพื้นฐาน คือ แนวคิดจิตตปัญญาศึกษา
กับทฤษฎีปัญญาสังคมเพื่อเสริมสร้างให้นักเรียนมีคุณสมบัติด้านจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา
ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จากการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติกิจกรรม

2.4 กระบวนการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา
ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า กระบวนการจัดกิจกรรม ประกอบด้วย การเห็นตามความเป็นจริง การน้อมนำสู่ใจ
การใคร่ครวญด้วยใจ การฝึกปฏิบัติ การประเมินตนเองและการนำไปพัฒนา

2.4.1 การเห็นตามความเป็นจริง คือ กิจกรรมที่นักเรียนได้เรียนรู้ถึงการเปิดโอกาสและ
สร้างเงื่อนไขให้นักเรียนเผชิญความจริง ความเป็นจริงในตนเองและการเผชิญกับสภาพความเป็นจริงที่แตกต่างไป
จากกรอบความเคยชินเดิมของตน กระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ในแง่มุมใหม่

2.4.2 การน้อมนำสู่ใจ คือ กิจกรรมที่นักเรียนได้เรียนรู้ถึงการบูรณาการการเรียนรู้ในแง่มุมต่างๆ
เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่เป็นองค์รวมเชื่อมโยงชีวิตกับสรรพสิ่งต่างๆในธรรมชาติ เป็นการเรียนรู้ที่แท้จริงจากความรู้
ภายนอกเชื่อมโยงกับตนเอง มองเห็นความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกันระหว่างตนเองกับผู้อื่นและระหว่างตนเองกับสังคม
และโลกธรรมชาติ

2.4.3 การใคร่ครวญด้วยใจ คือ กิจกรรมที่นักเรียนได้เรียนรู้ถึงการเข้าสู่สภาวะจิตใจที่เหมาะสม
กับการเรียนรู้ แล้วสามารถนำจิตใจไปใช้ใคร่ครวญอย่างลึกซึ้งเกี่ยวกับตนเอง ความสัมพันธ์กับผู้อื่นและ
สิ่งแวดล้อมและประสบการณ์ต่างๆที่ผ่านเข้ามา โดยตั้งอยู่บนฐานของจิตใจที่สงบ ผ่อนคลาย มีสมาธิและปล่อยวาง

2.4.4 การฝึกปฏิบัติ คือ กิจกรรมที่นักเรียนได้เรียนรู้ถึงการกำหนดเป้าหมายการปฏิบัติ การกำกับตนเองในการปฏิบัติและการปฏิบัติด้วยจิตที่เมตตา กิจกรรมมีความต่อเนื่องและสอดคล้องกัน รวมถึงการสร้างเงื่อนไขให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องทั้งที่โรงเรียน ที่บ้านและชุมชน

2.4.5 การประเมินตน คือ กิจกรรมที่นักเรียนได้เรียนรู้ถึงสะท้อนประสบการณ์การปฏิบัติและการบันทึกผลการเรียนรู้และการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในตนเอง การถ่ายทอดผ่านงานศิลปะ การสัมภาษณ์และการเขียนประเมินการเรียนรู้และการเปลี่ยนแปลงของตนเอง

2.4.6 การนำไปพัฒนา คือ กิจกรรมที่นักเรียนได้เรียนรู้ถึงการเกื้อกูลซึ่งกันและกันในด้านกำลังใจ ความมุ่งมั่น ความรู้และแนวทางปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม

2.5 การประเมินผลการเรียนรู้ พบว่าการประเมินจากผลการปฏิบัติกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ นักเรียนจะเกิดแนวความคิดและตระหนักถึงการมีจิตสาธารณะและนักเรียนมีจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อตนเอง และมีจิตสาธารณะเห็นคุณค่า มีความรับผิดชอบ ไม่เอาัดเอาเปรียบผู้อื่นมองเห็นประโยชน์ของส่วนรวมมากกว่าส่วนตน

3. การประเมินรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผลการประเมินรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ผลการประเมินรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้การทดสอบสถิติแบบไคสแควร์ (Chi-Square Test) ในการประเมินรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ ด้านความถูกต้อง ด้านความเหมาะสม ด้านความมีประโยชน์ และด้านความเป็นไปได้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดีมาก สามารถนำรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ไปใช้ในการปฏิบัติกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้

อภิปรายผลการวิจัย

จากการดำเนินการวิจัยและผลการวิจัยที่กล่าวมา ผู้วิจัยพบประเด็นสำคัญ เห็นสมควรนำมาอภิปรายตามความมุ่งหมายการวิจัย เพื่อให้รายงานการวิจัยการพัฒนาแบบจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผลดังนี้

1. ผลการศึกษสภาพการการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.1 ด้านผู้บริหาร จากผลการวิจัยโดยรวมอยู่ในระดับมาก สาเหตุที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากผู้บริหารมีความต้องการวิธีการฝึกและปฏิบัติการพฤติกรรมจิตสาธารณะที่สามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้จริง มีรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะเพื่อนำไปพัฒนานักเรียนในโรงเรียน และเห็นคุณค่าของจิตสาธารณะใน

การจัดการเรียนรู้ให้ครูแสดงความชื่นชมเมื่อนักเรียนทำความดีหรือทำประโยชน์แก่ส่วนรวม ซึ่งสอดคล้องกับงาน ขอบข่ายของการบริหารงานกิจการนักเรียนและกิจกรรมนักเรียน ในการให้การสนับสนุนกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ ต่อนักเรียนในสังกัดสถานศึกษาของตนเองเพื่อที่จะพัฒนางานด้านบริหารงานกิจการนักเรียนและกิจกรรมนักเรียน ให้ประสบความสำเร็จ ตามประกาศข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา พ.ศ.2556 ใน 7 มาตรฐานความรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา ที่มีภาระงานในการรับผิดชอบในด้านการบริหาร

การที่ผู้บริหารสถานศึกษา มุ่งพัฒนานักเรียนให้มีจิตสาธารณะ สามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้จริง มีรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะเพื่อนำไปพัฒนานักเรียนในโรงเรียน และเห็นคุณค่าของ จิตสาธารณะในการจัดการเรียนรู้ให้ครูแสดงความชื่นชมเมื่อนักเรียนทำความดีหรือทำประโยชน์แก่ส่วนรวม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะความตระหนักในการกิจของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ต้องนำนโยบายสู่การปฏิบัติ โดยเฉพาะ การส่งเสริมให้นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตร และการมีรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้าง และพัฒนานักเรียน สอดคล้องกับ สมปอง ช่วยพรม (2559) พบว่า กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิด การเรียนรู้โดยผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรง ได้ลงมือปฏิบัติแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน นักเรียนได้สังเกต ทบทวน สิ่งที่เกิดขึ้น นำมาคิด พิจารณาไตร่ตรอง จนกระทั่งพัฒนาเป็นความรู้ ทักษะ สร้างความคิดรวบยอดและเกิด จิตสำนึกในการช่วยเหลือสังคม และสอดคล้องกับ พัชรี ศิริมาก (2554) การเรียนรู้จากการฝึกปฏิบัติกิจกรรมที่ หลากหลาย เป็นกระบวนการส่งเสริมการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง เป็นการบูรณาการการศึกษาพร้อมกับ ประสบการณ์ของบุคคล ช่วยยกระดับคุณค่าความดีงามเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตลอดชีวิต อย่างมีความสุข

1.2 ด้านครู ผลการวิจัยพบพบว่าโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยครูต้องการสร้างแรงจูงใจให้ นักเรียนปฏิบัติตนเป็นผู้เสียสละ มองเห็นผลประโยชน์ของผู้อื่นมากกว่าตนเอง นอกจากนี้ครูต้องการหาวิธีการกระตุ้น ส่งเสริมให้นักเรียนทำกิจกรรมสาธารณะอย่างเต็มกำลังและเต็มความสามารถ และครูต้องการความร่วมมือในการ จัดตั้งโครงการจิตอาสาพัฒนาอย่างยั่งยืนเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนมีจิตสาธารณะเพื่อโรงเรียนและชุมชน สาเหตุที่เป็น เช่นนี้เนื่องมาจากครูยังขาดรูปแบบในการพัฒนาจิตสาธารณะให้กับนักเรียน ให้เกิดผลลัพธ์ต่อผู้ที่ปฏิบัติกิจกรรม คือตัวนักเรียนเอง ซึ่งจากผลการวิจัยทำให้เห็นว่าครูยังขาดความรู้ความเข้าใจในความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดจิต ปัญญาศึกษาและทฤษฎีปัญญาสังคม ซึ่งเป็นกระบวนการหลักในการนำมาพัฒนาจิตสาธารณะให้กับนักเรียน

การที่ครูต้องการวิธีการทั้งอาจสอดคล้องกับวิธีการกระตุ้นสร้างแรงบันดาลใจให้นักเรียนร่วมปฏิบัติ กิจกรรมและเรียนรู้อย่างเต็มตามศักยภาพของนักเรียน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าปัจจุบันโลกมีความเปลี่ยนแปลง อย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เข้ามาทั้งรูปแบบ สมรรถนะและกระแสบริโภคนิยม จึงทำให้ เป็นอุปสรรคการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครู ที่จะต้องหากลวิธีทำอย่างไรให้นักเรียนสนใจและใคร่เรียนรู้ ซึ่ง นับว่าเป็นเครื่องมือสำคัญของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ กীরติวิทย์ สุวรรณธรรมมา (2556) พบว่า การพิจารณา ด้วยใจอย่างใคร่ครวญภายใต้สภาวะจิตอันสงบ มีจิตใจเมตตากรุณาและมีความมุ่งมั่นในการช่วยเหลือผู้อื่น ทำให้ เกิดแรงบันดาลใจในการทำดีช่วยเหลือผู้อื่น สอดคล้องกับ ปราณี อ่อนศรีและคณะ (2556) การจัดกิจกรรม

โดยประยุกต์หลักที่นิยมใช้พัฒนาแนวคิดปัญญาศึกษา ได้แก่กิจกรรมสุนทรียศิลป์ กิจกรรมโยคะ กิจกรรมสุนทรียสนทนา กิจกรรมผ่อนคลายตระหนักรู้และกิจกรรมสะท้อนคิด

1.3 ด้านนักเรียน จากผลการวิจัยโดยรวมพบว่าอยู่ในระดับน้อย โดยข้อคำถามจากแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีจิตสาธารณะของพบว่า นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหาหรือร่วมสร้างสิ่งที่ดีงามของส่วนรวม ตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นด้วยความเต็มใจ นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ที่โรงเรียนจัดขึ้น นักเรียนแบ่งปันและเปิดโอกาสให้เพื่อนได้ใช้ของส่วนรวม อยู่ในระดับน้อยซึ่งนักเรียนยังขาดความเข้าใจเกี่ยวกับคุณลักษณะของจิตสาธารณะโดยนักเรียนยังขาดการรับรู้และความเข้าใจในการมีจิตสาธารณะจากภายในตนเอง และการคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวม ซึ่งเป็นปัญหาที่สำคัญต่อการใช้ชีวิตทั้งปัจจุบันและอนาคต ทำให้สามารถสรุปได้ว่ารูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จะเป็นส่วนช่วยเติมเต็มให้กับนักเรียน ในการพัฒนาคุณลักษณะของการมีจิตสาธารณะทั้งภายในตัวเอง และส่วนรวม โดยการปลูกฝังให้เยาวชนตระหนักถึงความสำคัญของกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะให้กับนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ สาวิตรี แสงศิลป์ และน็อน พิณประดิษฐ์ (2551) ที่ได้ศึกษาบทบาทครอบครัว และสถานศึกษาในการพัฒนาพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม พบว่า รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูที่ส่งผลต่อความรับผิดชอบต่อสังคมมากที่สุดคือ การเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยโดยการปลูกฝังค่านิยมเกี่ยวกับพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคม และการเป็นแบบอย่างที่ดีต่อผู้ปกครอง

การที่นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะจะช่วยสร้างสิ่งที่ดีงามของส่วนรวมตามที่เกิดขึ้นด้วยความเต็มใจ เข้าร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ที่โรงเรียนจัดขึ้น มีการแบ่งปันและเปิดโอกาสให้เพื่อนได้ใช้ของส่วนรวม ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ นักเรียนเห็นคุณค่าของการมีจิตสาธารณะ ตลอดจนการเปิดโอกาสและแบ่งปันเพื่อนในการใช้ของส่วนรวมซึ่งเกิดจากการมีจิตที่เมตตาและมีความต่อเพื่อน สอดคล้องกับ ชลดา ทองทวี (2551) กล่าวไว้ถึงหลักการเรียนรู้แบบองค์รวม ว่าจะต้องส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้ในสิ่งที่มีความหมายสำคัญต่อเขา นักเรียนจะเรียนรู้ได้ดี และ ธนา นิลชัยโกวิท (2551) พบว่า สิ่งที่เกิดขึ้นหลังจากการเรียนรู้ตามแนวคิดปัญญาศึกษา คือ การพูดอย่างมีสติ การฟังกันอย่างลึกซึ้ง การเข้าใจและยอมรับตนเอง ความเข้าใจ ความรัก และความเมตตาต่อเพื่อนมนุษย์ การเข้าใจและยอมรับความเป็นจริงตามธรรมชาติและเกิดความสมดุลในตนเอง

2. ผลการสร้างรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษาในศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผลการสร้างรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษาในศึกษาขั้นพื้นฐาน

หลักการ จากผลการวิจัยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งเป็นตัวช่วยในการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของผู้เรียน ที่ผลการวิจัยเป็นดังนี้เนื่องจากกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนด้านการมีจิตสาธารณะและเห็นความสำคัญของสาธารณประโยชน์ เป็นเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม ชุมชน และท้องถิ่น นอกจากนี้กิจกรรมยังส่งเสริมความดีงาม ความเสียสละต่อสังคม มีจิตสาธารณะ และยังมุ่งให้ผู้เรียนพัฒนาตนเองตามศักยภาพอย่างรอบด้าน เพื่อความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2558)

ที่พบว่า การเรียนรู้ตามสภาพจริงเป็นการจัดการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ภายใต้ประสบการณ์ที่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงมากที่สุด เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำองค์ความรู้และประสบการณ์ที่ได้ไปประยุกต์ใช้จริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเป้าหมายกิจกรรมชัดเจน เป็นรูปธรรมปฏิบัติได้จริงและเริ่มจากสิ่งใกล้ตัว ด้านความมีประโยชน์ในการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ ปฐมพงษ์ คุมเลิศ (2552: 150) ที่กล่าวไว้ว่า พื้นฐานแนวคิดการจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มีการบูรณาการกับชีวิตจริงให้ผู้เรียนได้ตระหนักถึงความสำคัญของการเรียนรู้ตลอดชีวิตและรู้สึกสนุกกับการใฝ่รู้ใฝ่เรียนและมีความหลากหลายไม่จำกัดรูปแบบ ขึ้นอยู่กับบริบทการบริหารจัดการของสถานศึกษา ด้านความเป็นไปได้ในการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ โดยรูปแบบการจัดการกิจกรรมที่หลากหลายและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่นสอดคล้องกับ ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2558: 74) ที่อธิบายถึงประโยชน์เรื่องนี้ว่า ผู้เรียนจะได้รับแรงสนับสนุนทางสังคมทำให้เกิดการเรียนรู้มากขึ้นได้รับประสบการณ์จริงที่หลากหลายมีความกระตือรือร้นในการเรียนมีความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่นซึ่งจะสามารถนำสิ่งที่เรียนรู้ไปเชื่อมโยงและประยุกต์ใช้กับสถานการณ์จริงในโลกภายนอกหรือโลกแห่งความเป็นจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เวนท์เซล (WentZel. 1991:1 - 24) ที่พบว่า การมีจิตสาธารณะจะช่วยส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมมีความรับผิดชอบสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม

วัตถุประสงค์ จากผลการวิจัยในการปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก โดยภาพรวมของการจัดทำรูปแบบกิจกรรมเพื่อส่งเสริมจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อ ครูสามารถนำรูปแบบการจัดการกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะไปใช้ในการจัดการกิจกรรมในการช่วยเหลือผู้อื่นและเพื่อให้ครูนำรูปแบบการจัดการกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะไปใช้ในการจัดการกิจกรรมทำประโยชน์เพื่อสังคมของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา เนื่องจากในการจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้มีจิตสาธารณะจะช่วยทำให้ครูต้องการเครื่องมือในการสอน ในการพัฒนาผู้เรียนด้านการมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือสังคมและสาธารณะประโยชน์ โรงเรียนจึงต้องพัฒนาทักษะในการใช้รูปแบบการจัดการกิจกรรมเพื่อนเสริมสร้างจิตสาธารณะให้กับครูและนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ กิริติวิทย์ สุวรรณธรรมมา (2556) ที่ได้อธิบายว่าการกำหนดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนรูปแบบการการเรียนการสอนการมีจิตสาธารณะของนักเรียน จะช่วยพัฒนาครูและนักเรียนจากการเรียนรู้ไปพร้อมๆกัน

เนื้อหา จากผลการวิจัยอยู่ในระดับมาก ซึ่งในด้านเนื้อหา ได้ถูกแบ่งเป็น 2 ด้าน ด้านการช่วยเหลือผู้อื่นและการทำประโยชน์ต่อสังคม ซึ่งจะส่งผลให้นักเรียนที่มีจิตสาธารณะและพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อส่วนรวมด้วยการเอาใจใส่ดูแลเป็นธุระ และเข้าร่วมในเรื่องส่วนรวมที่เป็นประโยชน์ร่วมกันของกลุ่มโดยหลีกเลี่ยงการใช้หรือกระทำที่ก่อให้เกิดการชำรุดเสียหายต่อของส่วนรวม การถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแล การเคารพสิทธิในการใช้สาธารณสมบัติของผู้อื่น มุ่งปฏิบัติเพื่อส่วน รวมในการดูแลรักษาของส่วนรวม เช่น การทำตามหน้าที่ที่กำหนดการดูแลความสงบเรียบร้อย การรักษาสาธารณสมบัติ รับผิดชอบต่อปัญหาที่เกิดขึ้น มีส่วนร่วมในการหาแนวทางป้องกันแก้ไข รวมไปถึงการรับอาสาทำบางอย่างเพื่อส่วนรวม เคารพสิทธิของผู้อื่นในการใช้ของส่วนรวม ไม่ปิดกั้นในการใช้ของบุคคลอื่น มีการแบ่งปันหรือเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้ใช้ของส่วน รวม ไม่ยึดครองของส่วนรวมมาเป็นของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับ ดนุชา ปนคำ (2555) ที่ได้อธิบายว่า การช่วยเหลือผู้อื่นและการ

ทำประโยชน์เพื่อสังคมเป็นหนึ่งในหน้าที่และการมีคุณลักษณะของการเป็นพลเมืองดี รวมไปถึงเป็นการยกระดับจิตใจให้มีจิตสาธารณะผลของการปฏิบัติจะส่งผลให้สังคมและบุคคลรอบข้างได้รับผลประโยชน์ต่อการกระทำสิ่งนั้น

กระบวนการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย แบบแผนที่ใช้ในการดำเนินกิจกรรมที่ได้จัดไว้อย่างเป็นระบบระเบียบ มีความสัมพันธ์สอดคล้องกับแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาและทฤษฎีปัญญาสังคมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะให้นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้เรียนรู้ถึง การเห็นตามความเป็นจริง การน้อมนำสู่ใจ การใคร่ครวญด้วยใจ การฝึกปฏิบัติ การประเมินตนและการนำไปพัฒนา

การเห็นตามความเป็นจริง คือ การที่นักเรียนตั้งใจทำสมาธิ แผ่เมตตาทางด้านจิตใจให้แก่สรรพสัตว์และบุคคลที่นักเรียนนึกถึง โดยเป็นการทำสมาธิโดยการยึดถือแสงสว่างภายในจิตใจ

การน้อมนำสู่ใจ คือ ขั้นตอนที่นักเรียนทำการศึกษาและเรียนรู้ในการปฏิบัติให้มีจิตอาสา และพร้อมที่จะช่วยเหลือผู้อื่น รวมไปถึงชุมชนและสังคมโดยรอบของนักเรียนด้วย

การใคร่ครวญด้วยใจ คือ ขั้นตอนที่นักเรียนนำความสำเร็จภายในจิตใจจากการปฏิบัติของตนและตัวแบบในการมีจิตสาธารณะ พร้อมประสบการณ์โดยตรงของตนเองรวมถึงเพื่อนและบุคคลรอบข้าง มาเป็นส่วนในการช่วยเหลือผู้อื่นและช่วยเหลือสังคม รวมไปถึงคำสอนและแรงบันดาลใจจากครู นำมาทำการพิจารณาและใคร่ครวญ โดยมีจิตสงบนิ่ง เพื่อเสริมสร้างความเชื่อมั่นว่านักเรียนสามารถเป็นผู้มีจิตสาธารณะได้

การฝึกปฏิบัติ คือ ขั้นตอนที่นักเรียนมีจิตอาสาและช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความมีเมตตากรุณา ตามสภาวะจิตที่สงบนิ่ง และปราศจากอคติจากสิ่งใด

การประเมินตน คือ ขั้นตอนที่นักเรียนทำการเปรียบเทียบการปฏิบัติของตนกับเป้าหมายหลักที่กิจกรรมกำหนดไว้

การนำไปพัฒนา คือ การปฏิบัติกิจกรรมให้นักเรียนตระหนักรู้ โดยเน้นการปฏิบัติจริงที่มีความสมดุลระหว่างการคิดและการปฏิบัติ ที่เป็นดังนี้เนื่องจากการปฏิบัติกิจกรรมหากมีขั้นตอนที่ชัดเจนย่อมส่งผลต่อการดำเนินกิจกรรมซึ่งมีเป้าหมายอยู่ที่การพัฒนานักเรียนให้เกิดการเรียนรู้ที่สมบูรณ์

ซึ่งสอดคล้องกับ การจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับสี่เสาหลักของการเรียนรู้มีเป้าหมายคุณภาพผู้เรียน 4 ด้าน วิสัย วังษ์ใหญ่ (2555: 511-512) อธิบายไว้ว่า การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ยึดแนวทางการเรียนรู้ 4 แบบ ที่เป็นการเรียนรู้เพื่อชีวิตในสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลงมุ่งจัดการศึกษาให้ผู้เรียนสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีคุณภาพ 1) การเรียนเพื่อรู้ หมายถึง การสื่อสารที่มุ่งพัฒนากระบวนการคิด กระบวนการเรียนรู้ การแสวงหาความรู้และวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อให้สามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ตลอดชีวิต กระบวนการเรียนรู้เน้นการฝึกสติ สมาธิ ความจำ ความคิด ผสมผสานกับสภาพจริงและประสบการณ์ในการปฏิบัติ 2) การเรียนรู้เพื่อปฏิบัติได้จริง หมายถึง การสื่อสารที่มุ่งพัฒนาความสามารถและความชำนาญรวมทั้งสมรรถนะทางวิชาชีพ สามารถปฏิบัติงานเป็นหมู่คณะ ปรับประยุกต์องค์ความรู้ไปสู่การปฏิบัติงานและอาชีพได้อย่างเหมาะสม กระบวนการเรียนการสอนบูรณาการระหว่างความรู้ภาคทฤษฎีและการฝึกปฏิบัติงานที่เน้นประสบการณ์ต่างๆ ทาง

สังคม 3) การเรียนรู้เพื่อที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่น หมายถึง การศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนสามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมพหุวัฒนธรรมได้อย่างมีความสุข มีความตระหนักในการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน การแก้ปัญหาการจัดการความขัดแย้งด้วยสันติวิธี มีความเคารพสิทธิและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และเข้าใจความหลากหลายทางวัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ ของแต่ละบุคคลในสังคม 4) การเรียนรู้เพื่อชีวิต หมายถึง การศึกษาที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกด้าน ทั้งจิตใจ ร่างกาย และสติปัญญาให้ความสัมพันธ์กับจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ ภาษา และวัฒนธรรม เพื่อพัฒนาความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มีความรับผิดชอบต่อสังคม สิ่งแวดล้อม ศิลธรรม สามารถปรับตัวและปรับปรุงบุคลิกภาพของตน เข้าใจตนเองและผู้อื่นและกীরติวิทย์ สุวรรณธรรมมา (2556) ที่ได้ศึกษารูปแบบการเรียนการสอนจิตสาธารณะของนักเรียนว่าเป็นขั้นตอนที่นักเรียนสามารถร่วมสะท้อนประสบการณ์ในการอาสาช่วยเหลือคนอื่นและสังคม โดยการส่งเสริมรูปแบบการสอนโดยเน้นจิตสาธารณะและทฤษฎีปัญญาสังคมเป็นหลัก

ตอนที่ 3 การประเมินรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษาในศึกษาขั้นพื้นฐาน สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

ผลการประเมินรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษาในศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการประเมินความถูกต้อง ความเหมาะสม ความมีประโยชน์ ความเป็นไปได้ โดยรวมอยู่ในระดับมากและสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่.01 ทุกองค์ประกอบของตัวรูปแบบ

1. หลักการ ได้แก่ การจัดกิจกรรมที่มีเป้าหมายชัดเจนเป็นรูปธรรมปฏิบัติได้จริงเป็นกิจกรรมที่บูรณาการกับ 8 กลุ่มสาระ แนวคิดจิตตปัญญาและทฤษฎีปัญญาสังคม โดยเป็นการจัดกิจกรรมควบคู่กับการเรียนการสอนสามารถเชื่อมโยงเนื้อหาภายในและภายนอกห้องเรียน ขั้นตอนของดาร์จัดกิจกรรมสามารถสอดแทรกในชีวิตประจำวันโดยการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ได้จริงสอดคล้องกับการใช้จิตสาธารณะนำไปพัฒนานักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา

เป็นกิจกรรมเสริมที่นอกเหนือการเรียนปกติและมีการแลกเปลี่ยนการเรียนรู้และเผยแพร่กิจกรรมสู่สาธารณชน ผลการประเมินรูปแบบพบว่า รูปแบบมีความถูกต้อง มีความเหมาะสม มีประโยชน์ และความเป็นไปได้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 โดยการทดสอบสถิติแบบไคสแควร์ โดยผลการประเมินหลักทั้ง 4 ด้าน มีค่ามากกว่า .05 ซึ่งแสดงว่าผลการประเมิน ประเมินความถูกต้อง ความเหมาะสม ความมีประโยชน์ ความเป็นไปได้ มีความสอดคล้องกัน สาเหตุที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากหลักการของรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นที่ยอมรับและสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง

2. วัตถุประสงค์ คือ 1. ครูสามารถนำรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะไปใช้ในการจัดกิจกรรมในการช่วยเหลือผู้อื่น 2. เพื่อให้ครูนำรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะไปใช้ในการจัดกิจกรรมทำประโยชน์เพื่อสังคมของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา ผลการประเมินรูปแบบพบว่าในด้านวัตถุประสงค์มีความถูกต้อง มีความเหมาะสม มีประโยชน์ และความเป็นไปได้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 โดยการทดสอบสถิติแบบไคสแควร์ โดยผลการประเมินหลักทั้ง 4 ด้าน มีค่ามากกว่า .05 แสดงว่าผลการประเมิน ประเมินความถูกต้อง ความเหมาะสม ความมีประโยชน์ ความเป็นไปได้ มีความสอดคล้องกัน

สาเหตุที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากเนื่องจกวัตถุประสงค์ของการจัดทำรูปแบบการจัดทำกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา ในสถานศึกษามีวัตถุประสงค์ในการปฏิบัติที่มีความชัดเจนซึ่งสอดคล้อง สมคร ฐานวุฒิคุณ (2556) ที่ได้อธิบายถึงการตั้งวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน จะทำให้เกิดผลลัพธ์ในการปฏิบัติของผู้ที่เอาไปใช้ และไม่ออกนอกกรอบซึ่งวัตถุประสงค์ จะเป็นมาตรฐานสำคัญในการวัดผลผลการประเมินผลในทางปฏิบัติ

3. เนื้อหา คือ แนวทางปฏิบัติโดยการมุ่งเน้นผลลัพธ์ คือการให้นักเรียนเกิดระบบการคิดและตระหนักถึงการช่วยเหลือผู้อื่นและการทำประโยชน์เพื่อสังคม ซึ่งเป็น 2 แนวคิดพื้นฐานในการมีคุณสมบัติด้านจิตสาธารณะ ที่นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา ได้จากการปฏิบัติกิจกรรมผลการประเมินรูปแบบพบว่า ด้านเนื้อหาที่มีความถูกต้อง มีความเหมาะสม มีประโยชน์ และความเป็นไปได้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 โดยการทดสอบสถิติแบบไคสแควร์ โดยผลการประเมินหลักทั้ง 4 ด้าน มีค่ามากกว่า .05 แสดงว่าผลการประเมิน ประเมินความถูกต้อง ความเหมาะสม ความมีประโยชน์ ความเป็นไปได้ ซึ่งมีความสอดคล้องกัน

4. กระบวนการจัดกิจกรรมคือ ขั้นตอนที่อยู่ในกระบวนการการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งประกอบด้วยกระบวนการจัดกิจกรรมดังต่อไปนี้ ขั้นที่ 1.การเห็นตามความเป็นจริง 2.การน้อมนำสู่ใจ 3.การใคร่ครวญด้วยใจ 4.การฝึกปฏิบัติ 5.การประเมินตนเองการปฏิบัติของตน และ 6.การนำไปพัฒนา ผลการประเมินสภาพรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะพบว่า ด้านกระบวนการจัดกิจกรรมมีความถูกต้อง มีความเหมาะสม มีประโยชน์ และความเป็นไปได้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 โดยการทดสอบสถิติแบบไคสแควร์ โดยผลการประเมินหลักทั้ง 4 ด้าน มีค่ามากกว่า .05 แสดงว่าผลการประเมิน ประเมินความถูกต้อง ความเหมาะสม ความมีประโยชน์ ความเป็นไปได้ มีความสอดคล้องกัน

5. การประเมินผลการเรียนรู้ คือ การประเมินผลจากผลการปฏิบัติกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาว่านักเรียนเกิดแนวความคิดและตระหนักถึงคุณลักษณะการมีจิตสาธารณะและนักเรียนมีจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อตนเอง สังคม และอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ผู้เรียนเห็นคุณค่าการมีจิตสาธารณะ และสามารถใช้ชีวิตอย่างมีความรับผิดชอบ นักเรียนไม่เอาัดเอาเปรียบผู้อื่นมองเห็นประโยชน์ของส่วนรวมมากกว่าส่วนตน โดยยึดหลักการมีส่วนร่วม นักเรียนมีจิตสาธารณะ มุ่งทำประโยชน์และสร้างสรรค์สิ่งดีงาม ฝึกทำงาน การให้บริการต่างๆ ด้วยความเสียสละอดทน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ พร้อมช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน ผลการประเมินการเรียนรู้พบว่า รูปแบบมีความถูกต้อง มีความเหมาะสม มีประโยชน์ และความเป็นไปได้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 โดยการทดสอบสถิติแบบไคสแควร์ โดยผลการประเมินหลักทั้ง 4 ด้าน มีค่ามากกว่า .05 แสดงว่าผลการประเมิน ประเมินความถูกต้อง ความเหมาะสม ความมีประโยชน์ ความเป็นไปได้ มีความสอดคล้องกัน

ซึ่งผลจากจากประเมินรูปแบบการจัดกิจกรรมที่เสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา ทำให้รูปแบบมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้นและสามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติกิจกรรมกับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาได้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการให้นักเรียนเป็นศูนย์กลาง (Child-Center) ผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนด้านสังคมและสาธารณประโยชน์ต้องนำมาเป็นหลัก คือ การให้นักเรียนเป็นศูนย์กลางในการจัดกระบวนการพัฒนาให้นักเรียนได้ริเริ่มสร้างสรรค์ ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง จนเกิดผลงานที่ภาคภูมิใจมีการยอมรับนับถือ ดังที่ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (2552: 5) ได้กล่าวถึงจุดหมายของหลักสูตรไว้ดังนี้

- 1) มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัย และปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- 2) มีความรู้อันเป็นสากลและมีความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต
- 3) มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัยที่ดี และรักการออกกำลังกาย
- 4) มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทย และพลเมืองโลกยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
- 5) มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อมมีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคมและอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

ซึ่งการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนนั้นเป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาเด็กทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย โดยคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญที่ 29 มีนาคม 2559 ได้กำหนดไว้ ได้กำหนดไว้ในท้ายมาตรา 54 ว่าการศึกษาทั้งปวงต้องมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ สามารถเชี่ยวชาญได้ตามความถนัดของตนและมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ กนก วงษ์ตระหง่าน (Online) ได้ให้ทัศนะว่า เราควรสอนให้เด็กเป็นคนดีก่อนแล้วจึงสอนให้เด็กเป็นคนเก่ง เพราะคนดีทำให้เป็นคนเก่งไม่ยาก แต่คนเก่งทำให้เป็นคนดียากมากกว่า พระไพศาล วิสาโล (fb.com/visalo: online) ได้ให้เขาคิดว่า จิตอาสากระทำภายนอกเปลี่ยนแปลงภายในเมื่อคิดถึงคนอื่นมากกว่า

อัตราหรือความเห็นแก่ตัวก็ลดลงพร้อมที่จะรับทั้งนี้เสียเต็มๆ ที่ไม่ดีหรือเต็มใจที่จะขัดเกลาตนเองเพื่อความสุขของผู้อื่นมากขึ้นแต่ผลสุดท้ายตนเองกลับเป็นฝ่ายได้ประโยชน์สมดังกระแสพระบรมราโชวาทในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพรหมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ได้พระราชทานแก่นักเรียน นักศึกษา ครู และอาจารย์ เมื่อวันที่ 27 ตุลาคม พ.ศ. 2516 ความว่า..... คนไทยทุกคนไม่ว่าจะอยู่ในวัยใด มีศาสนา มีอาชีพโดยย้อมต้องช่วยกันอุ้มชูชาติบ้านเมือง คือ ส่วนรวมให้อยู่ได้... เพราะการรู้จักทำหน้าที่และรับผิดชอบในฐานะสมาชิกหนึ่งของสังคมจะช่วยทำให้บ้านเมืองสงบสุขและเข้มแข็ง (พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว, 2552: 192) เด็กและเยาวชนเป็นอนาคตของสังคมไทยดังนั้นทุกฝ่ายจึงมีหน้าที่รับผิดชอบร่วมกันในการส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนไทยพัฒนาเต็มที่

อย่างรอบด้านโดยเฉพาะอย่างยิ่งการบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ซึ่งเป็นปัจจัยสร้างสรรค์ให้ชาติบ้านเมืองมั่นคงและยั่งยืนตลอดไป

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. จากผลการวิจัยในครั้งนี้ ครูขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมจิตสาธารณะดังนั้นสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรกำหนดนโยบายและแนวทางการปฏิบัติที่ชัดเจนในการพัฒนาครู ให้มีความรู้ความสามารถในการจัดกิจกรรมและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษ ควรเชื่อมโยงจากนโยบายระดับชาติสู่การปฏิบัติจริงในการกำหนดแผนงาน โครงการ พัฒนาการจัดกิจกรรมจิตสาธารณะ ให้กับครูผู้สอนในสังกัด

2. โรงเรียนระดับประถมศึกษาควรจัดกิจกรรมร่วมกันในการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียน โดยสร้างกระบวนการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนให้เป็นนโยบายหรือโมเดลทางการศึกษา ที่สามารถนำไปใช้ได้ในระดับสากล และเผยแพร่รูปแบบการพัฒนาจิตสาธารณะให้สามารถเป็นที่ยอมรับของประชาชนทั่วไป

3. สถานศึกษาจะต้องส่งเสริมกิจกรรมเพื่อสังคมและการมีจิตสาธารณะ โดยเน้นการจัดกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์เป็นรูปธรรม ด้วยการยึดหลักการมีส่วนร่วมและมุ่งเน้นคุณค่าในด้านการยกระดับจิตใจของนักเรียนตามแนวคิดจิตปัญญาศึกษา ให้เกิดคุณค่าในด้านการมีจิตสาธารณะโดยเน้นการเชื่อมโยงให้ผู้เรียนเกิดการตระหนักรู้จากภายในตนเองจนจนเกิดการตระหนักรู้และเห็นประโยชน์ส่วนนามมากกว่าส่วนตัว

ข้อเสนอแนะในการนำรูปแบบการจัดกิจกรรมไปใช้

1. รูปแบบการจัดกิจกรรมจิตสาธารณะเป็นรูปแบบที่สามารถนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ และสามารถนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในช่วงเวลาเรียนเพิ่มเวลาผู้ได้ในการศึกษาระดับประถมศึกษา โดยมุ่งเน้นการพัฒนาตัวผู้เรียนเป็นสำคัญ

2. การนำรูปแบบการจัดกิจกรรมจิตสาธารณะที่พัฒนาขึ้นไปใช้ ควรมีการศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบการจัดกิจกรรมให้ละเอียดชัดเจนโดยศึกษาทำความเข้าใจหลักการ วัตถุประสงค์ กระบวนการจัดกิจกรรม และการวัดและการประเมินผล เพื่อให้การจัดกิจกรรมประสบผลสำเร็จ สามารถพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนได้

3. ครูควรจัดบรรยากาศการจัดกิจกรรมให้มีความสงบ ผ่อนคลาย มีความเมตตาเป็นกัลยาณมิตร ในการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนเรียนรู้อย่างมีความสุขและมีจิตเมตตาช่วยเหลือผู้อื่น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมจิตสาธารณะสำหรับผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาและอุดมศึกษา ซึ่งเป็นการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในประเทศไทยให้ไปในทิศทางเดียวกัน

2. ควรมีการศึกษาวิจัยพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมจิตสาธารณะให้มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้นเช่น การนำแนวคิดทฤษฎีต่างๆที่มุ่งพัฒนาในการยกระดับจิตใจมนุษย์ และเน้นการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมให้เกิดขึ้นในตัวบุคคลตั้งแต่เด็กเล็กจนกระทั่งเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดีในสังคม โดยเน้นให้เห็นความสำคัญของการมีจิตสาธารณะในตนเองว่าจะช่วยพัฒนาศักยภาพและเป็นที่ยอมรับต่อเพื่อนมนุษย์อย่างไร

3. ควรมีการศึกษาการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนด้านสังคมและสาระประโยชน์ในสถานศึกษาเอกชน เพื่อจะได้ข้อมูลที่หลากหลายและรอบด้าน รวมไปถึงควรมีการจัดเวทีการแลกเปลี่ยนความรู้ทางด้านวิชาการในหัวข้อเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบและการพัฒนาผู้เรียนในด้านสังคมและสาระประโยชน์ เพื่อที่จะได้มุมมองและความคิดที่หลากหลายจากนักวิชาการและผู้สนใจมากยิ่งขึ้นในการนำไปพัฒนา

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*.
กรุงเทพฯ: หลักสูตรกลางพรวัว.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2543). *โรงเรียนสร้างคนมีจิตสาธารณะ. การศึกษา 2000*. กรุงเทพฯ.
โกวิทย์ พวงงาม. (2550). *การพัฒนาสังคมไทยวันนี้กับคุณธรรมที่หายไป*. สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์,
54 (เมษายน) .
- โกศล มีความดี. (2547). *ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับการมีจิตสาธารณะของข้าราชการตำรวจ*.
ปริญญาานิพนธ์ วท.ม. (สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- กীরติวิทย์ สุวรรณธรรมมา. (2556). *การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดจิตปัญญาศึกษาและทฤษฎี
ปัญญาสังคม*. วิทยานิพนธ์ ปร.ด. (สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน). ขอนแก่น:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.
- คมนา วัชรานินทร์. (2546). *ปัจจัยเชิงเหตุและผลที่เกี่ยวกับพฤติกรรมอาสาสมัครพัฒนาของ
นักศึกษามหาวิทยาลัย*. ภาคนิพนธ์ ศป.ม. (สาขาวิชาพัฒนาสังคม).
สถาบันพัฒนาบริหารศาสตร์.
- จิรัฐกาล พงศ์ภคเธียร. (2550). *การวิจัยและพัฒนาจิตตปัญญาศึกษาในอุดมศึกษาไทย*. วิทยานิพนธ์
ค.ด. (สาขาวิชาพัฒนศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- จิราภรณ์ กุณลีทธิ. (2541). *การทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ด้วยตัวแปรด้านการกำกับตัวเอง
ในการเรียน การรับรู้ความสามารถของตนเองทางคณิตศาสตร์ ทักษะคิดต่อวิชาคณิตศาสตร์และ แรงจูงใจ
ใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (สาขาวิชาจิตวิทยา
การศึกษาบัณฑิตวิทยาลัย). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- จิตติมา จุมทอง. (2537). *ผลของการสอนตนเองต่อการรับรู้ความสามารถของตนเองและผลสัมฤทธิ์
ในวิชาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3*. วิทยานิพนธ์วิทยานิพนธ์ ค.ม.
(สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- เจษฎา หนูรุ่ง. (2551). *ปัจจัยจิตลักษณะที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียน
สาธิตในสังกัดมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการ
ศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ชลลดา ทองทวี และคณะ. (2551). *จิตตปัญญาศึกษา: การสำรวจและสังเคราะห์ความรู้จิตตปัญญา
ศึกษาเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: ศูนย์จิตตปัญญาศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ชัยวัฒน์ ธิรพันธ์. (2542). *บทสัมภาษณ์ Chaos Theory กับจุดเปลี่ยนสังคมไทย*. สื่อพลัง, 7(3), 21-23.

- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2552). *สอนเด็กให้มีจิตสาธารณะ*. กรุงเทพฯ: วี พรินท์ (1991).
- ณัฐพิศ วัจวิญญู. (2551). *มหาวิทยาลัยทางจิตวิญญาณร่วมสมัย พันธกิจของมหาวิทยาลัยแห่งการตื่นรู้: นาโรปะ*. จาก <http://www.midnightuniv.org/midnight2544/0009999943.html>.
- ณัฐนิชากร ศรีบริบูรณ์. (2550). *การพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของจิตอาสาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. วิทยานิพนธ์วิทยานิพนธ์ ค.ม. (สาขาวิชาวิจัยการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ณัฐภรณ์ หลาวทอง. (2546). *การประเมินผลการเรียนรู้แนวใหม่*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2538). *ทฤษฎีต้นไม้อัจฉริยะ การวิจัยและการพัฒนาบุคคล*. กรุงเทพฯ: โครงการส่งเสริมเอกสารวิชาการ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. (เอกสารอัดสำเนา).
- ดวงเพ็ญ เรือนใจมั่น. (2542). *ผลการใช้โปรแกรมฝึกการกำกับตนเองต่อการรับรู้ความสามารถของตนเอง ในการใช้กระบวนการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1*. วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาพยาบาลศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ทีศนา เขมมณี. (2546). *การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยม: จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: เมธีปัส.
- (2550). *ศาสตร์การสอน องค์ความรู้เพื่อจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. กรุงเทพฯ: ด่านสุทธาคารพิมพ์.
- ชนิดา ทงมีเหลือ และคณะ. (2550). *รายงานการวิจัยปัจจัยทางสังคมที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*. กรุงเทพฯ: คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ธนา นิลชัยโกวิท และคณะ. (2550). *รายงานการวิจัยพัฒนาชุดการเรียนรู้การอบรมกระบวนการแนวคิดตปัญญาศึกษา*. กรุงเทพฯ: [ม.ป.พ.]. (เอกสารอัดสำเนา)
- (2551). *ศิลปะการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงแนวคิดตปัญญาศึกษาในจิตตปัญญาศึกษา: การศึกษาเพื่อพัฒนามนุษย์*. กรุงเทพฯ: โครงการศูนย์จิตตปัญญาศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ธรรมนันทิกา แจ่งสว่าง. (2547). *ผลของการใช้โปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยบทบาทสมมติ กับตัวแบบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3*. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- นันทวัฒน์ ชุนซี. (2546). *การใช้ตัวแบบสัญลักษณ์ผ่านสื่อหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะในนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2*. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- นฤมล อเนกวิทย์. (2551). การพัฒนาหลักสูตรจิตตปัญญาศึกษาสำหรับนักศึกษายาบาล. วิทยานิพนธ์ปริญญา
ศึกษาศาสตร์ดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอนบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- นีออน พิณประดิษฐ์. (2545). จริยธรรม:ทฤษฎีและการพัฒนา. ขอนแก่น: คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น. (เอกสารอัดสำเนา).
- นาชัย ศุภฤกษ์ชัยสกุล. (2555). เอกสารประกอบการบรรยายเรื่องการใช้สถิติในการวิจัย. กรุงเทพฯ:
ศูนย์การเรียนรู้ทางการวิจัย สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ. (เอกสารอัดสำเนา).
- นภาเดช บุญเชิดชู. (2552). การพัฒนารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนตามมาตรฐานทางวิชาชีพ
ทางการศึกษา. วิทยานิพนธ์.ค.ด. (บริหารการศึกษา). กรุงเทพฯคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
ถ่ายเอกสาร.
- บุญทัน ภูบาล. (2549). การใช้วีดิทัศน์ละครหุ่นเชิดเป็นตัวแบบเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (สาขาวิชาการวิจัยและสถิติ
ทางการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ประเวศ วะสี. (2542). การสร้างความเข้มแข็งของสังคมไทย. รุสมีแล, 1(2), 2
----- (2547). ธรรมชาติของสรรพสิ่ง: การเข้าถึงความจริงทั้งหมด. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสำนักกักบ้านเกิด.
----- (2550). มหาวิทยาลัยกับจิตตปัญญาศึกษาและไตรยางค์แห่งการศึกษา. กรุงเทพฯ:
ศูนย์จิตตปัญญาศึกษา.
----- (2551). วิถีมนุษย์ในศตวรรษที่ 21. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: สวนเงินมีมา.
- ปิยวรรณ พันธุ์มงคล. (2542). ผลของการใช้โปรแกรมการกำกับตนเองที่มีต่อการมีวินัยในตนเอง
และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ปริญญา
กศ.ม. (สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ประสาธ อิศรปริดา. (2548). สารัตถะจิตวิทยาการศึกษา. ขอนแก่น: คลังนานาวิทยา.
- พ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. (2536). การปรับพฤติกรรมเบื้องต้น. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทร
วิโรฒ ประสานมิตร.
- พ่องพรรณ ตรียมงคลกุล และฉัตรารณ เกิดพิทักษ์. (2545). การออกแบบการวิจัย. กรุงเทพฯ:
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ผลดี เฉลิมสุข. (2543). ผลการฝึกควบคุมตนเองและการฝึกสมาธิที่มีต่อการปรับพฤติกรรมไม่สนใจ
ในการเรียนและผลสัมฤทธิ์ในการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2.
วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- พริยา นิลมาต. (2550). ปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตสำนึกสาธารณะของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 สำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (สาขาวิชาการวิจัยการศึกษา). มหาสารคาม:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.

- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553.กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ)
- พระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว. (2549). พระราชดำรัสตอบแก่พระบรมวงศานุวงศ์และพสกนิกรที่เข้าเฝ้าฯ ถวายพระพรชัยมงคล ณ สีหบัญชร พระที่นั่งอนันตสมาคม.เมื่อ 21 เมษายน 2552, จาก http://www.innnews.co.th/9june_1.html
- พระไพศาล วิสาโล. (2550). ศาสตร์และศิลป์แห่งการจัดการความดี ศึกษากรณีมูลนิธิพุทธฉือจี้. กรุงเทพฯ: ศิริวัฒนาอินเตอร์พริ้น.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2533). วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- พรพรม พรคพวก. (2550). ปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 ในสหวิทยาเขตกรุงเทพตะวันออก. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ไพบุลย์ วัฒนศิริธรรม. (2543). สำนักไทยที่พึงปรารถนา. กรุงเทพฯ: มูลนิธิบูรณะชนบทแห่งประเทศไทย.
- ภัทราพรรณ สุขประชา. (2540). ผลของการประเมินผลงานของนักเรียนโดยตนเองและโดยครูที่มีต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การรับรู้ความสามารถของตนเอง และผลสัมฤทธิ์ในวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.ถ่ายเอกสาร.
- มุกิตา ห่วงคิด. (2547). การฝึกทักษะการแก้โจทย์ปัญหาโดยนาเสนอสถานการณ์ผ่านสื่อคอมพิวเตอร์เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6.ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (สาขาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ยาใจ พงษ์บริบูรณ์. (2537). การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน. เอกสารประกอบการสัมมนาเชิงปฏิบัติการเรื่องการวิจัยเชิงปฏิบัติการรูปแบบเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน, ขอนแก่น, คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. (เอกสารอัดสำเนา).
- ยุทธนา วรณปิติกุล. (2542). สำนักพลเมือง: ความเรียงว่าด้วยประชาชนบนเส้นทางประชาคม. กรุงเทพฯ: มูลนิธิการเรียนรู้และพัฒนาประชาคม.
- ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร และคณะ. (2547). รูปแบบการพัฒนานักเรียนระดับประถมศึกษาให้มีจิตสาธารณะ: การศึกษาระยะยาว. เอกสารประกอบการประชุมวิชาการเนื่องในวันสถาปนาสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ครบรอบ 49 ปี, กรุงเทพมหานคร, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2543). การวัดจิตพิสัย. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

- เล็ก ทองแสน. (2550). ผลการฝึกสมาธิและการใช้ตัวแบบที่มีต่อพฤติกรรมความมีระเบียบวินัยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วรภรณ์ กุประดิษฐ์. (2551). การพัฒนาการรับรู้ความสามารถของตนเองและการกำกับควบคุมตนเองเพื่อหลีกเลี่ยงการใช้สารเสพติดของเยาวชน. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วิจักขณ์ พานิช. (2550). เรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญ การศึกษาดังเส้นทางแสวงหาทางวิญญาณ. กรุงเทพฯ: ศูนย์จิตตปัญญาศึกษา.
- วิรัตน์ คาศรีจันทร์. (2544). จิตสำนึกพลเมืองในบริบทประชาสังคมไทย. วิทยานิพนธ์ ปร.ด. (สาขาวิชาประชากรศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- วิศิษฐ์ วังวิญญู. (2550). คู่มือกระบวนการ ศาสตร์และศิลป์แห่งการหันหน้าเข้าหากัน. กรุงเทพฯ: [ม.ป.พ.]. (เอกสารอัดสำเนา).
- (2548). สุนทรียสนทนา. กรุงเทพฯ: สวนเงินมีมา.
- วัฒนา เตชะโกมล. (2541). ปัจจัยคัดสรรที่ส่งผลต่อการกำกับตนเองในการเรียนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ด.ม. (สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศุภรัตน์ ทองอ่อน. (2550). การศึกษาเปรียบเทียบจิตสำนึกสาธารณะในการอนุรักษ์ทรัพยากรของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดปราจีนบุรีที่ระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่แตกต่างกัน. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การวิจัยและสถิติการวิจัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ศิริ แคนสา. (2551). การพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา : กรณีศึกษาโรงเรียนคอนสวรรค์. วิทยานิพนธ์ กศ.ด. (สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- ศักดิ์ชัย นิรัญทวี. (2541). บทบาทของมหาวิทยาลัยกับการศึกษาเพื่อความเป็นประชาสังคม. *Asahil Thailand Journal*.
- สุคนธรส หุตะวัฒน์. (2550). ผลของการใช้โปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะด้วยเทคนิคการเสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูนร่วมกับการชี้แนะทางวาจา ที่มีต่อจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- สุตาพรรณ บินนอก. (2551). การพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของจิตอาสาของนิสิตระดับปริญญาบัณฑิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิจัยการศึกษาระดับบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิมล โพธิ์กลิ่น. (2549). การพัฒนารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก. วิทยานิพนธ์ กศ.ด (การบริหารการศึกษา). พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สุพจน์ ทวยแก้ว. (2516). จิตสำนึกสาธารณะ การก่อรูปและกระบวนการเสริมสร้าง. วารสารเพชรบุรีวิทยาลัยลงกรณ์, 4(มกราคม-มิถุนายน).
- สุภัทรา ภูษิตรัตน์. (2546). ปัจจัยและกระบวนการที่เอื้อต่อการพัฒนาจิตสำนึกต่อสังคมของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (สาขาวิชาวิจัยการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมน อมรวิวัฒน์. (2549). บทบาทของสถาบันการศึกษาต่อการพัฒนาจิตใจ. กรุงเทพฯ: เจริญผล.
- สุริยเดว ทรีปาตี และคณะ. (2551). ต้นทุนชีวิตเด็กและเยาวชนไทย. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ.
- สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. (2541). ทฤษฎีและเทคนิคการปรับพฤติกรรม. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- (2543). ทฤษฎีและเทคนิคการปรับพฤติกรรม. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2552). แนวทางการพัฒนาการวัดและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2549). มาตรฐาน ตัวบ่งชี้ และเกณฑ์การพิจารณา เพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบที่ 2 (พ.ศ. 2549-2553). พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: จุดทอง.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ฉบับแก้ไข พ.ศ. 2553). กรุงเทพฯ: อรุณสภาคัดพร้าว.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2544). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ.2545-2549). กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
-(2549). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554). กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
-(2554). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555-2559). กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

- .(2560). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564). กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2548). มาตรฐานการศึกษาของชาติ. กรุงเทพฯ:สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- ทฤทัย อาจปฐุ.(2544). ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ภาวะผู้นำ รูปแบบการดำเนินชีวิต และความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง กับการมีจิตสำนึกสาธารณะของนักศึกษาพยาบาล เขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาการพยาบาล บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อัจฉรา โฉมแจ่ม. (2544). จิตสำนึกของนักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ต่อการรวมกลุ่มกิจกรรมเพื่อสังคม. กรุงเทพฯ: คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อัญชลี ยิ่งรักพันธ์. (2550). ผลการใช้สถานการณ์จำลองผลงานกับเทคนิคการประเมินผลจากสภาพจริง เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (สาขาวิชาการวัดผล การศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อาจอง ชุ่มสาย ณ อยุธยา. (2546). รูปแบบการสอนแบบบูรณาการคุณค่าความเป็นมนุษย์. วิทยานิพนธ์ ค.ด. (สาขาวิชาหลักสูตรและการสอนบัณฑิตวิทยาลัย). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อุไรวรรณ คุ่มวงษ์. (2551). จิตสาธารณะของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ เรื่องปัญหาสิ่งแวดล้อมตามโครงการพระราชดำริ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (สาขาวิชาการศึกษานปฐมวัย). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อรพินทร์ ชูชม, อัจฉรา สุขารมณี และอุษา ศรีจินดารัตน์. (2549). รายงานการวิจัยการวิเคราะห์ ปัจจัยทางจิตสังคมที่สัมพันธ์กับจิตสำนึกทางปัญญาและคุณภาพชีวิตของเยาวชนไทย. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์.
- Akkar, Z.M. (2003). The Public ness' of the 1990s Public Spaces in Britain With a Special Reference to Newcastle Upon Tyne. *Dissertation Abstracts International*, 84(06), 2087-A.
- Anderson, T.P. (1997). *Using models of instruction*.In C.R., Drill and A.J., Romiszowsky. (Eds.). *Instructional development paradigms*. (pp.521-536). New Jersey: Educational Publications.
- Bandura, A.(1969). *Principles of behavior modification*.Holt, New York: Rinehart andWinston.
- . (1977). *Social Learning Theory*.New Jersey: Prentice Hall.
- . (1986). *Social Foundations of Thought and Action*.Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice Hall.
- . (1989). Social Cognitive Theory.*Annals of Child Development*, 6, 1-60.

- . (1994). A. Self-efficacy. In V.S. Ramachandran. (Eds.). *Encyclopedia of Human Behavior*. (pp. 123-128). New York: Academic Press.
- Bandura, A. and Cervone, D. (1986). Differential Engagement of Self- Efficacy and Intrinsic in Cognitive Motivation. *Organizational Behavior and Human Decision Process*, 38, 92-113.
- Bandura, A. and Schunk, D.H. (1981). Cultivating Competence, Self-Efficacy and Intrinsic Interest Through Proximal Self-Motivation. *Journal of Personality and Social Psychology*, 41, 586-598.175
- Barnes, V. A., Treiber, F. A., and Johnson, M. H. (2004). Impact of Transcendental Meditation on ambulatory blood pressure in African-American adolescents. *American Journal of Hypertension*, 17, 366-369.
- Benson, H., Kornhaber, A., Kornhaber, C., LeChanu, M. N., Zuttermeister P. C., Myers, P., et al. (1994). Increases in positive psychological characteristics with a new Relaxation-Response curriculum in high school students. *Journal of Research and Development in Education*, 27, 226-231.
- Benson, H., Wilcher, M., Greenberg, B., Huggins, E., Ennis, M., Zuttermeister, P. C., et al. (2000). Academic performance among middle school students after exposure to a Relaxation Response curriculum. *Journal of Research and Development in Education*, 33, 156-165.
- Burry-Stock, J. and other. (1996). Rater Agreement indexes performance assessment. *Education and psychological measurement*, 56(2), 256.
- Bush. (2006). *Transformative Learning: Theory to Practice*. P. Cranton (ed.) *New Directions for Adult and Continuing Education* no.74, CA: Jossey-Bass, pp.5-12.
- Cormier, W.H., and Cormier.S.L. (1979). *Interviewing, strategies for helpless: A guide to assessment, treatment, and evaluation* California: Brook Cole.
- Conti, S.D. (2002). *The spiritual life of teachers: A study of holistic education and the holistic perspective*. Ph.D. Dissertation, Columbia University Teacher College.
- De Souza, D.L. (2000). *Holistic education: Learning from the experiences of three holistic teachers*. Ph.D. *Dissertation, Harvard University*.
- Ebel, R.L. and Frisbie, D.A. (1986). *Essentials of Educational Measurement*. New Jersey: Printice-Hall.

- Garrison Institute. (2005). *Contemplation and Education Current Status of Programs Using Contemplative Techniques in K-12 Educational Settings: A Mapping Report*.
Retrieve March 10, 2009, from <http://www.garrisoninstitute.org>.
- Hart, T. (2004). Opening the Contemplative Mind in the Classroom. *Journal of Transformative Education*, 2(1), 28 -46.176
- Haynes D.J. (2004). *Contemplative Practice and the Education of the Whole Person*.
Retrieve January 18, 2007, from <http://www.contemplativemind.org/academic/Haynes.pdf>.
- Joyce, B. and Weil, M. (1986). *Models of teaching*. 3rd ed. Englewood cliffs: Prentice-Hall.
. (2000). *Models of Teaching*. 6th ed. Boston: Allyn and Bacon.
- Keer, M. H., et al. (2003). Family Involvement, Problem and Prosocial Behavior Outcomes of Latino Youth. *Am J Health Behavior*, 27(1), 55-65.
- Lan, W. Y., Bradley, L., and Parr, G. (1993). The effects of self-monitoring process on college student's learning in an introductory statistics course. *Journal of Experimental Education*, 62(1), 26-40.
- Lichtman, M. (2004). Capitalism Nature Socialism. *Social Insanity*, 15(3), 87-94.
- Ma, H. K. (2003). The Relationship of Family Social Environment Peer Influences and Peer Relationship to Altruistic Orientation in Chinese Children. *The Journal of Genetic Psychology*, 164(3), 267-274.
- Ma, H.K., Shek, D.T.L., Cheung, P.C., Lam, C.O.B. (2000). Parental Peer and Teacher Influences on the Social Behavior of Hong Kong Chinese Adolescents. *The Journal of Genetic Psychology*, 161(1), 65-78.
- McMillan, James.H., & Schumacher, Sally. (1997). *Research in Education. A Conceptual Introduction. Fourth Edition*. New York: An imprint of Addison Wesley Longman, Inc
- Oslan, A., Bleckher, L. and Chesnokaea, V. (2000). Distant Communication Project. Retrieve January 26, 2007, from <http://www.russ.ru/ds/english.htm>
- Perry, N.E. (1998). Young Children's Self-Regulate Learning and Contexts That Support It. *Journal of Educational Psychology*, 90(4), 715-729.
- Pintrich, R.P. and De-Groot, E.V. (1990). Motivational and Self-Regulated Learning components of Classroom Academic Performance. *Journal of Educational Psychology*, 1, 33-40.

- Puustinen, M. (1999). Student Personnel: Student Performance And Behavior. *Educational Administration Abstracts*, 34(1), 26.
- Risemberg, R. and Zimmerman, B.J. (1992). Self-Regulated Learning in Gifted Students *Journal of Educational Psychology*, 82, 51-59.177
- Roeser, R.W. and Peck, S.C. (2009). An Education in Awareness: Self, Motivation, and Self-Regulated Learning in Contemplative Perspective. *Educational Psychologist*, 44(2), 119-136.
- So, K. T. and Orme-Johnson, D. W. (2001). Three randomized experiments on the longitudinal effects of the Transcendental Meditation technique on cognition. *Intelligence*, 1(1), 419-440.
- Schunk, D.H. & Zimmerman, B.J. (1994). Self-Regulation Education Retrospect and Prosect. In D.H., Schunk and B.J. Zimmerman (Eds.). *Self-Regulation of Learning and Performance: issues and educational applications*. (pp. 307-308). New Jersey: Lawrence.
- Ti-Nan C. (1998). *Disappearance of Politics*. Tokyo: Garden City Publication

ภาคผนวก

ที่ ศธ 6918/ 1๕๗

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

14 มกราคม 2561

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ดร.บัณฑิต แทนพิทักษ์

เนื่องด้วย นายสัญญา สาลีผลิน นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารและการจัดการการศึกษา (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “การบริหารกิจการนักเรียนเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน” โดยมี อาจารย์ เรือเอก ดร.อภิสิทธิ์ ทรงบัณฑิตย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีระ สุภาพกิจ และ อาจารย์ ดร.สมบูรณ์ บุรศิริรักษ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถาม ทั้งนี้ นิสิตได้ติดต่อประสานงานเบื้องต้นกับท่านแล้ว และจะประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นายสัญญา สาลีผลิน และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 089 808 1423

ที่ ศธ 6918/157

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

๒๕ มกราคม 2561

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ดร.พรณี ไทศาลทักษิณ

เนื่องด้วย นายสัญญา สาลีผลิน นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารและการจัดการการศึกษา (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “การบริหารกิจการนักเรียนเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน” โดยมี อาจารย์ เรือเอก ดร.อภิธีร์ ทรงบัณฑิตย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีระ สุภากิจ และ อาจารย์ ดร.สมบูรณ์ บุรศิริรักษ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถาม ทั้งนี้ นิสิตได้ติดต่อประสานงานเบื้องต้นกับท่านแล้ว และจะประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นายสัญญา สาลีผลิน และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 089 808 1423

ที่ ศธ 6918/157

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

16 มกราคม 2561

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ดร.เลิศศิลป์ รัตนมุสิก

เนื่องด้วย นายสัญญา สาสีผลิน นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารและการจัดการการศึกษา (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “การบริหารกิจการนักเรียนเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน” โดยมี อาจารย์ เรือเอก ดร.อภิธีร์ ทรงบัณฑิตย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีระ สุภากิจ และ อาจารย์ ดร.สมบูรณ์ บุรศิริรักษ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถาม ทั้งนี้ นิสิตได้ติดต่อประสานงานเบื้องต้นกับท่านแล้ว และจะประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นายสัญญา สาสีผลิน และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 089 808 1423

ที่ ศธ 6918/ 157

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

19 มกราคม 2561

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ดร.สุริยะ รูปหมอก

เนื่องด้วย นายสัญญา สาสีผลิน นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารและการจัดการการศึกษา (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญาานิพนธ์ เรื่อง “การบริหารกิจการนักเรียนเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน” โดยมี อาจารย์ เรือเอก ดร.อภิสิทธิ์ ทรงบัณฑิตย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีระ สุภากิจ และ อาจารย์ ดร.สมบูรณ์ บุรศิริรักษ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาานิพนธ์

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถาม ทั้งนี้ นิสิตได้ติดต่อประสานงานเบื้องต้นกับท่านแล้ว และจะประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นายสัญญา สาสีผลิน และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 089 808 1423

ที่ ศธ 6918/157

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

๒ มกราคม 2561

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ดร.เบญจพร ชนะกุล

เนื่องด้วย นายสัญญา สาสีผลิน นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารและการจัดการการศึกษา (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “การบริหารกิจการนักเรียนเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน” โดยมี อาจารย์ เรือเอก ดร.อภิสิทธิ์ ทรงบัณฑิตย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีระ สุภากิจ และ อาจารย์ ดร.สมบูรณ์ บุรศิริรักษ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถาม ทั้งนี้ นิสิตได้ติดต่อประสานงานเบื้องต้นกับท่านแล้ว และจะประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นายสัญญา สาสีผลิน และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 089 808 1423

ที่ ศธ 6918/156

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

18 มกราคม 2561

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1

เนื่องด้วย นายสัญญา สาสลิผลิน นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารและการจัดการการศึกษา (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “การบริหารกิจการนักเรียนเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน” โดยมี อาจารย์ เรือเอก ดร.อภิสิทธิ์ ทรงบัณฑิตย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีระ สุภากิจ และ อาจารย์ ดร.สมบูรณ์ บุรศิริรักษ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์

ในการนี้ นิสิตขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล โดยใช้แบบสอบถาม เรื่อง สภาพการบริหารกิจการนักเรียนเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กับผู้อำนวยการโรงเรียนในสังกัด และหัวหน้างานกิจการนักเรียน เพื่อเป็นข้อมูลในการวิจัย และขอใช้สถานที่โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 ระหว่างเดือนมกราคม 2561 ถึงเดือนกุมภาพันธ์ 2561 ทั้งนี้ นิสิตจะเป็นผู้ประสานงานในรายละเอียดดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเลข : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 089 808 1423

ที่ ศธ 6918/0927

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

๓ เมษายน 2561

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุพรรณบุรี เขต 1

เนื่องด้วย นายสัญญา สาลีผลิน นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารและการจัดการการศึกษา (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาแบบการจัดการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน” โดยมี อาจารย์ เรือเอก ดร.อภิสิทธิ์ ทรงบัณฑิตย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิระ สุภากิจ และ อาจารย์ ดร.สมบูรณ์ บุรศิริรักษ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการนี้ นิสิตขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล โดยใช้แบบประเมินรูปแบบการจัดการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กับผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุพรรณบุรี เขต 1 เพื่อเป็นข้อมูลในการวิจัย และขอให้สถานที่โรงเรียนในสังกัด ในเดือนมีนาคม 2561 ทั้งนี้ นิสิตจะเป็นผู้ประสานงานในรายละเอียดดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาขอความอนุเคราะห์ให้ นายสัญญา สาลีผลิน เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย และขอขอบพระคุณ มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 089 808 1423

ภาคผนวก ข

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

การพัฒนาารูปแบบการการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา ใน
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

คำชี้แจง

1.การพัฒนาารูปแบบการการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะได้ทำการจัดทำรูปแบบทั้ง 5 ด้าน ได้แก่
1. หลักการ 2.วัตถุประสงค์ 3. เนื้อหา 4. กระบวนการจัดกิจกรรม 5. การประเมินผลการเรียนรู้

โดยแบบสอบถามฉบับนี้มีทั้งหมด 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามปัจจุบันการจัดกิจกรรมจิตสาธารณะ ของผู้บริหาร ของครู และของนักเรียน ใน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุพรรณบุรีเขต 1

3. ขอความกรุณาท่านได้ตอบให้ครบทุกประเด็นตรงกับความเห็นจริงตามความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

4. เมื่อท่านตอบแบบสอบถามแล้ว ขอความกรุณาส่งแบบสอบถามคืน ซึ่งผู้วิจัยได้แนบซองและติดแสตมป์
มาพร้อมแบบสอบถามนี้แล้ว เพื่อผู้วิจัยจะได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงในความกรุณาของท่านในการตอบแบบสอบถามเพื่อการวิจัยในครั้งนี้
ข้อมูลทั้งหมดจะนำไปใช้เพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป

ผู้วิจัย

นายสัญญา สาลีผลิน

นิสิตหลักสูตรการศึกษาคุณวุฒิบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

โทรศัพท์ 089-8081423

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ที่เป็นข้อมูลส่วนตัวของท่าน

1. ข้อมูลด้านสถานภาพของท่าน

- ผู้อำนวยการสถานศึกษา
- ครูผู้รับผิดชอบกิจกรรมนักเรียนและสาธารณประโยชน์ของสถานศึกษา

2. อายุ

- ต่ำกว่า 30 ปี 31 - 40 ปี
- 41 - 50 ปี 51 ปีขึ้นไป

3. ประสบการณ์ในการทำงาน

- ต่ำกว่า 30 ปี 10 - 20 ปี
- 21 ปีขึ้นไป

ตอนที่ 2 แบบสอบถามสภาพการจัดสภาพการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1

คำชี้แจง : โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องข้อความที่ตรงกับความจริงตามความคิดเห็นของท่านเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของการจัดกิจกรรมจิตสาธารณะภายในโรงเรียนของท่าน โดยมีระดับคะแนนให้พิจารณา ดังนี้

- 5 หมายถึง มีระดับการปฏิบัติมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีระดับการปฏิบัติมาก
- 3 หมายถึง มีระดับการปฏิบัติปานกลาง
- 2 หมายถึง มีระดับการปฏิบัติน้อย
- 1 หมายถึง มีระดับการเป็นปฏิบัติน้อยที่สุด

1.สภาพปัจจุบันการจัดกิจกรรมจิตสาธารณะของโรงเรียนและผู้บริหารสถานศึกษา

ข้อความ ความคิดเห็น	ระดับความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ					ข้อเสนอแนะ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
	5	4	3	2	1	
1.สภาพการจัดกิจกรรมจิตสาธารณะของโรงเรียนและผู้บริหารสถานศึกษา						
1.1 โรงเรียนมีการกำหนดวัตถุประสงค์มาตรฐานในการพัฒนา จิตสาธารณะของนักเรียน						
1.2 โรงเรียนมีความต้องการรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ เพื่อนำไปพัฒนานักเรียนในโรงเรียน						
1.3 ผู้บริหารมอบหมายให้ครูกำกับติดตามการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีจิตสาธารณะ						
1.4 ผู้บริหารมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการเผยแพร่กิจกรรมจิตสาธารณะต่อสาธารณชน						
1.5 โรงเรียนต้องการวิธีฝึกและปฏิบัติการมีพฤติกรรมจิตสาธารณะที่สามารถนำไปใช้เกิดประโยชน์ได้จริง						
1.6 โรงเรียนมีการหาข้อมูลอย่างรอบด้าน เพื่อใช้ในการตัดสินใจในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะให้กับนักเรียนในโรงเรียน						
1.7 โรงเรียนมีการกำหนดผู้รับผิดชอบการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณลักษณะจิตสาธารณะของนักเรียน โดยค่านึงว่าผู้รับผิดชอบต้องมีความเข้าใจและเชี่ยวชาญด้านจิตสาธารณะอย่างแท้จริง						

1.8 โรงเรียนเห็นคุณค่าของจิตสาธารณะในการจัดการเรียนการสอนผู้บริหารมอบนโยบายให้ครูแสดงความชื่นชมเมื่อนักเรียนทำความดีหรือประโยชน์แก่ส่วนรวม						
1.9 โรงเรียนมีการประเมินผลการดำเนินกิจกรรมจิตสาธารณะ						
1.10 ผู้บริหารส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่สอดแทรกจิตสาธารณะในโรงเรียน						

2.สภาพปัจจุบันของการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของครู

ข้อความ	ความคิดเห็น	ระดับความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ					ข้อเสนอแนะ
		มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1	
2.สภาพปัจจุบันของการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของครู							
2.1 ครูและนักเรียนมีส่วนร่วมกันในการส่งเสริมจิตสาธารณะซึ่งกันและกัน							
2.2 ครูหาสื่อการสอนเกี่ยวกับการมีจิตสาธารณะ ในการนำมาพัฒนาผู้เรียนในห้องเรียน							
2.3 ครูมีสมุดบันทึกความดีให้นักเรียนเขียนกิจกรรมหรือพฤติกรรม ที่เสริมสร้างจิตสาธารณะกับตัวนักเรียน							
2.4 ครูมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการเผยแพร่กิจกรรมจิตสาธารณะต่อสาธารณชน							
2.5 ครูมีการหาข้อมูลอย่างรอบด้านเพื่อใช้ในการตัดสินใจในการจัดกิจกรรม เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะให้กับนักเรียนในโรงเรียน							
2.6 ครูกำกับติดตามการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีจิตสาธารณะ							
2.7 ครูต้องการความร่วมมือจัดตั้งโครงการจิตอาสาพัฒนาอย่างยั่งยืนเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนได้มีจิตสาธารณะเพื่อโรงเรียนและชุมชน							
2.8 ครูต้องการวิธีกระตุ้นหรือส่งเสริมให้นักเรียนทำกิจกรรมจิตสาธารณะอย่างเต็มกำลังและเต็มความสามารถ							
2.9 ครูต้องการสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนปฏิบัติตนเป็นผู้เสียสละ มองเห็นผลประโยชน์ของผู้อื่นมากกว่าตนเอง							

2.10 จัดตั้งประกวดโครงการอาสาพัฒนาชุมชน เพื่อให้ นักเรียนเห็นคุณค่าของสิ่งแวดล้อมรอบตัวและเสริมสร้าง จิตสำนึกที่ดี						
--	--	--	--	--	--	--

3. สภาพปัจจุบันของการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียน

ข้อความ ความคิดเห็น	ระดับความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ					ข้อเสนอแนะ
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1	
3.สภาพปัจจุบันของการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียน						
3.1 เมื่อมีกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ต่างๆ ผู้ปกครองและนักเรียนมีส่วนร่วมไปช่วยงาน						
3.2 นักเรียนใช้อุปกรณ์และทรัพย์สินของโรงเรียนด้วยความระมัดระวัง						
3.3 นักเรียนมีจิตสำนึกต่อตนเองและสังคมและมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม						
3.4 นักเรียนแบ่งปัน และเปิดโอกาสให้เพื่อนได้ใช้ของส่วนรวมต่างๆ ของโรงเรียน เช่น ลูกบอล หนังสือของห้องสมุดเครื่องคอมพิวเตอร์ของโรงเรียน						
3.5 นักเรียนช่วยตกแต่งเตือนเพื่อนที่ทำลายสมบัติของโรงเรียน เช่น เด็ดดอกไม้ เขียนฝาผนัง						
3.6นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ที่ทางโรงเรียนจัดขึ้น						
3.7 นักเรียนอาสาทำงานให้ผู้อื่นด้วยกำลังกาย กำลังใจ และกำลังสติปัญญา โดยไม่หวังผลตอบแทน						
3.8 นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหาหรือร่วมสร้างสิ่งที่ดีงามของส่วนรวมตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นด้วยความเต็มใจ						
3.9 เมื่อนักเรียนพบขยะตกอยู่ตามถนน หรือบริเวณอื่นๆ นักเรียนรีบเก็บไปทิ้งในถังขยะ						
3.10 เมื่อพบว่ามีบางห้องลืมปิดไฟ ปิดพัดลม หรือปิดน้ำ นักเรียนรีบเข้าไปปิดให้เรียบร้อย						

ความคิดเห็น

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

นายสัญญา สาสีผลิน ผู้วิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้น
ประถมศึกษา
ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

คำชี้แจง

1.รูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาใน
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบไปด้วย 1.หลักการ 2.วัตถุประสงค์ 3.เนื้อหา 4.กระบวนการจัดกิจกรรม 5.
การประเมินผลการเรียนรู้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามประเมินคุณภาพรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของ
นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.ขอความกรุณาท่านได้ตอบให้ครบถ้วนทุกประเด็นตรงกับความเป็นจริงตามความคิดเห็นของ
ท่านมากที่สุด

3.เมื่อท่านตอบแบบสอบถามแล้ว ขอความกรุณาส่งแบบสอบถามคืน เพื่อผู้วิจัยจะได้นำไป
วิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

ผู้วิจัย

นายสัญญา สาลีผดลิน

นิสิตหลักสูตรการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

โทรศัพท์ 089-8081423

ข้อเสนอแนะอื่นๆ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณทุกท่านที่ตอบแบบสอบถาม

ภาคผนวก ค
รูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา
ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

รูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียน
ระดับชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

โดย

นายสัญญา สาลีผลิน

คำนำ

รูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษา
ชั้นพื้นฐานได้พัฒนาขึ้นโดยผ่านการระดมความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ด้านการบริหารการศึกษา และผู้เชี่ยวชาญ
ในการพัฒนากิจกรรมของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในจังหวัดสุพรรณบุรี โดยผู้วิจัยได้ทำการปรับปรุงแก้ไข
ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ และจัดทำและพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของ
นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน พร้อมทั้งได้นำเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญได้ทบทวน
ตรวจสอบความถูกต้อง และความเหมาะสมของรูปแบบอีกครั้งก่อนที่จะนำไปใช้เป็นแนวทางในการเสริมสร้างจิต
สาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ผู้บริหารและครูผู้สอนที่จะนำรูปแบบการจัด
กิจกรรมนี้ไปใช้ควรศึกษาทำความเข้าใจในองค์ประกอบของรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อให้สามารถจัดกิจกรรม
พัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนได้ตามวัตถุประสงค์ต่อไป

สัญญา สาลีผลิน

สารบัญ

	หน้า
หลักการของรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ	4
วัตถุประสงค์ของรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ	4
เนื้อหาของรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ	6
กระบวนการจัดกิจกรรมรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ	6
รายละเอียดการจัดกิจกรรมรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ	16
การวัดและประเมินผลรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ	16
ตัวอย่างการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียน	17

รูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. หลักการ

จิตสาธารณะเป็นคุณลักษณะสำคัญของการบุคคลที่สังคมยอมรับ เพราะบุคคลที่มีจิตสาธารณะจะเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม โดยพร้อมที่จะเสียสละและอุทิศตนเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม ซึ่งแสดงพฤติกรรมโดยการช่วยเหลือผู้อื่น การมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมที่เป็น ประโยชน์ต่อสังคม และประเทศชาติ ด้วยความเต็มใจ โดยไม่หวังผลตอบแทน จิตสาธารณะควรปลูกฝังให้เกิดขึ้นตั้งแต่วัยเด็ก โดยเฉพาะในระดับประถมศึกษา เพราะเป็นช่วงที่เด็กมีความไวต่อ การปลูกฝังและส่งเสริมจริยธรรม เนื่องจากยังเป็น “ไม่อ่อน ที่ดัดง่าย” การปฏิบัติอย่างเหมาะสมกับพัฒนาการ ทั้งร่างกาย และจิตใจของเด็ก จะเป็นการป้องกันปัญหาที่เกิดขึ้นเมื่อเข้าสู่วัยรุ่น และวัยผู้ใหญ่ได้มาก

ซึ่งกระบวนการการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะเน้นการพัฒนาจิตใจของนักเรียน เพื่อเป็นผู้ให้ ช่วยเหลือผู้อื่นและสังคมโดยไม่หวังผลตอบแทน สอดคล้องกับแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา (Contemplative Education) ซึ่งเป็นหนึ่งกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการพัฒนาด้านในของมนุษย์ ให้ผู้เรียนมีการเปลี่ยนแปลงภายในจิตใจของตนเอง และเกิดจิตสำนึกต่อส่วนรวม มีหลักการที่สำคัญ ดังนี้ 1) การเห็นตามความเป็นจริง 2)การน้อมนำสู่ใจ (Compassion) 3)การฝึกปฏิบัติ (Deep Listening) 4) การใคร่ครวญด้วยใจ(Contemplation) 5) การประเมินตน(Meditation) และทฤษฎีปัญญาสังคม ซึ่งอธิบายการเรียนรู้ของมนุษย์ว่ามีความเกี่ยวข้องกับปัจจัย 3 ด้าน คือ 1) ด้านบุคคล 2) ด้านสภาพแวดล้อม 3) ด้านพฤติกรรมโดยมีแนวคิดหลัก 3 ประการ คือ 1) การเรียนรู้โดยการสังเกต (Observation Learning) เป็นการเรียนรู้จากการสังเกตตัวแบบประกอบด้วยกระบวนการใส่ใจ (Attention Processes) กระบวนการเก็บจำ (Retention Processes) กระบวนการกระทำ (Production Processes) และกระบวนการจูงใจ (Motivational Processes) 2) การกำกับควบคุมตนเอง (Self-regulation) ประกอบด้วยกระบวนการสังเกตตนเอง (Self observation) โดยการตั้งเป้าหมาย (Goal Setting) การกำกับตนเอง (Self-monitoring) กระบวนการ ตัดสิน (Judgment Process) และกระบวนการแสดงปฏิกิริยาต่อตนเอง (Self-reaction) 3) การรับรู้ความสามารถของตนเอง (Self-efficacy) เกิดจากความสำเร็จจากการกระทำ (Enactive Attainment) การได้เห็นประสบการณ์ของผู้อื่น (Vicarious Experience) การใช้คำพูดจูงใจ (Verbal Persuasion) และสภาวะทางร่างกาย (Physiological State)

จากแนวคิด ทฤษฎี ข้างต้น สรุปหลักการของรูปแบบการจัดกิจกรรมจิตสาธารณะตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาและทฤษฎีปัญญาสังคมสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา ดังนี้

1. การเห็นตามความเป็นจริงโดยลงมือปฏิบัติช่วยเหลือผู้อื่นด้วยการมีจิตสาธารณะซึ่งเป็นการกระทำด้วยความเมตตาและเต็มใจโดยปราศจากการคาดหวังและได้รับสิ่งตอบแทนจากผู้ที่ยื่นช่วยเหลือ
2. การที่นักเรียนสามารถน้อมนำสู่ใจมีการฟังอย่างลึกซึ้งด้วยจิตใจที่เปิดกว้าง ให้คุณค่าและเคารพความคิดเห็นของผู้อื่น นำไปสู่กลยุธยในการเรียนรู้และเพิ่มศักยภาพและยกระดับจิตใจให้กับผู้เรียน
3. การใคร่ครวญด้วยใจเป็นการนำประสบการณ์จากการปฏิบัติของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาและตัวอย่างของการมีจิตสาธารณะในลักษณะบุคคลที่เป็นแรงบันดาลใจมาคิดพิจารณาใคร่ครวญด้วยใจ ภายใต้อารมณ์จิตสงบด้วยการปฏิบัติเพื่อให้เห็นเป็นผลจริง
4. การฝึกปฏิบัติ เป็นขั้นตอนที่นักเรียนจะได้เรียนรู้ภายในจิตใจของตนเองในการพิจารณาความคิดและตระหนักถึงการมีจิตสาธารณะด้วยตนเอง
5. การนำไปพัฒนา เป็นขั้นตอนที่นักเรียนนำผลจากการปฏิบัติตนไปพัฒนาให้เกิดการตกตะกอนทางความคิดและการใช้ชีวิตให้มีจิตสาธารณะต่อเพื่อนมนุษย์
6. การประเมินผลการเรียนรู้ที่โดยความสามารถของตน ทำให้นักเรียนสามารถแสดงพฤติกรรมจิตสาธารณะ

การใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบไปด้วยส่วนต่างๆ ที่ช่วยให้ผู้ที่นำรูปแบบไปใช้สามารถปฏิบัติตามได้อย่างถูกต้อง ดังนั้น ก่อนที่จะนำรูปแบบนี้ไปใช้ ผู้บริหารและครูควรทำความเข้าใจ และศึกษารายละเอียดถึงขั้นตอนต่างๆ ของรูปแบบตามคู่มือนี้ให้เข้าใจก่อนลงมือปฏิบัติ เพื่อให้เกิดประโยชน์และประสิทธิผลสูงสุดในการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะจากการใช้รูปแบบนี้

2. วัตถุประสงค์

- 2.1 เพื่อให้ครูได้นำรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะไปใช้ในการจัดกิจกรรมการช่วยเหลือผู้อื่นของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 2.2 เพื่อเพื่อให้ครูได้นำรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะไปใช้ในการจัดกิจกรรมการทำประโยชน์ต่อสังคมของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

3. ด้านเนื้อหา

- 3.1 การช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์โดยไม่หวังสิ่งตอบแทน
- 3.2 การมีส่วนร่วมและช่วยเหลือในการทำประโยชน์ต่อสังคม

4. ด้านกระบวนการจัดกิจกรรม

รูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน มีกระบวนการจัดกิจกรรม ดังนี้

ขั้นที่ 1 เห็นตามความเป็นจริง เป็นขั้นตอนที่นักเรียนนั่งสมาธิและควบคุมกำกับดูแลจิตใจของตนเอง
ในการดูสภาพจิตใจตนเองและลึกถึงการปฏิบัติตามหลักจิตปัญญาด้วยใจที่บริสุทธิ์

ขั้นที่ 2 การน้อมนำสู่ใจ เป็นขั้นตอนที่นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาเรียนรู้จากการปฏิบัติตนในการ
อาสาช่วยเหลือผู้อื่นและสังคมจากตัวแบบจิตสำนึก มีขั้นตอนย่อย ดังนี้

- 2.1 สร้างแรงจูงใจและยกตัวอย่างของผู้มีจิตสำนึกให้นักเรียนอยากเกิดการเสียรู้และเสียแบบ
- 2.2 นำเสนอตัวอย่างผู้ที่มีจิตสำนึก และเป็นตัวอย่างที่ดีให้กับนักเรียนระดับประถมศึกษา
- 2.3 อธิบายให้นักเรียนเห็นพฤติกรรมของการมีจิตสำนึก เกิดแนวทางในการปฏิบัติตน
- 2.4 สร้างแรงจูงใจให้นักเรียนในการเห็นถึงผลลัพธ์และการประสบความสำเร็จให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ขั้นที่ 3 การใคร่ครวญด้วยใจ เป็นขั้นตอนที่นักเรียนน้อมนำความสำเร็จจากการปฏิบัติของตัวอย่างผู้
ที่มีจิตสำนึกประสบความสำเร็จในอดีตของตนเองและบุคคลที่พบเจอในชีวิตประจำวันในการช่วยเหลือผู้อื่นและ
สังคม และการสร้างแรงจูงใจร่วมกับคำพูดจูงใจของครู มาใคร่ครวญด้วยใจ ในความสงบและการตระหนักรู้เสริมสร้าง
ความเชื่อมั่นว่าตนเองสามารถปฏิบัติตนเป็นผู้มีจิตสำนึกได้ มีขั้นตอนย่อย ดังนี้

- 3.1 การใช้สุนทรียสนทนาเกี่ยวกับการปฏิบัติตนของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาให้เป็นผู้ที่มีจิต
สำนึกภายในตนเอง
- 3.2 การใคร่ครวญด้วยใจจะช่วยเสริมสร้างการรับรู้ความสามารถของตนเองให้กับนักเรียนและผู้ที่มี
จิตสำนึก ให้เกิดการตระหนักรู้ด้วยตนเอง

ขั้นที่ 4 การฝึกปฏิบัติ เป็นขั้นตอนที่นักเรียนปฏิบัติตามกิจกรรม โดยครูเป็นผู้ที่คอยให้
คำปรึกษาและคอยชี้แนะแนวทางให้กับนักเรียน โดยเป็นการเรียนรู้พร้อมๆกันทั้งครูผู้สอนและนักเรียนระดับชั้น
ประถมศึกษาที่มีขั้นตอนย่อยดังนี้

- 4.1 การกำหนดการปฏิบัติกิจกรรมอย่างชัดเจนว่านักเรียนจะได้ผลลัพธ์อย่างไร
- 4.2 นักเรียนสามารถกำกับควบคุมจิตใจของตนเองตามแนวทางปฏิบัติในการอยู่ในสภาวะที่เป็น
ปัจจุบันขณะ
- 4.3 การปฏิบัติด้วยความเต็มใจและมีจิตใจที่เมตตาต่อเพื่อนมนุษย์และบุคคลรอบข้าง

ขั้นที่ 5 การประเมินตน เป็นขั้นตอนที่นักเรียนเปรียบเทียบการปฏิบัติของตน
กับเป้าหมายและเกิดการวิเคราะห์ผลลัพธ์ในทางปฏิบัติตามรูปแบบการจัดกิจกรรมที่กำหนดไว้

ขั้นที่ 6 การนำไปพัฒนา เป็นขั้นตอนที่นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษานำผลลัพธ์ที่ได้จากการฝึก
ปฏิบัติกิจกรรมและนำไปพัฒนาทางด้านจิตใจของผู้เรียนเองโดยมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

- 6.1 สุนทรียสนทนาสะท้อนประสบการณ์โดยตรงในการปฏิบัติกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสำนึก

ของนักเรียน

6.2 การบันทึกการเรียนรู้เป็นขั้นตอนที่นักเรียนจะได้ บันทึกข้อมูลและการเรียนรู้ให้เกิดความเข้าใจในระบบการเรียนรู้ภายในจิตใจของนักเรียน

รายละเอียดรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา มีกระบวนการจัดกิจกรรม ดังนี้

กระบวนการจัดกิจกรรม	พฤติกรรมของครู	พฤติกรรมของนักเรียน	ผลลัพธ์
<p>ขั้นที่ 1 (เห็นตามความเป็นจริง (เวลา 15 นาที)</p>	<p>ให้นักเรียนนั่งสมาธิทำจิตใจสงบ และเตรียมพร้อมเข้าสู่การเรียนรู้อย่างมีสติ</p> <p>เทคนิค วิธีสอน: การเปิดดนตรีผ่อนคลายจิตใจให้นักเรียนเข้าสู่สภาวะจิตที่สงบ</p>	<p>นักเรียนมีจิตใจที่สงบนิ่ง และพร้อมที่จะมีจิตใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อเพื่อนมนุษย์</p>	<p>นักเรียนสามารถใช้จิตใจ ในการเข้ามาเป็นส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาและช่วยเหลือผู้อื่นด้วยกระบวนการทางปัญญา และมีจิตสาธารณะต่อทั้งส่วนรวมและโรงเรียน</p>

กระบวนการจัดกิจกรรม	พฤติกรรมของครู	พฤติกรรมของนักเรียน	ผลลัพธ์
<p>ขั้นที่ 2 การน้อมนำสู่ใจ (เวลา 30 นาที)</p> <p>2.1 สร้างความตระหนักรู้ในการอยากปฏิบัติกิจกรรมให้กับนักเรียน</p> <p>2.2 นำเสนอตัวอย่างการมีจิตสาธารณะ</p> <p>2.3 นักเรียนสังเกตและจดจำพฤติกรรมของตัวอย่างจนเกิดเป็นกระบวนการในการเลียนแบบและเรียนรู้</p> <p>2.4 การสร้างแรงจูงใจให้ปฏิบัติให้กับนักเรียนโดยตนเป็นผู้มีจิตสาธารณะ</p>	<p>1. สร้างความสนใจให้นักเรียนตั้งใจที่จะศึกษาเรียนรู้พฤติกรรมของตัวอย่างผู้มีจิตสาธารณะ โดยการอธิบายให้นักเรียนตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของตัวแบบจิตสาธารณะ</p> <p>2. นำเสนอตัวอย่างการมีจิตสาธารณะที่นักเรียนเห็นได้ชัด</p> <p>3. ให้นักเรียนสังเกตและจดจำพฤติกรรมของตัวอย่างผู้มีจิตสาธารณะ 4 การสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปฏิบัติตนเป็นผู้มีจิตสาธารณะ โดยเน้นถึงประโยชน์ของการมีจิตสาธารณะว่าจะสร้างผลดีให้กับผู้เรียนได้อย่างไรบ้าง</p>	<p>1. ตั้งใจเสนอตัวอย่างและรูปแบบการปฏิบัติตนของผู้มีจิตสาธารณะ</p> <p>2. สังเกตพฤติกรรมและนำไปประยุกต์ใช้กับตนเอง</p> <p>3. เห็นความสำคัญของการมีจิตสาธารณะและชมเชยคนที่มีความดี จิตสาธารณะว่าเป็นผู้ที่น่าชื่นชมของคนในสังคม</p>	<p>2.1 ความใส่ใจในการเรียนรู้ทำให้นักเรียนสามารถปฏิบัติ ตามตัวอย่างโดยจะต้องมีคุณค่ามีความสำคัญจึงสามารถทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจและตั้งใจในการศึกษาพฤติกรรมของตัวอย่างในการมีจิตสาธารณะ</p> <p>2.2 การเรียนรู้ที่ถูกต้องจะทำให้นักเรียนเกิดผลลัพธ์สูงสุด</p> <p>2.3 การจดจำลักษณะและนำไปปฏิบัติจะให้นักเรียนตกตะกอนทางความคิดตามแนวคิดจิตปัญญาศึกษา</p> <p>2.4 นักเรียนแสดงการปฏิบัติตามตัวอย่างโดยและนำทัศนคติทางบวกมาใช้ร่วมกับการปฏิบัติกิจกรรมด้วย</p>

กระบวนการจัดกิจกรรม	พฤติกรรมของครู	พฤติกรรมของนักเรียน	ผลลัพธ์
<p>ขั้นที่ 3 การใคร่ครวญด้วยใจ(เวลา 30 นาที)</p> <p>3.1 การใช้สุนทรียสนทนาส่งเสริมจิตใจกับนักเรียน</p> <p>3.2 การใคร่ครวญด้วยใจจะสามารถทำให้นักเรียนพัฒนาความคิดจากภายในตนเองออกมา</p>	<p>1. ครูจัดบรรยากาศการสนทนาให้มีความผ่อนคลาย และละลายพฤติกรรมนักเรียนให้เกิดความคล้อยตามด้วยใจบริสุทธิ์</p> <p>2. ให้นักเรียนสุนทรียสนทนาเกี่ยวกับการปฏิบัติตนเป็นผู้มีจิตสาธารณะของตัวแบบประสพการณ์เดิมของตนเองและเพื่อนในการช่วยเหลือผู้อื่นและสังคมโดยครูและนักเรียนร่วมกัน</p> <p>3. ครูผู้สอนใช้คำพูดจูงใจในการสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนเกิดความเชื่อมั่นว่าตนเองสามารถปฏิบัติตนเป็นผู้มีจิตสาธารณะ</p>	<p>1. นักเรียนเกิดความรู้สึกผ่อนคลาย</p> <p>2. นักเรียนนำผลของการปฏิบัติมาใคร่ครวญด้วยใจและใช้หลักการพิจารณาถึงเหตุและผลต่างๆอย่างลึกซึ้งจึงเกิดผลการเรียนรู้ต่างๆ</p>	<p>3.1 การใช้สุนทรียสนทนานำไปสู่การเพิ่มพูนสติปัญญา</p> <p>3.2 การใคร่ครวญด้วยใจจะทำให้ให้นักเรียนใคร่ครวญอย่างลึกซึ้งโดยพิจารณาความสำเร็จจากตัวอย่างจิตสาธารณะแลความเข้าใจในรูปแบบจิตสาธารณะเฉพาะของตนเองที่นักเรียนสามารถจับต้องและสามารถใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์ในการตัดสินใจ</p>

กระบวนการจัดกิจกรรม	พฤติกรรมของครู	พฤติกรรมของนักเรียน	ผลลัพธ์
	<p>4. ให้นักเรียนนำเสนอความสำเร็จโดยการปฏิบัติจริงของตนของตัวอย่างจิตสาธารณะ ทั้งประสบการณ์โดยตรงและการมีส่วนร่วมกับคำพูดจูงใจของครูผู้สอน มกคิดใคร่ครวญด้วยใจภายใต้สภาวะจิตที่สงบ และสร้างความเชื่อมั่นให้กับตนเองโดย สามารถปฏิบัติตนเป็นผู้มีจิตสาธารณะได้</p> <p>5. นักเรียนฟังผู้อื่นพูดด้วยอารมณ์ และ เหตุผลมากกว่าความรู้สึกของตนเอง</p>		

กระบวนการจัดกิจกรรม	พฤติกรรมของครู	พฤติกรรมของนักเรียน	ผลลัพธ์
<p>ขั้นที่ 4 การฝึกปฏิบัติ (เวลา 1 สัปดาห์)</p> <p>4.1 กำหนดเป้าหมายในทางปฏิบัติที่ชัดเจน</p> <p>4.2 นักเรียนสามารถกำกับควบคุมจิตใจของตนเองตามแนวทางปฏิบัติในการอยู่ในสถานะที่เป็นปัจจุบันขณะ</p> <p>4.3 มีจิตใจเมตตาและเกื้อกูลต่อเพื่อนมนุษย์</p>	<p>1. สอนให้นักเรียนแต่ละคนกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน และพร้อมเรียนรู้วิธีการปฏิบัติกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ</p> <p>2. ให้นักเรียนควบคุมจิตใจโดยการปฏิบัติตามเป้าหมายและกิจกรรมที่กำหนดไว้</p> <p>3. ครูผู้สอนเป็นที่ปรึกษาและให้กำลังใจกับนักเรียนในการมีจิตสาธารณะและถ่ายทอดไปยังผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน</p>	<p>1. มีเป้าหมายและกิจกรรมที่จะปฏิบัติในการช่วยเหลือผู้อื่นและสังคมอย่างชัดเจน</p> <p>2. ควบคุมดูแลจิตใจตนเองให้ปฏิบัติตามเป้าหมายและกิจกรรมที่กำหนดไว้และเขียนบันทึกผลลัพธ์</p> <p>3. นักเรียนประถมศึกษาเกิดความคิดที่อยากช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจและไม่หวังสิ่งตอบแทน</p>	<p>4.1 การตั้งเป้าหมายทำให้นักเรียนสามารถชี้วัดพฤติกรรมที่ต้องกระทำอย่างชัดเจนและใช้ในการประเมินว่าการแสดงพฤติกรรมของนักเรียนนั้นเป็นไปตามเป้าหมายที่กิจกรรมได้กำหนดหรือไม่อย่างไรพร้อมหาแนวทางแก้ไข</p> <p>4.2 การควบคุมจิตใจตนเองทำให้สามารถได้ผลลัพธ์ที่ดีต่อนักเรียน</p> <p>4.3 การมีใจจิตใจที่บริสุทธิ์จะทำให้นักเรียนปราศจากอคติแล้วความคิดในทางลบที่บั่นทอนตนเองนักเรียนเห็นความสำคัญในการมีจิตสาธารณะและสามารถมีจิตใจที่สงบนิ่งและพร้อมแก้ไขปัญหาต่างๆ ได้</p>

กระบวนการจัดกิจกรรม	พฤติกรรมของครู	พฤติกรรมของนักเรียน	ผลลัพธ์
<p>ขั้นที่ 5 การประเมินตน (เวลา30นาที)</p>	<p>1. ให้นักเรียนแต่ละคนเปรียบเทียบการปฏิบัติของตนกับเป้าหมายและกิจกรรมที่กำหนดไว้</p> <p>2. ให้นักเรียนเห็นคุณค่าการปฏิบัติของตนเป็นไปตามเป้าหมายและกิจกรรมที่กำหนดไว้หรือไม่</p> <p>3. นักเรียนอธิบายสิ่งที่ได้จากการปฏิบัติ</p> <p>1)นักเรียนเกิดองค์ความรู้จากการปฏิบัติอย่างไรบ้าง</p> <p>2) หากนักเรียนคิดว่าไม่ประสบความสำเร็จในการปฏิบัติกิจกรรม สาเหตุที่เป็นเช่นนั้นเพราะอะไร</p>	<p>1. เปรียบเทียบการปฏิบัติของนักเรียนและเป้าหมายและกิจกรรมที่กำหนดไว้ที่กำหนดไว้</p> <p>2. นักเรียนเกิดการใช้ความคิดในการไตร่ตรองมองตนเองหลังการปฏิบัติ</p>	

กระบวนการจัดกิจกรรม	พฤติกรรมของครู	พฤติกรรมของนักเรียน	ผลลัพธ์
<p>ขั้นที่ 6 การนำไปพัฒนา (เวลา 40 นาที)</p> <p>6.1 การใช้สุนทรียสนทนา สะท้อนประสบการณ์การ ปฏิบัติ</p> <p>6.2 บันทึกผลการเรียนรู้</p>	<p>1. นักเรียนสามารถนำ ประสบการณ์ในการปฏิบัติ มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เกี่ยวกับความรู้สึก ความสุขความสำเร็จที่ เกิดขึ้นจากการช่วยเหลือ ผู้อื่นและให้กำลังใจซึ่งกัน 2. ให้นักเรียนเขียนบันทึก ถึงการเปลี่ยนแปลงจาก ภายในจิตใจตนเองว่าหลัง ทำกิจกรรมเกิด กระบวนการทางความคิด อย่างไรและ</p> <p>3. นักเรียนสรุปประโยชน์ ที่ได้รับจากการช่วยเหลือ ผู้อื่นและสังคมและการมี จิตสาธารณะนั้นสามารถ นำไปพัฒนาทักษะกับ ตนเองได้อย่างไรบ้าง</p> <p>4. นักเรียนมองโลกในแง่ บวก และร่วมให้กำลังใจ ซึ่งกันและกันในการพัฒนา จิตใจให้มีจิตสาธารณะ</p>	<p>1. แลกเปลี่ยนเรียนรู้ สะท้อนประสบการณ์ต่างๆ ที่ได้รับจากการการปฏิบัติ ส่งมอบความสุข ความสำเร็จ จากการ ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยจิต เมตตาให้กับเพื่อนๆ 2. สรุปประโยชน์ที่ได้รับจาก การช่วยเหลือผู้อื่นและ สังคม</p>	<p>6.1 การแลกเปลี่ยน เรียนรู้ร่วมกันโดย สุนทรียสนทนา ก่อให้เกิดกัลยาณมิตร สามารถช่วยส่งเสริม และให้กำลังใจในการ ปฏิบัติงาน อันจะ นำไปสู่ความสุข ความสำเร็จร่วมกัน</p> <p>6.2 การเขียนบันทึกจะ ช่วยเปลี่ยนแปลง สภาวะในจิตใจตนเอง โดยหลังทำกิจกรรม ช่วยเหลือผู้อื่นจะทำ ให้นักเรียนได้รับ ประโยชน์เพื่อเป็น กำลังใจในการรักษา ความดี และเป็น พลเมืองดีให้กับ ประเทศชาติต่อไป</p>

ระยะเวลาในการปฏิบัติกิจกรรม

1. เนื้อหา

เนื้อหา 1 การช่วยสังคมและผู้อื่นโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน ใช้เวลา 12 สัปดาห์

เนื้อหา 2 การบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมและผู้อื่นโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน ใช้เวลา 12 สัปดาห์

2. กิจกรรม

ชั้นตอนที่1 - ชั้นตอนที่6 ใช้เวลา 2 สัปดาห์

5.การประเมินผลการเรียนรู้

1.วัดผลจากการขั้นตอนการจัดกิจกรรมของนักเรียนว่าเกิดกระบวนการเรียนรู้อย่างไรบ้าง

ตัวอย่างการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

เรื่อง การช่วยเหลือสังคมและผู้อื่นโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน

การช่วยเหลือสังคมโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน เป็นหลักสำคัญในการเป็นพลเมืองดีโดยจะส่งผลให้ทุกคนที่อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ซึ่งในปัจจุบันปัจจัยสำคัญคือการขาดการมีจิตสาธารณะในสังคมด้วยสภาพและวิวัฒนาการทางเทคโนโลยีทำให้คนในสังคมหลงลืมสิ่งที่ตั้งมั่นไป

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนสามารถนำสิ่งที่ได้จากการปฏิบัติไปชักชวนผู้อื่นให้ร่วมทำความดีได้
2. นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจในตนเองและช่วยเหลือผู้อื่นและสังคมได้
3. กำการควบคุมจิตใจตนเองจะทำให้นักเรียนเกิดความคิดในการช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน
4. การมีจิตสาธารณะเป็นหนึ่งในกระบวนการที่จะทำให้นักเรียนรู้จักแบ่งปันและสร้างนิสัยการเป็นผู้ให้จากภายในจิตใจและถ่ายทอดออกไปต่อสังคม

กระบวนการจัดกิจกรรม

ขั้นที่ 1 การเห็นตามความเป็นจริง (เวลา 5 นาที)

1) นักเรียนนั่งสมาธิทำจิตให้สงบ โดยลักษณะการทำสมาธิโดยใช้สติซึ่งมีวิธีการดังนี้
ให้นักเรียนทุกคนนั่งในท่าที่ผ่อนคลาย ทำจิตใจให้สบาย หายใจ เข้า หายใจออก ลึกๆช้าๆ จากนั้นนักเรียนหลับตาลงแล้วนึกตามคำพูด ดังนี้ “ขอให้ทุกคนนึกถึงสติในการควบคุมจิตใจของเรา นำความมีสติ เข้ามาในบริเวณศีรษะของเรา ให้ใจของเราเต็มไปด้วยความว่างเปล่า เมื่อจิตที่บริสุทธิ์อยู่ที่ไหน นักเรียนจะคิดแต่สิ่งที่ดี คิดแต่สิ่งเกิดประโยชน์

2) ให้นักเรียนนำความรักความเมตตาจากสัมผัสที่ได้จากครอบครัว ครู หรือบุคคลอื่นๆ ส่งมอบให้แก่ผู้คนที่ต่างกันในสังคม และบอกกับตนเองว่า “เราจะตั้งใจทำประโยชน์ต่อผู้อื่นและสังคม”

ขั้นที่ 2 การน้อมนำสู่ใจ (เวลา 25 นาที)

2.1 สร้างความสนใจให้เรียนรู้จากตัวแบบ

ครูผู้สอนกระตุ้นให้นักเรียนสนใจที่จะศึกษาพฤติกรรมของตัวอย่างการมีจิตสาธารณะโดยครูอธิบายถึงคุณค่าและความสำคัญการมีจิตสาธารณะ ดังต่อไปนี้

“บุคคลที่ครูจะนำเสนอในนักเรียนดูเป็นตัวอย่างนี้เป็นผู้คนที่มีการประพฤติและการปฏิบัติความมีน้ำใจ และช่วยเหลือสังคมไทย ซึ่งในปัจจุบันนี้เป็นสิ่งที่หายากจากคนในสังคม ซึ่งเราจะช่วยกันทำตัวเป็นประโยชน์และสร้างวัฒนธรรมที่ดีงามให้กลับขึ้นมาองงามอีกครั้ง ด้วยมือของพวกเขาเอง”

2.2 นำเสนอตัวแบบจิตสาธารณะ

ครูนำเสนอวีดิทัศน์ตัวแบบจิตสาธารณะโดยเน้นให้เห็นคุณค่าของการมีจิตสาธารณะ 1 นักเรียนที่อาสาช่วยเหลือเก็บขยะและทำความสะอาดชุมชน และตัวอย่างที่ 2 นักเรียนชักชวนการในการช่วยเหลือผู้สูงอายุในการอำนวยความสะดวกเมื่อพบเห็นในชุมชน

2.3 สังเกตและจดจำพฤติกรรมของตัวอย่าง

ครูผู้สอนให้นักเรียนสังเกต จดจำการกระทำของตัวอย่างของการจิตสาธารณะและจดบันทึกว่าตัวอย่างใช้การปฏิบัติในการมีจิตสาธารณะอย่างไร และการกระทำใดที่นักเรียนประทับใจเพื่อจะได้เป็นแนวทางในการนำไปปฏิบัติตนต่อไป

2.4 การสร้างแรงจูงใจให้ปฏิบัติตนเป็นผู้มีจิตสาธารณะ

ครูผู้สอนสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนปฏิบัติตนเป็นผู้มีจิตสาธารณะ โดยการยกย่องชื่นชมการปฏิบัติของตัวอย่างผู้มีจิตสาธารณะ ว่ามีคุณค่าทางด้านสังคม ดังนี้

“จากการดูตัวอย่างจะเห็นว่านักเรียนจะเห็นได้ว่าคนกลุ่มนี้อยู่ในวัยที่ใกล้เคียงกับนักเรียน แต่เขามีจิตใจที่บริสุทธิ์และมีจิตอาสาในการช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ด้วยตนเอง ซึ่งเป็นสิ่งที่น่ายกย่องและปฏิบัติตาม การที่พวกเขา มีความคิดแบบนี้จะนำไปสู่การพัฒนาจิตใจให้เป็นผู้ใหญ่ที่ดีในวันข้างหน้า”

ขั้นที่ 3 การใคร่ครวญด้วยใจ (เวลา 30 นาที)

3.1 สุนทรียสนทนาเกี่ยวกับการปฏิบัติตนเป็นผู้มีจิตสาธารณะ

3.1.1 ครูผู้สอนให้นักเรียนจับกลุ่มกัน กลุ่มละ 5-10 คน โดยการจัดบรรยากาศให้มีความสงบ เยียบและผ่อนคลายความรู้สึกโดยอธิบายความสำคัญของการใช้หลักสุนทรียสนทนาว่าเป็นการสนทนาที่ทำให้ทุกคนเปิดใจเรียนในการเรียนรู้และอยู่ร่วมกันภายใต้สภาวะจิตใจที่สงบ และกัน มีความสุขในการเรียนรู้ก่อให้เกิดกัลยาณมิตรในการเรียนรู้ร่วมกัน

3.1.2 ครูผู้สอนและนักเรียนร่วมกันกำหนดข้อตกลงในการใช้สุนทรียสนทนา ดังนี้ 1) นักเรียนผลัดกันแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ซึ่งกันและกัน 2) นักเรียนอภิปรายถึงความเข้าใจเบื้องต้นในการมีจิตสาธารณะ 3) เห็นความสำคัญในการให้เกียรติของผู้อื่นโดยการตั้งใจเป็นกลาง 4) มีความปรารถนาที่ดีต่อกันในการพร้อมที่จะเรียนรู้และปฏิบัติกิจกรรมไปพร้อมกัน 5) นั่งทบทวนจิตใจตนเองตลอดเวลาในขณะที่รับฟังผู้อื่น

3.1.3 นักเรียน แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและใช้จิตใจมองใจของเพื่อน และบอกเขาในสิ่งที่เราอยากให้เป็นในทางเป็นพลเมืองดีและมีจิตสาธารณะ

3.2 การใคร่ครวญเสริมสร้างการรับรู้ความสามารถของตน

3.2.1 ครูจัดบรรยากาศให้สงบผ่อนคลาย แล้วให้นักเรียนนั่งหลับตา ท จิตให้สงบ นึกตามคำพูดของครู ดังนี้ “นักเรียนในวีดิทัศน์ มีน้ำใจช่วยเหลือผู้คนต่างๆในสังคม ด้วยความจริงใจ พวกเขาปฏิบัติด้วยจิตใจที่เปี่ยมไปด้วยความเมตตากรุณาเป็นการให้ที่ไม่หวังผลตอบแทนพวกเขาเหล่านั้นมีอายุใกล้เคียงกับนักเรียน ครูจึงมั่นใจว่านักเรียนคนดีของครูก็ปฏิบัติเช่นนี้ได้แน่นอน เพราะกิจกรรมการช่วยเหลือผู้อื่นที่ผ่านมานักเรียนทุกคนได้กระทำด้วยความมุ่งมั่นและประสบความสำเร็จเป็นอย่างดี ดังนั้น การช่วยเหลือ

ผู้อื่นและสังคมในครั้งนี้นักเรียนคนดีของครูก็สามารถทำได้ประสบความสำเร็จอย่างแน่นอน”

3.2.2 ให้นักเรียนแต่ละคน น้อมนำคำพูดของครู ประสบการณ์ ความสุขความสำเร็จของตัวแบบ จิตสาธารณะ ประสบการณ์ความสำเร็จของตนเองและเพื่อนจากการทำกิจกรรมช่วยเหลือผู้อื่น มาพิจารณาอย่าง ใฝ่ใคร่ครวญ สร้างความมั่นใจให้กับตนเองว่ามีความสามารถที่จะปฏิบัติตนให้เป็นผู้มีจิตสาธารณะในการอาสา ช่วยเหลือบุคคลที่ทุกข์ยาก ลากในสังคมได้

ขั้นที่ 4 การฝึกปฏิบัติ (เวลา 1 สัปดาห์)

4.1 กำหนดเป้าหมายการปฏิบัติ

4.1.1 ครูให้นักเรียนวิเคราะห์ชุมชนของนักเรียนว่ามีบุคคลในชุมชนต้องการได้รับความช่วยเหลือ อย่างไรบ้าง

4.1.2 ให้นักเรียนกำหนดเป้าหมายและกิจกรรมที่จะช่วยเหลือบุคคลต่างๆในสังคม ในเวลา 1 สัปดาห์ โดยเขียนลงในสมุดบันทึกความดี

4.2 นักเรียนสามารถกำกับควบคุมจิตใจของตนเองตามแนวทางปฏิบัติในการอยู่ในสภาวะที่เป็น ปัจจุบันขณะ

4.2.1 ครูให้นักเรียนใช้วิธีควบคุมและดูจิตใจตนเองให้ปฏิบัติตามเป้าหมายและรวมไปถึงในการ พัฒนาจิตใจอยู่ในสภาวะที่เป็นปัจจุบันขณะ

4.2.2 ให้นักเรียนเขียนบันทึกการปฏิบัติของตนในการอาสาช่วยเหลือบุคคลต่างๆ ในสังคมโดย บันทึกในสมุดความดี

4.3 การปฏิบัติด้วยความเต็มใจและมีจิตใจที่เมตตาต่อเพื่อนมนุษย์และบุคคลรอบข้าง

นักเรียนนำความเมตตาจากจิตใจ มีความรักความปรารถนาดีที่จะช่วยเหลือผู้คนต่างๆ ในสังคม เป็น การกระทำด้วยความเต็มใจโดยไม่หวังผลตอบแทนโดยมีครูคอยให้กำลังใจและให้คำปรึกษาชี้แนะ

ขั้นที่ 5 การประเมินตน (เวลา 25 นาที)

5.1 ให้นักเรียนแต่ละคนเปรียบเทียบการปฏิบัติของตนกับเป้าหมายและกิจกรรมที่กำหนดไว้แล้ว พิจารณาว่าการปฏิบัติของตนเป็นไปตามเป้าหมายและกิจกรรมที่กำหนดไว้หรือไม่

5.2 ให้นักเรียนแต่ละคนแสดงความรู้สึกต่อการปฏิบัติของตนเอง ว่ามีความรู้สึกอย่างไร เมื่อสามารถปฏิบัติได้ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ถ้าไม่สามารถปฏิบัติตามเป้าหมายที่ตั้งไว้มีความรู้สึกอย่างไร และ จะปรับปรุงแก้ไขตนเองอย่างไร

ขั้นที่ 6 การนำไปพัฒนา (เวลา 40 นาที)

6.1 สุนทรียสนทนาสะท้อนประสบการณ์การปฏิบัติ

ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มสุนทรียสนทนาสะท้อนประสบการณ์ในการปฏิบัติของตนโดยแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เกี่ยวกับความรู้สึกในการปฏิบัติ ความสุข ความสำเร็จที่ได้รับจากการ อาสาช่วยเหลือบุคคลต่างๆ ในสังคม และ ให้กำลังใจกับเพื่อนๆในการมุ่งมั่นทำความดี

6.2 การบันทึกผลการปฏิบัติกิจกรรม

นักเรียนแต่ละคนเขียนบันทึกการเปลี่ยนแปลงภายในจิตใจตนเองว่าหลังจากที่ได้ปฏิบัติกิจกรรมการอาสาช่วยเหลือ บุคคลต่างๆในสังคม แล้ว ตนเองมีการเปลี่ยนแปลง ภายในจิตใจนักเรียนแต่ละคนเขียนบันทึกการเปลี่ยนแปลงภายในจิตใจตนเอง ว่าหลังจากที่ได้ปฏิบัติกิจกรรมการอาสาช่วยเหลือ บุคคลต่างๆในสังคม แล้ว ตนเองมีการเปลี่ยนแปลง ภายในจิตใจอย่างไร และเขียนประโยชน์ที่ได้รับจากการ ช่วยเหลือบุคคลต่างๆในสังคม ในสมุดบันทึกความดีจากนั้นให้นักเรียนทำแบบวัดการกำกับควบคุมตนเองในการอาสาช่วยเหลือบุคคลในสังคม และแบบวัดการรับรู้ความสามารถของตนในการอาสาช่วยเหลือบุคคลในสังคม

ตัวอย่างการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาใน สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

เรื่อง การทำประโยชน์ต่อสังคม

ในปัจจุบันการเน้นการทำประโยชน์เพื่อส่วนรวมมากกว่าส่วนตนเองเป็นปัญหาสำคัญของสังคมไทย เพราะคนในสังคมเห็นประโยชน์ส่วนตนมากกว่าส่วนรวม ทำให้เกิดการเอาตัวเอียงและแก่งแย่งชิงโอกาสกัน ในด้านต่างๆ โดยไม่คำนึงถึงหลักคุณธรรมจริยธรรมจิตสาธารณะจะเป็นส่วนช่วยแก้ไขปัญหานี้ในเบื้องต้นให้ดียิ่งขึ้น

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนสามารถเกิดการเรียนรู้และอยากทำประโยชน์เพื่อสังคม
2. นักเรียนสามารถตระหนักถึงการมีจิตสาธารณะในการช่วยเหลือสังคมและเพื่อนมนุษย์
3. นักเรียนมีความเข้าใจเรื่องจิตสาธารณะและสามารถไปชักชวนเพื่อนๆ ให้ทำประโยชน์ต่อสังคม
ผลตอบแทนได้

กระบวนการจัดกิจกรรม

ขั้นที่ 1 การเห็นตามความเป็นจริง (เวลา 5 นาที)

- 1) นักเรียนนั่งสมาธิทำจิตใจให้สงบ และแผ่เมตตาจิตใจ โดยการทำสมาธิซึ่งมีวิธีการดังนี้
ให้นักเรียนทุกคนนั่งหลังตรง ทำจิตใจให้สงบ หายใจ เข้า หายใจออก ลึกๆช้าๆ จากนั้นนักเรียนหลับตาลงแล้วนึกตามคำพูด ดังนี้ “ขอให้ทุกคนนึกถึงแสงสว่างที่อยู่ข้างหน้าของเรา นำแสงสว่างเข้ามาทางหน้าผาก เข้ามาในบริเวณศีรษะของเรา ให้ศีรษะของเราเต็มไปด้วยแสงสว่าง เมื่อแสงสว่างอยู่ที่ไหน ความมืดย่อมอยู่ไม่ได้ เราจะคิดแต่สิ่งที่ดี คิดแต่สิ่งที่มีประโยชน์ ความคิดของเราเต็มไปด้วยความรักและความเมตตา”
- 2) ให้นักเรียนนำความรักความเมตตาจากใจมอบให้แก่ผู้คนต่างๆในสังคม และบอกกับตนเองว่า
“ฉันจะเป็นคนดีมีน้ำใจช่วยเหลือผู้อื่นอย่างเต็มความสามารถ”

ขั้นที่ 2 การน้อมนำสู่ใจ (เวลา 25 นาที)

2.1 สร้างความสนใจให้เรียนรู้จากตัวแบบ

ครูกระตุ้นให้นักเรียนสนใจที่จะศึกษาพฤติกรรมของตัวแบบจิตสาธารณะโดยอธิบายถึงคุณค่าและความสำคัญของตัวแบบจิตสาธารณะ ดังนี้

“บุคคลที่ครูจะนำเสนอในวีดิทัศน์นี้เป็นผู้นักเรียนที่มีจิตใจดีงามในการทำประโยชน์ต่อสังคมโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน เป็นบุคคลที่นักเรียนควรดำเนินรอยปฏิบัติตาม ด้วยความมีสติและน้อมนำสิ่งที่ดีที่ควรนำไปใช้ เป็นตัวอย่างในการปฏิบัติ และเป็นคนดีในสังคมต่อไป ด้วยความมีสติและพร้อมเรียนรู้อยู่เสมอ”

2.2 นำเสนอตัวแบบจิตสาธารณะ

ครูนำเสนอวีดิทัศน์ตัวอย่างผู้มีจิตสาธารณะโดยเห็นคุณค่าของการทำประโยชน์ในชุมชนและสังคมว่าเป็นผู้มีจิตสาธารณะละเป็นบุคคลที่น่ายกย่องในสังคมไทย

ครูผู้สอนให้นักเรียนวิเคราะห์จากพฤติกรรมตัวอย่างผู้มีจิตสาธารณะ และทำการบันทึกว่าตัวแบบจิตสาธารณะมีการปฏิบัติตนอย่างไร และสามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติตนได้อย่างไร

2.3 การสร้างแรงจูงใจให้ปฏิบัติตนเป็นผู้มีจิตสาธารณะ

ครูใช้คำพูดจูงใจให้นักเรียนปฏิบัติตนเป็นผู้มีจิตสาธารณะ โดยการยกย่องชื่นชมการปฏิบัติของตัวแบบจิตสาธารณะ ดังนี้

“จากการดูตัวอย่างผู้มีจิตสาธารณะและเห็นประโยชน์ของส่วนรวม ซึ่งตัวอย่างที่นำเสนอมาเป็นผู้ที่อายุรุ่นราวคราวเดียวกับนักเรียน และสามารถทำให้นักเรียนพัฒนาตนเป็นผู้ที่มีจิตสาธารณะได้ ด้วยการกระทำของเขาเป็นสิ่งที่น่ายกย่องในสังคมปัจจุบัน”

ขั้นที่ 3 การใคร่ครวญด้วยใจ (เวลา 30 นาที)

3.1 สนทนาสนทนาก่อนการปฏิบัติตนเป็นผู้มีจิตสาธารณะ

3.1.1 ครูผู้สอนให้นักเรียนนั่งเป็นวงกลม กลุ่มละ 5-10 คน พร้อมทั้งนำการบรรยายภาคีให้มีความสงบผ่อนคลายและอธิบายความสำคัญของการมีจิตสาธารณะร่วมกับการใช้สุนทรียสนทนาเป็นส่วนช่วยให้ให้นักเรียนเกิดความผ่อนคลายและพร้อมจะเรียนรู้และปฏิบัติตนเป็นผู้ที่มีจิตสาธารณะด้วยความเต็มใจ และกันมีความสุขในการเรียนรู้ก่อให้เกิดกัลยาณมิตรในการเรียนรู้ร่วมกัน

3.1.2 ครูผู้สอนและนักเรียนร่วมกันอภิปรายผลที่ได้จากการปฏิบัติและแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน โดยปราศจากการมีความอคติและยอมรับความคิดเห็นซึ่งกันละกัน

3.1.3

นักเรียน สนทนาสนทนา แลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตนของตัวแบบจิตสาธารณะ และประสบการณ์ของตนเองในการช่วยเหลือผู้อื่นและสังคม

3.2 การน้อมลูใจอย่างใคร่ครวญเสริมสร้างการรับรู้ความสามารถของตน

3.2.1 ครูผู้สอนจัดบรรยายภาคีให้สงบและผ่อนคลาย แล้วให้นักเรียนนั่งหลับตา ทำจิตให้สงบนึกตามคำพูดของครู ดังนี้ การนำสติเข้าไปอยู่ภายในจิตใจของตนเอง เป็นการพัฒนาน้อมนำสิ่งที่เราเรียกกันว่า การมีสติและปัญญาซึ่งจะทำให้เรา เกิดสภาวะที่ตระหนักรู้ที่ตนคิด และอาศัยช่วงอารมณ์เข้าไปอยู่ในปัจจุบันขณะ

3.2.2 ให้นักเรียนทุกคนน้อมนำไปสู่ความตระหนักรู้ความสามารถของตนเองและสร้างสรรค์นำพลังบวก ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง

ขั้นที่ 4 การฝึกปฏิบัติ(เวลา 1 สัปดาห์)

4.1 กำหนดเป้าหมายการปฏิบัติ

4.1.1 ครูผู้สอนให้นักเรียนทำการวิเคราะห์ภายในโรงเรียนและชุมชนของนักเรียนว่ายังขาดและมีความต้องการในการช่วยเหลือเรื่องอะไรบ้าง

4.1.2 ให้นักเรียนกำหนดเป้าหมายและกิจกรรมที่จะช่วยเหลือบุคคลต่างๆในสังคม ในเวลา 1 สัปดาห์ โดยเขียนลงในสมุดบันทึกความดี

4.2 นักเรียนสามารถกำกับควบคุมจิตใจของตนเองตามแนวทางปฏิบัติในการอยู่ในสถานะที่เป็นปัจจุบันขณะ

4.2.1 ครูให้นักเรียนกำกับตนเองให้ปฏิบัติตามเป้าหมายและกิจกรรมการอาสาช่วยเหลือบุคคลต่างๆ ในสังคมที่กำหนดไว้

4.2.2 ให้นักเรียนเขียนบันทึกการปฏิบัติของตนในการอาสาช่วยเหลือบุคคลต่างๆ ในสังคมโดยบันทึกในสมุดความดี

4.3 มีจิตใจเมตตาและเกื้อกูลต่อเพื่อนมนุษย์

ให้นักเรียนมีความเมตตาภายในจิตใจ และมีความปรารถนาดีที่จะช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน และมีจิตใจที่พร้อมจะเสียสละและละทิ้งประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าส่วนรวม

ขั้นที่ 5 การประเมินตน (เวลา 20 นาที)

5.1 ให้นักเรียนทำการประเมินตนว่าได้เกิดความเปลี่ยนแปลงในตนเองอย่างไรบ้างหลังจากปฏิบัติกิจกรรมและอะไรเป็นสิ่งสำคัญที่นักเรียนจะนำไปพัฒนาให้เกิดขึ้นในอนาคต

5.2 ให้นักเรียนแต่ละคนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะว่ามีประโยชน์อย่างไรกับตนเอง และตัวนักเรียนเองสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติได้อย่างไรบ้าง

ขั้นที่ 6 การนำไปพัฒนา (เวลา 40 นาที)

6.1 การใช้สุนทรียสนทนาสะท้อนประสบการณ์การปฏิบัติ

ให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม แสดงสุนทรียสนทนาของกลุ่มตนเองที่ได้จากการปฏิบัติกิจกรรมและอะไรเป็นแนวทางที่ทำให้เกิดสิ่งนี้ขึ้นในกลุ่มของนักเรียน

6.2 การบันทึกผลการเรียนรู้

ให้นักเรียนแต่ละคนเขียนบันทึกผลการเรียนรู้ในการปฏิบัติกิจกรรม และสามารถนำสิ่งที่ได้ไปใช้ประโยชน์ในการช่วยเหลือสังคมและพัฒนาความคิดตนเองอย่างไรบ้าง และนักเรียนคิดว่าจะอย่างไรให้การมีจิตสาธารณะเป็นนิสัยติดตัวให้กับเพื่อนมนุษย์ในการอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุขและสงบภายใต้แนวความคิดที่ว่า จิตปัญญาเป็นกระบวนการที่ส่งเสริมการมีจิตสาธารณะ

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นายสัญญา สาลีผลิน
วัน เดือน ปี เกิด	26 ตุลาคม 2502
สถานที่เกิด	จังหวัด สุพรรณบุรี
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 58/1 หมู่ 3 ตำบลไผ่กองดิน อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี
ตำแหน่งหน้าที่งานปัจจุบัน	ผู้อำนวยการโรงเรียน
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนวัดราษฎร์บำรุง
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2537	การศึกษาระดับบัณฑิต สาขาการประถมศึกษา จาก มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
พ.ศ. 2552	ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา จาก มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
พ.ศ. 2560	การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและการจัดการการศึกษา จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ